

THE LIBRARY

343.4 (047)

SRI

L. S. T

ශ්‍රී ලංකාව: මානව හිමිකම් තත්ත්වය 2006
සුනාමි ව්‍යසනය සහ ඉන්පසු තත්ත්වය

REFERENCE
ONLY
LIBRARY
L S T

ශ්‍රී ලංකාව:
මානව හිමිකම් තත්ත්වය 2006

2 - SEP 2008

အထွေထွေ ဖြစ်
၁၈၈၈ ခုနှစ်က စတင်ခဲ့သော အထွေထွေ

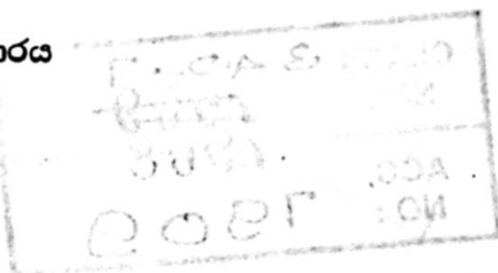
ශ්‍රී ලංකාව: මානව හිමිකම් තත්ත්වය 2006

Shanks:

" STATE OF HUMAN RIGHTS.

මෙම වාර්තාව 2006 වර්ෂය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් තත්ත්වය-2006 පිළිබඳ-හි ඉංග්‍රීසි වාර්තාවේ සමස්ත සමාලෝචනය සහ එම වාර්තාවේ ඉතා වැදගත් වූ පරිච්ඡේදයන් 3ක පරිවර්තනයකි.

නීතිය හා සමාජ භාරය
3, කිංසි වෙරසය
කොළඹ 08
ශ්‍රී ලංකාව

© නීතිය හා සමාජ භාරය
2008 ජූලි

ISBN 978-955-1302-11-5

CLASS NO.	342.7 ~~7909~~
ACC. NO.	7909

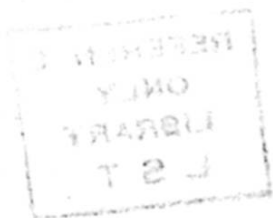
පටුන

I.	වර්ෂ 2005 දී ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් තත්ත්වය පිළිබඳ සමාලෝචනය	1
1.	හැඳින්වීම	1
2.	පශ්චාත් සුනාමි ගැටලු	3
3.	ගෘහස්ථ හිංසනය වැළැක්වීමේ පනත් කෙටුම්පත	12
4.	සාම ක්‍රියාවලිය	13
5.	හදිසි නීති රෙගුලාසි	17
6.	පුද්ගල පරිපූර්ණත්වය	18
6.1	එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුවේ නිගමනයන් සහ අන්තර්ජාතික නීතිය යටතේ ශ්‍රී ලංකාවේ බැඳීම	18
6.2	අතුරුදහන්වීම්	21
6.3	බිඳුණුවැව සාකච්ඡා	22
6.4	කෲර වධහිංසා සහ සිරමැදිරි තුළ සිදු වූ මරණ	23
6.5	නීතියෙන් පරිබාහිරව කෙටි විභාග කිරීමකින් පසු හෝ අත්තනෝමතික ලෙස සිදු කෙරෙන මරා දැමීම්	24
7.	අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස සහ ජනමාධ්‍යයන්ට ප්‍රහාර එල්ල වීම	26
8.	සමාජිකය	28
II.	සුනාමියෙන් මතුවන මානව අයිතිවාසිකම්	30
1.	හැඳින්වීම	31
1.1	සුනාමියෙහි බලපෑම	31
1.2	මානව හිමිකම් ගැටලු	32
1.3	රාජ්‍ය මැදිහත් වීම්	35
1.3.1	නෛතික මැදිහත් වීම්	35
1.3.2	ප්‍රතිපත්තිමය මැදිහත්වීම්	39
1.3.3	ආයතනික වැඩපිළිවෙළ	42
1.4	රාජ්‍ය නොවන මැදිහත් වීම්	43

2.	සැලකිල්ලට ගත යුතු කාරණා	44
2.1	අවතැන්වීම හා නිවාස පහසුකම්	44
2.1.1	ආරක්ෂිත කලාපය හා නිවාස ප්‍රතිපත්තිය	45
2.1.2	ආරක්ෂිත කලාප ප්‍රතිපත්තිය වෙනස් කිරීම	48
2.1.3	උරුමකාරත්වය සහ දේපළ අයිතිවාසිකම්	48
2.1.4	අර්ථලාභී ලැයිස්තු හා අලාභහානි තක්සේරුව	50
2.1.5	නිවාස ගොඩනැගීමේ ප්‍රගමනය හා ගොඩනැගිලි සංකීර්ණයන්ගේ යෝග්‍යතාවය	52
2.1.6	යටිතල පහසුකම් හා අත්‍යවශ්‍ය සේවා	54
3.	ජීවනෝපාය හා පෝෂණය	55
4.	කාන්තාවන්	57
4.1	සහභාගිත්වය	59
4.2	සහන සැලසීමට ප්‍රවේශය	60
4.3	කාන්තාවන්ට එරෙහිව ප්‍රචණ්ඩත්වය	61
5.	ජනවාර්ගික අර්බුදය	61
6.	සුනාමියෙන් විපතට පත් හා යුද්ධයෙන් විපතට පත් වූ අභ්‍යන්තරික අවතැන්වූවන්හට සමාන ලෙස සැලකීම	64
7.	අවසාන සටහන	67
III.	මානව හිමිකම් සඳහා වන අධිකරණමය රැකවරණය	71
1.	හැඳින්වීම	71
2.	සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් සංදර්භය තුළ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ අධිකරණමය ප්‍රතිචාර	73
2.1	පුද්ගල "අතුරුදහන් වීම" හා ජීවත් වීමේ අයිතිය සහතික කිරීම	73
2.2	තොරතුරු වෙතට ප්‍රවේශ වීමට පුරවැසියන් සතු අයිතිය	78
2.3	සමානව සැලකීමට ඇති අයිතිය හා අදාළ අධිකරණමය නිගමන	85
2.3.1	විමල් විරවංශ සහ තවත් අය එදිරිව නීතිපති සහ තවත් අය	86

2.3.2	"මුල් තොරතුරක්" සම්බන්ධයෙන් හා අපරාධ පරීක්ෂණ කටයුතු ආරම්භ කිරීම සම්බන්ධයෙන් පොලීසිය ගත් ක්‍රියාමාර්ග පරීක්ෂාවට ලක් කිරීම	89
2.3.3	විශ්ව විද්‍යාල බලධාරීන් සතු අභිමතයට බාධා කිරීම	94
2.3.4	සේවා නියුක්ත පුද්ගලයන්ගේ සාධාරණ අපේක්ෂා	96
2.3.5	සහන ලබාදීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීමේදී කාල කඩයිම අදාළ වීම	98
2.3.6	පාසල්වලට ළමුන් ඇතුළත් කිරීමේ අයිතිවාසිකම්	99
2.4	වධ හිංසාවලට හෝ කෲර අමානුෂික හෝ අවමන් සහගත සැලකිල්ලකට නැතහොත් දඬුවමකට යටත් නොකිරීමේ නිදහස හා සම්බන්ධ අධිකරණ තීරණ (11 වන ව්‍යවස්ථාව)	99
3.	2005 වර්ෂයේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ නඩු තීන්දු	100
4.	ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 140 වන ව්‍යවස්ථාව අනුව හිමි ස්වකීය අධිකරණය බලය ප්‍රකාර අභියාචනාධිකරණයේ අධිකරණමය තීරණ	102
4.1	ජන්ද දායකයාගේ අයිතිවාසිකම් සහතික කිරීම	102
4.2	උසස්වීම් ලබාදීමේ ක්‍රියාවලීන් තුළ සහ පාලනය පිළිබඳ මූලධර්ම ආරක්ෂා කිරීම	104
4.3	රාජ්‍ය ආයතනවල අත්තනෝමතික සහ අයුක්තිසහගත ක්‍රියා පාලනය කිරීම	106
4.4	නිෂ්පාදකයන්ගේ/වෙළඳුන්ගේ අයිතිවාසිකම් සහ ජනතාවට අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ සම්බන්ධ පාලන රෙගුලාසි අතර තුලනයක් ඇති කිරීම	107
4.5	විභාග අපේක්ෂකයෙකුගේ අපේක්ෂිත අයිතිවාසිකම් සහතික කරනු වස් (විශ්ව විද්‍යාලවල) අධ්‍යයන ස්වාධීනත්වය සීමා කිරීම	108
4.6	පෞද්ගලික ඉඩම් හිමියෙකු සතු ඉඩමක් අත්පත් කර ගැනීමට රජය තීරණය කිරීමෙන් පසු වන්දි ලබා ගැනීමේ අයිතිය තහවුරු කිරීම	109

5. සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතියේ (ICCPR) වෛකල්පික ප්‍රොටෝකෝලය යටතේ පුද්ගලයන් විසින් ඉදිරිපත් කරන පැමිණිලි සම්බන්ධයෙන් එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුව විසින් දෙන ලද තීරණ 110
6. අවසානය 117

IV. හදිසි අවස්ථා පාලනය 119

1. හැඳින්වීම 119
2. හදිසි අවස්ථා නියෝගවල නෛතික පදනම, විෂය පථය සහ පාලනය 121
  - 2.1 අදාළ නෛතික විධිවිධාන හා ඒවායේ විෂය පථය 121
  - 2.2 ප්‍රකාශනය පිළිබඳ පාර්ලිමේන්තුවේ පාලනය 122
  - 2.3 බැහැර කිරීමේ වගන්ති 124

I වන කොටස 125

3. හදිසි අවස්ථාව පැවති මුල් කාල පරිච්ඡේදය 125
  - 3.1 මූලික නිරීක්ෂණ සමහරක් 126
    - 3.1.1 නියෝග වෙතට ප්‍රවේශය පැවතීම 126
    - 3.1.2 නියෝගවල අදාළත්වය 127
    - 3.1.3 නියෝගවල භාෂාමය පාඨ අතර අනනුකූලතා 128
    - 3.1.4 ව්‍යාකූල නියෝග 128
    - 3.1.5 ඉංග්‍රීසි භාෂා පාඨයේ කෙටුම්පත් දෝෂ 129
4. හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ වැදගත් විධිවිධාන සමහරක් සංක්ෂිප්තව සලකා බැලීම 130
  - 4.1 පරිශ්‍ර, වාහන හා පුද්ගල සේවාවන් අධිග්‍රහණයට ගැනීම (8, 9 හා 10 වන නියෝග) 130
  - 4.2 අත්‍යවශ්‍ය සේවා කොමසාරිස් ජනරාල්වරයා පත් කිරීම (11 වන නියෝගය) 131
  - 4.3 අත්‍යවශ්‍ය සේවා සහ උල්ලංඝනය කිරීම සඳහා දඬුවම් (12 වන නියෝගය) 131

4.4	සෝදිසි කිරීම, සිරභාරයට ගැනීම සහ තහනමට ගැනීම සඳහා වන බලතල (16 වන නියෝගය)	134
4.5	අත්අඩංගුවට ගැනීම පිළිබඳව මානව හිමිකම් කොමිසම වෙත වාර්තා කිරීම	135
4.6	මරණ දඬුවමින් දඬුවම් කරනු ලැබිය හැකි වැරදි (17 වන නියෝගය)	136
4.7	වෙනත් වැරදි සහ දඬුවම්	137
4.8	හදිසි අවස්ථා නියෝග උල්ලංඝනය කිරීම සඳහා සාමාන්‍ය දඬුවම්	138
4.9	වරදක් සිදු කිරීමට තැත් කිරීම ආදී කරුණු සහ දඬුවම්	139
4.10	වරදවල් පිළිබඳව විමර්ශන පැවැත්වීම, නඩු විභාග පාපොච්චාරණවල ආවේශ්‍යතාව සහ ඇප ලබාදීම	139
5.	හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ අඩංගු වෙනත් නියෝග	143
6.	හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ විවිධ විධිවිධාන	144
7.	ප්‍රථම හදිසි අවස්ථා ප්‍රකාශනය සහ දින 14 කට පසු එහි වලංගුභාවය	145
8.	ගැටලුව විසඳීම සඳහා ගනු ලැබූ දෘශ්‍යමාන ප්‍රයත්නයන්	147
9.	දෙවන ප්‍රකාශනයේ හා හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ (EMPPR) වලංගුභාවය	148
	II වන කොටස	150
10.	හදිසි අවස්ථාව ක්‍රියාත්මක වූ දෙවන කාල පරිච්ඡේදය	150
11.	පසු කාලීනව අවලංගු කරනු ලැබූ හෝ අත්හිටුවනු ලැබූ නියෝග	151
11.1	වාහන අධිග්‍රහණයට ගැනීම (2005 ඔක්තෝබර් 13 දින අවලංගු කෙරිණි)	151
11.2	පුද්ගල සේවාවන් අධිග්‍රහණයට ගැනීම (2005 ඔක්තෝබර් 13 වන දින අවලංගු කෙරිණි)	151
11.3	අත්‍යවශ්‍ය සේවා කොමසාරිස් ජනරාල්වරයෙකු පත් කිරීම සඳහා විධිවිධාන (2005 ඔක්තෝම්බර් 13 දින අවලංගු කෙරිණි)	152

11.4	අත්‍යවශ්‍ය සේවා (2005 ඔක්තෝබර් 13 දින අවලංගු කෙරිණි)	152
11.5	රාජකාරී කටයුතු කරන අතරතුර එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් පොලිස් නිලධාරීන් හෝ සන්නද්ධ හමුදා අතින් සිදුවන මරණ හෝ අත්අඩංගුවේ සිටියදී සිදුවන මරණ (2005 ඔක්තෝබර් මස 13 දින අවලංගු කෙරිණි)	154
11.6	ප්‍රසිද්ධ රැස්වීම් හා ප්‍රසිද්ධ පෙරහැර තහනම් කිරීම (2005 සැප්තැම්බර් 20 දින අත්හිටුවන ලදී)	154
11.7	ප්‍රකාශන පාලනය කිරීම (2005 සැප්තැම්බර් මස 20 දින අත්හිටුවන ලදී)	155
12.	පීඩාකාරී විධිවිධාන සමරහක් ලුහුඬින්	155
12.1	යාම්ඊම් සීමා කිරීම	155
12.2	19 වන නියෝගය යටතේ තැනැත්තන් රඳවා තබා ගැනීම (නිවාරක රඳවා තබා ගැනීම)	155
12.3	සෝදිසි කිරීම හා සිරභාරයට ගැනීම (20 වන නියෝගය)	158
12.4	රඳවා තබා ගැනීම (21 වන නියෝගය)	159
12.5	තේවාසිකයන්ගේ ලැයිස්තුවක් ගෘහ මූලිකයා විසින් දිය යුතු වීම	162
12.6	මරණීය දණ්ඩනයෙන් දඬුවම් කිරීම	162
12.7	මරණීය දණ්ඩනය පනවනු ලැබිය හැකි වැරදි	164
13.	වෙනත් වැරදි සහ දඬුවම්	165
13.1	වැරදි	165
13.2	දඬුවම්	166
13.3	හදිසි අවස්ථා නියෝග උල්ලංඝනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් නියම කොට ඇති සාමාන්‍ය දඬුවම්	166
13.4	වරදක් සිදු කිරීමට තැත්කිරීම ආදිය සහ දඬුවම්	167
14.	හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ ඇතැම් වැදගත් විධිවිධාන ලුහුඬින්	167
14.1	වැරදි කිරීම සම්බන්ධයෙන් භාවිතා කරන ලද ගොඩනැගිලි සන්නකයට ගැනීම	167

14.2	භාරවන තැනැත්තන් අත්අඩංගුවේ තබා ගැනීම	168
14.3	ඇතැම් පොත්පත් සන්තකයෙහි තබා ගැනීම	169
14.4	වැරදි පිළිබඳව විමර්ශනය කිරීම, නඩු විභාග පාපොච්චාරණවල ආවේශ්‍යතාව සහ ඇප ලබාදීම	169
15.	හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ වෙනත් නියෝග	171
16.	හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ අන්තර්ගත විවිධ විධිවිධාන	172
17.	නව ජනාධිපතිවරයෙකු පත්වීම, පාර්ලිමේන්තු වාර අවසාන කිරීම හා එහි වලංගුභාවය	173
18.	හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝගවලට කරන ලද සංශෝධන	175
19.	අවසානය	175

I වන උපලේඛනය

ශ්‍රී ලංකාව විසින් අපරානුමත කරන ලද මානව හිමිකම් ලේඛන (2005 දෙසැම්බර්)	185
--	-----

II වන උපලේඛනය

අපරානුමත කරන ලද අන්තර්ජාතික කම්කරු සංවිධානයේ ප්‍රඥප්තීන්	188
--	-----

III වන උපලේඛනය

ශ්‍රී ලංකාව විසින් අපරානුමත කර තිබෙන මානුෂවාදී නීති සම්මුති	192
---	-----

IV වන උපලේඛනය

ශ්‍රී ලංකාව විසින් අපරානුමත කර නොමැති ඇතැම් මානව හිමිකම් ලේඛන	193
--	-----

V වන උපලේඛනය

2005 වර්ෂයේ දී තීරණය කරන ලද මූලික අයිතිවාසිකම් නඩු	194
--	-----

දායකත්වය

වර්ෂ 2005 දී ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් තත්ත්වය පිළිබඳ සමාලෝචනය
අම්බිකා සත්කුනානාදන්

සුනාමියෙන් මතු වන මානව අයිතිවාසිකම්
අමල් දි වික්‍රේරා

මානව හිමිකම් සඳහා වන අධිකරණමය රැකවරණය
කිශාලි පිත්ටෝ ජයවර්ධන

හදිසි අවස්ථා පාලනය
සාලිය එදිරිසිංහ

සම්බන්ධීකරණය
ජානකී ධර්මසේන

සිංහල පරිවර්තනය
ලක්ෂිත ජයවර්ධන
ගංගන හේවාචිකාන
වාමලී වික්‍රමරත්න

කවරය
වෙසස් (ප්‍රයිවේට්) ලිමිටඩ්
39/1, හෝර්ටන් පෙදෙස, කොළඹ 07

මුද්‍රණය
සී/ස කරුණාරත්න සහ පුත්‍රයෝ (පුද්ගලික)
අංක 67, කාර්මික ජනපදය
කටුවාන පාර
හෝමාගම

පෙරවදන

ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය සිය දේශීය මෙන්ම අන්තර්ජාතික මානව හිමිකම් වගකීම් කොතෙක්දුරට ඉටුකරන්නේද, එතුළින් ශ්‍රී ලාංකික පුරවැසියන්ගේ මානව අයිතිවාසිකම් කොතෙක්දුරට සුරක්ෂිතව ඇත්තේද යන කරුණු විදහා දැක්වෙන, නීතිය හා සමාජ භාරය වාර්ෂිකව ඉංග්‍රීසියෙන් පළ කරන "ශ්‍රී ලංකාව මානව හිමිකම් තත්ත්වය: 2006" වාර්තාවේ විශේෂ වැදගත්කමකින් යුත් පරිච්ඡේද තුනක් සහ සමස්ත සමාලෝචනයේ පූර්ණ පරිවර්තනයකි මෙම කෘතිය.

මුල් වාර්තාවෙන් පරිවර්තනය කොට මෙම කෘතියට ඇතුළත්කර ඇත්තේ, "සමාලෝචනය", වර්ෂ 2005 දී ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් තත්ත්වය පිළිබඳ සමාලෝචනය, සුනාමියෙන් මතු වන මානව අයිතිවාසිකම්, මානව හිමිකම් සඳහා වන අධිකරණමය රැකවරණය සහ හදිසි නීතිය යන පරිච්ඡේදයන් වේ. 2005 වර්ෂය තුළ ඉහත කී මාතෘකා යටතේ ශ්‍රී ලංකාවේ මානව අයිතිවාසිකම් ක්ෂේත්‍රයේ සිදුව ඇති වෙනස්වීම් සහ ප්‍රවණතා එකී පරිච්ඡේදයන් තුළදී විෂය මූලික ලෙස සලකා බලා ඇත.

මෙහි මුල් ඉංග්‍රීසි වාර්තාවේ අඩංගු පරිච්ඡේදයන් ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රවීණයන් විසින් දීර්ඝ පර්යේෂණාත්මක සහ විමර්ශනාත්මක ක්‍රියාවලියක් තුළින්, අදාළ වර්ෂයේ අදාළ මාතෘකා පිළිබඳව ලබා ගන්නා නිවැරදි දත්ත හා මූලාශ්‍ර පදනම් කරගෙන, ජාතික හා ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් දර්ශක හා සසඳමින් ලියා ඇති අතර එකී එක් එක් පරිච්ඡේද අදාළ විෂය ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ වෙනත් ප්‍රවීණයකු ලවා විමර්ශනය කරවා ගැනීමෙන්ද පසු පළකරන ලද්දකි.

මෙවර මෙම වාර්ෂික වාර්තාවේ වෙනත් වසරවලට වඩා පවතින සුවිශේෂ වෙනස්කම් දෙකකි. එනම්, මෙවර සමස්ත වාර්තාව සඳහා එක් පොදු තේමාවක්, "සුනාමි ව්‍යසනය සහ ඉන්පසු තත්ත්වය" පැවතීමත් සහ සමාලෝචනය" පරිච්ඡේදය තුළ සමස්ත වාර්තාවේ විධායක සංක්ෂිප්තය පමණක් නොව වාර්තාවේ අනෙක් පරිච්ඡේදවලින් හෙළිදරව් නොවන වෙනත් වැදගත් අංශ කිහිපයක් පිළිබඳව මානව හිමිකම් දෘෂ්ටිකෝණයෙන් සිදු කරන ලද විශ්ලේෂණයන් ද අඩංගුවීමයි. කෙසේ වෙතත්, මෙහි අඩංගු පරිච්ඡේද කර්තෘවරුන් කිහිපදෙනෙකු විසින් ලියා ඇති නිසාත් එක් එක්

මාතෘකා එකිනෙක හා අන්තර් සම්බන්ධතාවයක් පවත්නා හෙයින් ඇතැම්විට කරුණු පුනරුච්ඡාරණය වීම නොවැළැක්විය හැකි සිදුවීමකි.

මෙම වාර්තාව ශ්‍රී ලංකාව අන්තර්ජාතික වශයෙන් බැඳීම් ඇතිකරගෙන තිබෙන මානව හිමිකම් දර්ශකයන්ට අනුකූලව කටයුතු කරනවාද යන්නත් නොඑසේනම් එකී අන්තර්ජාතික වගකීම්වල සිදුවන අඩුපාඩුකම් පිළිබඳව රාජ්‍ය වගකීමක් දැක්වෙන සුවිශේෂී වාරප්‍රකාශනයක් ලෙස හැඳින්විය හැක. ඒ අනුව මෙම වාර්තාව තුළින් රජය එලදායී ලෙස මානව හිමිකම් සුරක්ෂිතකොට පෝෂණය කිරීමේ යාන්ත්‍රණයක් කරා යොමු කරවීමත්, මානව හිමිකම් සුරක්ෂිතතාවය සහ පෝෂණය පිළිබඳව සිවිල් සමාජය තුළ සහ රජය හා සිවිල් සමාජය අතර හරවත් සංවාදයක් ජනිත කරලීමත් අපේක්ෂා කරයි. සිංහල භාෂාවට පරිවර්තනය කර ඉදිරිපත් කිරීම තුළින් ඉහත කී අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා මානව හිමිකම් සුරක්ෂිතතාවය පිළිබඳ උනන්දුවක් දක්වන වඩාත් පුළුල් පාඨක පිරිසක් අමන්ත්‍රණය කිරීමට හැකිවනු ඇත.

මෙම මුල් වාර්තාව සකස් කරලීමටත්, එහි පරිච්ඡේද පරිවර්තනය කර සකස් කිරීමටත් සහ මෙම වාර්තාව මුද්‍රණයකර ප්‍රකාශයට පත් කිරීමටත් නන් අයුරින් සහාය දුන් සැමට අපගේ කෘතඥතාවය පළකර සිටිමු.

නීතිය හා සමාජ භාරය

කොළඹ

2008 ජූලි.

I

වර්ෂ 2005 දී ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් තත්ත්වය පිළිබඳ සමාලෝචනය

අමබන්ධතා සන්කූනනාදන් *

1. හැඳින්වීම

වර්ෂ 2005 දී ශ්‍රී ලංකාව ඉන් පෙර වසරේ දෙසැම්බර් මස 26 දින සිය දකුණු, නැගෙනහිර සහ උතුරු වෙරළ තීරය විනාශයට පත්කළ සුනාමි ව්‍යසනයේ දරුණු පසු විපාක වලින් යළි නැගී සිටීමේ උත්සාහයෙහි යෙදෙන අතරම බිඳී විසිරෙමින් පැවතෙන සාම ක්‍රියාවලිය රඳවා තබාගැනීමේ උත්සාහයක ද යෙදී සිටියාය. මානව හිමිකම් සුරැකීම අතින් ගත්කල එම වසර නීතියේ ආධිපත්‍යය නොසලකා හැරීම වැඩි වූ, අනාරක්ෂිත බව වර්ධනය වූ සහ බොහෝ දෙනෙක් බිය වූ ආකාරයට හදිසි නීතිය මගින් පාලනය වන බියකරු යුගයක ආරම්භයක් ලෙස සැලකිය හැක. වසරේ සිදුවීම් එනම්, සුනාමි ව්‍යසනයේ සහ නතර වුණු සාම ක්‍රියාවලියේ බලපෑම් මත, සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් සහ සමාජ-ආර්ථික අයිතිවාසිකම් අතර කෘතිමව ඇතිකර තිබෙන වෙනස අවධානයට ලක් කෙරුණු අතර එමගින් යළි යළිත් ප්‍රකාශ කෙරුණේ මානව හිමිකම් ප්‍රභේද අතර ඇති අන්තර් බන්ධනය සහ අන්තර් යැපීමයි. මෙම වසර ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් ප්‍රවලිත කිරීම සහ සුරැකීම සම්බන්ධව වූ ගැටලු සහ එහි

* පර්යේෂක/සම්බන්ධීකාරක, මානව අයිතිවාසිකම් සහ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාචාරය පිළිබඳ වැඩසටහන, අන්තර්ජාතික ජාතිකත්ව අධ්‍යයන මධ්‍යස්ථානය (ICES), කොළඹ.

දේශපාලනය පිළිබඳ දුරවබෝධයක් ලබාගත හැකි වූවක් ලෙස සැලකිය හැක. 2005 වසරේ සිදුවීම් මගින් පැහැදිලිව පෙනී යන්නේ සාම ක්‍රියාවලියේදී සහ පශ්චාත් සුනාමි ප්‍රතිසංස්කරණ වලදී මානව අයිතිවාසිකම් සහ සිවිල් ජනතාවගේ උවමනාවන් අත්තර්ගත නොකර ගැනීමෙන් ඇතිවූ එල විපාකයන්ය.

2005 ජනාධිපතිවරණයෙන් මහින්ද රාජපක්ෂගේ ජයග්‍රහණය ද සාම ක්‍රියාවලියේ ප්‍රවේශය පිළිබඳ ස්ථාවරයේ වෙනසකට හේතු විය.¹ රාජපක්ෂ සුළු වැඩි ඡන්ද ප්‍රමාණයකින් ජයග්‍රහණය කළ එම මැතිවරණයේදී උතුරේ සහ නැගෙනහිර ජනතාවගේ මූලිකම අයිතිවාසිකම් වන ඡන්දය ප්‍රකාශ කිරීමට ඇති අයිතිය එල්.ටී.ටී.ඊ. ය විසින් ජනතාව ඡන්දය දීම තහනම් කිරීම මගින් අහිමි කරවන ලදී.

එක්සත් ජාතික පක්ෂය එල්.ටී.ටී.ඊ. සංවිධානය විෂයෙහිලා අනුගමනය කළ මෘදු ප්‍රතිපත්ති ඉවත දැමූ රාජපක්ෂ විසින් එල්.ටී.ටී.ඊ. ය සිදු කරන සටන් විරාම උල්ලංඝනයන් සහ මානව හිමිකම් කඩකිරීම් පිළිබඳ දැඩි ස්ථාවරයක් ගනු ලැබීය. ජනතා විමුක්ති පෙරමුණ සහ ජාතික හෙළ උරුමය යන සිංහල ජාතිකවාදී පක්ෂ සමග ඔහුගේ පැවතුණු සම්බන්ධතාවය නිසා ඔහු ගැටුම සඳහා පෙඩරල් විසඳුමක් යෝජනා කිරීම අතහැර ඒකීය රාජ්‍යයක් තුළ ගැටුම උදෙසා විසඳුමක් යෝජනා කිරීම දක්වා යළි ගමන් කරන ලදී.

ආධාර දෙන ප්‍රජාවේ සහ රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවල විශේෂයෙන්ම ජාත්‍යන්තර රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවල සහ ඔවුන්ගෙන් සාම ක්‍රියාවලියට හා පශ්චාත්-සුනාමි ආධාර බෙදාදීමේ වැඩසටහන් වලට ඇතිවන බලපෑමක් මහජන අවධානයට ලක්වූ දෑ විය. අවාසනාවකට සිංහල ජාතිකවාදී කොටස් විසින් ඇති කරන ලද මෙම විවාදය බොහෝවිට යොමු වූයේ මෙම ආයතනවල ක්‍රියාකලාපය තුළින් ජාතික ඒකාග්‍රතාවයට සහ භෞමික අඛණ්ඩතාවයට සිදුවිය හැකි යැයි උපකල්පනය කරන ලද හානි ගැන විනා ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරීත්වයේ විනිවිද පෙනෙන සුළු බව හෝ දේශීය අවශ්‍යතාවයන්ට ගැලපෙන ආකාරයේ ආධාර වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරලීම තහවුරු කිරීම ගැන නොවේ. එසේ හෙයින්, මෙය එකඟ නොවීම මැඩ පැවැත්වීමටත්, රජයේ නොවන අංශ වලට ක්‍රියාත්මක වීමට ඇති ප්‍රජාතන්ත්‍රීය ඉඩකඩ ඇහිරීමක් ලෙසත් පෙනී යයි.

1. 2005 නොවැම්බර් 17 දින ජනාධිපතිවරණය පවත්වන ලදී.

2005 වසරේ ශ්‍රී ලංකාවේ අන්තර්ජාතික නෛතික වගකීම් සම්බන්ධව සලකා බැලූ කල කෲර වධහිංසාවට එරෙහි එක්සත් ජාතීන්ගේ කමිටුවට ශ්‍රී ලංකාව ඉදිරිපත් කළ චාරිතාව සැලකිල්ලට ගනු ලැබූ අතර සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් සම්බන්ධයෙන් වූ අන්තර්ජාතික සම්මුතියේ වෛකල්පිත සාධන පත්‍රයේ ප්‍රතිපාදන අනුව තනි පුද්ගලයන් විසින් ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුවට එරෙහිව එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුවට ඉදිරිපත් කළ පෙත්සම් සම්බන්ධව තීරණ ඉදිරිපත් කරන ලදී.

2. පශ්චාත් සුනාමි ගැටලු

ලෝක බැංකු දත්තයන්ට අනුව සුනාමියෙන් ජීවිත 35,322 විනාශ වුණු අතර පුද්ගලයන් 516,150 අවතැන් විය.² පුද්ගලයන් 150,000 ගේ ජීවිකා වෘත්තීන් අහිමි වූ අතර ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 900 පමණ දේපළ හානි සිදු වූ බවට තක්සේරු කර ඇත.³ සිදු වූ විනාශයේ බරපතලභාවය අනුව රජයට විපතට පත් ජනතාවගේ ජීවනෝපාය යළි සකසා දීමේ සිට යුද්ධයෙන් හා සුනාමියෙන් අවතැන්වූවන්ගේ ගැටලු, විශේෂිත ගැටලු, වලට මුහුණපෑ වඩාත් දුෂ්කර කණ්ඩායම් වූ කාන්තාවන්ගේ ගැටලු වැනි පුළුල් පරාසයක ගැටලු වලට මුහුණ දීමට රජයට සිදුවිය. කෙසේ වුවත්, සුනාමි ප්‍රතිසංස්කරණ සම්බන්ධයෙන් රජයේ ක්‍රියාමාර්ගයන් පිළිබඳව මහජන සහ සිවිල් සමාජ ක්‍රියාකාරීත්වයන් විසින් නායකත්වය ගැනීමකට වඩා අනුගමනය කිරීමක් සිදු කරන ලදී. එසේම සුනාමි සහන වැඩපිළිවෙළවල් කාර්යක්ෂම සහ නිසි මාර්ගෝපදේශකත්වයකින් සිදු නොකිරීම පිළිබඳව ආණ්ඩුවට වෝදනා ද එල්ල විය.⁴ සහන වැඩපිළිවෙළවල් මෙහෙයවීමේ වගකීම දිසාපතිවරුන්ගෙන් යුධ හමුදාවට පැවරීමත්, පසුව එය ජනාධිපතිනිය සහ විශේෂ කාර්ය සාධක බලකායකට පැවරීමත් සහන කටයුතු ක්‍රියාත්මක කරලීමේදී ගැටලු සහගත තත්ත්වයක් ජනිත කළේය. මහජනතාව සහ සිවිල් සමාජය සම්බන්ධයෙන් සලකා බැලූ කල මෙම බේදවාචකයෙන් විපතට පත් ජනතාවට සහය දීම

2. සුනාමි පුනරුත්ථාපනය - ශ්‍රී ලංකාව-මූලික සංඛ්‍යා ලේඛන, ලෝක බැංකුව, <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/EXTTSUNAMI>, accessed on 20 May 2006.

3. එම

4. ජෙනාන් පෙරේරා, සුනාමි ව්‍යසනය සහ ගැටුම්: ශ්‍රී ලංකාවේ අත්දැකීම් පිත්ලන්ත විදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශය සහ ජොන්සුසු විශ්ව විද්‍යාලය එක්ව පැවැත් වූ ආසියානු උද්යෝගය සම්මන්ත්‍රණයේ පැවැත්වූ කතාව 2006 අප්‍රේල් 3 දින, at http://globalfinland.fi/aasiaan/Tsunami_Perera.pdf.

සඳහා පොදු මහජනතාවත්, පෞද්ගලික අංශයත් ඉමහත් උද්යෝගයකින් ඉදිරිපත් වූ බව දැක්විය හැක. මෙම තත්ත්වය තුළ රජයේ උත්සාහ කිරීම් පිළිබඳව ද විනිවිදභාවය, වගකිවයුතුභාවය සහ සම්බන්ධීකරණය පිළිබඳ ගැටලු සහන සහ ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩපිළිවෙළවල් පිළිබඳව බලපෑම් ඇතිකරනු ලැබීය.⁵

2005 ජුනි මාසයේදී රජය විසින් සුනාමි (විශේෂ විධිවිධාන) පනත නීතිගත කරන ලද අතර එමගින් මූලික වශයෙන් අතුරුදහන් වූවන්ට මරණ සහතික නිකුත් කිරීම, දරුවන් සහ යෞවනයන්ගේ භාරකාරීත්වය සහ දේපළ පිළිබඳ ගැටලු සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාකිරීම අරමුණු කර ගන්නා ලදී. පනත මගින් ඇතැම් විශේෂ වරදවල් සඳහා දඬුවම් තීව්‍ර කර නියම කරනු ලැබීය. මෙම පනත කෙටුම්පත් අවස්ථාවේදී ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය හමුවේ අභියෝගයට ලක්කළ අතර එහිදී පෙත්සම්කරු වෙනුවෙන් මතුකළ තර්කයක් වූයේ එහි අඩංගු “ජාතික ප්‍රතිපත්තිය” යන පදයේ අර්ථනිරූපණය මගින් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13 සංශෝධනය නිෂ්ක්‍රීය වීමක් සිදුකරමින් මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් පළාත් සභා සතු බලතල අනික්වීමක් සිදුකරන බවයි. කෙසේ වෙතත්, මෙහිදී අධිකරණය ප්‍රකාශ කර සිටියේ ව්‍යසනයක් සිදුවන අවස්ථාවකදී “රජයකට එකී ව්‍යසනයේ ප්‍රතිඵල සහ උවමනාවන් හැසිරවීම සම්බන්ධව ඍජු ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් සම්පාදනය කර ඉදිරිපත් කිරීමේ නෛසර්ගික වගකීමක් ඇති අතර ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 127(2)(අ) සහ 27(9) ව්‍යවස්ථා මගින් රජය ඔනෑම ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් සම්පාදනය කිරීම, මෙවන් ව්‍යසනකාරී හෝ අර්බුදකාරී තත්ත්වයකදී හෝ, එලෙස රජය ජාතික ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීමෙන් වළක්වා ඇතැයි පැවසීම පිළිගත හැකි තර්කයක් නොවේ.”⁶ පෙත්සම්කරු පනත් කෙටුම්පත සම්බන්ධව මතුකළ අනෙකුත් විරෝධතා අනුව කෙටුම්පත සංශෝධනය කිරීමට රජය එකඟ වූ අතර ඒ අනුව පනත් කෙටුම්පත 2005 ජුනි මාසයේදී පාර්ලිමේන්තුවේදී සම්මත විය.

ශ්‍රී ලංකා රජය සහ එල්.ටී.ටී.ඊ. සංවිධානය 2005 ජුනි 24 දින උතුරු පළාත සහ නැගෙනහිර පළාත තුළ ආධාර බෙදාදීම සහ පුනරුත්ථාපන හා ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු කඩිනම් කිරීමේ අරමුණින් “පශ්චාත් සුනාමි මෙහෙයුම්

5. පශ්චාත් සුනාමි පුනරුත්ථාපනය සහ ප්‍රතිසංස්කරණය: මානව හිමිකම් උල්ලංඝනයකි, ඉන්දියාවේ තම්ල්නාඩුවේ සහ ශ්‍රී ලංකාවේ සුනාමියෙන් විපතට පත් වූවන්ගේ කරුණු සෙවීමේ වැඩසටහනේ වාර්තාව. පිටු 8-9, at <http://www.hic-sarp.org/Tsunami%20Report.pdf>.

6. ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ අයදුම්පත් අංක 8/2005, 9/2005.

කළමනාකරණ ව්‍යුහය" (P-TOMS /සුනාමි සහන මණ්ඩලය) නම් වූ වැඩසටහනක් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා ගිවිසුමකට අත්සන් තබන ලදී. කෙසේ වෙතත්, මෙම ගිවිසුම විවිධ හේතූන් මත කිසිවිටෙක ක්‍රියාවට නැඟුණේ නැත. පළමුව මෙම ගිවිසුම ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේදී අභියෝගයට ලක් කෙරුණු අතර එසේ කෙරුණේ ආණ්ඩුවට එල්.ටී.ටී.ඊ. සංවිධානය සමග ගිවිසුමකට එළඹීමට කිසිදු නෛතික පදනමක් නොමැතිය යන කරුණ හේතුකොටගෙනය. එහිදී කියා සිටියේ යෝජිත "සුනාමි සහන මණ්ඩලය" මගින් පිහිටුවීමට නියමිත කමිටු වලට පැවරෙන බලතල ආණ්ඩුවේ නිසඟ බලතල වලට සමාන හෙයින් එකී බලතල එම කමිටු වලට නීත්‍යානුකූලව පැවරිය නොහැකි බවයි. පෙත්සම්කරුවන් තවදුරටත් ප්‍රකාශ කර සිටියේ යෝජිත අරමුදල පාර්ලිමේන්තු පනතක් මගින් ස්ථාපිත කොට නොමැති හෙයින් එය විගණනය කිරීමට විගණකාධිපතිට නොහැකි බවත් එසේ හෙයින් ආධාර මුදල් බෙදා හැරීම නීත්‍යානුකූල පටිපාටියට පරිබාහිර බවත්ය. එයට අමතරව පෙත්සම්කරුවන් ප්‍රකාශ කර සිටියේ උතුර හා නැගෙනහිර පළාත්වල පමණක් මෙම කමිටු පිහිටුවීම එම පළාත්වල ජීවත් නොවන සුනාමි ව්‍යසනයට ගොදුරු වූවන් ඔවුන් උපන් ප්‍රදේශය පදනම් කොටගෙන වෙනස්කමකට භාජනය කිරීමකට සමාන වන බවත් එම නිසා ඔවුන්ට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12(2) ව්‍යවස්ථාවෙන් සහතික කර ඇති අයිතිවාසිකම උල්ලංඝනය වීමක් මෙම ක්‍රියාවෙන් සිදුවන බවත්ය.

ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය මෙම නඩුවේදී අතුරු තහනම් නියෝගයක් නිකුත් කරමින් ප්‍රාදේශීය කමිටු සහ ප්‍රාදේශීය අරමුදල් පිහිටුවීම අත්හිටුවන ලදී.⁷ ශ්‍රී ලංකා රජය අතුරු තහනම් නියෝගයට ලක් නොවුණු ගිවිසුමේ ප්‍රතිපාදන ක්‍රියාත්මක කරලීම සඳහා සුනාමි සහන මණ්ඩලයට තම නියෝජිතයන් නම් කළද එල්.ටී.ටී.ඊ. ය එයට අනුකූලව කටයුතු නොකළේ තම සංවිධානයේ අභිලාශයන් තහවුරු වන පරිදි පිහිටුවීමට නියමිතව තිබූ ප්‍රාදේශීය කමිටු පිහිටුවීම ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් අත්හිටුවා තිබුණු නිසාය. ඒ අනුව මුළු ක්‍රියාවලියම ඇණ හිටිණි. එම නඩුව 2005 නොවැම්බර් 22 දින යළි ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය හමුවේ කැඳවනු ලැබූ අවස්ථාවේදී පෙත්සම්කාර පාර්ශ්වයේ නීතිඥවරයා ප්‍රකාශ කර සිටියේ ඇති කිරීමට යෝජිත "ජාතික ආපදා කළමනාකරණ මණ්ඩල පනත" මගින් සුනාමි සහන මණ්ඩලය නිෂ්ක්‍රීය වන බැවින් තවදුරටත් නඩුව පවත්වාගෙන යාම එල රහිත බවයි.⁸ මෙම

7. ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ අයදුම්පත් අංක 228/2005, 229/2005 සහ 230/2005.

8. 2005.06.22, "දේශි නිවුස්", at <http://www.dailynews.lk/2005/06/22>.

ගිවිසුමට එරෙහි නඩුවේ පෙත්සම්කරුවන් වූයේ පසුගිය මැතිවරණයෙන් ජයග්‍රහණය කළ එක්සත් ජනතා නිදහස් සන්ධාන ආණ්ඩුවේ පාර්ශ්වකරුවන් වූ ජනතා විමුක්ති පෙරමුණේ මන්ත්‍රීවරුන්ය. පෙත්සම්කරුවන් දෙදෙනෙකු කැබිනට් අමාත්‍යවරු වූ අතර තවත් දෙදෙනෙක් නියෝජ්‍ය ඇමතිවරු වූහ. ඒ අනුව ආණ්ඩුවේ හවුල්කාර පක්ෂවල සාමාජිකයින් විසින්ම ආණ්ඩුව අත්සන් කළ ගිවිසුම අධිකරණය හමුවේ අභියෝගයට ලක් කරන ලදී. සුනාමි සහන මණ්ඩලය හේතුවෙන් ඇතිවූ දේශපාලන බිඳවැටීම නම් සභාග රජයෙන් ජනතා විමුක්ති පෙරමුණ ඉවත් වීමත් සමඟම පාර්ලිමේන්තුවේ සුළුතර ආණ්ඩුවක් බිහිවීමයි.⁹ ජාතික හෙළ උරුමය වැනි අනෙකුත් සිංහල ජාතිකවාදී පක්ෂ ද සුනාමි සහන මණ්ඩලය සම්බන්ධයෙන් සිය විශේෂිත විරෝධය ද පොදුවේ සාම ක්‍රියාවලිය උදෙසා ද සිය විරෝධය දැක්වූහ.

සුනාමි ව්‍යසනය හේතුවෙන් සංවර්ධනය සහ ජීවනෝපායයන් සඳහා වූ අයිතිය හා පරිසර සංරක්ෂණය පිළිබඳ වූ එකිනෙක හා ගැටෙන තත්ත්වයන් කරළියට ගෙන ඒමක් ද සිදුවිය. අවශ්‍ය අනුමැතියකින් තොරව ආරක්ෂිත ප්‍රදේශය තුළ ඉදිකර තිබුණු විනාශ වූණු හෝ අලාභහානි වූණු ඇතැම් ගොඩනැගිලි පිළිබඳ සැලකිලිමත් වුවද නොවුවද, ඉඩම් අයිතිය පිළිබඳ ගැටලුවක් ධීවර වැනි ක්ෂේත්‍රවල සේවයේ නියුක්ත වූවන්ගේ ජීවනෝපායයන් පිළිබඳ අයිතිවාසිකමුත් නොසලකා හැරිය නොහැක. උද්ගත වූ මෙම උද්වේගකර තත්ත්වයන් සමනය කිරීම වෙනුවට රජය ඒ පිළිබඳව පූර්ණ නොදැනුවත්භාවයක සිටි අතර ජනතාවගේ අයිතිවාසිකම් ගැන මෙන්ම පරිසර සංරක්ෂණය පිළිබඳව ද නොසැලකිලිමත් වූ බවක් පෙනෙන්නට තිබිණි. මේ තත්ත්වය තුළින් රජය සහ "මහා ව්‍යාපාරිකයන්" අතර ඇති සහසම්බන්ධය පෙන්නුම් කෙරුණු අතර පශ්චාත් සුනාමි සංවර්ධන වැඩසටහන් කෙටුම්පත් වූයේ මහාපරිමාණ සමාගම් සහ ව්‍යාපාරික ප්‍රජාවගේ අවශ්‍යතාවයන්ට ගැලපෙන පරිදි වන අතර පොදු ජනතාව හෝ පරිසර සංරක්ෂණය පිළිබඳව යොමු වූ අවධානය සුළු විය.¹⁰ "ජාතිය ගොඩනැගීමේ කාර්ය සාධක බලකාය" උදාහරණයක් ලෙස ගතහොත් එහි සාමාජිකයන් දස දෙනාගෙන් හයදෙනෙකු වෙරළාශ්‍රිත සංචාරක කර්මාන්තයෙහි යෙදෙන සමාගම් හිමිකරුවන් වන අතර දෙදෙනෙකු ජාතික බැංකු දෙකක ප්‍රධානීන් වේ.

9. 2005.06.16, "දේලි නිවුස්", at <http://www.dailynews.lk/2005/06/16>.

10. සරත් ප්‍රනාන්දු, සුනාමි විනිශ්චයන්ට යුක්තිය-සංවර්ධනය පිළිබඳ යුරෝපා පාර්ලිමේන්තු කමිටුවට කරන ලද සැලකීම, MONLAR, 2005, at [http://www.medico-international.de/projekte/suedasien/tsunami/200507monlar submission to ep.pdf](http://www.medico-international.de/projekte/suedasien/tsunami/200507monlar%20submission%20to%20ep.pdf).

අතීතයේදී කලින් කලට පත්වූ ශ්‍රී ලාංකික රජයන් විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද ඇතැම් ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සහ සංවර්ධන යෝජනා ක්‍රම සමහර අවස්ථා වලදී ජනවර්ග අතර පවතින උණුසුම්කාරී තත්ත්වයන් වැඩි වර්ධනය කිරීමටත් ගැටුම් උග්‍ර කිරීමටත් දායක විය. රජය සියලු ජනවර්ග හා කණ්ඩායම්වල උවමනා එපාකම් පිරිමැසෙන ආකාරයේ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයෙහිලා අපොහොසත් වන විට පශ්චාත්-සුනාමී ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලිය තවත් ගැටුම්කාරී තත්ත්වයන් අවුලවන්නක් වීම අරුමයක් නොවේ. සුනාමියෙන් වහාම පසුව ජනවර්ග අතර සුභදතාවය ඉතිරි යන තත්ත්වයක් මතුවුණු අතර ඒ තුළින් අන්තර් සම්බන්ධතා වර්ධනයක් එනම්, උදාහරණ වශයෙන් නැගෙනහිර පළාතේ දෙමළ හා මුස්ලිම් ජනවර්ග අතර, ඇතිවේ යැයි අපේක්ෂාවක් පැන නැගිණි. කෙසේ වෙතත්, සුභදතාවය පැවති මූලික කාලපරිච්ඡේදය අවසන් වූ පසු ජනවර්ගයන් අතර නොසන්සුන්තාව වර්ධනය වූ අතර ඉඩම් බලහත්කාරයෙන් අත්කරගැනීම පිළිබඳ බියක් ද ජනිත විය. එසේ වූයේ සුනාමියෙන් විපතට පත්වූවන්ට බෙදාදීමට රජයෙන් ඉඩම් පවරා ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය නිසා තම ඉඩම් අහිමිවේ යැයි වර්ධනය වූ බිය නිසාය.¹¹ නැගෙනහිර පළාත පිළිබඳව මානව හිමිකම් කොමිසම නිකුත් කළ වාර්තාවෙන් පෙන්නුම් කෙරුණේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල ජනවාර්ගික පදනමකින් බෙදී සිටීම නිසා රජයට නැවත පදිංචි කිරීම් සඳහා ඉඩම් ලබාදීම පිළිබඳව ගැටලු මතු වූ බවත් එසේ වූයේ සමහර අවස්ථාවලදී ඉඩම්ලාභීන් තමුන්ට ලැබුණු ඉඩම් අසල ගම්මානවල වෙතත් ජනවර්ග ජීවත්වීම හේතුවෙන් එකී වෙන්කළ ඉඩම්වල පදිංචි වීමට මැලිකමක් දැක්වීම නිසා බවත් ය.¹²

ජනතාවට සහ පරිසරයට නව ප්‍රතිපත්ති මගින් ඇති කරන බලපෑම පිළිබඳව රජයේ ඇති අඩු සැලකිල්ල පෙන්නුම් කළ තවත් අවස්ථාවක් වූයේ තහනම් වෙරළ තීර සීමාවන් නිර්ණය කිරීමයි. සුනාමියෙන් වහාම පසුව ජාතිය ගොඩනැගීමේ කාර්යසාධක බලකාය මීටර් 100 සහ 200 වශයෙන් තහනම් වෙරළ තීර සීමාවන් ප්‍රකාශයට පත්කර එම තීරයන් තුළ නිවාස ගොඩනැගීම තහනම් බව ප්‍රකාශ කරන ලදී. වෙරළ තීරයේ වාසය කරන්නවුන්ගේ යහපත සඳහා මෙම තීරණය ගන්නා ලද බව ප්‍රකාශ කරන ලදී. කෙසේ වුවත්, හෝටල් සඳහා සහනයක් ලබාදුන් අතර ඒවා අර්ධවශයෙන් හානිවී ඇත්නම් සහ ඒවා ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා ඇස්තමේන්තුගත වියදම, එම ගොඩනැගිලි

11. නැගෙනහිර පළාතේ මානව හිමිකම් පිළිබඳ තත්ත්වය-ජාතික මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාවේ යාවත්කාලීන වාර්තාව, *LST Review*, Volume 16, Issue 215, 2005 සැප්තැම්බර්, 13 පිටුව.

12. එම

අළුතින් සෑදීමට යන වියදමෙන් 40% කට වඩා අඩු නම් එම හෝටල් තිබුණු ස්ථාන වලට ප්‍රතිසංස්කරණයට අවසර දෙන ලදී.¹³ එසේම රජය විසින් සංචාරක කලාප ලෙස වෙරළ තීරය තුළ ප්‍රදේශ නම් කරන ලද අතර තහනම් වෙරළ තීර සීමාව තුළ පවත්වාගෙන ගිය ව්‍යාපාර වලට මෙම සංචාරක කලාප තුළ තම ව්‍යාපාර යළි ගොඩනැගීමට නොමිලේ ඉඩම් වෙන්කර දෙන ලදී.¹⁴ කෙසේ වෙතත්, බොහෝ කණ්ඩායම්වල ඉල්ලීම මත වෙරළ සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව තමන් 1997 දී ප්‍රකාශයට පත්කළ වෙරළ කලාප කළමනාකරණ සැලසුමේ නිර්ණය කර ඇති වෙරළ තීර සීමාවන් වෙත යළි යොමුවන ලදී.

ප්‍රාදේශීය ආයතනවලට සහ ප්‍රතිසංස්කරණය සහ ආධාර බෙදාදීම පිළිබඳව තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලීන්ට මහජන සහභාගීත්වය අඩුවීමත් තීරණ ගන්නා සහ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කරන්නා වූ මධ්‍යම ඒකක සහ ඒවා ක්‍රියාත්මක කරන සහ විපතට පත්වූවන් සමග සෘජුව කටයුතු කරන හා ආධාර බෙදාදීමට හවුල් වන ප්‍රාදේශීය ක්‍රියාකාරීන් වන ග්‍රාම නිලධාරීන් වැනි නිලදරුවන් අතර පවතින සම්බන්ධීකරණයේ අඩුපාඩු බොහෝ මහජන අයිතිවාසිකම් වෙනුවෙන් පෙනී සිටින කණ්ඩායම් විසින් හුවා දක්වන ලදී.¹⁵ උදාහරණයක් වශයෙන් පෙන්වා දෙනු ලැබුයේ තහනම් වෙරළ තීර සීමාවන් පිළිබඳව මාර්ගෝපදේශක රීතින් පිළිබඳව දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාල දැනුවත් කිරීමට මාස දෙකක පමණ කාලයක් ගත වූ බවයි. බොහෝ පළාත් පාලන ආයතන මෙම සංශෝධිත රීතින් පිළිබඳව නොදැන සිටි නිසා මීටර් 100/200 සීමාව තුළ පදිංචිකරුවන්ගේ ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීමේ ආයාචනයන් ප්‍රතික්ෂේප විය.¹⁶

සම්බන්ධීකරණය අඩුවීමටත්, ගැටළු මතුවීමටත් හේතු වූයේ පශ්චාත්-සුනාමී වැඩකටයුතු උදෙසා ක්‍රියාත්මක වීමට රජය ආයතන රාශියක් පිහිටුවා තිබීමත්, එකී ආයතන තුළ මෙන්ම එක් එක් ආයතන අතර සම්බන්ධීකරණයක් ඇති කිරීම තහවුරු කිරීම උදෙසා වන මූලික පොදු ආයතනයක් නොතිබීම යන කාරණාවයි. සුනාමියෙන් වහාම පසුව රජය ජාතික මට්ටමෙන් "ජාතික මෙහෙයුම් මධ්‍යස්ථානය" (CNO) ද ප්‍රාදේශීය වශයෙන් "මුදාගැනීමේ සහ සහනාධාර සැපයීමේ කාර්යසාධක බලකාය"

13. ප්‍රනාන්දු (2005) 5 පිටුව.

14. එම

15. සුනාමියෙන් වසරකට පසු පිළිබිඹු වන දැ: උගත යුතු සාධම්, විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය පිළියෙල කළ සංවාද පත්‍රිකාව, 2004 මාර්තු, 2 පිටුව, www.cpalanka.org

16. එම

(TAFRER), "ජාතිය ගොඩනැගීමේ කාර්ය සාධක බලකාය" (TAFREN) සහ "උපායමාර්ගික කටයුතු" නීතිය හා යහපැවැත්ම පිළිබඳ කාර්ය සාධක බලකාය" (TAFLOL) යන ආයතන ද පිහිටුවන ලදී. 2005 පෙබරවාරි මාසයේදී ජාතික මෙහෙයුම් මධ්‍යස්ථානය අහෝසි කරන ලද අතර සහනාධාර පිළිබඳ කාර්ය සාධක බලකාය (TAFROR) පිහිටුවා එයට ජාතික මෙහෙයුම් මධ්‍යස්ථානයේත්, මුදාගැනීමේ සහ සහනාධාර සැපයීමේ කාර්ය සාධක බලකායේත් උපායමාර්ගික කටයුතු නීතිය හා යහපැවැත්ම පිළිබඳ කාර්ය සාධක බලකායේත් කාර්යයන් අනුයුක්ත කරන ලදී. 2005 නොවැම්බර් මාසයේදී, "පුනරුත්ථාපනය සහ සංවර්ධනය පිළිබඳ ආයතනය" (RADA) නැමැති අතිරේක ආයතනයක් පිහිටුවන ලද අතර එමගින් "ජාතිය ගොඩනැගීමේ කාර්ය සාධක බලකාය" සහනාධාර පිළිබඳ කාර්ය සාධක බලකාය, වැනි උප ආයතන කිහිපයක කාර්යයන් පවරා ගන්නා ලද අතර එම ආයතනය මගින් අරමුණු කෙරුණේ රටේ සියලුම පශ්චාත්-සුනාමි සහ පශ්චාත්-යුධ ගැටුම් පවතින ප්‍රදේශවල ස්වභාවික සහ මිනිසා විසින් ඇති කරන ලද ව්‍යසනයන් උදෙසා වන පුනරුත්ථාපන සහ සංවර්ධන වැඩකටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳව රජයේ කේන්ද්‍රස්ථානය ලෙස කටයුතු කිරීමයි.¹⁷ මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව හඳුනාගත් තවත් එක් තත්ත්වයක් වූයේ රජයේ ආයතන සහ නිලධාරීන් ප්‍රතිසංස්කරණය සහ යළි ගොඩනැගීමේ කටයුතුවල මූලිකත්වය ගැනීමට මැලිකමක් දක්වමින් ඒවා දේශීය තත්ත්වයන් පිළිබඳ අඩු අවබෝධයක් ඇති ජාත්‍යන්තර රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වෙත පැවරීමට උනන්දු වූ ආකාරයත් ය.¹⁸

අති විශාල සහනාධාර ප්‍රමාණයක් ලැබෙන විට සහ දැනට පවතින ඉහළ සිට පහළටම අපිළිවෙළ, අසංවිධානාත්මක ක්‍රමවේදය සලකා බලන විට එම ආධාර විනිවිද පෙනෙන ආකාරයෙන් හා පිළිගත හැකි ආකාරයට කාර්යක්ෂමව බෙදී යනවාදැයි සැකයක් මතු වීමට ඉඩ ඇත. ආධාර බෙදා දීමේ සාධාරණ සහ සමානාත්මතාවය පිළිබඳ ගැටලු කිහිපයක් මතු වී තිබේ. යුධ ගැටුම් වලට මැදි වූ ප්‍රදේශ වලට සාපේක්ෂව දකුණු පළාතේ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු වඩා වේගවත්ව සිදුවන බව වාර්තා විය. උදාහරණයක් ලෙස හම්බන්තොට ප්‍රදේශයේ උවමනාවටත් වඩා නව නිවාස ගොඩනගනු ලැබූ ද අනෙකුත් සුනාමියෙන් හානි වූ පළාත් එනම්, උතුරේ සහ

17. RADA වෙබ්අඩවිය <http://www.tafren.gov.lk/portal/index.jsp?sid=3&nid=18&y=2005&m=10&d=14>

18. LST Review - (2005 සැප්තැම්බර්) 15 පිටුව.

නැගෙනහිර නිවාස ගොඩනැංවීමේ ප්‍රගතිය මන්දගාමී විය.¹⁹ එසේම සුනාමියෙන් විපතට පත්වූවන් හා යුධ ගැටුම් වලින් විපතට පත්වූවන් අතර උණුසුම්කාරී තත්ත්වයන් මතුවූයේ යුධ ගැටුම් වලින් පීඩාවට පත්වූවන් වෙත විවෘතව තිබෙන සහනාධාර සහ වරප්‍රසාද වලට වඩා විශාල වශයෙන් සහනයන් සුනාමියෙන් විපතට පත්වූවන්ට ලැබෙන නිසාය.²⁰ වැඩිදුරටත් පවසතොත් සුනාමියෙන් වඩාත්ම විපතට පත් ජන කොට්ඨාසය වූ නැගෙනහිර පළාතේ මුස්ලිම් ජනතාවට තමන්ගේ අවශ්‍යතාවන් සහ සිතූම් පැතුම් පිළිබඳව හඬක් නගන්නට ද ඉඩක් නොමැතිව පසුගාමී ස්ථානයකට පත්ව තිබිණි. උදාහරණයක් වශයෙන් ජනාධිපතිනිය සුනාමී සහනාධාර බෙදාහැරීම සහ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයක් පිළිබඳව විවිධ පක්ෂ සමග සාකච්ඡාවන් පැවැත්වීමේදී මුස්ලිම් දේශපාලන පක්ෂ වලට ඒ සඳහා ආරාධනා නොකෙරුණු අතර, ඔවුන් පශ්චාත් සුනාමී ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ව්‍යුහය (සුනාමී සහන මණ්ඩලය) ඇති කිරීම පිළිබඳව වූ සාකච්ඡාවන් උදෙසා එකී දේශපාලන පක්ෂ සහභාගී නොවූහ.²¹ සාධාරණ සහ සමානාත්මභාවය පිළිබඳ සලකා බැලීමේදී විපතට පත් වූවන්ට ලබාදී ඇති තාවකාලික කුඩාරම් සහ ශුභසාධක කඳවුරුවල පවතින තත්ත්වය පිළිබඳව ද අවධානය යොමු වී ඇත. උදාහරණයක් වශයෙන් දේශීය හා විදේශීය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන විසින් පවත්වාගෙන යනු ලබන කුඩා ශුභසාධක කඳවුරු වලට ජලය සහ සනීපාරක්ෂක පහසුකම් සපයා තිබුණු අතර ඇතැම් කඳවුරු වලට මනෝ-සමාජ පහසුකම් ද සම්පාදනය කර තිබිණි. ගම්මානවල පිහිටුවා තිබුණු කඳවුරුවල තත්ත්වය ද යහපත් වූ අතර ඒවායේ වාසය කළ පිරිස සුළු ප්‍රමාණයක් වුවාක් මෙන්ම එකිනෙකා හඳුනන පුද්ගලයන් ද වූහ. කෙසේ වෙතත්, නාගරික ප්‍රදේශ ආශ්‍රිතව පිහිටුවා තිබෙන විශාල ශුභසාධක කඳවුරුවල තත්ත්වය අයහපත් විය.²² බොහෝ අවස්ථාවලදී මහජනතාව පැමිණිලි වශයෙන් කියා සිටියේ කඳවුරු පාලනය පිළිබඳව වගකිවයුත්තන් කවුරුන්දැයි ඔවුන් දැන නොසිටි බවත්, ඔවුන්ගේ තත්ත්වය පරීක්ෂා කිරීම සඳහා රජයේ හෝ දේශීය හා විදේශීය රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවල නියෝජිතයන් කිසිවෙකු නොපැමිණි බවයි.²³

19. CPA (2004) 11 පිටුව.

20. එම 14 පිටුව.

21. *LST Review* - (2005 සැප්තැම්බර්) 04 පිටුව.

22. එම, 16 පිටුව.

23. හාට් එම්. චින්ස්ටන් "සුනාමියෙන් පසු: පීඩාවට ගොදුරු වී සිටින්නන්ගේ මානව අයිතිවාසිකම්" ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳ කරුණු අධ්‍යයනයක්, *LST Review*, 16 වෙළුම 218 කලාපය, (2005 දෙසැම්බර්), 27 පිටුව.

තාවකාලිකව නිවාස ගොඩනැගීමේදී වුවද ඒකමිනියක් නොමැති වීමත්, ප්‍රාදේශීය අවශ්‍යතාවයන්ට ගැලපෙන ලෙස සකස් කළ සැලසුමකට අනුකූලව ඒවා සකස් කර නොමැති බවටත් ප්‍රකාශ කෙරුණි. බොහෝ තාවකාලික නිවාස ප්‍රාදේශීය දේශගුණයට ඔරොත්තු නොදුන් අතර ඒවා ඕනෑම අවස්ථාවක එකී නිවසේ වාසය කරන පිරිසට ප්‍රමාණවත් ඉඩපහසුකම් ලබා නොදුන් නිවාස ද විය.²⁴

දැනට තහවුරු වී ඇති අන්දමට සුනාමියෙන් පුරුෂයින්ට වඩා කාන්තාවන්ගේ ජීවිත නැතිවී ඇත.²⁵ දිවි ගලවාගතවුන් සැලකීමේදී අවධානය යොමු වූ කරුණක් වී ඇත්තේ කාන්තාවන් සහ ඔවුන්ගේ විශේෂ අවශ්‍යතාවලට අඩු සැලකිල්ලක් හිමි වී ඇති බවයි. බොහෝ කාන්තාවන්ට ඔවුන්ගේ පවුලේ ආදායම් උපයන්නා අහිමි වීම තුළින් ජීවනෝපාය මාර්ගයක් නැතිවී තිබිණි. උදාහරණයක් වශයෙන් පේදුරුතුඩුව ප්‍රදේශයේ එක් ශුභසාධන මධ්‍යස්ථානයක සිටි බොහෝ අයවලුන් යුද්ධයෙන් හා සුනාමියෙන් අවතැන් වූ වැන්දඹු කාන්තාවන්ය.²⁶ බොහෝ සෙයින් නිලධාරීවාදයට නතු වූ මෙම ශුභසාධන මධ්‍යස්ථානවල වටපිටාව කාන්තාවන්ට තීරණ ගැනීමේ යාන්ත්‍රණයට මැදිහත්වීමේ ඉඩකඩ අවුරාලූ අතර ඔවුන්ට විශේෂිත වූ අවශ්‍යතාවයන් නොසලකා හැරීමක්ද සිදුවිය. කඳවුරු තුළ සහනාධාර බෙදාදීම සඳහා ප්‍රමුඛත්වය ගනු ලැබූයේ පුරුෂයින් වන අතර සමහර අවස්ථා වලදී කාන්තාවන් වෙත ලැජ්ජා සහගත වන අන්දමේ කථාවන්, යට ඇඳුම් හා සනීපාරක්ෂක තුවා බෙදාදීමේදී සිදුකළ බවට චෝදනා නැගිණි.²⁷ කාන්තාවන්ට අනාරක්ෂිත බවක් මෙම කඳවුරු තුළ තිබුණු බවටත්, ලිංගික අපයෝජනයන් සිදුවීම් පිළිබඳ පැමිණිලි ද කෙරුණු බවත් වාර්තා විය.²⁸ කාන්තාවන්ට වියලි ආහාර ද්‍රව්‍ය සලාක බෙදා දෙනු ලැබුවත් මුදල් ආධාර දෙනු ලැබූයේ "ගෘහ මූලිකයා" ලෙස නම්කර ඇති ආදායම් උපදවන පුරුෂයා වෙතයි. මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව මෙම ක්‍රමය සම්බන්ධයෙන් පවතින දූෂිතතාවයන්ට උදාහරණ ලෙස පෙන්වා දුන්නේ එකිනෙකාගෙන් වෙන්වී සිටින සැමියෙකු සහ බිරිඳක් සම්බන්ධයෙන් වූ

24. එම.

25. කාන්තාවන් කෙරෙහි සුනාමියේ බලපෑම, ඔක්ස්ෆර්ම් ජාත්‍යන්තරය- http://www.oxfam.org.uk/what_we_do/issues/conflict_disasters/downloads/bn_tsunami_women.pdf; <http://www.reliefweb.int/rw/RWB.NSF/db900SID/MIRA-6DR8BS?OpenDocument>

26. කර්තෘවරියගේ සංචාරයක් මත පදනම් විය.

27. පශ්චාත් සුනාමි අවතැන්වීමවල ස්ත්‍රී පුරුෂභාවය මත පැන නැඟුණු ගැටලු කොරතුරු සටහන 2, 2005 ජනවාරි 15, CATAW පුවත්පත් නිවේදනය 2.

28. එම

විට සැමියා මුදල් ආධාරය ලබාගැනීමත් සහ සැමියා අහිමි වූ මුස්ලිම් කාන්තාවන් සම්බන්ධයෙන් වන විට ඇය ආගමානුකූල ශෝක කාලය ගත කරත්දී පදිංචි ස්ථානයෙන් බැහැරට යා නොහැකි බැවින් අදාළ මුදල් ආධාරය ලබාගැනීමට නොහැකි වීමත් යන අවස්ථාවන්ය.²⁹ ක්ෂණික සහන සේවාවන් සම්බන්ධව මෙන්ම මධ්‍ය හා දීර්ඝ කාලීන පුනරුත්ථාපන සහ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු වලදීත් තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියෙන් කාන්තාවන් තවදුරටත් ඇත් කර තිබුණු අතර ඔවුන්ගේ ජීවිත යළි ගොඩනැගිය යුත්තේ කෙසේද යන්න සම්බන්ධව ඔවුන්ට අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට ලැබුණේ සුළු වෙනි. අනෙක් කාන්තා අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය වීම ලෙස පෙන්වා දෙනු ලැබුයේ ඉඩම් පිළිබඳව කාන්තාවන්ගේ අයිතිය සම්බන්ධ ගැටලුය. නැගෙනහිර පළාතේ මාතෘ මූලික ඉඩම් අයිතිවාසිකම් විධික්‍රමය අනුව 60% ක ඉඩම් ප්‍රමාණයක් අයිති කාන්තාවන්ටයි.³⁰ කෙසේ වෙතත්, රජයේ ඉඩම් ප්‍රතිපත්තිය අනුව ගෘහ මූලිකයා ලෙස හඳුනාගෙන ඇත්තේ පුරුෂයා වන බැවින් කාන්තාවන්ට සිය ඉඩම් අහිමි වේ යැයි ද මෙන්ම යළි ඉඩම් ලබා දීමේදී ඔවුන්ට ඒ සඳහා අවස්ථාවක් නොලැබී යාදැයි බියක් ද ඇතිවී තිබේ.³¹

3. ගෘහස්ථ හිංසනය වැළැක්වීමේ පනත් කෙටුම්පත

2005 වර්ෂයේදී ගෘහස්ථ හිංසනය වැළැක්වීමේ පනත් කෙටුම්පත සම්මත වුවද පනතක් ලෙස සම්මත වූ අවසන් කෙටුම්පත දුර්වල ව්‍යවස්ථාවක් විය.³² පනත් කෙටුම්පත පිළිබඳ පාර්ලිමේන්තු විවාදයේදී පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරු එකී කෙටුම්පතේ ප්‍රතිඵල පිළිබඳව සැක සංකා මතු කළ අතර ඒවා එකී කෙටුම්පත පිළිබඳව ඔවුන් තුළ පැවති වැරදි වටහා ගැනීම නිසාත්, එම පනතේ අරමුණ හා එහි අඩංගු කරුණු පිළිබඳ නිසි තොරතුරු නොලැබීම නිසාත් සිදු වූවකි. පාර්ලිමේන්තු විවාදයේදී බොහෝ මන්ත්‍රීවරුන් මෙම කෙටුම්පතේ අවශ්‍යතාවය පිළිබඳ ප්‍රශ්න කළ අතර එය ශ්‍රී ලංකාවේ

29. LST Review (2005 සැප්තැම්බර්) 20 පිටුව

30. සරලා එම්මානුවෙල්, පශ්චාත්-සුනාමි ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලියේදී ශ්‍රී ලාංකික කාන්තාවගේ කුඩා ඵලෙන් සැලකිය යුතු අහිමිකාරී සාධක - කාන්තාව, නීතිය හා සංවර්ධනය පිළිබඳ ආසියානු පැපියස් කලාපීය සම්මේලනය http://www.apwld.org/tsunami_reconstruction.htm.

31. එම

32. මෙම පනත් කෙටුම්පත පිළිබඳව සවිස්තරාත්මක විශ්ලේෂණයක් සඳහා, "2005 ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් තත්ත්වය" වාර්තාව කියවන්න.

සංස්කෘතියට සහ සම්ප්‍රදායට පටහැනි බවට ඔවුන් සැලකූ බව පෙනී යයි.³³ විවාදයේදී මතු වූ එක් කරුණක් වූයේ පනතේ ප්‍රතිපාදන යටතේ වන "රැකවරණ ආඥාවක්" ලබාගැනීම සඳහා ආත්මාර්ථකාමී ලෙස කටයුතු කරන වෛවාහික පාර්ශ්වකරුවෙකුගේ ක්‍රියාකලාපය නිසා පවුල් සංස්ථාවක් බිඳී යා හැකි බවයි.³⁴ මෙය අතිශයින්ම සිදු නොවිය හැකි තත්ත්වයක් වන්නේ නීති ක්‍රමයක පිහිට පැතීමට ඇති අපහසුතාව, නීති කෘත්‍යයකට වැයවෙන අධික මුදල සහ පුද්ගලික ප්‍රශ්න පොදු තලයේ විසඳා ගැනීම සම්බන්ධව විශේෂයෙන් කාන්තාවට අපගේ සමාජ ක්‍රමය තුළ ඇති තහංචි යනාදිය සලකා බලන විටයි. බොහෝ මන්ත්‍රීවරු සලකා බැලූ තවත් අවස්ථාවක් නම් පනතේ ප්‍රතිපාදන අනුව පොලිසියේ කාර්යභාරයයි. එනම් අගතියට පත් පාර්ශ්වයක් වෙනුවෙන් රැකවරණ ආඥාවක් ලබා ගැනීමට පොලිසියට පවරා ඇති බලයයි.³⁵ මෙම විවාදය ඒ අනුව බලන කල ශ්‍රී ලංකාව තුළ කාන්තාවන්ට එරෙහි ප්‍රචණ්ඩත්වය පිළිබඳ පවතින අවසංකල්පය සහ කාන්තා අයිතිවාසිකම් සුරැකීම සහ ප්‍රවර්ධනයෙහි ලා ගනු ලබන ක්‍රියාමාර්ග හා විධික්‍රම අසුරාලමින් මතු විය හැකි ගැටලු පිළිබඳව හොඳින් පෙන්වුම් කළ අවස්ථාවක් ලෙස දැක්විය හැක. වඩාත් වැදගත් වන්නේ මෙම පනත් කෙටුම්පත සම්බන්ධව ඇති වූ පාර්ලිමේන්තු විවාද සහ කථිකාවන් තුළින් කාන්තාවට එරෙහි ප්‍රචණ්ඩත්වය නැවැත්වීමට නීතිමය නොවන ක්‍රියාමාර්ගයන් ද එනම්, මෙම ගැටලුව සම්බන්ධව ඇති සමාජ මිථ්‍යාවන් ඉවත් කිරීමටත්, මේ ගැන මිනිසුන්ගේ මනස වෙනස් කිරීමටත් ඉලක්ක කරගත් ක්‍රමවේදයන්ගේ අවශ්‍යතාවය මෙමගින් මතු වී පෙනීමයි.

4. සාම ක්‍රියාවලිය

සුනාමියෙන් දින කිහිපයකට පසු විපතට පත් වූවන්ට සහන සැලසීමේ අරමුණින් රජය සහ එල්.ටී.ටී.ඊ. සංවිධානය එකිනෙකා කෙරෙහි යහපත් ප්‍රතිචාරයන් දක්වන බවක් දක්නට තිබිණි. දෙපාර්ශ්වයේම යුධෝපකරණ වලට සහ පිරිස් බලයට දැඩි හානි සිදුවී තිබුණ හෙයින් සාමය සඳහා එළඹී ඇති අවස්ථාවේ වටිනාකම වැඩි විය. කෙසේ වෙතත්, ඉන්පසු එළඹී සති කිහිපයේදී දෙපාර්ශ්වයේම ස්ථාවරයන් දැඩි විය. එල්.ටී.ටී.ඊ. ය විසින් අත්පත් කරගෙන ඇති පළාත් වලට සහනාධාර කණ්ඩායම් ඇතුල්වීම

33. "අගහරුවාදා පාර්ලිමේන්තුවේදී", ඩේලි නිවුස් පුවත්පත, 2005 - පෙබරවාරි 23 බදාදා, 26 පිටුව.

34. එම

35. එම

එල්.ටී.ටී.ඊ. ය විසින් වළක්වන බවට රජය වෝදනා නැගූ අතර, පෙරළා එල්.ටී.ටී.ඊ. ය වෝදනා නැගුවේ තමන් අත්පත්කරගෙන සිටින ප්‍රදේශ වලට සහනාධාර පැමිණීම විශේෂ කාර්ය බලකාය විසින් නවත්වා දමන බවත්, ලැබෙන සියලුම සහනාධාර එල්.ටී.ටී.ඊ. යට සම්බන්ධ යැයි සැලකෙන දෙමළ පුනරුත්ථාපන සංවිධානයට ලබාදිය යුතු බවත් ප්‍රකාශ කරන ලදී.³⁶ වෙනත් කරුණු එනම් රජය එක්සත් ජාතීන්ගේ මහ ලේකම්වරයාට උතුරේ සංචාරය කිරීමෙන් වැළකී සිටින ලෙස ඉල්ලා සිටීමත්, සුනාමියෙන් අනාථ වූ දරුවන් එල්.ටී.ටී.ඊ. ය විසින් ළමා සොල්දාදුවන් ලෙස බඳවා ගන්නා බවට යුනිසෙෆ් සංවිධානයෙන් සිදු කෙරුණු වෝදනාවක් එවකටත් දුර්වල වෙමින් පැවති සටන් විරාම තත්ත්වයන් තවදුරටත් දුර්වල කෙරුණි. රජය සහ එල්.ටී.ටී.ඊ. සංවිධානය යන දෙපාර්ශ්වයම අනෙකා මෙම අවස්ථාවෙන් ප්‍රයෝජනය ගෙන තම තත්ත්වය තහවුරු කරගනිවි යැයි සැකයෙන්, තමාගේ දුර්වලකමක් යැයි හැඟෙන කිසිදු කර්තව්‍යයක නිරත නොවීමට වගබලා ගත්හ. එක්සත් ජනපදයේ කොමන්ඩෝ නාවික හටයන්ගේ පැමිණීමත් ත්‍රිකුණාමලය වරාය ගොඩනැංවීමට ඉන්දියානු ආධාර ලැබීමත් යන කරුණු පැවති තත්ත්වයන් වඩාත් සංකීර්ණ කරන ලද අතර දෙපාර්ශ්වය අතර ඇතිවී තිබූ අවිශ්වාසය තවත් දියුණු කරන ලදී.³⁷

වසර පුරාම සටන් විරාම ගිවිසුම උල්ලංඝනය වීම් ගැටුම් සඳහා මැදිවුණු සියලු ප්‍රදේශවල පාහේ සිදුවුණු අතර, එල්.ටී.ටී.ඊ. යෙන් කැඩී ගිය කරුණා කණ්ඩායම ද මෙම දේශපාලන ඝාතන යනාදියට හවුල් වී ඇත. නත්තල් දින රාත්‍රියේ දෙව් මැදුරක යාඥා මෙහෙයකට සහභාගී වෙමින් සිටි දෙමළ සන්ධානයේ පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රී ජෝසප් පරරාජසිංහම් ඝාතනය කරනු ලැබීය.³⁸ 2005 සැප්තැම්බර් මාසය වනවිට ශ්‍රී ලංකා සටන් විරාම නිරීක්ෂණ කමිටුව වාර්තා කළ පරිදි පැහැරගෙන යෑම් 1466 ක් ද සටන් විරාම ගිවිසුම උල්ලංඝනය වූ අවස්ථා 641 ක් ද වාර්තා වී තිබිණි.³⁹ සටන් විරාම නිරීක්ෂකයන්ට අනුව 2005 වර්ෂයේ ඝාතන 200 ක් සිදු වී තිබුණු අතර වසරේ අවසන් මාස කිහිපය තුළ දිනපතාම පාහේ ඝාතනයක් සිදුවිය.⁴⁰

36. *LST Review* (2005 සැප්තැම්බර්) 7 පිටුව.

37. "ටැලීල් නෙව්" 2005 ජනවාරි 1, <http://www.tamilnet.com/art.html?catid=13&artid=13822>

38. ද හින්දු පුවත්පත, 2005 දෙසැම්බර් 26 <http://www.hinduonnet.com/thehindu/thscscripprint.pl?file=2005122606141600.htm&date=2....,nt.pl?file=2005122606141600.htm&date=2....>

39. "අත්‍යවශ්‍ය පසුබිම: ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් ගැටලු පිළිබඳ සමාලෝචනය" හිටුමන් රයිට්ස් චොව් 2006 1 පිටුව. http://hrw.org/english/docs/2006/01/18/slanka12252_txt.htm

40. ශ්‍රී ලංකාව: පෙරදිග නීතිය සහිත කාලගුණයක් පවතින තැනක් - ජාත්‍යන්තර සෑමා සංවිධානය 2006, පිටුව 10, <http://web.amnesty.org/library/print/ENGASA370012006>

ජාත්‍යන්තර ක්ෂමා සංවිධානය පෙන්වා දෙන ආකාරයට මෙසේ ඝාතනයට ලක්වූ බොහෝ දෙනෙක් සිවිල් පුරවැසියන් වූ අතර ඔවුන් මාධ්‍යවේදීන්, ගොවියන් සහ ගුරුවරුන් වැනි අය වූහ.⁴¹ සටන් විරාම ගිවිසුමේ වගකීම් වලට අමතරව රජයත්, එල්.ටී.ටී.ඊ. යත් යන දෙපාර්ශ්වයම සිවිල් යුධ තත්ත්වයන් තුළදී යුද්ධයට සම්බන්ධ නොවූවන්ට එරෙහි ප්‍රචණ්ඩත්වය තහනම් කර ඇති ජීනීවා සම්මුතියේ පොදු ව්‍යවස්ථා අංක 3 මගින් සංස්ථාපිත ප්‍රතිපාදන වලින් ද බැඳී සිටියි.⁴² එල්.ටී.ටී.ඊ. යෙන් කරුණාගේ කණ්ඩායම වෙන්වීම නැගෙනහිර පළාත තුළ විශේෂයෙන්ම බලපෑ අතර එය වැසියන්ගේ ජීවිතයේ සෑම අංශයක් කෙරෙහිම පැතුරුණු බවත්, මෙම අනාරක්ෂිත හැඟීම් වැඩිවීම ධීවර වෘත්තිය වැනි ජීවනෝපාය මාර්ගවල සිට ළමා සොල්දාදුවන් ලෙස බඳවා ගනීවි යැයි යන බියෙන් ළමුන් පාසල් නොයැවීම තුළින් අධ්‍යාපනය කඩා වැටීම දක්වා පරාසයක දිස්විය.⁴³ වසරේ මුල් තුන් මාසය තුළ ප්‍රචණ්ඩ සිදුවීම් 32 ක් නැගෙනහිර පළාතෙන් වාර්තා වූ අතර ආරක්ෂක මුරපොළවල් සංඛ්‍යාවේ වැඩිවීමක් ද දක්නට ලැබුණි.⁴⁴ එල්.ටී.ටී.ඊ. යේ මඩකලපුවේ දේශපාලන නායක කොමන්ඩර් මරා දැමීම පාර්ශ්වයන් අතර පළුදු වෙමින් තිබුණු විශ්වාසය තවදුරටත් වර්ධනය කිරීමක් මෙන්ම නැගෙනහිර පළාතේ අනාරක්ෂිත බව විදහා දැක්වීමක් වූණි. එල්.ටී.ටී.ඊ. ය විසින් සිදුකරන දේශපාලන ඝාතන සහ ළමා සොල්දාදුවන් බඳවා ගැනීම හේතුවෙන් සැප්තැම්බර් මාසයේදී යුරෝපා සංගමය එල්.ටී.ටී.ඊ. යට තම කලාපය තුළ සංචාරක තහනමක් පැනවීය.

විශේෂයෙන්ම යුධ ගැටුම් වලට මැදි වූ ප්‍රදේශ තුළ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය ක්ෂීණ වීමේ ප්‍රචණ්ඩත්වයක් 2005 වසර තුළදී දක්නට ලැබිණි. යුධ ගැටුම් පැවති ප්‍රදේශ තුළ ජීවත් වූ ජනතාවට විරුද්ධ මත දැරීමේ කිසිදු අයිතියක් නොපැවති අතර මානව අයිතීන් වෙනුවෙන් ක්‍රියාත්මකවෙන ක්‍රියාධරයන්ට තම කටයුතු නොබියව සහ නිදහස්ව කරගෙන යෑමේ අවස්ථාවක් නොලැබිණි. "හියුමන් රයිට්ස්" වොච් සංවිධානයට අනුව විශේෂයෙන්ම නැගෙනහිර පළාතේ මානව හිමිකම් ක්‍රියාධරයන් රැසක් ඔවුන්ගේ වැඩසටහන් නවත්වා දමා හෝ රට අතහැර පළා ගොස් සිටින බව වාර්තා වේ.⁴⁵

41. ජාත්‍යන්තර ක්ෂමා සංවිධානය (2006) පිටුව 2.

42. එම,

43. හියුමන් රයිට්ස් වොච් (2006) පිටුව 3.

44. එම, පිටුව 5.

45. එම, පිටුව 02.

ළමා සොල්දාදුවන් ලෙස යුද්ධයට ළමුන් බඳවා ගැනීම විශේෂ අවධානයක් දිනාගත් කරුණක් විය. එල්.ටී.ටී.ඊ. සංවිධානය තමන් ළමා සොල්දාදුවන් බඳවා නොගන්නා බවට රජය සමග එළඹී ගිවිසුමට අනුව කටයුතු නොකළ අතර 2005 වසර පුරා දිගින් දිගටම ළමා සොල්දාදුවන් බඳවා ගැනීම සිදු කරන ලදී. සුනාමියෙන් පසු එල්.ටී.ටී.ඊ. ය අනාථ ළමුන් කඳවුරු වලින් පැහැරගෙන ගොස් යුද්ධයට බඳවා ගැනීම පිළිබඳව වාර්තා පළ වූ අතර 2005 මාර්තු 28 දින විශේෂ කාර්ය බලකාය හා එල්.ටී.ටී.ඊ. ය අතර අම්පාර ප්‍රදේශයේදී ගැටුමක් ඇතිවුණේ එසේ පැහැරගෙන ගිය දරුවෙකු එල්.ටී.ටී.ඊ. යෙන් මිදී අවුත් විශේෂ කාර්ය බලකායේ සරණ පැතීම නිසාය.⁴⁶ ළමා සොල්දාදුවන් බඳවා ගැනීමේ යම් අඩුවක් සුනාමි විපත සිදුවූ වහාම දැකගත හැකි වුවත්, 2005 වර්ෂයේ මැද භාගයේ ඇරඹුණු කෝවිල්වල උත්සව සමයේදී මෙම තත්ත්වය වර්ධනය විය.⁴⁷ මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව සිය වාර්තාවෙන් පෙන්වාදෙන ආකාරයට, නැගෙනහිර පළාත තුළ, එල්.ටී.ටී.ඊ. වන්නී පාර්ශ්වයේ නායකත්වය බඳවා ගැනීම් තහනම් කර ඇතැයි පවසා තිබුණද එකී වාර්තාව පවසන්නේ එල්.ටී.ටී.ඊ. නායකත්වය එහි සියලුම ආකාරවල සාමාජිකයන්ගේ ක්‍රියාකලාපයන්ට වගකිව යුතුය.⁴⁸ යුනිසෙෆ් වාර්තාවන්ට අනුව 2005 වර්ෂයේ මුල් මාස නවය තුළදී ළමා සොල්දාදුවන් බඳවා ගැනීම් 483 සිදුවී ඇති අතර එල්.ටී.ටී.ඊ. ය විසින් ළමා සොල්දාදුවන් 146 දෙනෙකු මුදා හැර ඇත.⁴⁹ මෙම සංඛ්‍යා ලේඛන ළමා සොල්දාදුවන් බඳවා ගැනීමේ සැබෑ තත්ත්වය හෙළිදරව් නොකරන අතර බොහෝ අවස්ථා වලදී එසේ බඳවා ගැනීම් වාර්තා නොවූයේ තර්ජනයන් පැවතීම හා වාර්තා කිරීමට පැවති බිය නිසාය. මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව ප්‍රකාශ කරන්නේ නිදහස් කරන දරුවන් එල්.ටී.ටී.ඊ. ය විසින් යුනිසෙෆ් සංවිධානයට බාර දෙනවා වෙනුවට මානව හිමිකම් පිළිබඳ උතුරු නැගෙනහිර ලේකම් කාර්යාලයට බාර දෙන බවයි. මානව හිමිකම් පිළිබඳ උතුරු නැගෙනහිර ලේකම් කාර්යාලය විසින් නිකුත් කළ මුදාහරින ලද දරුවන්ගේ ලේඛනය පරීක්ෂා කිරීමෙන් පසු යුනිසෙෆ් සංවිධානය පැවසූයේ ඔවුන්ගෙන් බොහෝ දෙනෙක් සිය නිවෙස් කරා ආපසු ගොස් ඇති බවයි.⁵⁰ ඒ අනුව පෙනී යන්නේ ඇත්තවශයෙන්ම මුදාහරින ලද ළමුන්ගේ සංඛ්‍යාව ගණනය කිරීමට අපහසු බවයි. තවදුරටත් ප්‍රකාශ කළ

46. *LST Review* (2005 සැප්තැම්බර්), පිටුව 11.

47. එම, පිටුව 10 සහ හිසුමන් රයිට්ස් වොච් (2006) පිටුව 02.

48. *LST Review* (2005 සැප්තැම්බර්), පිටුව 10.

49. හිසුමන් රයිට්ස් වොච් (2006) පිටුව 02.

50. *LST Review* (2005 සැප්තැම්බර්), පිටුව 11.

යුත්තේ ඉහත ආකාරයට මුදාහරින ලද ළමුන් යුනිසෙෆ් සංවිධානයේ ප්‍රති-සමායෝජන වැඩසටහන්වලින් එල ලබාගැනීමට ද යොමු නොවනු ඇති බවයි.

2005 වසර තුළ සිදුවූ සියලුම ප්‍රවණ්ඩ ක්‍රියා සහ සටන් විරාම ගිවිසුම උල්ලංඝනය වීම්, එකී සටන් විරාම ගිවිසුම තවතවත් දුර්වල කිරීමටත් සාමය සඳහා වන ගමන වැඩි වැඩියෙන් දුෂ්කර කිරීමටත් සමත් විය. රජය සහ එල්.ටී.ටී.ඊ. ය යන දෙපාර්ශ්වයම සාම ක්‍රියාවලියට ඔවුන්ගේ ඇති කැපවීම යළි යළිත් ප්‍රකාශ කළද දෙපාර්ශ්වයම සටන් විරාම ගිවිසුම උල්ලංඝනය කිරීමට නියැලීම තුළින් ඔවුන්ගේ අවංකභාවය පිළිබඳව හා පවත්වන ගැටුමට සාකච්ඡාමය විසඳුමක් ලබාගැනීමට ඔවුන්ගේ ඇති කැපවීම සැකයට භාජනය කෙරුණි.

5. හදිසි නීති රෙගුලාසි

සුනාමියෙන් පසු රජය හදිසි තත්ත්වයක් ප්‍රකාශයට පත්කරන ලදී. එවන් ස්වාභාවික විපතක් සම්බන්ධව කටයුතු කිරීමේදී රජයකට අමතර බලතල අවශ්‍ය බව පිළිගන්නා අතරම ශ්‍රී ලංකාව නිදහස ලැබීමෙන් පසු සැලකිය යුතු කාලයක් හදිසි නීතිය යටතේ පාලනය කර ඇති බවද සලකා බැලිය යුතු තත්ත්වයකි. 2005 ජනවාරි 4 දින සුනාමියෙන් විපතට පත් දිස්ත්‍රික්ක දහහතර තුළ රජය විසින් හදිසි අවස්ථාවක් ප්‍රකාශයට පත්කරන ලදී. කෙසේ වෙතත්, එකී හදිසි නීති රෙගුලාසි නීත්‍යානුකූල අන්දමින් දින දහහතරක් ඇතුළත පාර්ලිමේන්තුව විසින් අනුමත නොකළ හෙයින්⁵¹ දෙවැනි වතාවටත් පෙබරවාරි 03 දින හදිසි තත්ත්වය ප්‍රකාශයට පත්කරන ලදී. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 155(7) ව්‍යවස්ථාව අනුව පාර්ලිමේන්තුව තුළ අනුමත නොවීම හේතුවෙන් හදිසි අවස්ථා ආඥාවක් ශූන්‍ය වී ඇති විටෙක "ඉන්පසු එළඹෙන දින තිහක කාලසීමාව තුළ පනවන හදිසි අවස්ථා ආඥාවක් පාර්ලිමේන්තුව යෝජනා සම්මතයක් මගින් අනුමත කළහොත් මිසක බලපැවැත්විය නොහැක." ඒ අනුව පෙබරවාරි 03 දිනැති හදිසි අවස්ථා ආඥාව බලාත්මක වූයේ එය පෙබරවාරි 11 වෙනිදා පාර්ලිමේන්තුවේ යෝජනා සම්මතයකින් අනුමත වූ පසුවයි. විදේශ කටයුතු ඇමති ලක්ෂ්මන්

51. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 155(6) ව්‍යවස්ථාව අනුව පාර්ලිමේන්තුවේ යෝජනා සම්මතයකින් අනුමත වුවහොත් මිස හදිසි අවස්ථා නියෝගයක් පැනවූ දින සිට දින 14 කින් අහෝසි වේ.

කදිවිලාමර් මහතාගේ ඝාතනය සිදුවීමෙන් පසු 2005 අගෝස්තු 13 දින හදිසි අවස්ථාව යළි පැනවූ අතර මිනිසුන් අතර බිය සහ අනාරක්ෂිත බව වැඩි වර්ධනය කරමින් එය පවතී.

6. පුද්ගල පරිපූර්ණත්වය

2005 වර්ෂය තුළ නීතියේ ආධිපත්‍යය බිඳවැටෙමින් වධහිංසා සහ නීත්‍යානුකූල නොවන ඝාතන වල ක්‍රමික වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. විදේශ ඇමති ලක්ෂ්මන් කදිවිලාමර් මහතා අගෝස්තු මාසයේදී ඝාතනය කිරීමත් තත්තල් දා රාත්‍රියේ දෙමළ ජාතික සන්ධානයේ පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රී ජෝසප් පරරාජසිංහම් මහතා ඝාතනයත් සාම ක්‍රියාවලියේ වැදගත් හැරවුම් ලක්ෂ්‍යයන් සටහන් කළ සිදුවීම්ය. මෙම සිදුවීම් බිඳවැටෙමින් තිබෙන සටන් විරාම ගිවිසුම රජය හා එල්.ටී.ටී.ඊ. ය යන දෙපාර්ශ්වය අතර පවතින උණුසුම් තත්ත්වයන් සමනය නොවීමේ ආකාරය තව තවත් දුර්වල කළ අතර මෙම ඝාතන සිදුකිරීම පිළිබඳව දෙපාර්ශ්වයම එකිනෙකාට චෝදනා එල්ල කරගන්නට විය. එසේම පල්ලියක දේව මෙහෙයකට සහභාගි වෙමින් සිටියදී සිදුකළ පරරාජසිංහම් ඝාතනය මූලික මානුෂවාදී ප්‍රතිපත්ති සෘජුවම උල්ලංඝනය කිරීමක් වී ඇත්තේ ආගමික ස්ථාන මානුෂීය රැකවරණය ඇති ස්ථාන ලෙස දක්වා තිබීම නිසාය.

6.1 එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුවේ නිගමනයන්

සහ අන්තර්ජාතික නීතිය යටතේ ශ්‍රී ලංකාවේ බැඳීම

ශ්‍රී ලංකාවේ අන්තර්ජාතික නෛතික බැඳීම සම්බන්ධව සලකා බැලීමේදී එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුව ("කමිටුව") ජාත්‍යන්තර සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ සම්මුතියේ විකල්ප උපලේඛනයේ ප්‍රතිපාදන අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් එයට අපහාස කිරීමේ වරදට වසරක බරපතල වැඩ සහිත සිරදඩුවම් නියම වූ පුද්ගලයෙකුගේ පෙත්සමක් සලකා බැලීම වැදගත් සිදුවීමක් ලෙස දැක්විය හැක. එක්සත් ජාතීන්ගේ කමිටුව ඉහත කී පරීක්ෂණය පිළිබඳව ඔවුන්ගේ මතය පිළිබඳව කළ නිල දැන්වීමේදී⁵² ප්‍රකාශ කර සිටියේ පෙත්සම්කරුට පනවා ඇති දඩුවම මගින් සම්මුතියේ 9(1) ව්‍යවස්ථාවේ ප්‍රතිපාදන එනම්, අත්තනෝමතික ලෙස පුද්ගල නිදහස සීමා කිරීම වැළැක්වීම උල්ලංඝනය වන බවයි. කමිටුව ප්‍රකාශ

52. ටෝනි මයිකල් ප්‍රනාන්දු ඵරෙහිව ශ්‍රී ලංකාව (නිල දැනුම්දීම අංක 1189/2003) - එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කොමිසම මගින් 2005-03-31 දින මෙහි සඳහන් අදහස් පිළිගන්නා ලදී.

කර සිටියේ, අධිකරණයන් විශේෂයෙන්ම පොදු නීති සම්ප්‍රදාය පිළිගන්නා අධිකරණයන් සම්ප්‍රදායානුකූලව අධිකරණ ක්‍රියාවලියේදී අධිකරණයේ යහපැවැත්ම සහ ගෞරවය ආරක්ෂා කරගැනීමට "අධිකරණයට අපහාස කිරීමට" එරෙහිව ලඝු ආකාරයෙන් දඬුවම් පැමිණවීමේ බලයක් අත්විඳින බවයි. නමුත් මෙම අවස්ථාවේදී සිදුවී ඇති එකම බාධා කිරීම නම් පීඩාවට පත්වූ තැනැත්තා විසින් අධිකරණය හමුවේ දිගින් දිගටම මෝසම් ගොනු කිරීමත්, එක්වරක් උස්හඬින් කතා කිරීම හා ඒ පිළිබඳව අධිකරණයෙන් සමාව ගැනීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීමත් යන කටයුතු වලට දඩයක් නියම කිරීම පමණක් ප්‍රමාණවත් විය. කමිටුව දක්වා සිටියේ මෙවැනි දැඩි දඬුවමක් ලඝු ආකාරයෙන් ප්‍රකාශයට පත්කිරීම සම්බන්ධව හේතු සහගත පැහැදිලි කිරීමක් අධිකරණය විසින් හෝ රජයේ පාර්ශ්වය විසින් දක්වා නැති බවයි. ඒ අනුව කමිටුව එළඹී නිගමනය නම් නිසි හේතු දැක්වීමක් නොමැතිව සහ ප්‍රමාණවත් කාර්ය පටිපාටිගත ආරක්ෂණයන්ගෙන් තොරව දැඩි සිරදඬුවමක් නියම කිරීම 9(1) ව්‍යවස්ථාවේ තහනම් කර ඇති ක්‍රියාවලියට වැටෙන සිදුවීමක් බවයි. මෙහිදී සැලකිය යුතු වන්නේ ස්වකීය තීරණයේදී කමිටුව පෙන්වාදුන් "9(1) වගන්තිය උල්ලංඝනය වීමේ ක්‍රියාවක් රජයක අධිකරණමය අංශය විසින් සිදුකිරීම තුළින් රාජ්‍ය පාර්ශ්වයන් ඒ සම්බන්ධව පූර්ණ ලෙස වගකිව යුතු වන බවට ඇති බැඳීමෙන් නිදහස් නොවන" බවයි.

කමිටුවේ මතයන් පිළිබඳව සිදුකරන නිල දැනුම්දීම පිළිබඳව තවදුරටත් සලකා බැලීමේදී සර්මා එදිරිව ශ්‍රී ලංකා රජය³³ යන පැමිණිල්ලේදී කමිටුව තීරණය කළේ රාජ්‍ය පාර්ශ්වය එනම්, ශ්‍රී ලංකා රජය 7 සහ 9 ව්‍යවස්ථාව, ප්‍රතිපාදන උල්ලංඝනය කිරීම් සඳහා ඉල්ලුම්කරුගේ පුතා වෙනුවෙන් වගකිව යුතු බවත්, ඉල්ලුම්කරු හා ඔහුගේ බිරිඳ සම්බන්ධයෙන් 7 ව්‍යවස්ථාවේ ප්‍රතිපාදන උල්ලංඝනය කිරීම පිළිබඳව වගකිව යුතු බවත්ය. කමිටුව ශ්‍රී ලංකා රජයට 2003 වර්ෂයේදී නිකුත් කළ සිය මතය පිළිබඳ නිල දැනුම්දීම මගින් දන්වා සිටියේ ඉල්ලුම්කරුට සුදුසු හා ප්‍රමාණවත් වන්දි මුදලක් ගෙවන ලෙසයි. මෙම දැනුම්දීමෙන් පසු නීතිපතිවරයා විදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශයට දැනුම් දුන්නේ වන්දි මුදල ගණනය කිරීමේ සුදුසු විධික්‍රමය පිළිබඳ නිර්දේශ ඉදිරිපත් කරන ලෙස ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කමිටුවෙන් ඉල්ලා සිටින ලෙසයි. 2005 වර්ෂයේදී මානව හිමිකම් කොමිසම ඒ පිළිබඳව ප්‍රකාශයට පත්කළ සිය තීරණයේදී වන්දි පිරිනැමීමේදී අනුගමනය කරන ජාත්‍යන්තර මිනුම් පිළිබඳව ද විග්‍රහයක් ඉදිරිපත්

33. නිල දැනුම්දීම අංක. 950/2000.

කරමින්, ලංකාවේ ආර්ථික යථාර්ථයන්ට අනුව ගෙවිය යුතුවන වන්දි මුදලක් නිර්දේශ කරන ලදී.

කොමිසමේ නිර්දේශයන් වැදගත් වන්නේ එමගින් ප්‍රතිපත්තිමය ප්‍රකාශයක් සිදුකළ හෙයිනි. කොමිසම ප්‍රකාශ කර සිටියේ "රජය විසින් සිදුකරන උල්ලංඝනය කිරීම් වලදී, ප්‍රතිපූරණය කිරීම් වල සංකේතාත්මක වටිනාකමක් ඇත්තේ එය මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය කිරීම් පිළිබඳව පොදු පිළිගැනීමක් ජාතික කරවන නිසා එවැනි තත්ත්වයක් සංවිධානාත්මක මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය කිරීම් එනම්, පුද්ගලයන් අතුරුදහන් කරවීම වැනි දෑ වළක්වා ගැනීමට වැදගත්වන හෙයිනි. ඒ අනුව පොදු වැරදි සඳහා වන්දි ගෙවීම් වැදගත් සංසිද්ධියක් වන්නේ එමගින් පොදු ප්‍රතිපත්තියක්, මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කොට පෝෂණය කිරීමට රජයේ ඇති කැපවීමත් පෙන්නුම් කරන නිසාය."⁵⁴ කොමිසමේ නිර්දේශ පවතින වන්දි ගෙවීම් තීරණය කිරීමේ ක්‍රම පිළිබඳව ඉතා සවිස්තරාත්මක විග්‍රහයක් අඩංගු වූවක් වන අතර එමගින් පැහැදිලි මාර්ගෝපදේශනයන් ද ලබාදී තිබුණි. සාමාන්‍යයෙන් ශ්‍රී ලංකා අධිකරණය වන්දි නිර්දේශ කිරීමේදී ගෙවීමට නියම කරන වන්දි ප්‍රමාණය පිළිබඳව නිශ්චිත හේතු දැක්වීමක් නොකරන අතර, කිසිදු විශේෂිත විධික්‍රමයක් හෝ හේතු දැක්වීමේ ක්‍රමයක් අනුගමනය කිරීමක් ද නොකරන බැවින් මානව හිමිකම් කොමිසමේ මෙම මාර්ගෝපදේශ, වන්දි නියම කිරීමේදී සිදුවී ඇති හානියට ගැලපෙන ආකාරයට එය සිදුකිරීම සඳහා පිටුවහලක් වනු ඇත.

මුදලින් මැනිය නොහැකි හානි පිළිබඳව ද මානව හිමිකම් කොමිසමේ නිර්දේශ මගින් පැහැදිලි කෙරෙන අතර මෙම පැමිණිල්ලේදී වසර 16 තිස්සේ සිය පුතා අතුරුදහන්ව සිටීම පිළිබඳව පවුලේ අයගේ සිතේ පවතින පීඩාව ද සිදුවූ හානියක් ලෙස දැක්වූ අතර එය තම පවුලේ අයෙකු අතුරුදහන් වීමෙන් පීඩා විඳින සමාජයේ පුද්ගලයන් රැසකගේ දැඩි වේදනාවන් පිළිබඳව සිදුකළ නිසි පිළිගැනීමක් වේ. කොමිසම වැඩිදුරටත් ප්‍රකාශ කළේ, "මෙම කරුණ පිළිබඳ සම්පූර්ණ පරීක්ෂණයක් පැවැත්වීමට රජය අපොහොසත්වීම" සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය මගින් රජය වෙත පවරා ඇති වගකීමත්, තම රටවැසියෙකුගේ මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය වීම වැළැක්වීමට රජයට ඇති වගකීමත් යන වගකීම් දෙකම පැහැරහැරීමක් බවයි. එසේම මෙම නොහැකියාව මානව හිමිකම් සුරැකීම සහ පෝෂණය සම්බන්ධ රජයේ

54. ගොනුකර ඇති තීරණය කතුවරිය සතුව ඇත.

ප්‍රතිපත්තිය පිළිබඳව අයහපත් පූර්වාදර්ශයක් සපයන බවත් ප්‍රකාශ වීණි.⁵⁵ සුවිශේෂ වන්දියක් මෙම කරුණ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රදානය කිරීම ශ්‍රී ලංකාවේ පුද්ගල පරිපූර්ණත්වය උදෙසා වන සටනේ එක් ඉදිරි පියවරකි.

6.2 අතුරුදහන්වීම්

ශ්‍රී ලංකා ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් තීන්දු කරන ලද සුවිශේෂී නඩු තීන්දුවක් වූ කනපතිපිල්ලේ මව්වවල්ලවන් ඵ්දිරිව ස්ථානභාර නිලධාරී, යුධ හමුදා කඳවුර, ජලාන්ටන් පොයින්ට්, ත්‍රිකුණාමලය සහ තවත් අය⁵⁶ යන නඩුවේදී, "ජීවත් වීමට ඇති අයිතිය" යන සංකල්පය "අතුරුදහන් වීමෙන් වැළකී සිටීමට ඇති අයිතිය" යන්නද අඩංගු වන පරිදි ප්‍රකාශිතවම පුළුල් කරන ලදී. වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව තුළින් ජීවත් වීමේ අයිතිය යන සංකල්පයේ ලක්ෂණ දැකිය හැක්කේ 13(4) ව්‍යවස්ථාව එනම්, කිසිවෙකුට මරණීය දණ්ඩනයෙන් හෝ සිරගත කිරීමෙන් දඩුවම් දිය හැක්කේ බලයලත් අධිකරණ නියෝගයකින් පමණක් බව පැවසෙන වගන්තියයි. එහෙත් පසුගිය වසර කිහිපය තුළ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය මෙය කෙනෙකුට කෲර වධහිංසා පැමිණවීමත්, දිවි තොර කිරීමත් යන අවස්ථා වලින් වියැකී සිටීමට ඇති අයිතිය දක්වා මෙම අර්ථනිරූපණය පුළුල් කර ඇත. ඉහත සඳහන් මව්වවල්ලවන් නඩුවේදී එම පුද්ගලයා සහ ඔහුගේ පුතුන් දෙදෙනා ත්‍රිකුණාමලය ජලාන්ටන් පොයින්ට් හමුදා කඳවුරේ නිලධාරීන් විසින් සිදුකළ සෝදිසි මෙහෙයුමකදී අත්අඩංගුවට ගනු ලැබූ අතර පසුව ඵ්දිනම සවස පියා නිදහස් කරන ලදී. ඔහු පුතුන් දෙදෙනා පිළිබඳව විමසා බැලූ කල ඔහුට දැනුම් දුන්නේ ඉහත කී හමුදා කඳවුරේ ඔහුගේ පුතුන් දෙදෙනා රඳවා නොමැති බවයි. කෙසේ වෙතත්, පියාගේ ප්‍රකාශය සනාථ කළ ඇසින් දුටු සාක්ෂිකරුවෙකු පැවසුවේ පුතුන් දෙදෙනා අවසන් වරට එම හමුදා කඳවුරේ සිටිනු තමා දුටු බවයි. ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය, වගඋත්තරකරු වූ හමුදා කඳවුරේ ස්ථානභාර නිලධාරීවරයා මෙම සිද්ධියට පුද්ගලිකව වගකිව යුතු යැයි තීරණය නොකළද, හමුදා කඳවුරක් තුළ රඳවාගෙන සිටි පුද්ගලයන් අතුරුදහන් වීමට සහ පසුව විමසා බලන කල ඔවුන් මිය යෑම සම්බන්ධයෙන් ඇති රජයේ වගකීම සනාථ කරන ලදී. ඒ අනුව ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය තීරණය කළේ ආරක්ෂක හමුදාවක් විසින් පුද්ගලයෙකු රඳවා තබාගෙන සිටින අවස්ථාවක ඔහු අතුරුදහන් වුවහොත්, එවන් විටෙක එකී පුද්ගලයා මරා දමා ඇත්තේ එකී ආරක්ෂක හමුදාවේ

55. එම.

56. ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ අභියාචන අංක 90/2003 සහ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ විශේෂ අයදුම් අංක 177/2003.

සාමාජිකයින් විසින් බවට නිගමනය කළ හැකි බවයි. ඒ අනුව එකී මරණය "නිසි බලය ඇති අධිකරණයක නියෝගයක්" මත සිදුවූවක් නොවන නිසා 13(4) ව්‍යවස්ථාවේ ප්‍රතිපාදන උල්ලංඝනය වීමකි.

6.3   බිඳුණුවැව සාතනය

මුණසිංහ ආරච්චිගේ සැමි එදිරිව නීතිපති නැතහොත් වඩාත් ප්‍රසිද්ධ ආකාරයට බිඳුණුවැව නඩුවේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ තීරණය බලාපොරොත්තු කඩවුණු තීන්දුවකි. මෙම නඩුවේදී ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය 2000 වර්ෂයේ ඔක්තෝබර් 25 දින බිඳුණුවැව පුනරුත්ථාපන කඳවුරේ සිටි දෙමළ රැඳවියන් 27 දෙනෙක් සාතනය කිරීමේ චෝදනාවෙන් සියලුම විත්තිකාර අභියාචකයින් නිදොස් කොට නිදහස් කරන ලදී.⁵⁷ මෙම පුනරුත්ථාපන කඳවුරේ වයස 12 සිට තිස්ගණන් දක්වා වූ රැඳවියන් සිටි අතර ඇතමුන් එල්.ටී.ටී.ඊ. යෙන් මිදී පලා ආ පුද්ගලයන් වූ අතර තවත් සමහරු තුස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ අත්අඩංගුවට පත්වූ අයවලුන් වූහ. වසරක් පමණ කාලයක් රඳවාගෙන සිටියද මෙහි වූ කිසිවෙකුට විරුද්ධව නඩු පවරා නොතිබිණි. සිදුවූ කැරලිකාරී තත්ත්වය පිළිබඳ වාර්තාවන්ට අනුව මතුවුණු ප්‍රවණතාවය මැඩපවත්වා රැඳවියන් ආරක්ෂා කිරීමට පොලිසියට නොහැකිවීම පිළිබඳව චෝදනා නැගුණු අතර (සිද්ධිය වන අවස්ථාවේදී නිලධාරීන් 65 දෙනෙකු මෙම කඳවුරේ සේවය කර ඇත.) මෙම සිද්ධිය මගින් එයට වඩා පුළුල් කරුණු වූ එල්.ටී.ටී.ඊ. සැකකරුවන්ට නීතිය හමුවේ ඇති සමානාත්මතාවය මූලධර්මයට අනුව නොසැලකීම, ළමා අපරාධකරුවන් සම්බන්ධව සැලකීමේදී පැවති ශෝචනීය තත්ත්වය, (උදාහරණයක් වශයෙන් සියලුම රැඳවියන් එකට රඳවා තිබුණේ ළමා අපරාධකරුවන් වැඩිහිටි අපරාධකරුවන්ගෙන් වෙන්කොට තැබිය යුතුය යන මූලධර්මයට ද එරෙහිවය.⁵⁸) සහ පැරණි ළමා සොල්දාදුවන් යළි සමාජගත කරවීම උදෙසා වැඩපිළිවෙළක් නොමැතිවීම වැනි යුද්ධයේ ප්‍රතිවිපාක පිළිබඳව ක්‍රියාත්මක වීමට රජයේ පවතින නොහැකියාව පෙන්නුම් කරන ලදී. මේ පිළිබඳව විවිධ ලේඛකයන් විසින් ලියන ලද ලිපි මගින් පෙන්නුම් කෙරුණේ මෙම සිද්ධියට සම්බන්ධ ජ්‍යෙෂ්ඨතම නිලධාරීන්ට එරෙහිව චෝදනා ගොනු කිරීමට නොහැකිවීම පිළිබඳව නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ පැවති ආකල්පයේ දුර්වලතාවයත්,

57. චූදිතයන් 41 දෙනාගෙන් 5 දෙනෙකුට මරණීය දඬුවම නියම වූ අතර එය ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් අහෝසි කරන ලදී.

58. 1989 ළමා අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ප්‍රඥප්තියේ 37(ඇ) වගන්තිය.

විශේෂයෙන්ම අනෙකුත් වූදිත නිලධාරීන්ට ද එරෙහිව ගොනුකර ඇත්තේ වඩාත් ප්‍රබලම අපරාධ සම්බන්ධව චෝදනා පමණක් වීම යනාදියත් ය.⁵⁹

6.4 කෲර වධහිංසා සහ සිරමැදිරි තුළ සිදුවූ මරණ

2005 වර්ෂයේදී කෲර වධහිංසා සහ සිරමැදිරි තුළ මරණ සිදුවූ අතර මානව හිමිකම් කොමිසමට අනුව සිරමැදිරි තුළදී මරණ 19 සිදුවී ඇත.⁶⁰ පොලීසිය විසින් දරුවන්ට කෲර වධහිංසා පැමිණවීම ද වාර්තා වී තිබේ. කෲර වධහිංසාවන්ට එරෙහි සම්මුතියේ 19 වගන්තිය අනුව ශ්‍රී ලංකාව විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද වාර්තාව සලකා බලමින් කෲර වධහිංසාවට එරෙහි කමිටුව සිය වාර්තාවේ සමාලෝචනය සහ නිර්දේශය මගින් ප්‍රකාශ කර සිටියේ "මානව හිමිකම් කොමිසම සහ වෙනත් නිරීක්ෂණ කණ්ඩායම් විසින් නීතිපතා මෙන්ම අහඹු ලෙසද සිදුකරන පරීක්ෂණ මගින් රැඳුම් මධ්‍යස්ථාන පරීක්ෂා කිරීමේ විධිමත් සහ ඵලදායී වැඩපිළිවෙළක් නොමැතිවීම"⁶¹ මෙම තත්ත්වයන්ට බලපාන බවයි. කමිටුව යළිත් ප්‍රකාශ කළේ සියලුම රැඳුම් මධ්‍යස්ථාන පරීක්ෂා කිරීමට ස්ථායී මානව හිමිකම් ක්‍රියාකාරීන්ට ඉඩ ලබාදීම උදෙසා ශ්‍රී ලංකා රජයට වගකීමක් පවතින බවයි. ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයන් හා කාන්තාවන් හා ළමුන් රඳවාගෙන සිටියදී අපයෝජනයන්ට ලක්වීම පිළිබඳව අවධානය යොමුකළ කමිටුව ප්‍රකාශ කර සිටියේ රජය විසින් නීතිය ක්‍රියාත්මක කරවන නිලධාරීන්ගේ හැසිරීම පිළිබඳ නිරීක්ෂණය කිරීමටත් ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය හා අපයෝජනය පිළිබඳව චෝදනාවට ලක්වූවන්ට නඩු පැවරීමෙන් විධිමත් යාන්ත්‍රණයන් සැකසිය යුතු බවයි.⁶² එසේම මෙම කමිටුව නිර්දේශ කර සිටියේ යුධගැටුම් පවතින පළාත්වල පොලීසිවල ළමා හා කාන්තා අංශයන් පිහිටුවීමටත් ඔවුන්ට එරෙහි පීඩා වැළැක්වීමට පියවර ගැනීමත් රජය විසින් සිදුකළ යුතු බවයි.⁶³

59. ඇලන් කීනන්, බිදුණුවැව පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීම - සමූලසාකෘතියක සිට නිදොස් කිරීමක් වෙත, *LST Review* 15 වෙළුම, 212 කලාපය 2005 ජූනි 29 පිට.

60. *LST Review* (2005 සැප්තැම්බර්), පිටුව 02.

61. කෲර වධහිංසා වලට එරෙහි කමිටුව, ප්‍රඥප්තියේ 19 වගන්තිය යටතේ පාර්ශ්වකාර රාජ්‍යයක් විසින් ලබාදෙන ලද වාර්තා සලකා බැලීම, කමිටුවේ 35 සැසිවාරය 2005 නොවැම්බර් 7-25 දක්වා *LST Review*, 17 වෙළුම 216-217 කලාප, 2005 ඔක්තෝබර්-නොවැම්බර් පිටුව 03.

62. එම, පිටුව 04.

63. එම

6.5 නීතියෙන් පරිබාහිරව කෙටි විභාග කිරීමකින් පසු හෝ අත්තනෝමතික ලෙස සිදු කෙරෙන මරා දැමීම්

නීතියෙන් පරිබාහිරව, කෙටි විභාග කිරීමකින් පසු හෝ අත්තනෝමතිකව සිදුකෙරෙන මනුෂ්‍ය ඝාතන පිළිබඳව සොයා බලන එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානයේ විශේෂ නියෝජිත පිලිප් ඇල්ස්ටන් 2005 වසරේ අගභාගයේදී ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුවේ ආරාධනයක් මත ලංකාවේ සංචාරය කරන ලදී. ඔහු ඉදිරිපත් කළ වාර්තාව මගින් සටන් විරාමය හා සම්බන්ධ දේශපාලන ඝාතනත්, අවිගත් කණ්ඩායම්වල ක්‍රියාපටිපාටියත්, කරුණාගේ කණ්ඩායමේ බිඳීයාම තුළින් උද්ගත වන තත්ත්වය පිළිබඳවත් සාකච්ඡා කරන ලදී. ඔහු තම වාර්තාව මගින් හෙළිදරව් කළ තවත් කරුණක් වූයේ ශ්‍රී ලංකා හමුදාවන්ට එරෙහිව ප්‍රහාර එල්ල කිරීම සඳහා එල්.ටී.ටී.ඊ. ය විසින් සාමාන්‍ය ජනතාව යොදාගැනීමයි. ඔහු ප්‍රකාශ කර සිටියේ මෙම තත්ත්වය එල්.ටී.ටී.ඊ. ය ප්‍රතික්ෂේප කළද "සාමාන්‍ය ජනතාව මත සැලකිය යුතු අත්දැකීම් බලපෑමක් තමන් සිදුකරන බව" එල්.ටී.ටී.ඊ. ය පිළිගෙන ඇති බවයි.⁶⁴ නැගෙනහිර පළාතේ සාමාන්‍ය දෙමළ ජනතාව පාලනය කිරීම සඳහා විශේෂයෙන්ම එල්.ටී.ටී.ඊ. ය විසින් ප්‍රවණ්ඩත්වය, බලපෑම් සිදුකිරීම සහ තර්ජනය කිරීම් සිදුකරන බවත් මෙම වාර්තාව මගින් පෙන්වාදී තිබුණි.⁶⁵ අවිගත් කණ්ඩායම් වලට මානව හිමිකම් සුරැකීමේ ක්‍රියාමාර්ග වලට අවතීර්ණ විය යුතු බවට බලපෑම් කිරීමේ වැදගත්කම මෙම වාර්තාව මගින් යළි අවධාරණය කර තිබිණි. මෙම වාර්තාව තුළදී ඇල්ස්ටන් මහතා එල්.ටී.ටී.ඊ. පාලනය කරන විශේෂ භූමි ප්‍රදේශය පිළිබඳවත්, වත්තිය තුළ "සිවිල් පරිපාලනයක්" "අධිකරණයක්" යනාදිය පවත්වාගෙන යමින් එල්.ටී.ටී.ඊ. ය රාජ්‍ය පාලනය පිළිබඳව පරීක්ෂණ සිදුකරන අන්දමත් ජාත්‍යන්තරව තහනමට හා සීමාවන්ට ලක්වුණු අවිගත් කණ්ඩායමක් වන එල්.ටී.ටී.ඊ. යේ අනන්‍යතාවය පිළිබඳවත් සාකච්ඡා කරයි. ඔහු නිවැරදිව පෙන්වාදෙන ආකාරයට "ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාවට එල්.ටී.ටී.ඊ. යෙන් බලාපොරොත්තුවන මානව හිමිකම් සුරැකීමේ අපේක්ෂාවන් පැවතිය ද, එකී උවමනාවන් ඉටුකර ගැනීමට දැඩි බලපෑම් සෘජුවම සිදුකිරීමට ඔවුන් පසුබට වන්නේ එවිට

64. නීතියෙන් පරිබාහිරව, කෙටි විභාග කිරීමකින් පසු හෝ අත්තනෝමතිකව සිදුකෙරෙන මනුෂ්‍ය ඝාතන පිළිබඳව එක්සත් ජාතීන්ගේ විශේෂ නියෝජිත පිලිප් ඇල්ස්ටන් වාර්තාව, ශ්‍රී ලංකාවේ කරුණු සොයා බැලීම, 2005 නොවැම්බර් 28-දෙසැම්බර් 06, *LST Review* 16 වෙළුම 221 කලාපය, 2006 මාර්තු, පිටුව 05.

65. එම, පිටුව 06.

එල්.ටී.ටී.ඊ. සංවිධානයට තවත් රජයක් හා සම මට්ටමේ පිළිගැනීමක්” ලැබෙන හෙයිනි.⁶⁶

දේශපාලන ඝාතන පිළිබඳව සලකා බැලීමේදී ඇල්ස්ටන් පෙන්වා දෙන්නේ මෙම ඝාතන පිළිබඳ පරීක්ෂණ සම්බන්ධයෙන් පවතින අඩුපාඩු හේතු රාශියක් එනම්, පරීක්ෂණ විධික්‍රම පිළිබඳව පොලිසියේ පවතින සාමාන්‍ය නොහැකියාව,⁶⁷ සාක්ෂිකරුවන්ගෙන් ප්‍රශ්න කිරීම සාර්ථක කරගැනීමට අවශ්‍ය භාෂා ප්‍රවීණතාවය නොමැති වීම සහ සාක්ෂිකරුවන්ගේ සංස්කෘතික පදනම පිළිබඳ ඇති අනවබෝධය,⁶⁸ එසේම පරීක්ෂණයේ පවතින අධික විවාදාපත්තභාවය නිසා එමගින් සටන්විරාම ගිවිසුම බිඳවැටේ යැයි පවතින බිය සහ පසුබෑම⁶⁹ යනාදිය පෙන්වා දෙයි. වෝහාරවිද්‍යාත්මක හැකියාවන් සහ උපකරණ හිඟය මගින් බොහෝ පරීක්ෂණවල සාක්ෂි ලෙහෙසියෙන්ම මැකී යන බවද නිරීක්ෂණය කෙරුණි.⁷⁰ සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ විධිමත් වැඩපිළිවෙළක් නොමැතිවීම තුළින් බොහෝ සාක්ෂිකරුවන් සාක්ෂිදීමට බියවීමත් ඒ හේතුවෙන් නඩු විභාගවලදී වූදිත්‍යන්ට එරෙහි චෝදනා ඔප්පු කරගැනීමට නොහැකිවීමත් දක්නට ලැබේ. මෙම වාර්තාව තුළින් පොලිසිය හමුදාකරණයට ලක්වීම පෙන්වාදෙන ඇල්ස්ටන් පවසන්නේ පොලිසිය කැරලි මර්දන හමුදාවක් බවට පත්වී ඇති බවයි.⁷¹ 2005 ජනවාරි 01 දින සිට ඔක්තෝබර් 30 දින දක්වා පොලිස් පහරදීම් හා කෲර වධහිංසා පිළිබඳ පැමිණිලි 221 ජාතික පොලිස් කොමිසමට ලැබී ඇති බව වාර්තාවේ.⁷² මෙම වාර්තාවට අනුව ලඝු ආකාරයෙන් මරණයට පත්කිරීම් එනම්, සැකකරු පිළිබඳව පරීක්ෂණයක් නොපවත්වා ඔහුට වෙඩිතබා මරා දැමීම් සිදුවී ඇත.⁷³ ඇල්ස්ටන් මෙම වාර්තාවෙන් පෙන්වුම් කරන්නේ විශේෂයෙන්ම දෙමළ තරුණයන් සම්බන්ධයෙන් බලහත්කාරී අතුරුදහන් කිරීම් යළි සිදුවීමට පටන්ගෙන

66. එම, පිටුව 07.

67. එම, පිටුව 09.

68. එම.

69. එම.

70. එම, පිටුව 15.

71. එම, පිටුව 13.

72. එම, පිටුව 14.

73. එම.

ඇති බවයි. 2005 දෙසැම්බර් මාසයේදී උතුරේ අතුරුදහන්වීම් 16 වාර්තා වී ඇති බව මානව හිමිකම් කොමිසම පවසයි.⁷⁴

7. අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස සහ ජනමාධ්‍යයන්ට ප්‍රහාර එල්ලවීම

2005 වර්ෂයේදී එල්.ටී.ටී.ඊ. ය සහ රජය විසින් මාධ්‍යයන්ට පහරදීම් සහ අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට ඇති අයිතිය, බියවැද්දීම්, තර්ජන සහ ප්‍රචණ්ඩත්වය මගින් පාලනයට ලක්කිරීමට තැත් කිරීම් විශාල ලෙස වර්ධනය වීම සාමාන්‍යකරණය විය. මේ තත්ත්වය තුළ බියජනක වටපිටාවක් ගොඩනැගුණු අතර මාධ්‍යකරුවන් ස්වයංචාරණයක් පවත්වාගෙන යනු ලැබීය. 2005 අප්‍රේල් මාසයේදී එල්.ටී.ටී.ඊ. ගැනි මාධ්‍යවේදියෙකු ලෙස හොඳින් හඳුනන ධර්මරත්නම් සිවරාම්ව කොළඹදී වෙඩිතබා මරා දමනු ලැබීය.⁷⁵ අගෝස්තු මාසයේදී එල්.ටී.ටී.ඊ. ය විවේචනය කරන වැඩසටහන් සම්පාදනය කළ ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාවේ නිෂ්පාදිකාවක් වන රේලංගි සෙල්වරත්නම් සහ ඇගේ සැමියා මරා දමනු ලැබීය.⁷⁶ රේලංගි ගේ සැමියා ජලොච නැමැති ආයුධ ගත් කණ්ඩායමේ හිටපු සාමාජිකයෙකු වන අතර එල්.ටී.ටී.ඊ. ය හා රජය අතර සම්බන්ධය දියකර හැරීමේ වඩා පුළුල් ව්‍යාපෘතියක කොටසක් ලෙස මෙම ඝාතනය හැඳින්වීමට ද මත පළ කෙරුණි. මෙම සිදුවීම් දෙක පිළිබඳව පරීක්ෂණ වලදී කිසිදු ප්‍රතිඵලයක් අත්නොවූ අතර සැකපිට කිසිවෙකු අත්අඩංගුවට ගනු නොලැබිණි.

2005 වර්ෂයේදී මාධ්‍යවේදීන්ට, විශේෂයෙන්ම දෙමළ මාධ්‍යවේදීන්ට එරෙහි ප්‍රචණ්ඩත්වය කැපී පෙනුණි. දෙසැම්බර් 19 දින තිනකුරල් දෙමළ දිනපතා පුවත්පතට සම්බන්ධ මාධ්‍යවේදීන් තිදෙනෙකුට යාපනයේදී හමුදා හිරිහැර කිරීම් වලට එරෙහි ශිෂ්‍ය උද්ඝෝෂණයක් ආවරණය කරමින් සිටියදී හමුදා හටපිරිසක් විසින් පහරදෙන ලදී.⁷⁷ එම සතියේම දෙමළ ජාතිකවාදයට පක්ෂපාතී නමාතු ඉලනාඩු පුවත්පතේ යාපනය කාර්යාලය හමුදාවේ

74. එම, පිටුව 19.

75. ශ්‍රී ලංකාව - වාර්ෂික වාර්තාව 2006, "දෙසැම්බර් රහිත වාර්තාකරුවෝ" http://www.rsfo.org/print.php3?id_article=17362

76. ලෝක මාධ්‍ය නිදහස පිළිබඳ සමාලෝචනය 2005: ශ්‍රී ලංකාව, ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය ආයතනය, http://www.freemedia.at/cms/ipi/freedom_detail.html?country=KW0001/KW0005/KW01

77. එම.

සෝදිසියට ලක්විය.⁷⁸ එම සතියේම ජ්‍යෙෂ්ඨ වාර්තාකරුවෙකු වූ පී. පාර්තිපාන් සහ පරිසණක සහයකයින් දෙදෙනෙකු (සියල්ලන්ම නීතකුරල් පුවත්පට සම්බන්ධය.) ඔවුන් වැඩ ඇරි ගෙදර යමින් සිටියදී අත්අඩංගුවට ගෙන ප්‍රශ්න කර, ඔවුන්ගේ ඇඟිලි සලකුණු සහ ඔවුන්ගේ වීඩියෝ ඡායාරූප ලබාගන්නා ලදී.⁷⁹ පුවත්පත් කිහිපයකම කාර්යාල වලට ප්‍රහාර එල්ල විය. දෙමළ ජාතිකවාදී, එල්.ටී.ටී.ඊ. හිතවත් සුඩර්ඔලි පුවත්පත් කාර්යාලයට අත්බෝම්බ ප්‍රහාරයක් එල්ල වූ අතර එහි ආරක්ෂක භටයෙකු මියගොස් කර්තෘ මණ්ඩලයේ දෙදෙනෙකුට තුවාල සිදුවිය.⁸⁰ එම මාසයේදීම සුඩර්ඔලි පුවත්පතේ වාර්තාකරුවෙකු වූ ප්‍රේමවන්සුන් යතුර්ෂන්, ජ.වී.පෙ. රැලියකදී පහරකෑමකට ලක්වූ අතර ඔහුගේ පුද්ගලික දේපළ ද ඔහුගෙන් පැහැර ගන්නා ලදී.⁸¹ සන්ඩේ ලීඩර් පුවත්පත් කාර්යාලයට නාඳුනන කණ්ඩායමක් කඩා වැදී පහර දුන් අතර එහි වූ පත්තර මිටි කිහිපයකට ද හිනි තබා එහි කළමනාකරුට එම පුවත්පත තවදුරටත් පළ නොකරන ලෙසට තර්ජනය කරන ලදී.⁸²

ආණ්ඩුවේ සාමාජිකයන් විසින් ඇතැම් අවස්ථාවලදී කර්තෘවරුන්ට සහ මාධ්‍යවේදීන්ට සෘජු හෝ වක්‍ර තර්ජන එල්ල කරන ලද අතර එය නිල නොවන සහ නීත්‍යානුකූල නොවන මාධ්‍ය වාරණයේ ස්වරූපයක් විය. උදාහරණයක් ලෙස සන්ධානයේ සාමාජිකයකු සන්ඩේ ලීඩර් කර්තෘ ලසන්ත වික්‍රමතුංග "ත්‍රස්තවාදියකු" ලෙස හැඳින්වූ පසු ඔහු පොලිස් ආරක්ෂාව ඉල්ලා සිටියේය.⁸³ සිරස රූපවාහිනී ආයතනයේ (එනම් එක්සත් ජාතික පක්ෂයට ආධාර කරනවා යැයි ප්‍රචලිත මහරාජා සංවිධානයට අයත් රූපවාහිනියේ) මාධ්‍යවේදීන් දෙදෙනෙකු පාලක ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂයේ 54 වෙනි මහාසභා රැස්වීම් භූමියෙන් පිටතදී වාචික හා ශාරීරික පීඩා කිරීමකට ලක්විය.⁸⁴ සිරස හා ස්වර්ණවාහිනී රූපවාහිනී ආයතන වලට මර්වින් සිල්වා මන්ත්‍රීවරයා බැන වැදුණු අතර එය සිදුවූයේ ඔහුගේ ප්‍රතා සම්බන්ධ වූ වෙඩි තැබීමේ නඩුවක් අවසන් වී ඔහු උසාවියෙන් පිටත යමින්

78. එම

79. එම

80. එම, "ශ්‍රී ලංකාව: දෙමළ මාධ්‍යවේදීන්ට එරෙහිව වර්ධනය වන ප්‍රචණ්ඩත්වය", ආසියානු මාධ්‍ය මිඩියා නිව්ස් ඩේලි, <http://www.asiamedia.ucla.edu/article-southasia.asp?parentid=29294>

81. එම

82. ලෝක මාධ්‍ය නිදහස පිළිබඳ සමාලෝචනය (2005).

83. ආසියානු මාධ්‍ය (2005).

84. ලෝක මාධ්‍ය නිදහස පිළිබඳ සමාලෝචනය (2005)

සිවිසඳිය.⁸⁵ මෙම සියලු අවස්ථා, සටන් විරාමය දුර්වල වෙමින් පැවතියදී වර්ධනය වූ ප්‍රවණතා ක්‍රියා වන අතර 2005 වර්ෂයේදී අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස අතිශයින්ම සීමාවට ලක්විය.

8. සමාජිකය

2005 වර්ෂයේ ශ්‍රී ලංකාවේ පශ්චාත් සුනාමි තත්ත්වය හේතුවෙන්ද, සාම ක්‍රියාවලිය බිඳ වැටෙමින් යන තත්ත්වය හේතුවෙන් ද මානව හිමිකම් ගරු කිරීමේ වැදගත්කමත්, ගැටලු වලට විසඳුම් සෙවීමේදී මානව අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා වන තත්ත්වයක් යටතේ එය සිදු කිරීමේ වැදගත්කමත් අවධාරණය කෙරුණි. සුනාමි ව්‍යසනය විසින් මානව හිමිකම්වල අන්තර් සම්බන්ධතාවය සහ අන්තර් යැපීම විදහා දැක්වුණු අතර බිඳ වැටෙන සාමය තුළින් "සාධාරණ සාමයක" අවශ්‍යතාවය එනම් යුධ ගැටුම්වල අවසානයක් පමණක් නොව, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී වටපිටාවක් ගොඩනැගීමත් එතුළින් මානව හිමිකම් සුරක්ෂිත කොට පෝෂණය කෙරෙන තත්ත්වයක් ඇති කිරීමත් අවධාරණය කෙරුණි. සාමක්‍රියාවලිය හා සම්බන්ධව සලකා බැලීමේදී, සටන් විරාම ගිවිසුමත්, මානව හිමිකම් උල්ලංඝනයනුත් විසින් සාමදානයක් ඇතිකර ගත් පසුව එළඹෙන අවධියේදී යළි ගැටුම් ඇතිවීම වළක්වා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් එකී අවස්ථාවට අදාළ වැදගත් අංග රැසක් පිළිබඳව එනම්, පාලන ව්‍යුහය, තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය සහ දේශපාලන සංස්කෘතියේ අංගෝපාංග ගැන මතුවුණු වැදගත් ගැටලු රැසක් ජනිත කරවන ලදී.

පාලන ක්‍රියාවලියේදී ජනතා සහභාගිත්වය තහවුරු කරමින් ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ පුළුල් සංවාදයක් ගොඩනැගීමේ වැදගත්කම, පශ්චාත් සුනාමි පුනරුත්ථාපන සහ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු මෙන්ම සාමක්‍රියාවලිය හා සම්බන්ධයෙන් ද, 2005 වර්ෂය තුළදී ඉස්මතුව පෙනුණි. මානව හිමිකම් පිළිබඳ ගැටලුව සම්බන්ධව ක්‍රියාත්මක වීම අතිශයින් වැදගත් වන්නේ එසේ ක්‍රියාත්මක වීමේදී බිඳවැටෙන සුළු සාම සාකච්ඡා තත්ත්වය අවුල් වීමට ඉඩනොදී එහෙත් උක්ත ගැටලුවට පිළියම් සෙවීම අත්‍යවශ්‍ය වීමයි. ඒ අනුව 2005 වර්ෂයේදී ප්‍රධාන ස්ථානයක් ගත් මෙම මානව හිමිකම් පිළිබඳ ගැටලුව ජන විඥානය තුළ රජය, අධිකරණය, පොලිසිය සහ හමුදාව කෙරෙහි විශ්වාසය ගොඩනැංවීමෙන්, පොදු ආයතනවල නිරවද්‍ය විශ්වාසනීයභාවය

85. එම.

පිළිබඳව මහජන ආකල්පය වර්ධනය කිරීමෙන්, දේශපාලන වටපිටාවක් තුළ වූ ආයතනික සංස්කෘතිය සහ සිදුකළ හැකි වෙනස්කම් වලට ප්‍රතිරෝධී වන සාම ක්‍රියාවලිය වෙනසකට ලක් කිරීමෙන් අවශ්‍යතාවයන් යළි අවධාරණය කිරීමක් ලෙස හුවාදැක්විය හැක.

II

සුනාමියෙන් මතුවන මානව අයිතිවාසිකම්

අමල් දී. වික්රෝ*

වර්ෂ 2004 දෙසැම්බර් 26 වැනිදා ශ්‍රී ලංකාවට බලපෑ සුනාමි රළුපහරෙහි සෘජු බලපෑම සහ එමඟින් ඇති කළ විනාශයෙහි අනපේක්ෂිත බව මුල දී වටහා ගැනීමද අනතුරුව අදහා ගැනීම ද දුෂ්කර විය. මුහුදුබඩ දිස්ත්‍රික්ක දහතුනක් ද, ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාස 56 ක් සහ ග්‍රාමසේවක කොට්ඨාස¹ දහසකට වැඩි ප්‍රමාණයක් සාගරයේ රළු බවින් විපතට ගොදුරු වූ අතර, මුළු මහත් ජාතියම විපතට පත්වුවන්ගේ පිහිටට කඩිනමින් ඉදිරිපත් වූහ. මරණ සංඛ්‍යාව සීඝ්‍රයෙන් ඉහළ ගිය අතර දිනකට මරණ දහස් ගණනක් වාර්තා වීම සාමාන්‍ය බවට පත්විය. අවසානයේදී සංඛ්‍යාගත මරණ සංඛ්‍යාව 35,322 ක් විය.²

මෙහි කර්තෘවරයා 2005 ජූලි මාසයේ පටන් මානව අයිතිවාසිකම් කොමිසමේ, ආපදා සහන මෙහෙයුම් ඒකකයෙහි පර්යේෂණ නිලධාරියෙකු වශයෙන් සේවය කරන ලදී. මෙම ඒකකය විශේෂයෙන් පිහිටුවන ලද්දේ සුනාමියෙන් පසුව සිදු කළ සහන හා පුනරුත්ථාපන වැඩපිළිවෙළ, මානව හිමිකම් ආශ්‍රයෙන් මෙහෙය වීමටය. ක්ෂේත්‍ර වාරිකා, උපදේශන සේවා, පැමිණිලි විභාග කිරීම්, සහ පර්යේෂණ යනාදිය මගින් අත්දැකීම් ලබාගත්

* ඵල්. ඵල්. බී. (ගොරව) නීති පීඨය, කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලය.

1. ග්‍රාමසේවක කොට්ඨාසය යනු, පළාත් පාලන ක්‍රමය තුළ කුඩාම පරිපාලන ඒකකයයි. එය ගම්මානයක හෝ ඒ හා සමාන කුඩා ඒකකයක පවුල් සිය ගණනක් වෙනුවෙන් සේවය කරන ග්‍රාම නිලධාරියෙකුගෙන් සමන්විතය.
2. ශ්‍රී ලංකා රජය හා සංවර්ධන කොටස්කරුවන්, ශ්‍රී ලංකාව, පශ්චාත් සුනාමි සහන හා ප්‍රතිසංස්කරණ පි. 2

අතර ආපදා සහන මෙහෙයුම් කමිටුවට සම්බන්ධ වී සිටීම මගින් සුනාමිය හා සම්බන්ධ මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳව පුළුල් දැනුමක් ලබාගත හැකි විය.

1. හැඳින්වීම

1.1 සුනාමියෙහි බලපෑම

මරණයට පත්වූවන්ට අමතරව පුද්ගලයින් 21,441 ක් තුවාල³ ලැබූ අතර 835,028 ක් අවතැන් වූහ.⁴ ජීවනෝපාය අහිමිවූවන්ගේ සංඛ්‍යාව 150,000 ක් ලෙස තක්සේරු විය.⁵

එහෙත් එම සංඛ්‍යාව ඊට වඩා ඉහළ බවට සාක්ෂි ලෙස, අහිමි වූ ජීවනෝපාය වෙනුවෙන් රජය මගින් ප්‍රාදානය කළ රුපියල් 5000 පළමු මුදල් වාරික දෙක, පවුල් 250,000 ට පිරිනැමීම දැක්විය හැක.⁶ නිවාස 98,000 කට අලාභහානි සිදුවිය. ජාතික ධීවර කර්මාන්තයෙන් 75% ක් විනාශ වූ අතර කෘෂිකාර්මික බිම් අක්කර 23,449 ක් ලවණ මිශ්‍රිත බිම් බවට පරිවර්තනය විය. සෞඛ්‍ය පහසුකම් මෙන්ම අධ්‍යාපන සේවා ස්ථාන 201 කට හානි සිදුවිය.⁷ මීට අමතරව පාසල් දරුවන් 200,000 ක් පමණ අවතැන් වීම හා පාසල් විනාශ වීම හේතුකොට ගෙන දැඩි ලෙස සුනාමියෙන් පීඩාවට පත්වූ බවට තක්සේරු කොට ඇත.⁸

සුනාමියේ බලපෑමට ලක් වූ දිස්ත්‍රික්ක 13 අතරින් වඩාත්ම බලපෑමට ලක්වූයේ නැගෙනහිර පළාතේ අම්පාර දිස්ත්‍රික්කයයි. එහි ජනතාවගෙන් 10,436 ක් මිය ගිය අතර, 133,997 ක් අවතැන් විය.⁹ මීට පටහැනි ලෙස වයඹ පළාතේ පුත්තලම් දිස්ත්‍රික්කයෙහි මිය ගියේ පුද්ගලයින් 4 දෙනෙකු පමණක් වූ අතර, අවතැන් වූයේ 66 දෙනෙකු පමණි.¹⁰ සුනාමියෙන් දැඩි

3. එහිම.

4. අභ්‍යන්තරව අවතැන්වූවන් සඳහා ජාතික ආරක්ෂාව හා ස්ථිර විසඳුම් පිළිබඳ ව්‍යාපෘතිය - ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව, වාර්ෂික වාර්තාව 2004

5. සුප්‍රා බ.2.

6. එහි පි. 15. තෙවන වාරිකය සඳහා ලැබුම්කරුවන්ගේ සංඛ්‍යාව 165,000 දක්වා අඩු කරන ලදී.

7. සුප්‍රා. බ.2

8. එහිම.

9. ආපදා සහන මෙහෙයුම් ඒකකය, ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිසම, වාර්ෂික වාර්තාව 2005, පි. 47.

10. එහි පි. 76.

බලපෑමට ලක් වූයේ නැගෙනහිර හා දකුණු මුහුදු තීර වන අතර වඩාත් විනාශයට ගොදුරු වූයේ උෟන සංවර්ධිත ප්‍රදේශයි.

1.2 මානව හිමිකම් ගැටලු

සුනාමියෙන් විපතට පත්වූවන් මුහුණ පෑ මානව අයිතිවාසිකම් ගැටලු ඉතා පුළුල්ය. තවද, මෙම අයිතිවාසිකම් ස්වාධීන වන අතර බෙදා දැක්විය නොහැක. මෙලෙස ඒවා අයිතිවාසිකම් සමූහයක් නිර්මාණය කරන අතර තනි තනිව හෝ හුදකලා කොට ප්‍රතිසංස්කරණය කළහොත් බලාපොරොත්තු වූ අරමුණ ඉෂ්ට නොවනු ඇත.¹¹

සුනාමියෙන් විපතට පත් පුද්ගලයින්ගේ මානව අයිතිවාසිකම් බොහොමයක්, සුනාමියේ ක්ෂණික බලපෑම් සහ පසුගිය වසර මුළුල්ලේ සිදු කළ සහන, පුනරුත්ථාපන, ප්‍රතිසංස්කරණ, හා නැවත ඒකාබද්ධ කිරීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කෙරුණු ආකාරය හේතුකොට ගෙන, අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය වීම්, මතභේදයට තුඩු දීම් හා ප්‍රතිඵලයකින් තොරව ඇදී යාම් වලට ලක්විය.

තවද මින් බොහොමයක් අයිතිවාසිකම්, ඇතැම් මූලික ගැටලු කිහිපයක් ප්‍රමාණවත් පරිදි නොවිසඳුණහොත් තවදුරටත් උල්ලංඝනය වීමේ අවදානමට මුහුණ පා සිටී. සමානාත්මතාවය සඳහා ඇති අයිතිය, ජීවිතය, නිදහස හා පුද්ගල ආරක්ෂාව, තොරතුරු, මහජන ක්‍රියාකාරකම් සඳහා සහභාගිවීම, නීතිය ඉටුකරවා ගැනීම, ජීවනෝපාය, යහපත් ජීවන තත්ත්වය, පුද්ගලිකත්වය, සෞඛ්‍යය, අධ්‍යාපනය, නිවාස, පිරිසිදු හා සෞඛ්‍යාරක්ෂිත පරිසරය සහ සංවර්ධනය එම අයිතිවාසිකම්වල අන්තර්ගතය. අනෙක් අයිතිවාසිකම් තුළ මව්බස හා සංස්කෘතිය භාවිතය, සිතිම, හෘද සාක්ෂිය, ආගම ඇදහීම, සැරිසැරීමේ නිදහස, භාෂණයේ හා අදහස් දැක්වීමේ නිදහස අන්තර්ගතය. කාන්තාවන්, ළමුන්, වයස්ගතවූවන්, සුළු ජාතීන් හා ආබාධිතයින් වැනි අසරණ පුද්ගල කණ්ඩායම්වල සාමූහික අයිතිවාසිකම් විශේෂ අවධානයට ලක්විය යුතුය.

11. උදාහරණ ලෙස, සුළු ජාතික ප්‍රජාවකට අයත් පවුලක් නැවත පදිංචි කර ඔවුනට නිවාස, සෞඛ්‍ය පහසුකම්, අධ්‍යාපනය සපයා ඔවුන්ගේ ආගමික නිදහස තහවුරු කළද, ගහ මූලිකයාගේ ජීවනෝපාය මාර්ගය සතුටුදායක ලෙස නැවත ගොඩ නොනැගුවේ නම් ඔවුන්ට ඉහත සඳහන් අයිතිවාසිකම් සම්පූර්ණයෙන් භුක්ති විඳිය නොහැක.

ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් පිළිගනු ලැබ, ආරක්ෂා කරනු ලබන්නේ ඉහත දැක්වූ අයිතිවාසිකම්වලින් කිහිපයක් පමණක් වුවද¹² එම අයිතිවාසිකම් සියල්ලම මානව අයිතිවාසිකම් ලෙස ජාත්‍යන්තරව පිළිගෙන ඇති අතර සෑම රාජ්‍යයක්ම ඒවා වැඩි දියුණු කිරීම, ආරක්ෂා කිරීම හා සපුරාලීමට බැඳී සිටී.¹³ සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර් ජාතික ප්‍රඥප්තිය හා ආර්ථික, සමාජයීය හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර් ජාතික ප්‍රඥප්තිය යන දෙකටම අත්සන් තබා ඇති ශ්‍රී ලංකාව ද එලෙස කටයුතු කිරීමට බැඳී සිටී.¹⁴

සුනාමියෙන් විපතට පත් වූවන්ගේ ජීවිතයේ සෑම අංගයක්ම මානව අයිතිවාසිකම් සම්බන්ධයෙන් අභියෝග ඉදිරිපත් කරයි. බොහෝවිට ඉහත සඳහන් කළ අයිතිවාසිකම්වල මානව හිමිකම් තත්ත්වය සුනාමියට පෙරද යහපත් තත්ත්වයක තිබී නැත. එබැවින්, පශ්චාත්-සුනාමි පුනරුත්ථාපනයේදී පූර්ව-සුනාමි තත්ත්වයන් ද වැඩි දියුණු කිරීමේ අමතර වගකීමක් පැන නැගී ඇත. සුනාමිය බොහෝ දෙනා දකිනුයේ මෙම තත්ත්වය නැවත නිර්වචනය කිරීමේ හා සෘජුව හෝ වක්‍රව බලපෑමට ලක්වූ සිය දහස් සංඛ්‍යාත ජනයාගේ ජීවිතවල සමස්ත තත්ත්වය නගා සිටුවීමට ලද අවස්ථාවක් ලෙස ය.

සුනාමියෙන් විපතට පත් ජනතාවගේ ජීවිත නැවත යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමේ මූලික වගකීම ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් දරන බවට වන මතය විවාදාත්මකය. ආර්ථික, සමාජයීය හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කිරීම පිළිබඳව වන මැස්ට්‍රිව් උපදේශන මාලාව¹⁵ අනුව සෑම රාජ්‍යයකටම සිවිල්, දේශපාලන, ආර්ථික, සමාජයීය හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම්වලට

12. සිවිලි, හෘද සාක්ෂියේ සහ ආගමික නිදහස (10 ව්‍යවස්ථාව), සමානාත්මතාවයේ අයිතිවාසිකම් (12 ව්‍යවස්ථාව), භාෂණයේ, අදහස් පළ කිරීමේ, සාමකාමී රැස්වීමේ, සමාගමයේ යෙදීමේ සහ සංවරණයේ නිදහස (14 ව්‍යවස්ථාව).

13. ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් ප්‍රඥප්තිය යනු, මෙම අයිතිවාසිකම් පිළිගනු ලබන හා ආරක්ෂා කරනු ලබන වැදගත්ම ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් ලියවිල්ලයි.

14. සුනාමියෙහි මානව හිමිකම් ගැටලු පිළිබඳව සවිස්තරාත්මක විග්‍රහයක්, ඩී. වික්‍රමරාජ, "සුනාමිය හා මානව අයිතිවාසිකම්: ප්‍රතිසංස්කරණ හා පුනරුත්ථාපන වැඩපිළිවෙළ සඳහා අත්‍යවශ්‍ය අංග" ආපදා සහන මෙහෙයුම් ඒකකය, ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව, 2005., හි දැක්වේ.

15. 1997 ජනවාරි මස, ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් ප්‍රවීණයින් 30 කට වැඩි පිරිසකින් යුත් කණ්ඩායමක් මගින් මැස්ට්‍රිව් උපදේශන මාලාව කෙටුම්පත් කෙරුණු අතර එමඟින් ආර්ථික, සමාජයීය හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කිරීම ඇමතිය යුත්තේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව නිල නොවන නමුදු ඉතා පුළුල්, පිළිගත් විග්‍රහයක් ඉදිරිපත් කෙරේ.

ගරු කිරීමේ,¹⁶ ආරක්ෂා කිරීමේ¹⁷ හා ඉටු කිරීමේ¹⁸ වගකීමක් පවතී. එම අයිතිවාසිකම් ඉටු කිරීමට අපොහොසත් වීම, එම අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කිරීමක් ලෙස සැලකේ.¹⁹

මෙලෙස රජය මත පැවරෙන මානව හිමිකම් සුරැකීමේ වගකීම, එම රාජ්‍යයේ ස්ථාවරභාවය හා යථා තත්ත්වයෙන් පවතින කාලවකවානුවලට පමණක් සීමා නොවන අතර සුනාමිය වැනි දරුණු විනාශයකින් පසුව ඇතිවන කාල සීමාවන් උදෙසා ද අදාළ වේ.²⁰ අභ්‍යන්තරව අවතැන්වූවන්ගේ ආරක්ෂාව උදෙසා පිළිගත් ජාත්‍යන්තර සම්මතය ලෙස "අභ්‍යන්තරව අවතැන්වූවන් පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ සරණාගතයන් පිළිබඳ මහ කොමසාරිස් කාර්යාලය මාර්ගෝපදේශ මූලධර්ම (GPID) සැලකේ. චෝල්ටර් කැලින්"²¹ පවසා ඇත්තේ රාජ්‍යයක් එහි නෛතික බල ප්‍රදේශයක් තුළ සිටින පුද්ගලයින්ගේ ආරක්ෂාව පිළිබඳව මූලික වගකීම දරන බව කියවෙන සිද්ධාන්තය වන්නේ ඉහත සඳහන් කළ මාර්ගෝපදේශ මූලධර්මත් ඒවා පදනම් වූ ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් නීතිය හා මනුෂ්‍ය වර්ගයා පිළිබඳ නීතියත් යන්නයි.²² මෙම සිද්ධාන්තය පිළිබිඹු වන්නේ 'GPID' හි තෙවන මූලධර්මයෙනි ය. මෙලෙස අභ්‍යන්තර ලෙස අවතැන්වූවන් පිළිබඳ විශේෂ වගකීමක් රජයක් සතු වන බව පැහැදිලිය. 'GPID' පහදා දෙන අන්දමට මෙම වගකීම, අභ්‍යන්තරව අවතැන්වූවන්ගේ විශේෂ අවශ්‍යතා සහ තත්ත්වය සැලකිල්ලට ගන්නා අතරතුර පෙරදී දක්වන ලද විවිධ මානව හිමිකම්වලට විශේෂ ආරක්ෂාවක් සැලසීම දක්වා දීර්ඝ වේ.²³

16. ගරු කිරීමේ වගකීමට, එම අයිතිවාසිකම් භුක්ති විඳීම තුළට රජය මැදිහත්වීමෙන් වැළකී සිටීම අවශ්‍ය වේ.
17. ආරක්ෂා කිරීමේ වගකීමට, එම අයිතිවාසිකම් තෙවන පාර්ශ්වයක් විසින් උල්ලංඝනය කිරීම රජය මගින් වැළැක්වීම අවශ්‍ය වේ.
18. ඉටු කිරීමේ වගකීමට, එම අයිතිවාසිකම් සාක්ෂාත් කිරීමට රජය විසින්, ව්‍යවස්ථාමය, පරිපාලනමය, මූල්‍යමය, අධිකරණමය හා අනෙකුත් පියවර ගැනීම අවශ්‍ය වේ.
19. ආර්ථික, සමාජයීය හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කිරීම පිළිබඳව වන මැස්ට්‍රිච් මාර්ගෝපදේශ මාලාව. 6 වගන්තිය.
20. කෙසේ වුවද, ඇතැම් අවස්ථාවන්වලදී එම අයිතිවාසිකම් සීමා කිරීමට රජයට නීත්‍යානුකූලව හැකියාව ඇති බව පිළිගැනේ.
21. චෝල්ටර් කැලින් යනු, අභ්‍යන්තරව අවතැන්වූවන්ගේ මනව හිමිකම් පිළිබඳව එක්සත් ජාතීන්ගේ ලේකම්වරයාගේ වර්තමාන විශේෂ නියෝජිතවරයාය. (GPID) කෙටුම්පත් කරනු ලැබුවේ මීට පෙර සිටි අභ්‍යන්තර අවතැන්වූවන් පිළිබඳ විශේෂ නියෝජිත වන ග්‍රැන්සිස් ඩෙන්ග්ගේය.
22. චෝල්ටර් කැලින්, ස්වභාවික ආපදාවකදී අභ්‍යන්තරව අවතැන් වන පුද්ගලයින් ආරක්ෂා කිරීම - පසුබිම් පත්‍රය, 2005 පෙබරවාරි, පි. 2
23. පශ්චාත් සුනාමි පසුබිම තුළ මානව අයිතිවාසිකම් පිළිගැනීමට රජයට ඇති වගකීම පිළිබඳ වඩාත් ගැඹුරු විග්‍රහයක් උදෙසා බලන්න: විජේරා, "සුනාමිය හා මානව අයිතිවාසිකම්: ප්‍රතිසංස්කරණය හා පුනරුත්ථාපන වැඩපිළිවෙළ සඳහා අත්‍යවශ්‍ය අංග" ආපදා සහන මෙහෙයුම් ඒකකය, ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව, 2005.

1.3 රාජ්‍ය මැදිහත් වීම්

සුනාමියෙන් විපතට පත්වුවන්ගේ යහපත උදෙසා රජය මගින් කිසිවක් සිදු නොකළ බව මින් නොකියවේ. සුනාමියෙන් විපතට පත්වුවන්ට සහන සැලසීම, පුනරුත්ථාපනය හා නැවත ඒකාබද්ධ කිරීම වෙනුවෙන් පෙර නොවූ විරූ සහයෝගීතාවයක් හා එක්ව ක්‍රියාකිරීමක් දක්නට ලැබේ. කඩිනම්, සාධාරණ හා තිරසාර ක්‍රියාමාර්ගයක අතිමහත් අවශ්‍යතාවය උදෙසා නව නීති කෙටුම්පත් කිරීම, ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම හා ආයතන පිහිටුවීම සිදු කෙරිණි.²⁴

1.3.1 නෛතික මැදිහත් වීම්

සුනාමිය හේතුකොට ගෙන පාර්ලිමේන්තුව මගින් පනවන ලද පනත් තුන වන්නේ සුනාමි (විශේෂ විධිවිධාන) පනත, මරණ ලියාපදිංචි කිරීමේ (තාවකාලික විධිවිධාන) පනත හා ආපදා කළමනාකරණ පනතයි. මෙම පනත් සියල්ල සුනාමි විපතෙන් මාස 6 ක් ඇතුළත පනවන ලදී.

සුනාමි (විශේෂ විධිවිධාන) පනත.²⁵

පනතෙහි අඩංගු කොටස් 6 ක් පහත සඳහන් දෑ සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියා කරයි.

1. මරණ සහතික නිකුත් කිරීම.
2. ළමයින් සහ බාල වයස්කරුවන්ගේ භාරකාරත්වය.
3. කාලාවරෝධය.
4. ප්‍රාථමික උසාවි පටිපාටිය පිළිබඳව වන පනතේ 66 වගන්තිය යටතේ ගනු ලබන ක්‍රියා මාර්ග.
5. කුලී අයිතිවාසිකම්.
6. සුනාමි සහන දේපළ හා සම්බන්ධ වැරදි.

I කොටස - මරණ සහතික නිකුත් කිරීම - මෙම වගන්තියෙහි, අතුරුදහන් වූ පුද්ගලයෙකු උදෙසා මරණ සහතිකයක් නිකුත් කිරීමේ කාලසීමාව අවුරුද්දේ සිට මාස 6 දක්වා අඩුකර තිබේ.²⁶ අවාසනාවකට මෙන් පනත

24. අදාළ කරුණුවල සවිස්තර සඳහා මෙම වෙරළ බලන්න. "සුනාමියෙන් මතුවුණු ලියකියවිලි පිළිබඳ ගැටලු" - සාරා බ්‍රොෆ්

25. 2005 අංක 16 දරන පනත.

26. පනතෙහි දෙවන වගන්තිය (සාක්ෂි ආඥා පනතේ 108 වගන්තිය වෙනස් කරන වගන්තිය) පනතෙහි 4 වැනි වගන්තිය යටතේ, මරණ සහතිකයක් නිකුත් කරනු ලැබූ යම් පුද්ගලයෙකු ජීවතුන් අතර සිටින බවට යම්කුට තොරතුරු ලැබුණි නම් එය අදාළ අධිකාරියට දැන්විය යුතුය. එවන් අවස්ථාවලදී උපන් හා මරණ ලියාපදිංචි කිරීමේ පනතේ 52 වගන්තිය යටතේ, එම ගැටලු නිරාකරණය කිරීමට රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා අවශ්‍ය පියවර ගනු ඇත.

එලෙස පුද්ගලයින් මිය ගිය ලෙස නිල සේ සලකන දිනය නියම පරිදි දක්වා නැත. (උදාහරණ ලෙස 2004 දෙසැම්බර් 26) මෙය ගැටලුවලට තුඩු දිය හැකි තත්ත්වයකි. විශේෂයෙන් තමා නියෝජනය කරනු ලබන පුද්ගලයා ජීවතුන් අතර සිටිනා තෙක් ඔවුන් වෙනුවෙන්, මූල්‍යමය ගනුදෙනුවලට එළඹීමට බලය ඇති ඇටර්නි බලකරුවන් සම්බන්ධයෙන් බලය අයුතු ලෙස භාවිතා කිරීමක් මේ නිසා ඇති විය හැකිය.²⁷

II කොටස - ළමුන් හා බාලවයස්කරුවන්ගේ භාරකාරත්වය - පනතේ II කොටස, සුනාමිය හේතුවෙන් අනාථ වූ දරුවන් හා බාලවයස්කරුවන් දරුකමට හදා වඩා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් අනුගමනය කළ යුතු ක්‍රියා පටිපාටිය දක්වයි. ඒ අනුව සුනාමියෙන් විපතට පත් අනාථ දරුවන්ගේ සුභසාධනය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමුඛතම ආයතනය ලෙස ජාතික ළමා ආරක්ෂණ අධිකාරිය පිළිගැනේ. 7 වගන්තිය දක්වන පරිදි පනතේ II කොටස අදාළ වන්නේ ළමුන් (වයස 18 ට අඩු) සහ බාලවයස්කරුවන් (වයස අවු. 18 හා 21 අතර) ය. එසේම ඔවුන්ගේ දෙමාපියන් දෙදෙනාම මියගොස් හෝ ඔවුන්ව ජීවත් කිරීමට හැකියාවක් නොමැති මව හෝ පියා හෝ සමඟ ඉතිරි වී සිටිය යුතුය.

14 වගන්තියට අනුව, දරුකමට හදා ගැනීමට ඉල්ලුම් කරන්නන්, අනාථ දරුවන් ඔවුන්ගේ රැකවරණය යටතට පත් කිරීම සුදුසු යැයි හැඟෙන තාක් ප්‍රවීණයින්ගෙන් යුත් විශේෂ කමිටුවක් මගින් අවුරුද්දක කාලයක් නිරීක්ෂණයට හා තක්සේරුවට ලක් කෙරේ. එසේම එම අනාථ දරුවන්, කැපකරු මාපියන් ඔවුන්ව හදා ගැනීමට සුදුසුකම් ලැබීමට පෙර අවුරුද්දක කාලයක් කැපකරු රැකවරණය යටතේ සිටීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

III කොටස - කාලාවරෝධය - 28(1) වගන්තියට අනුව 2004 දෙසැම්බර් 26 වැනිදාට පෙර දේපළක ප්‍රතිවිරුද්ධ භුක්තිය ආරම්භ කළ, සුනාමියෙන් විපතට පත් පුද්ගලයෙකුගේ, එම දේපළ භුක්ති විඳීම සුනාමිය හේතු කොට ගෙන බාධා වූයේ නම් වසරක කාලයක් ගතවන තුරු (2005 දෙසැම්බර් 26 දක්වා) බණ්ඩනය වූවා සේ නොසැලකේ.²⁸ එසේම වැදගත් කාරණයක්

27. උදාහරණ ලෙස, පුද්ගලයින් මිය ගියා සේ නොසලකන සුනාමියෙන් පසු මාස 6 ඇතුළත, ඇටර්නි බලකරුවන් මූල්‍යමය ගනුදෙනුවලදී අතුරුදහන් වූ පුද්ගලයින් නියෝජනය කරන අවස්ථා තිබිය හැක. එමගින්, අතුරුදහන් පුද්ගලයාගේ නීත්‍යානුකූල උරුමකරුවන්ගේ, උරුමකාරත්ව අයිතිවාසිකම් අහිමි වේ.

28. නිශ්චල දේපළක් සම්බන්ධයෙන් වසර 10 ක් මුළුල්ලේ, ප්‍රතිවිරුද්ධ, බණ්ඩනය නොවූ භුක්තියක් ඇති පුද්ගලයෙකු හට එම දේපළට කාලාවරෝධී අයිතියක් ලැබේ යැයි දක්වන කාලාවරෝධී ආඥා පනතට මින් බලපෑමක් සිදු කරයි.

වන්නේ, මෙම පනත අදාළ වන්නේ සුනාමියෙන් විපතට පත් වූ පුද්ගලයින්ට මිස සුනාමියේ බලපෑමට හසු වූ දේපළට නොවීමයි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සුනාමියෙන් විපතට පත් පුද්ගලයෙකු වෙතත් ස්ථානයක පිහිටි දේපළක ප්‍රතිවිරුද්ධ භුක්තිය විඳිමින් සිටියේ නම් ඔහුට මෙම පනතේ විධිවිධානවල ආරක්ෂාව ලැබිය හැකිය.

29 වගන්තිය, නෛතික ක්‍රියාමාර්ග උදෙසා අදාළ කාලාවරෝධී කාල පරිච්ඡේදය හා සම්බන්ධ වේ.

ඒ අනුව උසාවියක හෝ විනිශ්චය සභාවක පැවරිය යුතු නඩුවක පැමිණිලිකරු, සුනාමියෙන් විපතට පත් වූවෙකු නම් නඩු පැවරිය හැකි අවම කාල සීමාව ගණනය කිරීමේදී, 2004 දෙසැම්බර් 26 සිට 2005 දෙසැම්බර් 26 දක්වා වූ කාල සීමාව බැහැර කෙරේ. කෙසේ වුවද, මෙම ව්‍යතිරේකය අදාළ වන්නේ උසාවි හා විනිශ්චය සභාවල ක්‍රියා පටිපාටියට පමණක් වන අතර අනෙකුත් නෛතික ආයතන හා ඇපැල් විධිවිධාන සහිත විධායක යාන්ත්‍රණවලට මෙය අදාළ නොවේ. තවද, මෙම විධිවිධානය අදාළ වන්නේ ලිඛිත නීතිය මගින් වලංගු කාල සීමාවක් පනවා ඇතිවිට පමණි. එබැවින් ගිවිසුම් - විශේෂයෙන්ම රක්ෂණ ගිවිසුම් - මෙම විධිවිධානයේ වපසරිය තුළට නොවැටේ.

IV කොටස - 66 වගන්තිය යටතේ ඇති ක්‍රියා මාර්ග - සුනාමියෙන් පසු වසරක කාලයක් ඇතුළත පනතෙහි 30(1) වගන්තිය නිශ්චිත ලෙසම 1979 ප්‍රාථමික උසාවි පටිපාටිය පිළිබඳ පනතෙහි 66 වගන්තිය යටතේ ඇති ඉඩම් සම්බන්ධ ක්‍රියාමාර්ග හා අදාළ වේ. සුනාමිය ඇති වූ දිනයේ දී භුක්තියේ සිටි පුද්ගලයා හෝ ඔහු මිය ගොස් හෝ අතුරුදහන් වී ඇත්නම්, ඔහු සමග භුක්තියේ සිටි බිරිඳ හෝ දරුවන් එම නඩුව උදෙසා භුක්තියේ සිටි බවට පිළිගැනේ. සුනාමියෙන් මාස 2 ක් ඇතුළත යමෙකු බලහත්කාරයෙන් භුක්තියෙන් පහකර ඇත්නම් නැවත භුක්තියට පැමිණීමට ඔහු අනවසරිකයෙකු වුවද අයිතිවාසිකම් ලබයි.

V කොටස - කුලී අයිතිවාසිකම් - පනතෙහි 31 වගන්තියට අනුව සුනාමිය හේතු කොට ගෙන භුක්තිය අහිමි කළ කුලී හෝ බදුකරුවන්හට, එලෙස සිදු වූයේ එම දේපළ විනාශ වීම හෝ ජීවත් වීමට නුසුදුසු තත්ත්වයට පත්වීම යන කාරණා මත නම්, එය නොසලකා හරිමින් ඔවුන්ගේ කුලී හා බදු අයිතිවාසිකම් තව දුරටත් සුරක්ෂිත වේ. ඒ අනුව, ගිවිසුම අවසන් වී නොමැති නම්, දේපළ ප්‍රතිසංස්කරණයට රජයෙන් ආධාර ලැබීමෙන් පසුව

ඉඩම් හිමිකරු, බදු ගිවිසුම සුනාමිය හේතුකොට ගෙන බිණ්ඩනය වූවා සේ නොසලකා තවදුරටත් පවත්වාගෙන යෑමට වගකීමෙන් බැඳේ.

VI කොටස - සුනාමි සහන දේපළ සම්බන්ධ වැරදි - 32 වගන්තිය දක්වන පරිදි සුනාමි සහන දේපළ සම්බන්ධ ඕනෑම වරදකට (මුදල් සොරකම ඇතුළුව) දණ්ඩ නීති සංග්‍රහයේ එම වරදට පනවා ඇති දණ්ඩනය දෙගුණ කර පැනවේ.

මරණ ලියාපදිංචි කිරීමේ (තාවකාලික විධිවිධාන) පනත²⁹

මෙම පනත (වසර 3 ක ක්‍රියාකාරී කාලයක් සහිත) මගින්, ත්‍රස්තවාදී හෝ එවැනි විනාශකාරී ක්‍රියාකාරකම්වලින් අතුරුදහන් වූ බවට වාර්තා වන හා ස්වාභාවික විපත්වලින් මිය ගිය පුද්ගලයින්ගේ මරණ ලියාපදිංචිය සඳහා, උපත් හා මරණ ලියාපදිංචි කිරීමේ පනතට³⁰ වඩා පහසු විධි ක්‍රමයක් සපයයි. පනතේ I කොටස, යුද්ධය හේතුවෙන් අතුරුදහන් වූ බවට වාර්තා වන පුද්ගලයින්ගේ මරණ ලියාපදිංචිය හා අදාළ වන අතර II කොටස, ස්වාභාවික විපත් මගින් අතුරුදහන් වන පුද්ගලයින්ගේ මරණ ලියාපදිංචිය හා අදාළ වේ. එවන් අවස්ථාවලදී එම අතුරුදහන් පුද්ගලයාගේ සම්පතම ඥාතීන් හෝ ඔහුව හඳුනා පුද්ගලයින් විසින් ග්‍රාම නිලධාරියාගෙන් මරණ සහතිකයක් ඉල්ලුම් කළ යුතුය. එවිට ග්‍රාම සේවකගේ රාජකාරිය වන්නේ "හැකි ඉක්මණින්"³¹ එම ගැටලුව පිළිබඳව පරීක්ෂණයක් සිදුකර ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයාට වාර්තා කර මරණ සහතිකයක් නිකුත් කිරීමයි.

ආපදා කළමනාකරණ පනත³²

ආපදා කළමනාකරණ පනත, ඉහළ බලතල සහිත ආපදා කළමනාකරණ කවුන්සලයක් පිහිටුවීම සඳහා විධිවිධාන සලසයි. පනතේ 4 වැනි වගන්තියට අනුව, මෙම කවුන්සලයට වගකීම් රාශියක් පැවරී ඇත. ඒවා නම්, ආපදා කළමනාකරණය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් හා වැඩසටහන් පැවැත්වීම, ජාතික ආපදා කළමනාකරණ සැලසුමක් සකස් කිරීම, එම සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම නිරීක්ෂණය කිරීම, ආපදා අවස්ථාවකදී හදිසි මෙහෙයුම්වලට පහසුකම් සැලසීම සහ ආපදා කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානයේ (මෙය පනත යටතේ පිහිටුවා ඇත) ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධීකරණය සහ මෙහෙයවීම් සිදු කිරීමයි.

29. 2005 අංක 17 දරන පනත

30. 1993 අංක 1 දරන (සංශෝධිත) පනත

31. මරණ ලියාපදිංචි කිරීමේ (තාවකාලික විධිවිධාන) පනතේ 10(3) වගන්තිය

32. 2005 අංක 13 දරන පනත

ආපදා කළමනාකරණ පනත් කෙටුම්පත, කෙටුම්පත් කෙරුණේ සුනාමියට පෙර වුවද එය පනතක් වීම කඩිනම් වූයේ සහ "සුනාමි" යන වචනය අර්ථ දැක්වීම් ඡේදයෙහි අන්තර්ගත කෙරුණේ එම විපතෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙනි. පශ්චාත් සුනාමි මෙහෙයුම් මත පනතෙහි බලපෑම අඩුවන අතර එහි ප්‍රධාන අරමුණ වී ඇත්තේ අනාගත විපත් වළක්වාලීම හා කළමනාකරණයයි. එය නිසියාකාරව ක්‍රියාවෙහි යෙදවුවහොත්, එය සුනාමිය වැනි දැවැන්ත මෙන්ම ඊට වඩා සුළු මට්ටමේ අනාගත විනාශයන් හා සටන් කිරීමට අවශ්‍ය යටිතල පහසුකම් සැපයීමට සමත් වනු ඇත.

1.3.2 ප්‍රතිපත්තිමය මැදිහත් වීම්

රජය මගින් සුනාමියේ බලපෑමට ලක් වූ ප්‍රදේශයන්හි සහන, පුනරුත්ථාපනය, ප්‍රතිසංස්කරණය හා සංවර්ධනය උදෙසා ප්‍රතිපත්ති හා වැඩසටහන් රාශියක් ආරම්භ කරන ලදී. ඇතැම් ප්‍රධාන වැඩසටහන් පහත පරිදි වේ.

ආහාර සුරක්ෂිතතාවය

සුනාමියෙන් විපතට පත්වූවන්ගේ ආහාර සුරක්ෂිතතාවය තහවුරු කරනු වස් කෙටි කාලීන පියවරක් ලෙස, සෑම පුද්ගලයෙකුටම මුදල් පාරිතෝශිතයක් සමඟ සහියකට රු. 375/- ක් වටිනා වියළි ආහාර සලාකයක් පිරිනමන ලදී. තවද, විනාශයට පත් සෑම නිවසකටම මුළුතැන්ගෙට අවශ්‍ය මූලික උපකරණ මිලදී ගැනීම පිණිස රු. 2500/- බැගින් ලබා දුණි.

පෝෂණ අවශ්‍යතා

සුනාමිය නිසා සිය ස්ථීර ආදායම අහිමි වූ නිවෙස් හිමියන්හට රු. 5000/- ක් වූ ජීවනෝපාය දීමනාවක් ගෙවනු ලැබිණි. ආරම්භයේ දී පැවසුණේ එවන් සියලුම පුද්ගලයන්හට මාසික වාරික 6 ක් ගෙවනු ලබන බවට වුවද ප්‍රථම මාස 6 ඇතළුත ගෙවනු ලැබුවේ වාරික 2 ක් පමණි. තෙවන වාරිකය සඳහා අර්ථලාභීන් සංඛ්‍යාව 250,000 සිට 165,000 දක්වා අඩුවූ අතර හතර වන වාරිකය සඳහා එය තවදුරටත් අඩු විය. එයට හේතුව නම්, මෙම වැඩසටහන මගින් ප්‍රතිලාභ ලැබීමට සුදුසුකම් ලැබීමට ඉතුරුවූයේ කිනම් හෝ ආකාරයක ස්ථීර ආදායමකින් තොරව ජීවිකාව ගෙන ගිය පුද්ගලයින් පමණක් වීමයි.

නිවාස පහසුකම්

රජයේ නිවාස ව්‍යාපෘතිය ප්‍රධාන වශයෙන් ඉලක්ක කරනු ලැබුවේ අභ්‍යන්තරව අවතැන්වූ පුද්ගලයින්හට සෙවන සැපයීමයි. රජය මුලින්ම

ආරම්භ කරනු ලැබුවේ ස්ථීර නිවාස සාදනු ලබන අන්තර් කාල පරිච්ඡේදය තුළදී තාවකාලික නිවහන්වල (කුඩාරම්වල) සිටි පුද්ගලයින් තාවකාලික නිවෙස්වලට මාරු කිරීමයි.

2005 නොවැම්බර් මස වන විට එම තාවකාලික නිවෙස් 54,102 ක් සාදා නිමව තිබූ අතර 1948 ක් ඉදිවෙමින් පැවතිණි. මුළු අවශ්‍යතාවය දළ වශයෙන් 60,000 ක් පමණ වන බවට තක්සේරු කොට තිබිණි.³³

ස්ථීර නිවාස වැඩසටහන, නිවාසවල භූගෝලීය පිහිටීම මත පදනම්ව දෙවර්ගයකට බෙදේ. රජය විසින්, සුනාමියට ලක් වූ දිස්ත්‍රික්ක වන කිලිනොච්චිය, මන්නාරම, පුත්තලම, ගම්පහ, කොළඹ, කළුතර, ගාල්ල, මාතර හා හම්බන්තොට හි මුහුදේ සිට මීටර් 100 ක ආරක්ෂිත කලාපයක් ද, අම්පාර, මඩකලපුව, ත්‍රිකුණාමලය, මුලතිව් හා යාපනයෙහි මීටර් 200 ක ආරක්ෂිත කලාපයක් ද පනවන ලදී. ආරක්ෂිත කලාපය ඇතුළත නිවාස උදෙසා පරිත්‍යාග මගින් කෙරෙන නිවාස වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කෙරුණු අතර එම කලාපයෙන් පිටත නිවාස උදෙසා නිවාස අයිතිකරුවන් විසින් මෙහෙයවන නිවාස වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කෙරුණි.

ආරක්ෂිත කලාපය තුළ සිටින්නන් උදෙසා වන ප්‍රතිපත්තිය³⁴
(ආධාර මගින් ඉදිවන නිවාස)

මෙම වැඩසටහන යටතේ, ආරක්ෂිත කලාපය තුළ පිහිටි සුනාමියෙන් අලාභහානි හෝ විනාශ වූ සෑම නිවසක් වෙනුවෙන්ම දළ වශයෙන් වර්ග අඩි 500 ක් පමණ වූ නව නිවෙසක් එම කලාපයේ ඉදි කෙරේ. එහි දී නීත්‍යානුකූල අයිතිය හා ඉඩම් හිමිකාරත්වය වැනි ගැටලු නොසලකා හැරුණු අතර එවන් නිවෙසකට සුදුසුකම තනිකරම රඳා පැවතුණේ සුනාමියෙන් හානියට පත් කලාපය තුළ පිහිටි නිවසක ජීවත් වූ බව ඔප්පු කිරීම පමණි. එහෙත් සුනාමිය හේතුවෙන් නිවෙස්වලට අලාභහානි වී නොතිබුණහොත් එම කලාපය තුළ පිහිටිය ද නව නිවාස නොලැබේ. එහෙත් ඔවුනට එම නිවාසවලම ජීවත් වීමට අවසර ලැබේ. කුලී නිවැසියන් හට නව නිවාස නොලැබුණ ද සුනාමී (විශේෂ විධි විධාන) පනතට³⁵ අනුව

33. ප්‍රජා. ස. 2, 8, 9

34. නිවාස හා නාගරික සංවර්ධනය උදෙසා වූ TAFREN සහායක ප්‍රතිපත්ති හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ මාර්ගෝපදේශ මාලාව. www.tafren.gov.lk

35. 2005 සුනාමී (විශේෂ විධි විධාන) පනතේ 31 වගන්තිය ඉහත සාකච්ඡාව බලන්න.

සුනාමිය හේතුකොට ගෙන භුක්තිය අහිමි වූ කුලී නිවැසියන් හා බදු නිවැසියන්හට ඔවුන්ගේ එම අයිතිවාසිකම් තවදුරටත් හිමි වේ.

ආරක්ෂිත කලාපයෙන් පිටත නිවාස හා අදාළ ප්‍රතිපත්ති³⁶

(අයිතිකරුවන් විසින් මෙහෙයවනු ලබන නිවාස වැඩසටහන)

මෙම කලාපයෙන් පිටත නිවාස පිහිටා, සුනාමියෙන් ඒවාට අලාභහානි වූ නිවෙස් හිමියන්හට හානියේ ප්‍රමාණයට අනුකූල වන්දියක් ලබා දීම රජයේ ප්‍රතිපත්තිය විය. නිවාස සම්පූර්ණයෙන්ම හානියට පත් වූවන්හට රු. 250,000 ක් හිමි වූ අතර කොටසකට පමණක් හානි වී ඇත්නම් රු. 100,000/- පිරිනැමිණි. රු. 250,000/- ලාභීන් තවදුරටත් රු. 500,000 ක අඩු පොලී නිවාස ණයක් ලැබීමට සුදුසුකම් ලදහ. කෙසේ වුවද, මෙම වන්දි ලබාගත හැකි වූයේ නියමිත ලෙස තැනූ නිවාසවල නීත්‍යානුකූල අයිතිකරුවන්හට පමණි. ඒ අනුව අනවසර පදිංචිකරුවන්හට වන්දි ලැබීමට අයිතිය නොලැබේ. කුලී නිවැසියන්ගේ මීට අදාළ තත්ත්වය ආරක්ෂිත කලාපය තුළ ඔවුනට හිමි වූ තත්ත්වය හා සමාන වේ.

ජීවනෝපාය ප්‍රතිසංස්කරණය

රජය විසින්, සුනාමියෙන් විපතට පත් ජනතාවගේ විනාශ වූ ජීවනෝපාය මාර්ගයන් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම අරමුණු කර කටයුතු කරන ලදී. සුනාමියෙන් වඩාත්ම බලපෑමට ලක්වූයේ ධීවර කර්මාන්තය හා සංචාරක කර්මාන්තයයි. විනාශ වූ හෝ අලාභහානි වූ ධීවර බෝට්ටු නැවත අළුත් වැඩියා කිරීම හා ජාත්‍යන්තර ආධාර සහිතව ධීවර කර්මාන්තයේ යටිතල පහසුකම් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම රජය භාර ගත්තේය. තවද රජය විසින්, හෝටල් හා සංචාරක කර්මාන්තය හා සම්බන්ධ ආයතන සඳහා විවිධ සහන හඳුන්වා දුණි. ඒ අතර, හෝටල් යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම සඳහා ආනයන බදු වලින් නිදහස් කිරීම මෙන්ම "සුසහන"³⁷ ණය ක්‍රමය ද වේ.

කුඩා හා මධ්‍යම පරිමාණයේ කර්මාන්ත සම්බන්ධයෙන් වාරික ගෙවීමේ කොන්දේසි ලිහිල් කිරීම, ණය වාරික නිදහස් කිරීම, ණය ගෙවීමේ කාලසීමාව දීර්ඝ කිරීම වැනි මූල්‍ය කටයුතු හා බැඳී පවතින ණය ගෙවීම හා

36. නිවාස හා නාගරික සංවර්ධනය උදෙසා වූ TAFREN සහායක ප්‍රතිපත්ති හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ මාර්ගෝපදේශ මාලාව, www.tafren.gov.lk

37. සුසහන ණය ක්‍රමය යනු, සුනාමියෙන් විපතට පත් පුද්ගලයින් හට ලබා දීම පිණිස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් ආරම්භ කරන ලද පහසු වාරික ණය ක්‍රමයකි.

පොලිය කපා හැරීම වැනි සහන සලසන ලෙස ණය දීමේ ආයතනවලට ඉල්ලීම් කෙරිණි.

කෙටි කාලීන ව්‍යාපාර සහ සුනාමිය හේතුවෙන් කෘෂිකාර්මික බිම්වලට හානි වුවත්හට සුසහන ණය ක්‍රමයෙන් හා ජාතික සංවර්ධන භාර අරමුදල මගින් උපකාර කෙරිණි. කෘෂිකර්මය සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර උපකාර, කෘෂි කර්මය හා පශු සම්පත් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය හරහා සම්බන්ධීකරණය කෙරිණි.

1.3.3 ආයතනික වැඩපිළිවෙළ

මෙම දැවැන්ත විපතට පිළිතුරු සොයනු වස් රජය විසින්, ආයතන ගණනාවක් පිහිටුවන ලදී. අවාසනාවකට මෙන්, සංවිධාන හා අධිකාරීන් නිර්මාණය කිරීම හා පසුව විසුරුවා හැරීම සිදු කළ අවිධිමත් ආකාරය මෙම වැයම ප්‍රතිඵල විරහිත කොට ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රජය විසින් ආරම්භ කරන ලද සහන හා පුනරුත්ථාපන වැඩසටහන්වල ක්‍රියාත්මක බව, ඒකාබද්ධ බව සහ ඵලදායිත්වය ප්‍රමාණවත් නොවන තත්ත්වයට පත් වී ඇත.

ජාතික මෙහෙයුම් මධ්‍යස්ථානය - (CNO)

ජාතික මෙහෙයුම් මධ්‍යස්ථානය 2004 දෙසැම්බර් 29 වැනි දින පිහිට වූ අතර එය 2005 පෙබරවාරි මස දක්වා ක්‍රියාත්මකව පැවතිණි. රජයේ නියෝජිතයින්, ආධාර දෙනු ලබන ආයතන, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ අනෙකුත් සංවිධානවල ස්වේච්ඡාවෙන් ඉදිරිපත් වූ පිරිස්වල සහයෝගය මත CNO, හදිසි සහන සම්බන්ධීකරණය කිරීමේ ආරම්භක, ප්‍රමුඛතම ආයතනය ලෙස සේවය සැපයීය.

ජාතිය යළි ගොඩ නැගීමේ කාර්ය සාධක බලකාය - (TAFREN)

ජාතික මෙහෙයුම් මධ්‍යස්ථානය විසුරුවා හැරීමත් සමගම, යථා තත්ත්වයට ගෙන ඒමේ සහ ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩසටහන් සම්බන්ධීකරණය, පහසුකම් සැලසීම, හා ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම උදෙසා ප්‍රධානම ආයතනය ලෙස ජාතිය යළි ගොඩනැගීමේ කාර්ය සාධක බලකාය පිහිටුවන ලදී. 2005 දෙසැම්බර් මාසයේ දී ප්‍රතිනිර්මාණය සහ සංවර්ධනය පිළිබඳ නියෝජිතායතනය (RADA) පිහිටුවනතෙක් එය ක්‍රියාත්මකව පැවතිණි. TAFREN සංවිධානය හරහා රජය, රාජ්‍ය නොවන හා වෙළඳ අංශ සමග, පශ්චාත් සුනාමි ක්‍රියාකාරකම් කඩිනම් කිරීම උදෙසා එක්ව ක්‍රියා කළේය. එහිදී ඉලක්ක කර

ගත් ප්‍රධානතම අංග 4 වූයේ නිවාස පහසුකම්, ජීවනෝපාය: සෞඛ්‍යය, අධ්‍යාපනය, ආරක්ෂාව සහ ජාතික යටිතල පහසුකම්ය.

සහන සඳහා කාර්ය සාධක බලකාය - (TAFOR)

2005 පෙබරවාරි මාසයේ දී ප්‍රතිනිර්මාණය සහ යළි ගොඩ නැගීමේ කාර්ය සාධක බලකාය (TAFRER) සහ පොදු පහසුකම් සහ නීතිය හා සාමය පිළිබඳ කාර්ය සාධක බලකාය (TAFLOL) ඒකාබද්ධ කිරීම මගින් සහන සඳහා කාර්ය සාධක බලකාය (TAFOR) ඇති කරන ලදී. ඔවුන්ගේ කාර්ය භාරය වූයේ ආහාර, මුදල් පාරිතෝෂිත, තාවකාලික නිවහන් හා අනෙකුත් සහන හා සම්බන්ධ ක්‍රියාකාරකම්ය.

ප්‍රතිනිර්මාණය සහ සංවර්ධනය පිළිබඳ නියෝජිතායතනය - (RADA) අභිනවයෙන් තේරී පත්වූ ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂ, TAFREN සංවිධානය විසුරුවා හැරිය අතර 2005 දෙසැම්බර් මස ප්‍රතිනිර්මාණය සහ සංවර්ධනය පිළිබඳ නියෝජිතායතනය (RADA) පිහිටුවන ලදී. එහි කාර්යභාරය TAFREN හා සමාන වේ.

ආපදා සහන මෙහෙයුම් ඒකකය - (DRMU)

ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිසම මගින් වර්ෂ 2005 ජනවාරි 9 දින, සුනාමියෙන් විපතට පත් ජනතාව මුහුණ දී ඇතැයි සිතන මානව හිමිකම් හා බැඳුණු ගැටලු විසඳීමේ බලාපොරොත්තුව ඇතුව ආපදා සහන මෙහෙයුම් ඒකකය පිහිටුවන ලදී. මෙම ඒකකයට රජයේ සහ රාජ්‍ය නොවන ක්‍රියාකාරකම් නිරීක්ෂණය කිරීමේ විශේෂ කාර්ය භාරයක් පැවරී ඇත. එය මට්ටම් 3 කින් ක්‍රියාත්මක වේ. එනම්, සුනාමියෙන් විපතට පත් ජනතාව හා සෘජුව ගැටෙමින් ක්ෂේත්‍ර මට්ටමින් ද රජයේ සේවකයින් හා ආධාර දෙන ආයතන ක්‍රියාත්මක කරන්නන් සමග ප්‍රාදේශීය හා දිස්ත්‍රික්ක මට්ටමින්ද, ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින් හා විවිධ සංවිධානවල නායකයින් මධ්‍යම මට්ටමින් ද වේ.

1.4 රාජ්‍ය නොවන මැදිහත් වීම්

සුනාමි විනාශයේ දී සිවිල් සමාජය ඊට ප්‍රතිචාර දැක්වූ අන්දම සටහන් කිරීම ඉතා වැදගත් ය. දහස් ගණනක් වූ නිල හා නිල නොවන සිවිල් සමාජ කණ්ඩායම් හි ඇති මහත් ත්‍යාගශීලී ක්ෂණික ප්‍රතිචාර නොවන්නට තත්ත්වය මෙයට වඩා බරපතල වීමට ඉඩ තිබිණි. රජය හා ආධාර සපයන මහා පරිමාණයේ ආයතන මෙම තත්ත්වයට මුහුණ දීමට මඳක් ප්‍රමාද වන

විට, සුනාමියෙන් විපතට පත් වූවන්හට ආහාර, ඇඳුම් පැළඳුම් සැපයුවේ හා ඔවුන්ට රැක බලා ගැනුණේ ඉහත සඳහන් කළ පෙර නොදුටු විරූ ස්වේච්ඡා සහගත සේවාවන් හා පරිත්‍යාගයන් මගිනි.

රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, ජාත්‍යන්තර රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, ජාත්‍යන්තර ආධාර ලබාදෙන ආයතන, පුද්ගලික අංශය, ආගමික සංවිධාන, බිම් මට්ටමේ සංවිධාන, අවිධිමත් කණ්ඩායම් හා තනි පුද්ගලයින් යන සියලු දෙනා විසින් සුනාමි සහන හා යථා තත්ත්වයට ගෙන ඒමේ ක්‍රියාවලියට දායකත්වය සපයන ලදී. සමහර කණ්ඩායම්, අනෙකුත් කණ්ඩායම්වලට වඩා කාර්යක්ෂම හා සාර්ථක බවක් පෙන්වුම් කළ අතර ඇතැමෙක් ජනතාවගේ අවශ්‍යතාවයන් පිළිබඳව වඩාත් සංවේදී වූහ. තවත් සමහර කණ්ඩායම් බෙහෙවින් එලදායි මෙන්ම විනිවිද පෙනෙන ආකාරයෙන් කටයුතු කළහ. මෙම සංවිධානවලට එරෙහිව පැන නැඟී ප්‍රධානතම චෝදනාව වූයේ ඔවුනොවුන් අතර සම්බන්ධීකරණයේ සමස්තයක් වශයෙන් වූ අඩු ලුහුඬුකම් ය.

රාජ්‍ය නොවන ආයතන මඟින් කෙරුණු කාර්යයන් පශ්චාත් සුනාමි ක්‍රියාකාරකම් හා බැඳුණු කොටසක් වීණි. ඔවුන්ගේ සහයෝගය නොවන්නට, රජයට සුනාමියට සාර්ථක ලෙස මුහුණ දීමට නොහැකි වන්නට ඉඩ තිබිණි. පශ්චාත් - සුනාමි ක්‍රියාකාරකම් වැඩි දියුණුවට එවන් කණ්ඩායම් ඉහළ මට්ටමින් දායක වුවද එම ක්‍රියාකාරකම්වල දක්නට වූ බොහෝ අසාර්ථකතා සහ අඩු ලුහුඬුකම් පිළිබඳ වගකීම ද ඒ හා සමානවම ඔවුහු බෙදා ගත යුතුය.

2. සැලකිල්ලට ගත යුතු කාරණා

2.1 අවතැන්වීම හා නිවාස පහසුකම්

සියලුදෙනාම පාහේ මුහුණ දුන් විශාලතම අභියෝගය වූයේ නිවාසයි. කණගාටුවට කරුණක් වන්නේ, නිවාස හා අවතැන්වීම හා බැඳුණු මානව හිමිකම් ගැටලු පැන නැඟී ඇත්තේ සුනාමියෙන් පමණක්ම නොවීමයි. රජයේ ප්‍රතිපත්තීන් මෙන්ම රජයේ හා රජයේ නොවන කොටස්වල ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දුර්වලතා මගින්ද මානව හිමිකම් ගැටලු පැන නැඟී ඇත.

2.1.1 ආරක්ෂිත කලාපය හා නිවාස ප්‍රතිපත්තිය

සිදුවූ විනාශයට හා අති විශාල මරණ සංඛ්‍යාවට බල පෑ ප්‍රධානතම සාධකයක් වූයේ මුහුදු තීරයේ ඉදිවී තිබූ අනවසර, ප්‍රමිතියෙන් තොර නිවාස හා ගොඩනැගිලිය. ආරක්ෂිත කලාප ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කෙරුණේ මෙයට පිළියමක් ලෙසිනි. නීතියක් ලෙස, මෙම ආරක්ෂිත කලාපය³⁸ තුළ නව ඉදිකිරීම්වලට අවසර ලබා නොදේ. එහෙත් මෙයට ව්‍යතිරේක අවස්ථා සීමිත සංඛ්‍යාවක් ඇත. එනම්: ඇතැම් කර්මාන්ත, යටිතල පහසුකම්, ආගමික හා ඓතිහාසික ගොඩනැගිලි හා ස්මාරකයි.³⁹ මෙහිදී සැලකිය යුතු කරුණක් වන්නේ නිසියාකාරව ක්‍රියාත්මක නොවූව ද වෙරළ සංරක්ෂණ පනත⁴⁰ යටතේ මීටර් 300 ක වෙරළ ආරක්ෂිත කලාපයක් දක්වා තිබුණු බවයි.⁴¹ එබැවින් මෙම වෙරළ ආරක්ෂිත කලාප ප්‍රතිපත්තිය අලුතින්ම පැනවූ නීතියක් නොව පනතෙහි ප්‍රමාද වූ සහ සීමිත වූ ක්‍රියාත්මක වීමක් ලෙස දැක්විය හැකිය. බොහෝ කණ්ඩායම් මෙය ජනතාව ආරක්ෂා කිරීමට නොව සංචාරක කලාපයක් නිර්මාණය කිරීමේ උවමනාව මත අප්‍රමාදව ක්‍රියාවෙහි යෙදවූ ප්‍රතිපත්තියක් බවට වෝදනා කළහ.⁴²

මෙම ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පහසුවෙන් හඳුනාගත හැකි කණ්ඩායම් 2 ක් නිර්මාණය විය. එනම් ආරක්ෂිත කලාපය තුළ ජීවත් වූ පිරිස් හා ඉන් බැහැරව ජීවත් වූ පිරිස් ලෙසිනි. මෙම කණ්ඩායම් දෙක උදෙසා වෙන් වෙන්ව නීති නිර්මාණය විය.⁴³ මෙම තත්ත්වය මත සැලකිල්ලට ගත යුතු කාරණා රාශියක් ඉස්මතු විය.

අනවසර පදිංචිකරුවන් : තහනම් කලාපය තුළ සිටි අනවසර පදිංචිකරුවන් නව නිවාසවලට හිමිකම් ලබන අතර ඉන් බැහැරව ජීවත් වූවෝ කිසිදු ආකාරයක වන්දියකට හිමිකම් නොලබති. මෙවන් වෙනසක් කිරීමට

38. සුනාමියෙන් විපතට පත් දිස්ත්‍රික්ක වන කිලිනොච්චි, මන්නාරම, පුත්තලම, ගම්පහ, කොළඹ, කළුතර, ගාල්ල, මාතලේ සහ හම්බන්තොට මුහුදු වෙරළේ සිට මීටර් 100 ක ආරක්ෂිත කලාපයක් ද, අම්පාර, මඩකලපුව, ත්‍රිකුණාමලය, මුලතිව් හා යාපනය යන දිස්ත්‍රික්කවල මීටර් 200 ක ආරක්ෂිත කලාපයක් ද රජය විසින් පනවන ලදී.

39. නිවාස හා නාගරික සංවර්ධනය උදෙසා වූ TAFREN සභායක ප්‍රතිපත්ති හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ මාර්ගෝපදේශ මාලාව. www.taafren.gov.lk

40. 1981 අංක. 57 දරන වෙරළ සංරක්ෂණ පනත.

41. 14(1) වගන්තියට අනුව, කලාපය තුළ සිදු කරනු ලබන ඕනෑම සංවර්ධන කාර්යයකට වෙරළ සංරක්ෂණ අධ්‍යක්ෂකවරයාගේ නිසි අවසරය අවශ්‍ය වේ.

42. "සුනාමියෙන් පසු යථා තත්ත්වයට පැමිණීම උදෙසා වූ මහජන සැලසුම් කොමිසමේ වාර්තාව", *LST Review*, 16 වෙළුම, 218 කොටස, 2005 දෙසැම්බර්, පි. 3. බලන්න.

43. රජයේ ප්‍රතිපත්තිමය මැදිහත්වීම් උදෙසා ඉහත වගන්තිය බලන්න.

හිරණය කිරීමට හේතුව ලෙස පෙනෙන්නේ රජය මගින් සුනාමියෙන් විපතට පත් සෑම අනවසර පදිංචිකරුවෙකුටම වන්දි ලබාදුනහොත් එමගින් ඇතිවන ප්‍රවාහයක් ලෙස අනෙක් ප්‍රදේශවල සිටින අනවසර පදිංචිකරුවන්ද ඔවුහු සිය නිවෙස්වල නියම අයිතිකරුවන් ලෙස නෛතිකව පිළිගන්නා ලෙසට බලකිරීමට ඉඩ තිබීමයි.

මෙම පියවර සතුටුදායක හෝ යුක්තිසහගත නොවන්නේ, එවන් පදිංචිකරුවන්හට ජලය, විදුලිය හා අනෙකුත් සැප පහසුකම් දීම මගින් රජය ඔවුන්ව නිහඬවම අනුමත කර ඇති බැවිනි. මෙම අනවසර පදිංචිකරුවන්හට (ඔවුහු ඉතා දුගී ජනතාවකි) කිසිදු වන්දියක් ප්‍රදානය නොකිරීම මගින් ඔවුන්ගේ නිවාස, යහපත් මට්ටමේ ජීවිතයකට ඇති අයිතිය, නොයෙකුත් සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් මෙන්ම අධ්‍යාපනයට හා ජීවනෝපායට ඇති අයිතිවාසිකම් ද අහිමි කොට ඇත. තවද මෙම අස්ථාවර තත්ත්වයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රජයට තත්ත්වය සමනය කිරීමට ලද අවස්ථාව පැහැර හැරීම පිළිබඳව වගකිව යුතුව ඇත.

කුලී නිවාසයන් : කුලී නිවාසයන් සම්බන්ධයෙන් ද ආරක්ෂිත කලාප ප්‍රතිපත්තිය විෂම බව පෙනේ. සුනාමිය මගින් කුලී නිවාසයන් හට තමන්ටම අයත් නිවාස සැපයීමේ අවස්ථා නිර්මාණය කිරීමට ඉඩ තිබිණි. එහෙත් ඔවුන්හට කිසිවක් ලබා දී නොමැති අතර, ඔවුන්හට සිය නිවෙස් අයිතිකරුවන්ගේ නැවත ගොඩ නගන ලද නිවාසවලට නැවත යෑමට සුනාමි පනත මගින් ලබා දී ඇති අයිතිය ප්‍රායෝගිකව දක්නට නොමැති අතර, ඔවුන්ගේ භුක්තියට සුරක්ෂිතතාවද එමගින් සපයා නොමැත.

ජන ජීවිතය : තහනම් කලාපය මගින් අදින ලද මනාකලපිත රේඛාව මගින් බොහෝ ජනවර්ග 2ට බෙදා ඇත. තහනම් කලාපය තුළ ජීවත් වන්නන් නැවත පදිංචි කළ යුතුව ඇති අතර, ඇතැම් අවස්ථාවල එය සිය මුල් නිවාසවල සිට කිලෝමීටර් පහළොවක් තරම් දුරින් වේ. තවද තහනම් කලාපය තුළ ජීවත් වුවද නිවාස වලට අලාභහානි වී නොමැති නම් ඔවුන් හට තවදුරටත් එම නිවාසවලම රැඳී සිටීමට බල කෙරෙන අතර ඔවුන්ගේ අසල්වැසියන් වෙතත් ප්‍රදේශවල පදිංචි කෙරේ. මෙලෙස ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින් මෙලෙස ජනවර්ග බෙදා වෙන් කිරීමක් සිදු කෙරේ. විශේෂයෙන් සුළු ජන වර්ග හා සම්බන්ධයෙන් මෙම බෙදීම ඉතා බැරෑරුම් පීඩනයක් නිර්මාණය කරන අතර එම ජනතාවගේ සංස්කෘතික අනන්‍යතාවය හා භාෂා භාවිතය අභියෝගයට ලක්ව ඇත. පහත දක්වා ඇති උදාහරණ 2 මගින් මෙම තත්ත්වය නිරූපණය වේ.

- අඩිඩපාලම් : අම්පාර, නින්තාවුර් හි පිහිටි සුනාමිය මගින් දැඩි ලෙස හානියට පත් ගම්මානයකි. එය ප්‍රධාන කොටම ද්‍රවිඩ ජනගහණයෙන් යුත් පළාතක් වුවද මුස්ලිම් පවුල් 250 ක් (යාබද ගම්මානයේ විසූ) එම පළාතේ මුස්ලිම්වරුන්ට අයත් අක්කර 10 ක ප්‍රදේශයක පදිංචි කිරීමට පිළිවෙළ කොට ඇත. මෙම ක්‍රියාපිළිවෙළට එම ප්‍රදේශයේ ද්‍රවිඩ ජනතාව සිය විරෝධය පාත්‍රයේ මුස්ලිම් ජනතාව සිය ගම්බිම්වල පදිංචි කළ ද ඔවුහු සඳහා කිසිදු බිම් කොටසක් වෙන් කර නොමැති බැවිනි.
- ඉහත සඳහන් ප්‍රදේශයේම වෙසෙන සීනිතම්බි මහතා, ඔහුගේ නිවස ආරක්ෂිත කලාපයට ඉතා තුදුරින්⁴⁴ පිහිටා තිබුණද නව නිවසක් ලැබීමට සුදුසුකම් ලබා නොමැත. කෙසේ වුවද ඔහු අයත් ජන කොටසේ සියලු දෙනාම පාහේ ආරක්ෂිත කලාපය තුළ ජීවත්වීම හේතුකොට ගෙන නැවත පදිංචි කෙරෙනු ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඔහු හුදකලා වනු ඇත. ඔහු තමාද ඔහුගේ ජන කොට්ඨාසයත් සමඟ පදිංචි කරවන මෙන් ප්‍රාදේශීය ලේක්ෂ්මීවරයාට ඉදිරිපත් කළ ඇපැලද ප්‍රතික්ෂේප වී ඇත.⁴⁵

මෙම උදාහරණ තහනම් කලාප ප්‍රතිපත්තිය ජන ජීවිතයට කෙතරම් හානිකර ද යන්නට ඇති ගිණිය නොහැකි තරම් වූ උදාහරණ අතුරින් 2 ක් පමණි. මීට අමතරව, විශේෂයෙන්ම, නැගෙනහිර වැනි අස්ථාවර පළාතක ජනවාර්ගික අර්බුදයක් ඇති වීමට ඇති අවදානම ඉතා වැඩිය. ප්‍රධානතම ජන වර්ග තුන (සිංහල, ද්‍රවිඩ හා මුස්ලිම්) බොහෝ දුරට සමානව ව්‍යාප්තව සිටින නැගෙනහිර ජනගහණයේ සාමාන්‍ය ස්වභාවය හා ජන වාර්ගික අර්බුද සම්බන්ධයෙන් නැගෙනහිර රුදුරු ඉතිහාසය, කලාපය විශේෂයෙන් ජනවාර්ගික ප්‍රචණ්ඩත්වය කෙරෙහි නැඹුරු කරයි.

සැරිසැරීමේ නිදහස : සුනාමියෙන් සිදුවූ මහා විනාශයෙහි අපට ප්‍රතික්ෂේප කළ නොහැකි යථාර්ථය නම් කෘතිම රේඛාවක් ඇඳීම මගින් එය නිර්වචනය කළ නොහැකි බවයි. සමහර පළාත්වල තහනම් කලාපයෙන් එපිට සිටි පුද්ගලයින්, එය තුළ සිටි පුද්ගලයින්ට වඩා විපතට පත්වූහ. ආරක්ෂිත කලාපය තුළ ජීවත් වූ ඇතැම් පුද්ගලයින් එය අතහැර යෑමට මැලි කමක් දක්වන අතර ඉන් පිටත ජීවත් වූ ඇතැම්හු එහි තවදුරටත් ජීවත් වීමට මැලි කමක් දක්වති. ආරක්ෂිත ප්‍රතිපත්ති කලාපයේ දැඩි බව

44. එය වෙරළේ සිට මීටර් 210 ක් දුරින්.

45. DRMU ක්ෂේත්‍ර වාර්තාව, මඩකලපුව, අම්පාර, 2005 ඔක්තෝබර්

ප්‍රායෝගික නොවනවා පමණක් නොව මෙම කණ්ඩායම් 2 හිම සැරිසැරීමේ නිදහස බරපතල ලෙස උල්ලංඝනය කරයි. උදාහරණ ලෙස මඩකලපුව දිස්ත්‍රික්කයෙහි නාවලට් හි, කලපු මත්ස්‍ය කර්මාන්තය මත ජීවනෝපාය රැදුණු සුනාමියෙන් විපතට පත් ජන කොටසක්හට, ඔවුන් එම ප්‍රදේශයෙහි විශේෂ තහනම් කලාපය තුළ ජීවත් වුවද එම පදිංචිය වෙනස් කිරීමට අකමැත්ත දක්වති. ඒ හා සමානව, මඩකලපුවෙහි පනිවිටන්කි තහනම් කලාපයෙන් එපිටින් වුවද එහි පදිංචිකරුවන් සුනාමියෙන් විනාශ වූ තම ගම්බිම් බලා නැවත ඒමට කැමැත්තක් නොදක්වති.⁴⁶

2.1.2 ආරක්ෂිත කලාප ප්‍රතිපත්තිය වෙනස් කිරීම

ආරක්ෂිත කලාපය පිළිබඳව ප්‍රායෝගික ක්‍රියාත්මක කිරීම් හා සියලු කෝණයන්ගෙන් නැගුණු ප්‍රබල විවේචනයන් මත, සුනාමියෙන් මාස දහයකට පසුව එය තරමක් ලිහිල් කෙරිණි. 2005.10.14 දින නාගරික සංවර්ධන හා ජල සැපයුම් අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් විසින් නිකුත් කරන ලද පුවත්පත් නිවේදනයක් මගින් සඳහන් කෙරුණේ සුනාමියෙන් හානියට පත් ප්‍රදේශවල ඇතැම් කලාපයන්හි තහනම් කලාප සීමාව ලිහිල් කර ඇති අතර නව බෙදීම මීටර් 25 සිට 100 දක්වා වපසරියක වන බවයි.⁴⁷

මෙම ප්‍රතිපත්තිමය වෙනස පිළිගත හැකි වුවද එය වියදම් ඉතා ඉහළ නංවන්නක් විය. ඒවානම් නිවාසවලට සිදුවූ අලාභහානි තක්සේරු කිරීමට වියදම් කිරීම හා එම නිවාසවලට තවදුරටත් ඒවා අවශ්‍ය නොවීම, මෙම ප්‍රතිපත්තිය මගින් ඉඩ සැලසුවේ නම් තම නිවාස නැවත ගොඩ නගා ගැනීමට ඉඩ ප්‍රස්ථාව තිබූ නොගිණිය හැකි තරම් වූ පවුල් සංඛ්‍යාවක ජීවිතවල වටිනාකම හා ප්‍රමාද වූ සංවර්ධනයේ හා දියුණුවේ වටිනාකමයි. මෙය විපතට පත් පුද්ගලයින්ගේ මානව අයිතිවාසිකම්වලට නිසි සැලකිල්ලක් නොදක්වා, නිසි අයුරින් සාකච්ඡා නොකර කඩිමුඩියේ ගත් ප්‍රතිපත්ති තීරණවල සැබෑ හානිකර තත්ත්වය නිරූපණය කරයි.

2.1.3 උරුමකාරත්වය සහ දේපළ අයිතිවාසිකම්

සුනාමියෙන් දිවි ගලවා ගත් පුද්ගලයින් තවමත් විසඳුම් ලබාදී නොමැති උරුමකාරත්වය හා දේපළ සම්බන්ධයෙන් ඔවුනටම ආවේණික වූ

46. මෙම පුවත් 2 හි විස්තර සඳහා DRMU ක්ෂේත්‍ර වාර්තාව, මඩකලපුව, අම්පාර, 2005 ජූනි, බලන්න.

47. නාගරික සංවර්ධන හා ජල සැපයුම් පිළිබඳ අමාත්‍යාංශය, පුවත්පත් නිවේදනය, නැවත පිහිටුවීමේ ප්‍රමිතිය පිළිබඳ ප්‍රතිපත්තිමය, 2005 ඔක්තෝබර් 14.

අභියෝගයන්ට මුහුණ දී සිටිති. සුනාමියෙන් මිය ගිය බොහෝ පුද්ගලයින් මිය ගියේ අන්තිම කැමති පත්‍ර රහිතවය.⁴⁸ තවද මිය ගිය බොහෝ දෙනෙකුගේ දේපළ ද විනාශ විය. රජයේ නිවාස ප්‍රතිපත්තිය⁴⁹ යටතේ සුනාමියෙන් නිවාස විනාශ වූ හෝ අලාභහානි වූ පුද්ගලයින් ඒ වෙනුවෙන් වන්දියක්⁵⁰ හෝ නව නිවසක්⁵¹ ලැබීමට සුදුසුකම් ලැබීය. එම පුද්ගලයින් මිය ගොස් ඇත්නම් රජයේ එවන් ප්‍රතිපත්තියක ස්වාභාවික අර්ථලාභීන් වන්නේ එම මියගිය පුද්ගලයින්ගේ උරුමකරුවන්ය.

අනාථ වූ දරුවන්ගේ උරුමකාරත්ව අයිතීන් වඩාත් සංකීර්ණය. එම දරුවන්ගේ භාරකරුවන්හට දරුවන් වෙනුවෙන් දේපළ අයිතිවාසිකම් ඉල්ලා සිටීමට අවසර ලැබේ. ඒ අනුව, රජයේ නිවාස ප්‍රතිපත්තිය යටතේ යම් අනාථ දරුවෙකු නව නිවසක් හෝ වන්දියක් ලැබීමට සුදුසුකම් ලබයි නම් ඔහුගේ භාරකරු දරුවා වෙනුවෙන් එම දේපළ භාරයක් ලෙස දරාගත යුතු වේ. සුනාමි පනත යටතේ දරුවකු හදා ගන්නට කැපකරු මාපියන් එයට අවසර ලැබීමට පෙර වසරක කාලයක් තක්සේරු කිරීමකට ලක් වේ.⁵² කෙසේ වුවද රජයේ නිවාස ප්‍රතිපත්තියෙහි අර්ථලාභීන්ගේ ලැයිස්තුව සුනාමියෙන් මාස 9 ක කාලයක් ඇතුළත පිළියෙල කොට අවසන් විය. ඒ අනුව, සිය දේපළ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳව ක්‍රියා නොකරන, නුසුදුසු භාරකරුවන් ලද දරුවන්හට ඔවුන්ගේ දේපළ අයිතිවාසිකම් අහිමි වේ. හදාවඩා ගැනීමට තැත් කරන දෙමාපියන් එම අනාථ දරුවන්ගේ දේපළ තම රැකවරණයට ගෙන මිල කිරීමේ අවදානමක් ද ඒ හා සමානව පවතී. මෙම ගැටලු 2ට විසඳුම් වන්නේ, හදාවඩා ගන්නා දෙමාපියන්හට ඔවුන් වෙනුවෙන් දේපළ ඉල්ලා සිටීමට ඉඩ නොදීමත්, ඔවුන්හට තමන් හදා වඩා ගන්නා දරුවන්ගේ උරුමකාරත්වය හා දේපළ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමට පසු කාලීනව හැකියාව ඇති කිරීම යන පියවරයන් උදෙසා අනාථ දරුවන් රජයේ නිවාස ප්‍රතිපත්තියේ අවසන් දිනයන්ගෙන් නිදහස් කිරීමයි. ඉතා වැදගත්ම කාරණය වන්නේ රජය මගින් එවන් දේපළෙහි අයිතිය සුචාත උරුමකරුවන්හට නෛතිකව මාරුකරන තෙක් ඒවා බලහත්කාරයෙන් අත්පත් කර ගැනීම වළක්වා ඒවා ආරක්ෂා කිරීමට පියවර ගැනීමයි.

48. අන්තිම කැමති පත්‍රයක් ලියා සකස් කිරීමෙන් තොරව

49. ඉහත කොටසේ දී ආරක්ෂක කලාප පිළිබඳව සාකච්ඡා කරන ලදී.

50. ඔවුහු ජීවත් වූයේ ආරක්ෂිත කලාපයෙන් පිටත නම්

51. ඔවුන් ජීවත් වූයේ ආරක්ෂිත කලාපය තුළ නම්

52. සුනාමි (විශේෂ විධිවිධාන) පනතේ 14 වගන්තිය

දේපළ හා සම්බන්ධ තවත් බරපතල ගැටලු ඇති වී ඇත්තේ පරිපාලන ක්‍රමය තුළ නිලධාරීන්ගේ ඇතැම් අත්තනෝමතික විෂමාචාර ක්‍රියා කලාපයන් මගිනි. වර්තමානයේ සාමාන්‍යයෙන් සිදු වන්නේ බොහෝ විට පිරිමියෙකු වන, නිවාසයක ගෘහ මූලිකයාගේ නමට නව දේපළෙහි අයිතිය පැවරීමයි. සමහර පරිපාලන ප්‍රදේශවල මෙය සාමාන්‍ය පියවරක් වූ අතර ඇතැම් ප්‍රදේශවල මෙවන් පියවරක් ගත්තේ අදාළ ලියකියවිලි නැති වී ඇති අවස්ථාවලදීය. සුනාමියෙන් විනාශ වූ දේපළවලින් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් කාන්තාවන්ට අයත් ඔවුන්ට දැවැදි ලෙස හිමිවූ දේපළ විය. එම දේපළෙහි නව අයිතිය ගෘහ මූලිකයාගේ නමට ලිවීමේ පරිපාලනමය ක්‍රියාදාමය මගින් ඒවායේ නියම අයිතිය අතට පත් කිරීමත් කාන්තාවන්ගෙන් සිදු වේ. මෙයට ලබාදිය හැකි සරලතම විසඳුම වන්නේ, ලියවිලි නැතිවී ඇති අවස්ථාවක එම දේපළ සඳහා ඒකාබද්ධ අයිතියක් ලබා දීමයි.

2.1.4 අර්ථලාභී ලැයිස්තු හා අලාභහානි තක්සේරුව

නිවාස ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ඉතා වැදගත්ම කාර්යයන් දෙකක් වන්නේ අලාභහානි තක්සේරු කිරීම හා අර්ථලාභීන් තෝරා ගැනීමයි. මෙම ක්‍රියාකාරකම් දෙකෙහි වන අඩු ලුහුඬුකම් හා අක්‍රමිකතා මගින් විපතට පත් පුද්ගලයින්ගේ මානව හිමිකම් මත පැහැදිලිව අනර්ථකාරී බලපෑමක් ඇති විය හැක.

නිවාසවලට වූ අලාභහානි තක්සේරු කිරීම : අලාභහානි තක්සේරුව, අයිතිකරුවන් හා සම්බන්ධ නිවාස වැඩ සටහනේ අනිවර්ය කොටසකි. තහනම් කලාපයෙන් එපිට සියලුම නිවාස, හානියේ ප්‍රමාණය හා සුදුසුකම් තීරණය කරනු වස් තක්සේරු කෙරිණි. 2005 වසරේ අගභාගයේදී ද DRMU ට, ඇතැම් ප්‍රදේශවල හානි පිළිබඳ තක්සේරුව කෙරී නොමැති බවට පැමිණිලි ලැබී ඇත. ඇතැම් ප්‍රදේශවල සුනාමිය හේතු කොට ගෙන ඉරි තැලීම් ආදිය මතුව ඇත්තේ තක්සේරුවෙන් පසුවය. කෙසේ වුවද එහිදී නැවත තක්සේරුවක් කෙරී නැත. එසේම හානි තක්සේරු ක්‍රියාදාමයේදී අල්ලස්, දූෂණ හා අක්‍රමිකතා සිදුවූ බවට ද චෝදනා නැගී ඇත.⁵³ මෙම හානි තක්සේරු හා සම්බන්ධ පැමිණිලි විභාග කිරීම සඳහා තෙවැදෑරුම් පැමිණිලි යාන්ත්‍රණයක් පිහිටුවනු ලැබූව ද එයින් නිසි ඵල ලැබී නැත. වැරදි හානි තක්සේරුවක් පිළිබඳව එක් උදාහරණයක් පැමිණියේ කල්මුණේ ද්‍රවිඩ

53. ආපදා සහන මෙහෙයුම් ඒකකයේ පැමිණිලි විභාග කිරීමේ ඒකකයට ලැබුණු පැමිණිලි සංඛ්‍යාව මත පදනම්ව ඇත.

ප්‍රදේශයේ පිහිටි A_2 ග්‍රාමසේවක කොට්ඨාසයෙහි A_2 කොට්ඨාසයට යාබද ග්‍රාමසේවා කොට්ඨාස 2 හිමි නිවාස, හානි සඳහා තක්සේරු කෙරුණේ වෙරළේ සිට මීටර් 1300 ක සීමාව තුළ වුවද A_2 කොට්ඨාසය තක්සේරු කෙරුණේ මීටර් 800 ක් තුළ වූ නිවාස පමණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පවුල් 35 ක සුනාමියෙන් විනාශ වූ, මීටර් 800 හා 1300 සීමාව තුළ වූ නිවාස හානි සඳහා තක්සේරු කෙරුණේ නැත. මේ පිළිබඳව දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයාට පැමිණිලි කිරීමෙන් අනතුරුව නව හානි තක්සේරුවක් කිරීමට එක් පැමිණිලිකරුවෙකුට වන්දි ප්‍රදානය කිරීමෙන් අනතුරුව අණ කෙරුණි. එහෙත් අනෙක් පැමිණිලිකරුවන්හට, ඔවුන්ගේ නිවාසවලට ද අලාභ වී තිබුණද, වන්දි ප්‍රදානය නොකෙරුණි.⁵⁴

අර්ථලාභීන් තෝරා ගැනීම : අර්ථලාභීන් තේරීමේ ක්‍රියා පිළිවෙළ අස්ථාවර භාවයෙන් හා මතභේදයන්ගෙන් පිරුණු එකක් විය. විපතට පත් පුද්ගලයින්ගේ පොදු මැසිවිල්ලක් වූයේ තේරීම් පටිපාටියෙහි වූ දූෂණ පිළිබඳව හා සැබෑ අර්ථලාභීන්ගේ මුවාවෙන් නිවාස ලැබීමට කිසිදු අයිතිවාසිකමක් නැති බොහෝ පුද්ගලයින්හට නිවාස ලැබීම පිළිබඳවයි.⁵⁵

ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතුවල නියැලී සිටින, ආධාර ලබා දෙන බොහෝමයක් ආයතනද, රජයේ අධිකාරීන් අත තිබිය දී, අර්ථලාභී ලැයිස්තු වෙනස්වීම්වලට ලක්වෙන මතභේදාත්මක ආකාරය පිළිබඳව හඬ නගා ඇත. උදාහරණ ලෙස, තංගල්ල, පලාපොත ප්‍රදේශයෙහි, ජාත්‍යන්තර සේවා සහකරුවෝ (ISP) නැමැති ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය මූලාශ්‍ර කරගත් ආධාර ලබාදෙන ආයතනයක්, මොරකැට්ඨාර ගම්මාන වැසියන් උදෙසා නිවාස 90 ක් ගොඩනගමින් සිටියේය.

එම ගම්මානවල අර්ථලාභීන් ලෙස රජය හා ආධාර ඒජන්සිය යන 2 මගින් ම පිළිගෙන සිටියහ.⁵⁶ ඒ අනුව, ආධාර ඒජන්සිය ගම්මානයේ පවුල් සංයුතියට අනුකූල ලෙස නිවාස සැලසුම් කිරීම හා ගොඩනැගීම සිදු කළහ. ISP ආයතනය අර්ථලාභීනී හා බෙහෙවින් සම්පව කටයුතු කළ අතර ඔවුන්

54. DRMU ක්ෂේත්‍ර වාර්තාව, මඩකලපුව, අම්පාර, 2005 ඔක්තෝබර් මෙම පැමිණිල්ල විභාග කළ DRMU කණ්ඩායම, (එක් අයෙකු සාමාජිකයෙකු වූ) අනෙකුත් නිවාස ද සුනාමියෙන් විනාශ වී ඇති බව තහවුරු කළහ. මෙම ගැටලුව, අම්පාර දිස්ත්‍රික් ලේකම් ඉදිරියේ විභාගයට ගෙන ඇත.

55. DRMU පැමිණිලි විභාග කිරීමේ ඒකකයට මේ සම්බන්ධයෙන් බොහෝ පැමිණිලි ප්‍රමාණයක් ලැබී ඇත.

56. ජාත්‍යන්තර සේවා සහකරුවෝ (ISP) විසින් ගොඩ නගන ලද නිවාස 90, මොරකැට්ඨාර ජනතාව උදෙසා බව කියැවෙන අවබෝධතා ශිව්සමන් රජය හා ISP අතර අත්සන් කෙරිණි.

වෙනුවෙන් ධීවරාංගනයක් තැනුනි.⁵⁷ කෙසේ වුවද, රජයේ නිලධාරියෙක් එම අර්ථලාභී ලැයිස්තුව එම ප්‍රජාව බෙදීමට ලක්විය හැකි පරිදි ඉතා ව්‍යාකූල හා මතභේදකාරී ලෙස වෙනස් කළේය.

නිතැතින්ම මොරකැටිආර ප්‍රදේශවාසීන්ගේ හා ආධාර ආයතනයේ ප්‍රතිචාරය වූයේ කෝපය, අසහනය හා කළකිරීමයි. DRMU හි මැදිහත් වීමෙන් මෙම ගැටලුව විසඳුනද එය එක් අවස්ථාවක් නොවිණි. අර්ථලාභී ලැයිස්තු විවිධ පුද්ගලයින්ගේ බලපෑම්වලට ලක්වීම හා ආධාර මත ක්‍රියාත්මක නිවාස වැඩසටහනේ විශ්වාසදායකත්වය හා කාර්යක්ෂමතාවය අවුල් කරන බොහෝමයක් අවස්ථාවන් තිබිණි.

2.1.5 නිවාස ගොඩනැගීමේ ප්‍රගමනය හා ගොඩනැගිලි

සංකීර්ණයන්ගේ යෝග්‍යතාවය

වර්ෂ 2005 අවසානය වන විට සියලුම ස්ථීර පියැසි සම්පූර්ණ කරන බවට TAFREN මගින් ජාතියට ප්‍රතිඥා දෙන ලදී. එහෙත් ඔවුන්හට එම ඉලක්කය ආසන්නයටවත් ඒමට නොහැකි විය. ආධාරමත ක්‍රියාත්මක වන නිවාස වැඩසටහන යටතේ ඉදිකිරීමට නියමිත වූ නිවාස 32,000 න් 2005 දෙසැම්බර් වන විට නිමවී තිබුණේ නිවාස 4,299 ක් පමණක් වන අතර තවත් නිවාස 6,408 ඉදිවෙමින් පැවතිණි.

සුනාමියෙන් වසරක් ඉකුත්වී අවසන් වුවද 21,293 ක් වැනි ඉතා විශාල නිවාස සංඛ්‍යාවක වැඩ කටයුතු අවම වශයෙන් ආරම්භකරවත් නැත.⁵⁸ ඉතා විශ්මයජනක කරුණ වන්නේ මෙම දැවැන්ත, සමස්ත හිඟය තිබිය දී, ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂ⁵⁹ විසින් හම්බන්තොට⁶⁰ දිස්ත්‍රික්කයේ ආරම්භ කරන ලද දැවැන්ත නිවාස වැඩ සටහනට අනුව නව නිවාස අතිරික්තයක් එහි තිබීමයි. මෙහි අනෙක් අන්තයෙන් බලන විට, කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ අවශ්‍ය නිවාස ඒකක 5112 න් 280 ක් පමණක් ද, අම්පාර දිස්ත්‍රික්කයේ අවශ්‍ය නිවාස 7236 න් 1018 ක් ද ඉදිවෙමින් පවතී.⁶¹

අයිතිකරුවන් මාර්ගයෙන් සිදු කෙරෙන නිවාස වැඩසටහන ද මේ හා සමාන දුක්ඛිත කථා පුවතක් පවසයි. ගෘහ මූලිකයන් 55,525 කට සිය

57. DRMU නිවාස සමීක්ෂණ වාර්තාව, මාතර හා හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්ක, 2006 ජනවාරි.

58. සුප්‍රා. ස. 2, පි. 11-12

59. එකල ඔහු අගමැති වශයෙන් සිටියේය.

60. එහි අවශ්‍යතාවය වූයේ නිවාස 2343 ක් පමණක් වුවද, නිවාස 3155 ක් කැනෙමින් පැවතුණි.

61. ඉහත සටහන 2, පි. 12

නිවාස නැවත ගොඩනැගීම පිණිස ප්‍රථම වාරිකය ගෙවනු ලැබුවද ඉන් දෙවන වාරිකය ලද්දේ 13,018 ක් පමණි. 1449 තෙවන වාරිකයද, දළ වශයෙන් 491 ක් පමණ හතරවන වාරිකය ලබන ලදී.⁶² ආධාර ලැබුවත් අතරින් හතරවන වාරිකය ලැබීමට සුදුකම් ලැබුවත් සංඛ්‍යාව අවිනිශ්චිත වුවද (දෙවන වාරිකය නොලැබීමට එරෙහි - හානිය මත පදනම්ව) 42,407 කට වැඩි පුද්ගලයින් සංඛ්‍යාවකට දෙවන වාරිකයවත් නොලැබීම, ව්‍යර්ත වූ ප්‍රයත්නයක කථා පුවත දක්වයි.

සිදුවීමේ ප්‍රතිඵල ආධාරයෙන් හා එබඳු සංඛ්‍යා ලේඛනවල සභායෙන් TAFREN සංවිධානය මගින් ලබාදුන් පොරොන්දුව සම්පූර්ණයෙන් යථාර්ථවාදී නොවූ බව පැහැදිලි වේ. සාවද්‍ය තොරතුරු පිළිබඳ විධිවිධාන තොරතුරු ලැබීමේ අයිතිය උල්ලංඝනය වීමට තුඩු දෙන අතර වර්තමානයේ එහි ප්‍රතිඵලය වී ඇත්තේ විපතට පත් පුද්ගලයින් අත් කවරදාකටත් වඩා නිවාස සම්බන්ධයෙන් කළකිරීමට පත්ව සිටීමයි.

ස්ථීර නිවාස ගොඩනැගීමේ ප්‍රමාදයට හේතුවී ඇති එක් ප්‍රධාන කාරණයක් වන්නේ ආධාර ලබාදෙන ආයතනවල මන්දගාමී බවයි. ආධාර ලබාදෙන ආයතනවලට, අනවශ්‍ය ප්‍රමාදයකින් තොරව එහි කටයුතු පවත්වාගෙන යන ලෙස බල කිරීමේ සම්පූර්ණ වගකීම රජය විසින් දරනු ලැබේ. කෙසේ වුවද, මෙම ආයතනවලට සිය කාර්යය නියමිත කාල සටහනට අනුව නිම කිරීමට අවශ්‍ය පහසුකම් සැලසීමට ද රජය බැඳී සිටී.

ඇතැම් ඉදිකිරීම් සඳහා තෝරාගෙන ඇති ප්‍රදේශවල යෝග්‍යතාවය ද මතභේදයට තුඩු දුන් තවත් කාරණයකි. උදාහරණ ලෙස වැලිගම, බැද්දකොනවිලවත්ත, නිවාස 200 ක් ගොඩනැගීම සඳහා යෝග්‍ය බවට හඳුනාගත් ප්‍රදේශයකි. 2006, ජනවාරි, එම ඉඩම පිරිසිදු කර, මට්ටම් කර ගොඩනැගීම් සඳහා පිළියෙල කරන ලදී. කෙසේ වුවද, එම ප්‍රදේශයට ප්‍රවේශ වීම සඳහා නිසි පිවිසුම් මාර්ගයක් නොමැති බව හේතු කොට ගෙන ඉදිකිරීම් නවත්වනු ලැබීණි. දළ වශයෙන් කිලෝමීටරයක් පමණ වූ නව ප්‍රවේශ මාර්ගයකට එහි යෝජිත දිශාව, දුම්රිය මාර්ගයේ වංගුවකදී දුම්රිය මාර්ගය හරහා මාරුවන ස්ථානයක් නිර්මාණය කිරීමට ඉඩ ඇතැයි යන හේතුව මත දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව මගින් අවසර නොදෙන ලදී. එයට විකල්පයක් ලෙස කොන්ත්‍රාත්කරුවන් යෝජනා කරන ලද්දේ කන්ද පැත්තකින් දිවෙන ලෙස ප්‍රවේශ මාර්ගය නැවත දිශාගත කරන ලෙසයි.

62. එහි ම.

එහි දී මීටර් 78 ක දුරක් සහ මීටර් 7 ක පළල සඳහා කන්ද කැපිය යුතු විය. කෙසේ වුවද කන්ද, ස්වභාවික රක්ෂිතයක කොටසක් වූ හෙයින් ඒ සඳහා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ අනුමැතිය ලබාගත යුතු විය. ව්‍යාපෘතිය ආරම්භ කිරීමට පෙර සැලසුම් කිරීමේ මදකම එය වියදම් අධික කිරීමට හේතු විය. නිවාස 200 ක් ගොඩ නැගීම උදෙසා ප්‍රවේශ මාර්ගයක් නොමැති ප්‍රදේශයක් යෝග්‍ය බව තීරණය කිරීම පිළිබඳව නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය (UDA) පිළිතුරු ලබා දිය යුතුය. මේ අතර අර්ථලාභීන් 200 දෙනෙකු ඇතැම් පරිපාලනමය අකටයුත්ත හේතු කොටගෙන තමන්ට සිදුවූ අපහසුතාවයට කිසිදු සහනයක් නොලැබ සිටිති.⁶³

2.1.6 යටිතල පහසුකම් හා අත්‍යවශ්‍ය සේවා

නව පදිංචි කිරීම් අනුව, යටිතල පහසුකම් හා අත්‍යවශ්‍ය සේවාවන් සියලුම නිවාසලාභීන්හට සපයා දී නොමැත. සම්පූර්ණ කළ නිවාස සංකීර්ණවලට ජලය, විදුලිය හා ප්‍රවාහන පහසුකම් නොසැපයීම රජය විසින් සෘජුව වගකිවයුතු සමාව දිය නොහැකි තත්ත්වයකි. DRMU මගින් නිවාස වැඩසටහන ඉහළම මට්ටමින් ඇති මාතර හා හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කවල නිවාස පිළිබඳ සමීක්ෂණයක් සිදුකළ අතර එමඟින්, ජලය හා විදුලිය නොසැපයීම නිවාසලාභීන් නව නිවාසවල පදිංචි නොවන තත්ත්වයක් උද්ගත කර ඇති බව හෝ ඔවුහු පහසුකම් මද බව හේතුකොට ගෙන දැඩි අපහසුකම් මධ්‍යයේ නව නිවාසවල ජීවත්වන බව හෝ ඇතැම් අවස්ථාවල ඔවුහු එම පහසුකම් අධික වියදම් දරා නීති විරෝධී මාර්ගවලින් සපයා ගන්නා බව සොයා ගන්නා ලදී.⁶⁴

ප්‍රවාහන පහසුකම් මදකම නිවාසලාභීහු මුහුණ දෙන තවත් ගැටලුවකි. කාර්යක්ෂම ප්‍රවාහන පද්ධතියක අවශ්‍යතාවය තවදුරටත් වැඩි වන්නේ නිවාසලාභීන්ගෙන් වැඩි දෙනෙකුගේ මුල් පදිංචිය ආරක්ෂිත කලාපය තුළ වීම හා ඔවුන්ගේ මුළු ජීවිතයම එම මුල් ප්‍රදේශයන් හා බැඳී පැවතීම යන කාරණා හේතුකොට ගෙනය.

63. DRMU නිවාස සමීක්ෂණය, මාතර, හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්ක, 2005 ජනවාරි, බලන්න.

64. DRMU නිවාස සමීක්ෂණය, මාතර, හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්ක, 2005 ජනවාරි.

3. ජීවනෝපාය හා පෝෂණය

ජාතික ආර්ථිකය කෙරෙහි සුනාමියෙහි බලපෑම GDP අගයෙන් සියයට එකක ප්‍රතිශතයක් බවට තක්සේරු කොට ඇත. සුනාමියෙන් ඇතිවූ වඩාත් බලපවත්වන විපාකයක් විය හැක්කේ දැනටමත් දුගී ජන කණ්ඩායම් අතර තවදුරටත් දුගී බව වර්ධනය වීමයි.⁶⁵ පෝල් ස්ටීල්ට අනුව, "විපතට පත් පුද්ගලයින්ගෙන් සියයට හයක් සුනාමියට පෙරද සමෘද්ධිලාභීන් වූ අතර සියයට 3 ක් සිය ප්‍රධාන ආදායම ලෙස ආධාර මත යැපුණු පුද්ගලයින් වූහ."⁶⁶

සුනාමියෙන් ජීවනෝපායන් කෙරෙහි ඇතිවූ බලපෑම අතිමහත්ය. ඉන් වූ හානියෙහි බලපෑම වඩාත්ම දැඩි වූයේ ධීවර කර්මාන්තයට⁶⁷ වුවද අනෙක් සියලුම බලපෑමට ලක් වූ ජීවනෝපායන්හට විනාශය ඒ හා සමානව දැනුණි. සංචාරක කර්මාන්තය, වෙළඳාම, කෘෂි කර්මාන්තය, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්ත, වෙළඳසැල්, වාහන අළුත්වැඩියා ස්ථාන හා පදික වෙළඳාම ඉන් කිහිපයකි. මුහුදු වෙරළ ආශ්‍රිතව සිදු කෙරුණු හා සුනාමියෙන් හානියට පත් ප්‍රදේශවල පිහිටා තිබූ සියලුම කර්මාන්ත හා ව්‍යාපාරද එහි නියත විපාක වින්දහ.

අවාසනාවකට මෙන් ජීවනෝපාය සම්බන්ධයෙන් රජයට තීරණාත්මක, නිත්‍ය ඒකාකාර පැහැදිලි ප්‍රතිපත්තියක් නොමැත. ඉහත සඳහන් කළ පරිදි මුදල් හිඟය හේතුකොට ගෙන 2005 වසර තුළදී ජීවනෝපාය අහිමිවීම වෙනුවෙන් ගෙවන ලද්දේ රු. 5000 බැගින් වූ මාසික වාරික 3 ක් පමණි.⁶⁸ සුනාමියට ලක් වූ බොහෝ කර්මාන්තායතන නැවත යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමට අවධානය යොමු කළද එය සතුටුදායක නොවිණි. වඩාත්ම අවධානයට ලක්වූ ධීවර කර්මාන්තය ද සම්පූර්ණයෙන්ම යථා තත්ත්වයට පත්වී නොමැත. විවිධ කණ්ඩායම් මගින් සැලසුමක් නොමැතිව ධීවර ආම්පන්න හා බෝට්ටු බෙදා හැරීම හේතු කොට ගෙන ධීවරයින් වෙනුවට

65. Paul Steele, *Phoenix from the Ashes? Economic Policy Challenges and Opportunities for Post-Tsunami Sri Lanka*, පි. 1; සමෘද්ධි යනු දුගී බව තුරන් කිරීමේ වර්තමාන ජාතික වැඩසටහන හා සමාජ පුරුක්ෂණ ක්‍රමයයි.

66. එහි ම. පි. 2

67. තක්සේරු කර ඇති ආකාරයට ජීවනෝපාය අහිමි වූවන්ගෙන් 50% ක් ධීවර කර්මාන්තය ආශ්‍රිත ක්‍රියාකාරකම්වල නියැලී සිටි පුද්ගලයින්ය.

68. අර්ථලාභී ලැයිස්තුව, කෙටිත වාරිකය වෙනුවෙන් බරපතල ලෙස කප්පාදු කෙරුණු අතර සිව්වන වාරිකය උදෙසා එය තවදුරටත් අඩු කෙරිණි. මෙම සිව්වන වාරිකය 2005 වසර තුළ ගෙවීම සම්පූර්ණ කර නැත.

වෙනත් පුද්ගලයින් එම ආධාර ලබා ගෙන ඇත. තවද ඇතැම් ධීවරයින් හට බෝට්ටු ලැබුණද ආම්පන්න නොලැබීම වැනි සිදුවීම් සිදුව ඇත. ඇතැම් අවස්ථාවලදී ධීවරයින්හට ලබා දී ඇති බෝට්ටු හා ධීවර ආම්පන්න ඔවුහු යෙදී සිටින ධීවර කර්මාන්තයේ ස්වභාවයට අයෝග්‍ය බව පෙනී ගොස් ඇත.

මේ අතර අනෙකුත් කර්මාන්ත, නොසැලකිල්ල හා ඔවුන්ගේ තත්ත්වය සමනය කිරීමට වැඩසටහන් නොමැතිකම හේතුකොට ගෙන පෙළෙමින් සිටිති. ස්වයං රැකියාවල නියුතු වූවන්හට උපකරණ බෙදා දීමේ හුදකලා හා අස්ථාවර අවස්ථාවන් තිබිණි.⁶⁹

ජීවනෝපාය වැඩසටහන්වල බොහෝ අඩු ලුහුඬුකම්, පුනර්ක්‍රියාවන් හා හිදැස් ඇති වීමට ප්‍රධාන හේතුව ආධාර ලබාදෙන ආයතන අතර සම්බන්ධීකරණයේ වූ දුර්වලතාවයයි. නිරවද්‍ය අර්ථලාභී ලැයිස්තු පවත්වාගෙන යෑම සඳහා හොඳම පහසුකම් සහිත පරිපාලන කාර්යාලය වන්නේ පළාත් පාලන ආයතනයයි. එබැවින්, කටයුතු සම්බන්ධීකරණය කිරීමේදී ඔවුහු නායකත්වය ගත යුතුව තිබූ අතර ආධාර ආයතනවලට ඔවුන්ගේ වැඩසටහන් දියත් කිරීමට පෙර පළාත් පාලන ආයතන ඇමතීමට බල කළ යුතුව තිබිණි.

අඩු පොලී ජීවනෝපාය ණය සැපයීම තවත් අවධානය යොමු කළ යුතු කාරණයකි. සුසහන ණය ක්‍රමය, සංවේදී හා සාමූහික ආකාරයට ක්‍රියාත්මක කර නොමැත. උදාහරණ ලෙස, අවුරුදු 60 කට වැඩි පුද්ගලයින් මෙම ණය ක්‍රමය යටතේ ණය ලබා ගැනීමට සුදුසුකම් නොලබන අතර රාජ්‍ය බැංකු ඇතැම් අවස්ථාවලදී කාන්තාවන්හට ණය ලබාදීම ප්‍රතික්ෂේප කර ඇත. ඊට හේතු ඔවුහු පවසන්නේ ණය ලැබීමට සුදුසුකම් ලබන්නේ ගෘහ මූලිකයින් පමණක් බවයි.⁷⁰ එවන් වූ විෂම පිළිවෙත් මගින් පවුල්වල දිවි පැවැත්ම රැකදෙන්නා බලපෑමට ලක්වේ.

ජීවනෝපාය වැඩසටහන්වල අසාර්ථකත්වයට රජයේ පරිපාලනමය අසාර්ථකතා ද දායක වී ඇත. ආධාර ලැබිය යුතු, විපතට පත් බොහොමයක් පුද්ගලයින්හට කිසිවක් ලැබී නොමැති අතර සුනාමියෙන්

69. ඉහත තොරතුරු මා එක්රැස් කරගත්තේ ක්ෂේත්‍ර වාරිකා හා ජනතාව හා සාකච්ඡා කිරීම හරහා ආපදා සහන මෙහෙයුම් ඒකකයේදී ලද අත්දැකීම් තුළිණි. ලංකාවේ සෑම ප්‍රදේශයකින්ම පාහේ විපතට පත් පුද්ගලයින්ගෙන් ලැබුණු පැමිණිලි මගින් තත්ත්වයෙහි බරපතල බව පිළිඹිබු වේ.

70. ආපදා සහන මෙහෙයුම් ඒකකය, කාන්තා අංශය, අවසාන වාර්තාව 2005 සැප්තැම්බර්

වසරක් ඉකුත්වුවද තවමත් ස්ථිර ආදායමක් නොමැත. "මනල්වෙනායි" කථා පුවත ඊට එක් උදාහරණයකි. මනල්වෙනායි බෙහෙවින් දුගී කුඩා ජන කොටසක් සිටින ගම්මානයක් වන අතර⁷¹ කිසිදු ආධාරයක් නොලබමින්, නිහඬ ලෙස සුනාමියෙහි පීඩාවන්ට ගොදුරු වුවකි. එහි වූ පවුල් හැටෙහි කටු මැටි නිවාස සුනාමියෙන් බිමට සමතලා වූ අතර, ඔවුහු බලවත් දුෂ්කරතා මධ්‍යයේ ජීවත් වූහ. ඇතැම්හු ගස් යට, ඒවායේ එල හා පත්‍ර අනුභව කොට ජීවත් වූහ. පරිපාලනමය උදාසීන හා අකාර්යක්ෂම බව හේතු කොට ගෙන එම ගම්මායින් ඔවුනට ලැබිය යුතු කිසිදු වරප්‍රසාදයක් නොලැබූහ. එම ගම්මානය පිහිටා තිබුණේ කෝමරි හා සන්ගමන් කන්ද⁷² නම් ග්‍රාමසේවක කොට්ඨාස දෙකට පොදු මායිමෙහි වූ අතර එම කොට්ඨාස දෙකෙහිම ග්‍රාමසේවකවරුන් විසින් එම ගම්මානය අයත් වන්නේ අනෙක් ග්‍රාමසේවක කොට්ඨාසයට යන සිකුච්ඡල් මත එය පිළිබඳව සැලකිල්ලක් නොදැක්වීය. සිවිල් කමිටුවක මැදිහත්වීම මත ගම්මායින්හට වියළි සලාකයක් ලැබුණද වෙනත් කිසිවක් නොලැබිණි. ගොවිතැන මත යැපුණු ජනයාහට සියල්ල අහිමි වූණි. ඔවුන්ගේ නිවාස හා අස්වැන්න විනාශ වූ අතර කුඹුරු ලවණ මිශ්‍රිත විය. එහෙත් ඔවුනට කිසිදු ආධාරයක් නොලැබුණි. රුපියල් පන්දහසේ ජීවනෝපාය දීමනාව හෝ සහන ණය හෝ අස්වැන්න හෝ නිවාස හෝ කිසිවක් හිමි නොවුණි. ඔවුන්ගේ සුනාමියෙන් විනාශ වූ ජීවනෝපායයන් රජයේ අවිධිමත් පාලනය මගින් වල දමා ඇත.

4. කාන්තාවන්

සුනාමියෙන් පසුව ස්ත්‍රී පුරුෂභාවයම හේතුකොට ගෙන ඇතිවූ ගැටලු අප්‍රමාණ වන අතර ඒ සියල්ල මෙහිදී අනාවරණය කිරීම අපහසුය.⁷³ අතිශය අසරණ පුද්ගල කොට්ඨාසයක් ලෙස, සුනාමියට ලක්වූ පුද්ගලයින් මුහුණ දුන් සියලු ගැටලුවලට ඉතා දැඩිව ලක්වීමට සුනාමියෙන් අතිමහත් ලෙස

71. මෙම ප්‍රජාවගේ මුල් ගම්මාන වූයේ කිස්සම්මාරාමය හා මොණරාගල වූ අතර 1977 දී ඔවුහු අවතැන් වූ පසු මනල්වෙනායි හි නැවත පදිංචි වී ඇත.

72. අහඹු ලෙස කෝමරි, පොකුච්ඡල් ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයටද, සංගමන්කන්ද, අක්කරෙයිපත්තු ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයට ද, අයත් වන අතර ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරු දෙදෙනාම එම ගම්මාන අනෙක් ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයට අයත් බව පවසති.

73. වඩාත් ගැඹුරු විග්‍රහයක් සඳහා ආපදා සහන මෙහෙයුම් ඒකකයේ (DRMU) කාන්තා අංශයේ අවසාන වාර්තාව, 2005 සැප්තැම්බර්, බලන්න.

විපතට පත් කාන්තාවන්ට සිදු විය. බොහොමයක් දිස්ත්‍රික්කවල මිය ගිය ස්ත්‍රී පුරුෂ සංඛ්‍යාව වෙන් වෙන්ව සොයා ගත නොහැකි වුවද, සුනාමියෙන් වඩාත්ම බලපෑමට ලක් වූ අම්පාර දිස්ත්‍රික්කය තුළ එමගින් මිය ගිය මුළු සංඛ්‍යාවෙන් තුනෙන් දෙකක් ම කාන්තාවන් බව ගණනය කර තිබේ.⁷⁴

සුනාමියෙන් මසකට පමණ පසුව, හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයෙහි අප විසින් ආරම්භ කිරීමට බලාපොරොත්තු වූ දීර්ඝ කාලීන වැඩසටහනකින් ප්‍රතිලාභ ලැබිය හැකි ප්‍රජාවන් කිහිපයක් හඳුනාගැනීමේ අදහසින් එහි ගිය කණ්ඩායමක මෙද සාමාජිකත්වය දැරුවේ. එහි දී සුනාමියෙන් දැඩි ලෙස විපතට පත් වුවද ඔවුන්ගේ දේශපාලන සබඳතාමත අසාධාරණයට ලක් වූ මුස්ලිම් ධීවරයින් කොට්ඨාසයක් අපට හමු විය. ඔවුහු දුගී, වෙහෙසවී වැඩ කරන පිරිසක් වූ අතර, තමන් පිළිබඳ යම් ආත්මගරුත්වයක් සහ ශක්තියක් ඔවුනට විය. ඔවුන් සමඟ පිළිසඳරෙහි යෙදෙන අතරතුර අප කණ්ඩායමේ නායකයා අහිංසක ලෙස (ඇතැම් විට සිතා මතා නොබලා) එහි කාන්තාවන් කොහිදැයි ඇසුවේය. එහිදී දැඩි නිශ්ශබ්දතාවයක් පැතිර ගියේය. ඉතා අවධානයෙන් රැස්ව සිටි පිරිස සිසාරා බලන විට එම කණ්ඩායමේ පිටුපස සිටි හැඩි දැඩි සිරුරෙන් ද, යටි රැවුල හා කියුණු දැසින් ද යුතු මිනිසෙකු කෙරෙහි මගේ නෙත් යොමු විය. මගේ ඇස, ඔහුගේ ඇස් හා ගැටෙන විට මා ඉමහත් කම්පනයට පත් කරමින් දුටුවේ ඔහු නිහඬව වැළපෙන ආකාරයයි. අවසානයේ දී එක් මිනිසෙකු නිශ්ශබ්දතාවය බිඳලමින් පැවසුවේ සියලුම කාන්තාවන් මිය ගොස් ඇති බවයි.

සියලුම කාන්තාවන් මිය යාමට හේතුව විමසා බැලූ ලිපියක් මගින් පහත සඳහන් කරුණු සොයා ගන්නා ලදී.

- එදින පෝය දිනක් ද, ඉරිදා උදෑසනක් හා නත්තලට පසු දිනය ද විම හේතුකොට ගෙන බොහෝ පිරිමින් නිවෙස්වලින් බැහැරව සිට ඇති අතර කාන්තාවන් නිවසට වී ගේ දොර කටයුතු කරමින් හිඳ ඇත.
- සාරි, ලුංගි, සාය වැනි කාන්තා ඇඳුම් ඔවුහු රළු පහරින් බේරී යෑමට තැන් කිරීමේදී දැඩි ලෙස ඊට බාධා කර ඇත. ඔවුන්ගේ දිගු වරලස ද එහිදී දැඩි අවහිරයක් වී ඇති බව ඔප්පු වී ඇත.

74. සුනාමි හා පශ්චාත්-සුනාමි ක්‍රියාකාරකම් මගින් විපතට පත් කාන්තාවන් කෙරෙහි ඇතිවූ බලපෑම පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක විග්‍රහයක් උදෙසා DRMU කාන්තා අංශයේ අවසාන වාර්තාව බලන්න.

- පිහිනීම හා ගස් නැගීම වැනි ජීවිතාරක්ෂක උපක්‍රම සාමාන්‍යයෙන් කාන්තාවන්ට උගන්වා නොමැති අතර එම හැකියාවන් සහිත වූ පුරුෂයින් ඔවුන්ගේ ජීවිත බේරාගෙන ඇත.
- සංස්කෘතික බලපෑම් ද හේතුකාරක වී ඇත. නැගෙනහිර පළාතේ විසූ බොහෝ තරුණ, මුස්ලිම් කාන්තාවන් රළු පහර අඟිමුවද, ඔවුන්ගේ ස්වාමිපුරුෂයින් රහිතව නිවෙසින් පිටවීම අයෝග්‍යය යන ඔවුන් සිත් තුළ මුල් බැස ගත් සිතුවිල්ල මත නිවෙස්වලට රැඳී සිට ඇත. එසේම, ප්‍රථම රළු පහරින් ඇතැම් කාන්තාවන්ගේ රෙදිපිළි සිරුරින් ඉවත්ව ගොස් ඇති අතර ප්‍රසිද්ධියේ නිරුවත් වීමට ඇති අකමැත්ත හේතුකොට ගෙන ඔවුන් දිව යෑම අත්හැර ඇත. ඔවුහු විළිබිය උදෙසා තම ජීවිතවලින් වන්දි ගෙවා ඇත.⁷⁵

මෙම කාරණා මූලික සොයා ගැනීම් ලෙස පෙනුණ ද එමගින් ඔවුහු මුහුණදුන් බේදවාචකය මැනවින් පිළිඹිබු වේ. සම්මත සමාජ-සංස්කෘතිකමය හේතූන්, සිය ගණනක් කාන්තාවන්හට මරු කැඳවා ඇති බව පැහැදිලිය.

සුනාමියෙන් විපතට පත් කාන්තාවන්, එම විනාශයෙන් අනතුරුව ද සමාව දිය නොහැකි ආකාරයෙන් කොන් කරනු ලැබ ඇති බව දැකිය හැකිය. ආපදා සහන මෙහෙයුම් ඒකකයේ (DRMU) කාන්තා අංශය මගින් නිරීක්ෂණය කර ඇති අන්දමට සුනාමියෙන් දැඩි ලෙස විපතට පත් අය අතර වඩාත්ම අසරණ කණ්ඩායමක් ලෙස කාන්තාවන් හඳුනාගෙන තිබේ.

අවාසනාවකට මෙන්, සහන සැලසීම, ප්‍රතිසංස්කරණය හා පුනරුත්ථාපන කටයුතු දෝලනය වීම හේතුකොට ගෙන තවදුරටත් මෙම තත්ත්වය ඉදිරියට යෑම සිදුවෙමින් පවතී.

මානව විෂමතාවයක් මගින් ස්වභාවික විෂමතාවයක් වූ සුනාමිය නැවත තහවුරු කොට ඇත.⁷⁶

4.1 සහභාගිත්වය

අභ්‍යන්තර අවතැන්වීම පිළිබඳ උපදේශන මූලධර්ම මගින්, ජීවිතය ගුණාත්මකව පවත්වාගෙන යෑමට ඉඩ සලසන මූලික අවශ්‍යතා සැපයීමේ

75. සුනිලා අබේසේකර, "The gendered nature of natural disaster: the tsunami experience in Sri Lanka" *Options* වෙළුම 36(1) 2005, පි. 2.

76. DRMU කාන්තා අංශයේ අවසාන වාර්තාව, 2005 සැප්තැම්බර්.

දී⁷⁷ එය සැලසුම් කිරීමේ හා බෙදා හැරීමේදී කාන්තාවන්ගේ සම්පූර්ණ සහභාගීත්වය තහවුරු කිරීමේ වැදගත්කම ද, ඔවුන් නැවත පදිංචි කිරීමේදී⁷⁸ එය සැලසුම් කිරීම හා පාලනය කිරීමට කාන්තාවන් මැදිහත් කර ගැනීමේ වැදගත්කම පිළිගැනීම ද අවධාරණය කොට ඇත. වඩාත් බලපෑමට ලක්වූ වර්ගයා ලෙස කාන්තාවන් සැබවින්ම සියලුම තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලීන්හට මැදිහත් විය යුතුව තිබිණි. සහන කමිටු, අවිධිමත් කඳවුරු, රජය මගින් ස්ථාපිත හානි තක්සේරු කණ්ඩායම්, දිස්ත්‍රික් හා ආධාර සංගම් සහ සහන සැලසීමේ කමිටුවලට සහභාගී වීමෙන් ඔවුන් හට හා ඔවුන්ගේ වර්ගයාට බොහෝ ප්‍රතිලාභ සලසා ගත හැකිව තිබිණි. එහෙත් අවාසනාවකට මෙන් එවන් ආයතනවල කාන්තා සහභාගීත්වය අවම බව DRMU මගින් සොයා ගෙන තිබේ.

සුනාමියෙන් විපතට පත් කාන්තාවන්ට පිහිට වීමේ සංගමය (CATAW) මගින් ඉස්මතු කර පෙන්වූ කාරණයක් වූයේ මූලික කඳවුරු පරිපාලනයට කාන්තාවන් සහභාගී නොවීම ඔවුන්ගේ අයිතිවාසිකම් හා ගරුත්වය කෙරෙහි දැඩි ලෙස හානිකර වන බවයි. අභ්‍යන්තර අවතැන්වූවන්ගේ කඳවුරු පිළිබඳව සලකා බැලූ විට එම කඳවුරුවල පරිපාලනය ඉතා අසංවේදී ආකාරයට පුරුෂයින් අතට ගෙන ඇති බවත් එමගින් ලිංගික අතවර සිදුවීමට මුලපිරී ඇති බවත් දැකිය හැක.

කාන්තාවන්ගේ යට ඇඳුම් බෙදා හැරීම ප්‍රසිද්ධියේ සිදු කෙරුණේ කඳවුරුවල පාලකයින් ඒ ඒ කාන්තාවන්ට ගැලපෙන ඇඳුමේ ප්‍රමාණයන් පිළිබඳව නුසුදුසු ආකාරයේ අදහස් පළ කරන අතරතුරය. තවද, සනීපාරක්ෂක තුවා නිකුත් කිරීම පැවතියේ කඳවුරුවල පිරිමි නිලධාරීන් අත වූ අතර වරකට නිකුත් කෙරුණේ තුවා 2 ක් පමණි. කාන්තාවන්හට අළුත් තුවා අවශ්‍ය වූ විට පෙර බෙදා හැරී තුවා 2 භාවිතා කරන ලෙස ඔවුනට බල කෙරිණි.⁷⁹

4.2 සහන සැලසීමට ප්‍රවේශය

මෙම විනාශකාරී තත්ත්වය හමුවේ වර්ධනය වූ කාන්තාවන්ගේ අසරණකමත්, සහන සැලසීමේ ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වූ අසංවේදීභාවයත් හේතුකොට කාන්තාවන්හට ඔවුනට හිමිවීමට අයිතිය තිබූ සහන බොහෝ

77. අභ්‍යන්තර අවතැන්වීම පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ මූලධර්මවල 18 වැනි මූලධර්මය

78. අභ්‍යන්තර අවතැන්වීම පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ මූලධර්මවල 07 වැනි මූලධර්මය

79. CATAW ප්‍රචක්ෂ් නිවේදනය: "Gender Specific Issues Relating to Post Tsunami Displacement,, 2005 ජනවාරි 15, *Options* 1st Issue 2005, 8. 21.

අවස්ථාවන්හිදී අහිමි විය. බොහෝ අවස්ථාවන්හි දී සහන ලැබීමට ප්‍රවේශ වීමේ ගැටලු පහසුවෙන් නිරාකරණය කර ගැනීමට අවස්ථාව තිබිණි. උදාහරණ ලෙස, යාපනයේ මානද්කඩු ශුභසාධක සංගමයට අයත් අවතැන්වූ කාන්තාවක් විසින් රජය මගින් සහනාධාර ලෙස ලබා දුන් මුළු මුදලම ඇගේ ස්වාමි පුරුෂයාගේ ගිණුමෙහි තැන්පත් කර ඇති බවට DRMU ඒකකයට පැමිණිලි කරන ලදී. ස්වාමියා නොමැති අවස්ථාවක ඇයට එම ගිණුමෙන් මුදල් ලබා ගැනීමට හැකියාවක් නොමැත. එබැවින් ඔවුහු තමන්හට ඒකාබද්ධ ගිණුමක් ආරම්භ කර දෙන ලෙස ඉල්ලා ඇතත් ග්‍රාමසේවක විසින් එය ඉටුකර නොමැත.⁸⁰

4.3 කාන්තාවන්ට එරෙහි ව ප්‍රචණ්ඩත්වය

සුනාමියෙන් අනතුරුව කාන්තාවන්ට එරෙහි ප්‍රචණ්ඩත්වය වැඩිවීමක් නොමැති බවට අධිකාරිමය තොරතුරු දැක්වුවද කඳවුරු තුළ ජීවන තත්ත්වයන්ගේ රහස්‍යභාවය මඳ බව හේතුකොට ගෙන, සුනාමියෙන් විපතට පත් ජනයා අතර ඇති ගෘහස්ථ ප්‍රචණ්ඩත්වය මනාව දිස්විය.

ප්‍රචණ්ඩත්වය ඉහළ යෑමක් තිබුණද නොතිබුණද, කාන්තාවන්ට එරෙහි ප්‍රචණ්ඩත්වය සුලභ බව ප්‍රතික්ෂේප කළ නොහැක. DRMU හි කාන්තා අංශයට අම්පාර අනාථ කඳවුරක කාන්තාවන් වාර්තා කළ සිද්ධියකට අනුව, සිය බිමත් සැමියාගේ නිරන්තර පහර දීමට ලක් වූ සය මස් වියැති දරුවකු සහිත කාන්තාවක් ගිනි තබාගෙන සිය දිවි හානි කරගෙන ඇත.⁸¹

5. ජනවාර්ගික අර්බුදය

"සෑම වළාකුලකම රිදී රේඛාවක් ඇතැ" යි යන කියමන සුනාමියට අනිවාර්යයෙන් අදාළය. අපගේ යුද්ධයෙන් විනාශයට පත් ජාතියට තාවකාලිකව ජන වර්ගය, ආගම හා බෙදුම්වාදී දේශපාලනය අතර පරතරය අමතක වූ අතර විනාශ වූ එම ජීවිත ගොඩ ගැනීම උදෙසා බොහෝ පුද්ගලයින් වෙහෙස නොබලා වැඩ කළහ. එල්.ටී.ටී.ඊ. හටයින් හමුදා සෙබලුන් හට උපකාර කිරීම, එස්.ටී.එල්. හටයින් ද්‍රවිඩ ජනයාගේ ජීවිත බේරා ගැනීම හා ආගමික සිද්ධස්ථාන විපතට පත් පුද්ගලයින්ගේ ආගම් නොසලකා උපකාර කිරීම පිළිබඳ කථා පුවත් බහුල විය.

80. DRMU කාන්තා අංශයේ අවසාන වාර්තාව, 2005 සැප්තැම්බර්.

81. එහි ම.

ජනවාර්ගික සමගිය පිළිබඳ උපදේශාත්මක කථා පුවතක් අම්පාර නගරයේ ශ්‍රී විද්‍යානන්ද මහා පිරිවෙනෙන් හමුවේ. 1987 දී, පිරිවෙනෙහි නායක හිමිපාණන් සහ සාමණේරවරු තිස් දෙනෙකු⁸² එල්.ටී.ටී.ඊ. ය මගින් ඝාතනයට ලක්විය. අපි එම නායක හිමිපාණන් ගුරුවරයා කොට සලකන වර්තමාන විහාරාධිපති පූජ්‍ය කිරිඳිවැල සෝමරත්න හිමිපාණන්ව හමු වූයෙමු. එම ඝාතන සිද්ධියෙන් පසුව එල්.ටී.ටී.ඊ. ය හා ද්‍රවිඩයින් සමඟ තමාහට අනිමහත් එදිරිවාදිකමක් ඇති වූ බවට උන්වහන්සේ පිළිගත්ත. උන්වහන්සේහට එම සිදුවීම සම්බන්ධයෙන් ඔවුන්හට කිසිසේත් සමාව දිය නොහැක්කක් විය.

සුනාමියෙන් අනතුරුව ද්‍රවිඩ බහුතරයෙන් යුතු සියයකට අධික පිරිසක් පිරිවෙනෙහි සරණාගතයින් ලෙස නවාතැන් ගත්හ. වරක් අම්පාර නගරයේ ඔවුනට යෑමට අත් ස්ථානයක් නොවූවද, පිරිවෙනෙහි සිංහල, බෞද්ධ හිමිවරුන්ගේ පිළිගැනීම පිළිබඳව ඔවුහු සැක සහිත වූහ. සෝමරත්න හිමිපාණන් අකමැත්තෙන් වුවද ඔවුන්ව පිළිගෙන ආහාරපාන හා වාසස්ථාන සැපයූහ. සරණාගතයින් උදෙසා විහාරස්ථානයේ හිමිවරු ආහාර පිළියෙල කළ අතර ඔවුන්ව රැක බලා ගත්හ. ඔවුහු දරුවන් උදෙසා පාසලක් පිහිටවූ අතර ඔවුනොවුන් හා ජීවිතය බෙදාහදා ගනිමින්, එකිනෙකා ස්වකීයයන් ලෙස සැලකීමට පුරුදු වූහ. දැඩි දුර්මත බිඳ වැටිණි. විහාරාධිපති වහන්සේ සරණාගතයින්ව (උන්වහන්සේ මුල් නමින් දැන සිටි) තම සහෝදර, සහෝදරියන් ලෙස ඇමතූහ. එක් සරණාගත කාන්තාවක් අපට පැවසූ පරිදි අන් කවර ස්ථානයකටත් වඩා ඇයට පිරිවෙන, තම නිවෙස ලෙස හැඟී ගොස් ඇත. තෙපොන්ගල් දින,⁸³ එය පන්සල තුළ සැමරීමට සෝමරත්න හිමියන් විසින් සරණාගතයින්ව උනන්දු කළ අතර ඔවුනට ආහාරපාන පිරිනැමීය. සුනාමියෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස එකිනෙකා කොන්කරමින්, සැක කරමින් හා බියෙන් විසූ ජාතීන් දෙකක් එකට එක් වූ අතර එකිනෙකාව නව දෘෂ්ටියකින් දැකීමට පෙළඹුණහ.

සමාදානය හා සාමය ගොඩනැගීමට ආරම්භයක් ලබා දීමට සුනාමියට වූ ශක්තිය එවන් විය. ජාතික මට්ටමෙන්ද පෙර නොදුටු විරූ මාර්ග විවෘත වූ අතර රජය හා එල්.ටී.ටී.ඊ. ය අතර ඇති විය හැකි සහයෝගිතාවයක් පිළිබඳ පුළුල් මතවාදයන් සත්‍ය ලෙස සිදුවිය හැකි සිදුවීම් ලෙසට ස්ථිර කරමින් පැතිරෙන්නට විය. උතුරු හා නැගෙනහිර තුළ සහන හා

82. ශිෂ්‍ය හිමිවරු.

83. හින්දු උත්සවයකි.

පුනරුත්ථාපන කටයුතු සොයා බැලීම සඳහා ඒකාබද්ධ යාන්ත්‍රණයක් නිර්මාණය කරනු වස් රජය හා එල්.ටී.ටී.ඊ. සාම ලේකම් කාර්යාලය සාකච්ඡා ඇරඹූහ. මෙම වර්ධනය දිවයිනේ සෑම කොටසකම වූ සිවිල් සමාජයෙහි පිළිගැනීමට ලක්විය. උතුරු, නැගෙනහිර ජනතාවට සහන හා පුනරුත්ථාපනය සැලසීමේ වගකීම රජය හා එල්.ටී.ටී.ඊ. ය අතර බෙදා හැරීමට සුදුසු යාන්ත්‍රණයක් පිහිටුවීමේ අවශ්‍යතාවය පැසසුමට ලක්විය. එවන් වූ ඒකාබද්ධ යාන්ත්‍රණයක් විශ්වාසය ගොඩනැගීමට සමත් ක්‍රියාවක් වීමේ හැකියාව, මුළු මහත් සාම ක්‍රියාවලිය කෙරෙහිම පුළුල් බලපෑමක් ඇති කරතැයි යන හැඟීම ඉතා වැදගත්, අමතර ප්‍රතිලාභයකි.

අවාසනාවකට මෙන් ඒකාබද්ධ යාන්ත්‍රණය කරා වූ ගමනට ජ.වී.පෙ. සහ ජාතික හෙළ උරුමය⁸⁴ දැඩි ලෙස විරුද්ධ වූ අතර කොටුව දුම්රිය ස්ථානය හා මහනුවර දළඳා මාළිගය⁸⁵ ඉදිරිපිටදී එම පක්ෂ දෙකෙහි බෞද්ධ හිමිවරු දෙනමක් විසින් මාරාන්තික උපවාසයක් සිදු කරන ලදී. දැඩි ව්‍යාකූල තත්ත්වයක් උද්ගත වූ අතර, වන්දිකා කුමාරතුංග ජනාධිපතිනිය, ඒකාබද්ධ යාන්ත්‍රණය ක්‍රියාත්මක කිරීමට පෙර මහානායක හිමිපාණන්ගේ⁸⁶ අනුමැතිය ඒ සඳහා ලබා ගන්නා බවට ප්‍රකාශ කිරීමෙන් අනතුරුව උපවාසය අවසාන කරන ලදී. ඉන් අනතුරුව සහන, ප්‍රතිසංස්කරණ හා සහයෝගීතාව පිළිබඳ අමාත්‍යාංශය හා එල්.ටී.ටී.ඊ. හි සැලසුම් හා සංවර්ධන ලේකම් කාර්යාලය අතර පශ්චාත් සුනාමි මෙහෙයුම් කළමනාකරණ යාන්ත්‍රණය (PTOMS) ක්‍රියාත්මක කිරීම පිණිස ගිවිසුමක් අත්සන් කෙරිණි. මෙම යාන්ත්‍රණය මගින් ජාතික, කලාපීය හා දිස්ත්‍රික් මට්ටමින් කමිටු 3 ක් පිහිටුවන ලදී. රජයේ, එල්.ටී.ටී.ඊ. යේ හා මුස්ලිම් ප්‍රජාවේ නියෝජිතයින්ගෙන් සමන්විත විය යුතු වූ මෙම කමිටු මගින් උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත් තුළ සුනාමිය හා සම්බන්ධ සියලුම සහන, ප්‍රතිසංස්කරණ හා පුනරුත්ථාපන කටයුතු සොයා බැලිය යුතු විය. තවද, එම ක්‍රියාකාරකම්වලට මූල්‍ය අනුග්‍රහය සැපයීම උදෙසා කලාපීය අරමුදලක් නිර්මාණය කිරීමටද නියමිත විය.

මෙම ගිවිසුමෙහි ව්‍යවස්ථානුකූලභාවය, ජාතික හෙළ උරුමය මගින් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය ඉදිරියේදී අභියෝගයට ලක් කෙරිණි. එහිදී අරමුදල්

84. ජනතා විමුක්ති පෙරමුණ හා ජාතික හෙළ උරුමය යනු සිංහල ජාතිකවාදී අදහස් සහිත දේශපාලන පක්ෂ 2 කි.

85. බුදුන් වහන්සේගේ දන්ත ධාතුව තැන්පත් කර ඇති පන්සල.

86. බෞද්ධ නායක හිමිපාණන්.

කළමනාකරණය පිළිබඳව වූ ගැටලු ද, කිලිනොච්චියෙහි⁸⁷ පිහිටුවීමට නියමිත වූ කලාපීය කමිටුවට ප්‍රවේශ වීමෙහි තිබූ ගැටලු ද සලකා බලා අධිකරණය විසින් පශ්චාත් සුනාමි මෙහෙයුම් කළමනාකරණ යාන්ත්‍රණය (P.T.O.M.S) අත්හිටුවමින් අතුරු නියෝගයක් නිකුත් කරන ලදී.

ඒ හා සමග ජාතික හෙළ උරුමය හා ජනතා විමුක්ති පෙරමුණේ සහයෝගය මත මහින්ද රාජපක්ෂ මහතා ජනාධිපතිවරණය ජය ගැනීමත් සමඟම රටෙහි දේශපාලන වාතාවරණය වෙනස් විය. පශ්චාත් සුනාමි මෙහෙයුම් කළමනාකරණ යාන්ත්‍රණය (P.T.O.M.S) ගිවිසුම නැවත කරළියට නොපිවිසුණු අතර ඒ සමඟ ජනවාර්ගික අර්බුදය විසඳීමට තිබූ තවත් අවස්ථාවක් සඳහටම අහිමි විය.⁸⁸

6. සුනාමියෙන් විපතට පත් හා යුද්ධයෙන් විපතට පත් වූ අභ්‍යන්තරික අවතැන්වූවන්හට සමාන ලෙස සැලකීම

අවතැන්වීම, වසර ගණනාවක් මුළුල්ලේ ශ්‍රී ලංකාව තුළ සිය දහස් සංඛ්‍යාත ජීවිත ප්‍රමාණයක් විපතට පත් කළ ගැටලුවකි. ශ්‍රී ලංකාවේ මෑත අතීතය තුළ අවතැන්වීම ඇති කිරීමට හේතු වූ මුල්ම කරුණ සුනාමිය නොවේ. විවිධ හේතූන් මත 2004 වර්ෂය අවතැන්වූවන්හට වැදගත් වර්ෂයකි. වර්ෂය ආරම්භ වූයේ 879,320 ක අවතැන්වූවන් විසින් ඔවුන්හට යම් ආකාරයක සාමාන්‍ය ජීවිතයක් ලබා ගැනීම උදෙසා නැවත ඔවුන්ගේ නිවෙස්වල පදිංචි වීමට මහත් පරිශ්‍රමයක් දැරීමත් සමගිනි.⁸⁹ ඔවුන්ගෙන් බහුතරයක් විවිධ මට්ටමේ සාර්ථකත්වයන් මත නැවත පදිංචි විය. එහෙත් වසර අවසානයේදී සුනාමියට ලක්ව තවත් 835,028 ක් පුද්ගලයින් අවතැන් වූ⁹⁰ අතර ඔවුන්ගෙන් බොහොමයක් ඉන් පෙර යුද්ධය නිසා අවතැන්වූවන් විය.

යුද්ධය නිසා අභ්‍යන්තරව අවතැන්වූවන්හට වසර ගණනාවක් මුළුල්ලේ හිමි වූ සහන, ආධාර හෝ අවධානය ඉතා සුළුය. ඔවුහු අමතක වූ ප්‍රජාවක්

87. දිවයිනේ, උතුරු පළාතෙහි එල්.ටී.ටී.ඊ. ය විසින් පාලනය කරනු ලබන වන්නියෙහි පරිපාලන අගනුවර කිලිනොච්චියයි.

88. නවුටෙහි අවසාන විභාගය පැවැත්වුණේ නොවැම්බර් 21 වැනි දිනය. එහි දී ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය තීන්දු කළේ, ජාතික ආපදා කළමනාකරණ කවුන්සලයක් පිහිටුවීමේ, ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂ ගේ සැලසුමත් සමඟ, සුනාමි යාන්ත්‍රණයේ තෙතකිකභාවය විමසීම අනවශ්‍ය බවය.

89. අභ්‍යන්තරව අවතැන්වූ පුද්ගලයින්හට ජාතික ආරක්ෂාව සැපයීම හා ස්ථිරසාර විසඳුම් ලබාදීම උදෙසා වූ ව්‍යාපෘතිය - මානව හිමිකම් කොමිසම, ශ්‍රී ලංකාව, 2004 වාර්ෂික වාර්තාව.

90. එහි ම.

වන අතර සංවර්ධන ක්‍රියාකාරකම්වලදී නිරතුරුවම නොසලකා හැරුණු පිරිසකි. අනපේක්ෂිත ලෙස ඇති වූ සුනාමි විපත මගින් අවතැන්වූවන්ගේ ඉරණම ජාත්‍යන්තර අවධානය හා අනුකම්පාවට ලක්විය. සහන බෙදා හැරීමේ ක්‍රියාවලිය ගැටලු සහගත වුවද, ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාවේ හා ශ්‍රී ලාංකික මහජනතාවගේ අප්‍රමාණ උතුරාගිය ත්‍යාගශීලීභාවය, සුනාමියෙන් විපතට පත් වූවනට ප්‍රමාණවත් සහනයක් ලබාදුන් බව තහවුරු කරයි.

සුනාමියෙන් අභ්‍යන්තර ලෙස අවතැන්වූවන් හා සසඳා බලන විට යුද්ධය හේතුවෙන් අවතැන්වූවන්හට සහන ලැබීමට ඇති අයිතීන් ප්‍රමුඛත්වයක් ගනී. සමෘද්ධි ව්‍යාපෘතිය යටතේ, යුද්ධයෙන් අභ්‍යන්තර අවතැන් වූවන්ගෙන්, එක් සාමාජිකයෙකු සහිත පවුල් රු. 360 ක් වටිනා මාසික වියළි සලාක කාඩ්පතක් ලැබූ අතර පස් දෙනෙකු හෝ වැඩි ගණනකින් සමන්විත පවුලකට රු. 1200 වටිනා සලාකයක් හිමිවිය.

අනෙක් අතට සුනාමියෙන් අවතැන්වූවන්හට රු. 175 ක් වටිනා වියළි සලාකයක් ද රු. 200 ක මුදලක් ද සහිතව ලැබිණි. ඒ අනුව, යුද්ධයෙන් අවතැන්වූවෙකුගේ මාසික දීමනාවට වැඩි ප්‍රමාණයක් සුනාමියෙන් අවතැන්වූවෙකු සතියක් තුළ ලබා ගනු ලැබිණි.⁹¹ යුද්ධයෙන් අවතැන්වූ සෑම පවුලක්ම නැවත පදිංචිවීම උදෙසා රජයෙන් රු. 25,000 ක දීමනාවක් ලබන අතර උතුරු නැගෙනහිර නිවාස ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩසටහන යටතේ රු. 250,000⁹² ක නිවාස දීමනාවක් ලැබීමට ද සුදුසුකම් ලබති. කෙසේ වුවද, යුද්ධයෙන් අවතැන්වූ සියල්ලන්ටම නිවාස දීමනා පිරි නැමීමට තරම් ප්‍රමාණවත් අරමුදලක් වැඩසටහනට නොමැත. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ව්‍යාපෘතිය සඳහා අර්ථලාභීන් හඳුනාගැනීමේ දී රජයේ සේවකයින් අනිවාර්යයෙන්ම තෝරා ගැනීමක් කිරීමට සිදුවිය.⁹³

සහනාධාර ප්‍රමාණය පමණක් නොව එහිදී සහන කාලය ද විෂමතාවයෙන් යුතු විය. යුද්ධයෙන් අවතැන්වූවන් අනිවාර්යයෙන්ම දුගී බවින් අන්තයටම ගිය පිරිසක් වන අතර ඔවුන්ගෙන් බහුතරය වසර දහයකට වැඩි කාලයක් මුළුල්ලේ අවතැන්වී සිටිති. සුනාමියෙන් අවතැන්වූවන් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ හා නැවත පදිංචි කිරීමේ වැයමේදී දක්නට ලැබුණු ඉතා කඩිනම්

91. මීට අමතරව, අහිමි වූ ජීවනෝපාය උදෙසා, සුනාමියෙන් අවතැන් වූ පිරිස් ද රු. 5000 දීමනාව ලැබීමට සුදුසුකම් ලැබූහ.

92. මෙම දීමනාව ආරම්භයේදී රු. 150,000 ක් වූ අතර පසුව එය සුනාමියෙන් විපතට පත් පුද්ගලයින් හට පිරිනැමූ වන්දි මුදලට සමගාමී වන පරිදි රු. 250,000 දක්වා වැඩි කෙරිණි.

93. තොරතුරු එක් රැස් කරගනු ලැබුවේ, මධ්‍යම ප්‍රදේශ දිස්ත්‍රික්කයේ අතිරේක දිසාපති, පුනරුත්ථාපන මහතා සමඟ පැවැත්වූ සම්මුඛ සාකච්ඡාවක් මගිනි.

අවධානය හා හදිසිය, යුද්ධයෙන් අවතැන්වූවන්ගේ තත්ත්වය තවදුරටත් බේදාන්තයක් කරවිය. පහත දැක්වෙන කථා පුවත මෙම තත්ත්වය තවදුරටත් විග්‍රහ කරයි.

අම්පාර තිරුක්කෝවිල්හි පිහිටි කංචනාන්කුඩා යුධ සරණාගත කඳවුර, 1990 දී යුද්ධය හේතුකොට ගෙන ගම්බිම් හැර ගිය කුඩා ජන ප්‍රජාවකට වාසස්ථානය විය. ඔවුහු වසර 12 කට වැඩි කාලයක් මුළුල්ලේ අවතැන් වී සිට ඇති අතර 2002 වසරේදී මුල් පදිංචි ගම් වෙත නැවත පැමිණ ඇත. ඔවුන්හට දිනපතා මුහුණ දීමට සිදු වූ අතිදුෂ්කරතා හේතුකොට ගෙන අවසානයේ දී එහි ඉතුරු වූයේ ප්‍රදේශයේ ලියාපදිංචි වූ පවුල් 185 න් 30 ක් පමණි. 2005 ජූලි මස අප ඔවුන් හමුවීමට ගිය අවස්ථාවෙහි රාණි ඇයගේ පැල්පතට (වරකට පුද්ගලයින් 3 කට වැඩි ප්‍රමාණයකට ඉඩකඩ නිවස තුළ නොවීය) පැමිණෙන ලෙස අපට ආරාධනා කොට ඇයගේ ජීවිත කථාව අපට හෙළි කළාය. ඇය ඉපිද හැදීවැඩී ඇත්තේ කොළඹ වන අතර අම්පාරට පැමිණ ඇත්තේ විවාහයෙන් පසුවය.

රාණි, ඇගේ සැමියා, සෙල්වරාජ් හා කුඩා දරුවන් දෙදෙනා මීට පෙර දෙවරක් අවතැන්වී ඇති අතර ඔවුන්ගේ ජීවිත වලට ස්ථාවර බවක් හා ආරක්ෂාව ලබා ගැනීමේ අරමුණින් ඔවුන් අයත් ඉඩම් වෙත දැන් නැවත පැමිණ ඇත. සෙල්වරාජ් දිනපතා වැඩ අහිමි තාවකාලික කම්කරුවෙකු වූ බැවින් රාණි ඔහුගේ ඉතා සුළු ආදායම ඉහළ නැංවීමට උපකාරයක් ලෙස වගා කිරීම ආරම්භ කළාය. ඔවුහු, රජය මගින් ලබා දුන් රු. 360 වටිනා ආහාර මුද්දර මත හා රාජ්‍ය නොවන ආයතන මගින් ලබා දුන් ආධාර මත සම්පූර්ණයෙන්ම යැපුණහ. ආසන්නයේම පිහිටි කුඩා පාසල ඔවුහු අවතැන් වූ වහාම වසා දැමුණු හෙයින් ඔවුන්ගේ දරුවන්හට පාසල වෙත කිලෝමීටර් තුනක් පයින් ඇවිද යාමට සිදුවිණි. රාණි මහත් අධිෂ්ඨානශීලී, ඉතා උත්සාහවන්ත කාන්තාවකි. ඇයට සියලු කටයුතු හොඳින් කෙරෙණු දැකිය යුතු වූ අතර ඇගේ නිවස හා දරුවන් පිළිබඳව ආඩම්බර විය. ඇය රජය විසින් ඇයට සලකනු ලැබූ අසාධාරණ ආකාරය නොසලකා සියලුම අප්‍රසන්න සිදුවීම් සිය ආත්මාහිමානයට පහරක් නොවන සේ පසෙක ලිය.

අප ඇයගෙන් සමුගන්නා අවස්ථාවේදී ඇය ලැජ්ජාශීලී ලෙස අපගෙන් එක් ඉල්ලීමක් කළාය. එම ප්‍රදේශයට විදුලි සැපයුමක් නොවූ අතර ඒ ආසන්නයෙන් විදි ලාම්පුවක් සවි කර දීමට අපට හැකියාවක් ඇද්දැයි විමසුවාය. ඒ මන්දයත් කන්ද පිටුපස සුනාම් සමූහ මිනී වළවල් වූ හෙයින් ඔවුන් අවතාර පිළිබඳව බියෙන් පසු වූ බැවිණි.

යුද්ධයෙන් අවතැන්වූවන් කොන් කිරීමට ප්‍රධාන හේතුව වන්නේ ඔවුන් පුනරුත්ථාපනය කිරීම සඳහා ව්‍යාපෘති දියත් කිරීමට දේශපාලනමය ආකර්ශනයක් නොවීමයි. තවද අනිවාර්යයෙන්ම යුද්ධයෙන් අවතැන්වූවන් සමාජයෙහි වෙසෙන ඉතාම දුගී, අඩු අධ්‍යාපනයෙන් යුතු ජන කොටසක් වන අතර ඔවුන්හට බලපෑම් කළ හැකි කණ්ඩායමක් ලෙස සංවිධානය වී සහන ඉල්ලා සිටීමට ඇති හැකියාව ඉතා මදය.

සමාජයේ මෙම කොන්වූ පිරිස කෙරෙහි සුනාමියෙන් වූ බලපෑම දෙආකාර වේ. එක් අතකින් යුද්ධයෙන් අවතැන්වූවන් උදෙසා බොහොමයක් රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන මගින් ක්‍රියාත්මක වෙමින් පැවති සංවර්ධන හා පුනරුත්ථාපන වැඩසටහන්වල අවධානය, සුනාමියෙන් අවතැන්වූවන් කෙරෙහි යොමු විය. අනෙක් අතින්, පශ්චාත් -සුනාමි සහන ප්‍රයත්නයන් හරහා මෙම ප්‍රදේශයට අතිමහත් සම්පත් ප්‍රමාණයක් ගලා එනු දැකිය හැකි වුවද ඒවා යුද්ධයෙන් අවතැන්වූවන් මගහැර යන ලදී. මෙම අනුකම්පාවට ලක්විය යුතු යුධ සරණාගතයින් මෙන්ම සුනාමියට හසු නොවූ දුගී ජනතාව, ඉතා පුළුල් පශ්චාත් සුනාමි සහන හා පුනරුත්ථාපන වැයම තුළින් සැලකිල්ලට භාවිත කළ යුතුව තිබේ.

7. අවසාන සටහන

මෙම පරිච්ඡේදය මගින්, සුනාමි රළු පහර බැස ගිය පසු පැන නැගුණු ගැටලු හා අභියෝගවල පරිමාණය, සංකීර්ණත්වය හා ගැඹුර ප්‍රමාණාත්මකව විග්‍රහ කිරීමට නොහැක. එය සීමාසහිත වපසරියක තිදිමින් ගැටලු සුළු ප්‍රමාණයක් දෙස මතුවිටින් පමණක් කළ නිරීක්ෂණයක් බැවිනි.

2005 දෙසැම්බර් 26 දින සුනාමි විපතෙහි ප්‍රථම සංවත්සරය සිහිපත් කෙරෙන විට සුනාමියෙන් සෘජුව හා වක්‍රව⁹⁴ විපතට පත් සිය දහස් සංඛ්‍යාත ජනතාවට සිය දුක්බර හැඟීම් අතුරින් එම බේදාත්මක දිනය සිහිපත් වන්නට ඇත. තමන් ආදරය කළ තැනැත්තන් අහිමි වූ පිරිස් ඔවුන්ව සිහිපත්ව වැළපෙන්නට ඇත. පශ්චාත් සුනාමි ක්‍රියාකාරකම් මගින් ප්‍රතිලාභ ලැබූ පිරිස්හට නව නිවාස ලැබීම හා ජීවනෝපාය මාර්ගයන් නැවත යථා තත්ත්වයට පැමිණවීම මගින් මතකයන්ගේ වේදනාව දරා ගැනීම පහසු

94. මගේ අවබෝධයට අනුව, රළු පහරට හසුවීම මගින් බලපෑමට ලක් නොවූවද සුනාමියෙන් පසුව සහන, ප්‍රතිසංස්කරණ හා පුනරුත්ථාපන කටයුතුවල නියැලුණු පිරිස් ද එහි බලපෑමට ලක් වූහ.

වත්තට ඇත. එතරම් වාසනාවන්ත නොවූ, එනම් තවමත් තාවකාලික කුඩාමටල ලැබුණේනම් සිටින පිරිස්, ජීවනෝපාය උදෙසා දෙනු ලබන ණය ලැබීමට සුදුසුකම් නොලද පිරිස්, අර්ථලාභී ලැයිස්තුවලින් කපා හැරුණු පිරිස්, පිළිතුරු ලබා නොදෙන විෂමාකාරී නිලධාරීන්හට සිය පැමිණිලි ඉදිරිපත් කළ පිරිස් කෝපයෙන්, අසනහනයෙන් හා දැඩි කළකිරීමකින් පසු වනවා ඇත. සුනාමියෙන් අනතුරුව දූෂණයට ලක් වීම, සොරකම්වලට ලක්වීම, අල්ලස් ලබා දීමට බල කිරීම මගින් අයුතු ප්‍රයෝජන ගැනීමට ලක්වීම වැනි පුද්ගල පීඩනයන්ට ලක් වූ පිරිස් තමන්ට නීතිය ඉටුවීම පිළිබඳ පිපාසයෙන් සිටිනු ඇත.

සුනාමියෙන් විපතට පත් පුද්ගලයින්ගේ යහපත වෙනුවෙන් අවංකව ක්‍රියා කළ පුද්ගලයින් එහිදී සිදු වූ අඩු ලුහුඬුකම් පිළිබඳව හෝ ඇතැම්විට තමන් පිළිබඳව කළකිරීමට පත්ව සිටිනවා විය හැක. ධනවත් වීම, බලාපොරොත්තු සඳහා වීම, නව අත්දැකීම්, බෙදාහදා ගැනීම, ඉගෙනුම් සහ මානුෂිකත්වය අත්විඳි පුද්ගලයින් නිහඬව ස්තූතිවන්ත වනවා ඇත. මිනිසුන්ගේ වේදනාවන් නොහැඟෙන පරිදි විසඳවත්, තම ලාභ ප්‍රයෝජන තකා, තම දේශපාලන වාසි තකා, වංචා හා දූෂණ තකා, තමන්ගේ සංවිධාන පුළුල් කිරීමට, අයුතු ලෙස ආගම්වලට හැරවීමට සහ යුද්ධය කැඳවීමට සුනාමිය යොදා ගත් පුද්ගලයින් ඒ පිළිබඳව පසුතැවීම හෝ සතුටුවීම හෝ මේ කිසිවක් පිළිබඳව හැඟීමකින් තොරව සිටිනවා විය හැක.

හිස වසර මුළුල්ලේ, ඉහත සඳහන් කළ සියලුම කණ්ඩායම්වල ජීවිත, අත්දැකීම්, හැඟීම් සහ ක්‍රියාකාරකම්වල ඒකාගාරී වීම මගින් මුළු ශ්‍රී ලංකාවේම සුනාමි අත්දැකීම් සහ මතකය ගොඩනැගී ඇත. එකිනෙකාගේ මාර්ගයන් තරණය කරමින් නොනවත්වා සිදු කෙරෙන මෙම කණ්ඩායම්වල වෙන් වෙන් සංචාරයන්වලට නිසි මාර්ගෝපදේශයක් ලබා දීමට සමහර විට කුඩා මූලධර්මයන් කිහිපයක් ලබා දිය යුතුව ඇත.

සැබවින්ම, 2005 මැයි මස, රජය හා එහි සංවර්ධන කොටස්කරුවන් විසින් මාර්ගෝපදේශ මූලධර්ම 8 ක් කෙටුම්පත් කරන ලදී.

1. සාධාරණත්වය පිළිබඳ මූලධර්මය - යථා තත්ත්වයට ගෙන ඒම සිදු කළ යුත්තේ හඳුනාගත් අවශ්‍යතාවයන්ට සහ දේශීය ප්‍රමුඛතාවලට අනුකූලවය. එය ජනවාර්ගික අර්බුදය පිළිබඳව සංවේදී විය යුතු අතර අසාධාරණ නොවිය යුතුය.

2. උපකාරිත්වයේ මූලධර්මය - යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් හැකි පමණ විමධ්‍යගත කළ යුතුය.
3. සාකච්ඡා පැවැත්වීම පිළිබඳ මූලධර්මය - දේශීය විපතට පත් ප්‍රජාව හා කොටස්කරුවන් සමග සාකච්ඡා පැවැත්වීම අනිවාර්ය වේ.
4. සන්නිවේදය හා විනිවිදභාවය පිළිබඳ මූලධර්මය - සෑම මට්ටමකම තීරණ ගැනීමේ දී හා ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී සන්නිවේදනය හා විනිවිදභාවය තහවුරු කළ යුතුය.
5. අනාගත අසරණභාවය අඩුකිරීමේ මූලධර්මය - ප්‍රතිසංස්කරණය හා පුනරුත්ථාපනය මගින් ස්වභාවික විපත්වලට අනාගතයේ දී ගොදුරු වීමට ඇති අවදානම, අසරණභාවය අඩු කළ යුතුය.
6. තනි පුද්ගල මැදිහත්වීම් විග්‍රහ කිරීම පිළිබඳ මූලධර්මය - සියලුම පශ්චාත් සුනාමි තනි පුද්ගල මැදිහත්වීම්, එහි තිරසාරභව, බලපෑම හා ප්‍රතිඵල උදෙසා විග්‍රහ කළ යුතුය.
7. ණයවලින් මුදා හැරීම කළමනාකරණය පිළිබඳ මූලධර්මය
8. සම්බන්ධීකරණය පිළිබඳ මූලධර්මය - ප්‍රතිලාභ වැඩි කිරීම හා ප්‍රතිලාභ වරකට වඩා ලැබීම වැළැක්වීමට රජය හා රජයේ නොවන අංශ අතර සෑම මට්ටමකදීම සම්බන්ධීකරණයක් තිබීම අත්‍යවශ්‍යය.⁹⁵

මෙම මූලධර්ම, පශ්චාත් සුනාමි මෙහෙයුම්වල නියැලුණු බොහෝ කොටස් විසින් සම්පූර්ණයෙන් හෝ ස්ථීරව ක්‍රියාත්මක කරනු නොලැබීණි. මෙයට හේතුව නම් මෙම මූලධර්ම පැනනැගී ආචාර ධර්ම ඊට මැදිහත් වූ කොටස්වල සැලකිල්ලට ප්‍රමාණවත් පරිදි භාජනය නොවීමයි. සුනාමියෙන් විපතට පත් වුවද නොවුවද ඔවුන් සියලු දෙනාටම භුක්ති විඳීමට අයිතිය ඇති විශ්ව මානව අයිතිවාසිකම් අවබෝධ කර ගැනීම ඒවාට ගෞරව කිරීම, සාක්ෂාත් කිරීම හා ස්ථීර කිරීම එම ආචාර ධර්මයි.

එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පශ්චාත් සුනාමි මෙහෙයුම්වල නිරත වූ බොහෝ කොටස්වලට සේවා සපයන්නන් ලෙස ඔවුන් දැරිය යුතු වගකීම හා බර පිළිබඳව හැඟීමක් නොමැත. එය වගකීම නම්, සුනාමියෙන් විපතට පත් වූවන්ගේ දුක්, කම්කටොළු දුරු කිරීම හා ඔවුන් ගේ ජීවිත නැවත ගොඩ නැඟීම සඳහා අවශ්‍ය සියලුම උපකාර හා ආධාර සැපයීම සඳහා අන්තර්

95. පශ්චාත්-සුනාමි පුනරුත්ථාපනය හා ප්‍රතිසංස්කරණය: මාර්ගෝපදේශ මූලධර්මවලට අනුකූලවීම, පසුබිම් පත්‍රය, ITDG වැඩමුළුව - Building Back Better, 2006 ජනවාරි.

ජාතික ප්‍රජාවෙන් ලැබුණු අතිවිශාල මුදල් සම්භාරය හා සම්පත් සමඟ ඔවුන් ඇතිකරගත් විශ්වාසය මත, එම සම්පත් සම්බන්ධයෙන් භාරකරුවන් හා සේවකයින් ලෙස ක්‍රියා කිරීමේ වගකීම හා සුනාමියෙන් විපතට පත්වූවන්ට අයත් මුදල් හා සම්පත් ඔවුන්ගේ උපරිම යහපත උදෙසා පමණක් භාවිතා කිරීම එම වගකීමයි.

අපගේ මෙම සංචාරයේ යෙදෙන කණ්ඩායම් මෙම ආචාර ධර්ම අනුගමනය කළ වහාම හා මෙම භාරදුර වගකීම දැරීමට අවංකව උත්සාහ කළ වහාම අපගේ ජාතිය නිවැරදි දිශාවට ගමන් කිරීම ආරම්භ වනු ඇත.

III

මානව හිමිකම් සඳහා වන අධිකරණමය රැකවරණය

කිෂාලි පින්ටෝ ජයවර්ධන*

1. හැඳින්වීම

විනිශ්චය කිරීමේ පදනම ලෙස බලතල බෙදා හැරීමේ සිද්ධාන්තය හා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී මූලධර්ම යොදා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් ගැලිගන් (Galligan) වැනි ලේඛකයින් පෙන්වා දී ඇත්තේ;

අධිකරණ සමාලෝචනය වඩාත්ම යුක්තිසහගත වන්නේ එය අභිමතයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී පැන නගින වැදගත් ප්‍රතිපත්තිමය විකල්පයන් ඉලක්ක කරන අවස්ථාවලදී නොව, එවැනි අභිමතයක් ක්‍රියාත්මක කරන පවතින ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථානුකූල රාමුවෙහි කොටසක් වශයෙන් ගැනෙන්නා වූ වටිනාකම් මත එහි අධිකරණ සමාලෝචනය පදනම් වන විටයි. අභිමතයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී බාධක ලෙස පවත්නා යම් යම් වටිනාකම් පැවතීම අධිකරණ සමාලෝචනයක් සාධාරණීකරණය කරයි.¹

ඒ අනුව අධිකරණ සමාලෝචනයේ වැදගත්කම තීරණය වන්නේ දේශපාලන ක්‍රියාවලිය කෙරෙහි එය වගකිවයුතු වන ප්‍රමාණය අනුව නොව, මූලික සහ විරස්ථායී ව්‍යවස්ථානුකූල වටිනාකම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම

* නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ සහ සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් ඒකකයේ අංශ ප්‍රධානි, නීතිය හා සමාජ භාරය; කර්තෘ (නීති) උපදේශක / නිරූ ලිපි රචක, සන්ධි ටයිම්ස්, කොළඹ.

1. ඩී.ජේ. ගැලිගන්, අභිමතානුසාරී බලතල: නිල අභිමතය පිළිබඳ නෛතික අධ්‍යයනයක්, ක්ලැරන්ඩන් මුද්‍රණාලය, 1986.

සඳහා ඒ තුළ ඇති කැපවීම මතය.² මෙකී මූලික අරමුණෙන් බැහැර වුවහොත් එමගින් අධිකරණය යන ආයතනය කෙරෙහි විනාශකාරී ප්‍රතිඵල ගෙන දෙන අතර නීතියෙහි අරමුණු හා පරමාර්ථ සඳහා පවතින ගරුත්වය සිඳි බිඳ දැමීමට ද එය හේතුවන බව නොකිවමනාය.

2005 වර්ෂය තුළදී ශ්‍රී ලංකා ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් දෙන ලද සමහර නඩු තීන්දු සෘජුවම මහජන සංවාදයට සහ සාකච්ඡාවට භාජනය විය. ඉන් එක් අවස්ථාවක් බලහත්කාරයෙන් අතුරුදහන් කිරීමේ සිද්ධියක් සම්බන්ධයෙන්, පොදුවේ ඉතා උසස් යැයි ගරු කරනු ලබන ජීවත් වීමේ අයිතිය අදාළ කර ගැනීම පිළිබඳ නඩු තීන්දුවක් වූ අතර, අනෙක, භාෂණයේ හා ප්‍රකාශනයේ නිදහස ඇතුළත තොරතුරු දැන ගැනීමට ඇති අයිතිය පුළුල් කිරීම පිළිබඳව සලකා බලන ලද නඩු තීන්දුවකි.

එමෙන්ම, අවධානයට ලක් වූ වඩාත් විවාදාපන්න ප්‍රශ්න දෙකක් ද විය. පළමුවැන්න, (දැනට ශ්‍රී ලංකාවේ විධායක ජනාධිපති ධුරය දරන) හිටපු අග්‍රාමාත්‍යවරයා විසින් සාපරාධී සාවද්‍ය පරිහරණය/සාපරාධී විශ්වාසය කඩකරමින් කරන ලදැයි චෝදනා කෙරුණු ක්‍රියා සම්බන්ධයෙන් වූ අපරාධ පරීක්ෂණ කටයුතු නතර කරමින් දෙන ලද අතුරු නියෝගය වූ අතර දෙවැන්න, උතුරු නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල පශ්චාත් සුනාමි සහන බෙදාහැරීමේ කාර්යය සඳහා පිහිටුවන ලද යන්ත්‍රණයක යම් යම් අංගවල ක්‍රියාකාරීත්වය නතර කෙරුණු, "PToms නඩුව" ලෙස ප්‍රකට නඩුවේ දී දෙන ලද අතුරු

2. මෙම කතුවරයා විසින්, කොළඹ, විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රයේ නීති විවරණය 2001 සඟරාවේ 5 වන වෙළුමෙහි, Moot Point හි පළ කරන ලද ඡන්දය ප්‍රකාශ කිරීමට ඇති අයිතිය තුළ මෙකී ව්‍යවස්ථානුකූල මූලධර්මය ක්‍රියාත්මක වීම සම්බන්ධයෙන් සාකච්ඡාවක් ඇතුළත් "ඵගොඩවෙළ නඩු තීන්දුව: විධායකයේ මැදිහත්වීම කෙරෙහි අධිකරණය ප්‍රතිචාර" යන ලිපිය කියවන්න. (නිල නීති වාර්තාවල මැදිවක එදිරිව මැතිවරණ කොමසාරිස් (2001) 1 ශ්‍රී.ලං.නී.වා. 177 ලෙස සාවද්‍ය ලෙස වාර්තාගත කොට ඇති) ජයන්ත අධිකාරී ඵගොඩවෙළ සහ තවත් අය එදිරිව මැතිවරණ කොමසාරිස් නඩුවේ දී, 1988 අංක 35 දරන පනතින් සංශෝධිත 1988 අංක 2 දරන පළාත් සභා මැතිවරණ පනත, මැතිවරණ දූෂණ ක්‍රියා වැළැක්වීම පිණිස මැතිවරණ කොමසාරිස්වරයාට බලය පැවරෙන අයුරින් අර්ථනිරූපණය කරමින් එවකට ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ විනිසුරු එම්.ඩී.එම්. ප්‍රනාන්දු දෙන ලද ප්‍රතිචාරය තීන්දුව පිළිබඳව අවධානය යොමු කරන ලදී.

නියෝගය විය.³ මෙකී නඩු තීරණ පිළිබඳව මෙම පරිච්ඡේදයේ දී සාකච්ඡා කෙරේ.

මීට පෙර අනුගමනය කළ පටිපාටිය අනුව යමින්, අයිතිවාසිකම් ප්‍රවර්ධනය කිරීමට ඉවහල් වූ, ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් පනත් කෙටුම්පත් සම්බන්ධයෙන් හා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 140 වන ව්‍යවස්ථාව ප්‍රකාරව අභියාචනාධිකරණයේ තීරණ සම්බන්ධයෙන් දෙන ලද තෝරාගත් නඩු තීන්දු කිහිපයක් මෙම පරිච්ඡේදය තුළින් විශ්ලේෂණය කෙරේ. සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතියේ වෛකල්පික ප්‍රොටෝකෝලය ප්‍රකාරව, ශ්‍රී ලාංකික පුරවැසියෙකු විසින් ගොනු කරන ලද පුද්ගල පැමිණිල්ලක් සම්බන්ධයෙන් එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුව දුන් තීරණයක් පරීක්ෂා කිරීමෙන් එය අවසන් වේ. අධිකරණයට අපහාස කිරීමේ වරදට එරෙහිව අධිකරණය සතු බලතල ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී මෙම තීරණය විශේෂයෙන් වැදගත් ය.

2. සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් සංදර්භය තුළ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ අධිකරණමය ප්‍රතිචාර

2.1 පුද්ගල "අතුරුදහන්වීම්" හා ජීවත් වීමේ අයිතිය සහතික කිරීම

ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය මෙම වර්ෂය තුළදී ප්‍රකාශයට පත් කළ වැදගත් නඩු තීන්දුවක් මගින් (කනපතිපිල්ලේ මව්වචල්ලවන් එදිරිව ත්‍රිකුණාමලය, කෙසෙල් තුඩුව හමුදා කඳවුරේ ස්ථානභාර නිලධාරී සහ තවත් අය යන නඩුවේදී⁴) ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13(4) වගන්තිය මගින් "අතුරුදහන්"

3 වත්දිකා කුමාරතුංග ජනාධිපතිතුමාගේ දෙවන ධුරකාලය අවසන් වන දිනය පිළිබඳව පූජ්‍ය ආචාර්ය ඔමල්ජේ සෝහිත හිමි එදිරිව දයානන්ද දිශානායක කොමසාරිස් සහ තවත් අය (ශ්‍රේ.අධි (මු/අ) 278/2005 එස්.පී.එම්. 2005.08.26) නඩුවේදී ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 125(1) හා 126 යන ව්‍යවස්ථා දෙකම යටතේ නඩුව කරගෙන යාමේ අවසරය ලබා දුන්නද, අදාළ කරුණ පිළිබඳව තීරණය කරමින් (අගවිනිසුරු සරත් නන්ද සිල්වා සමගින් ජයසිංහ, උදලාගම, දිසානායක හා අමරතුංග යන විනිසුරුවරුන් එකඟ වෙමින්) දෙන ලද ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ නඩු තීන්දුව මූලිකව ම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 126 ව්‍යවස්ථාවට වඩා 125(1) ව්‍යවස්ථාව පෘෂ්ඨ කොට ගත් හෙයින් එකී නඩු තීන්දුව මෙම පරිච්ඡේදයේ දී සාකච්ඡා කරනු නොලැබේ. මෙම නඩුවේ දී අධිකරණය විසින් 125(1) ව්‍යවස්ථාව යොදා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් තර්කානුකූල විවේචනයක් සඳහා ජ්‍යෙෂ්ඨ නීතිවේදී ආර්.කේ.ඩබ්. ගුණසේකර මහතා විසින් ශ්‍රී ලංකා නීතිඥ සංගමයේ Newsletter සඟරාවේ 2005 නොවැ/දෙසැ කලාපයට සපයන ලද "CBK to 2006 - Why the Supreme Court decision is wrong" නම් ලිපිය බලන්න.

4. ශ්‍රේ.අධි. අභියාචන අංක 90/2003 - ශ්‍රේ.අධි. (විශේෂ) එල්.ඒ. අංක. 177/2003, එස්.පී.එම්. 2005.03.31 විනිසුරු ශිරාණි ඒ. බණ්ඩාරනායක සමග එන්.කේ. උදලාගම හා රාජා ප්‍රනාන්දු යන විනිසුරුවරුන් එකඟවෙමින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද නඩු තීන්දුව.

නොවීමට ඇති අයිතිය අවධාරණය වන බව ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය ප්‍රකාශ කළේය. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ අඩංගු අදාළ වගන්තියේ දැක්වෙන්නේ "නීතියෙන් නියම කරනු ලැබූ කාර්ය පටිපාටියට අනුකූලව නිසි අධිකරණයක් විසින් කරනු ලැබූ ආඥාවක් අනුව මිස, කිසිම තැනැත්තෙකු මරණීය දණ්ඩනයට යටත් කිරීම හෝ කිසිම තැනැත්තෙකු බන්ධනාගාරගත කිරීම හෝ නොකළ යුත්තේ ය" යනුවෙනි.

මෙම නඩුවේදී, 1990 වර්ෂයේ දී කෙසෙල් තුඩුව හමුදා කඳවුරේ නිලධාරීන් සිදුකළ වැටලීමකදී හා සෝදිසි මෙහෙයුමක දී සිය පුතුන් දෙදෙනා ද සමගින් අත්අඩංගුවට ගන්නා ලද පියකු විසින් අභියාචනාධිකරණයෙහි ගොනු කරන ලද හඬයාස් කෝපුස් (habeas corpus) අයදුමක් සලකා බැලුණි. අනතුරුව පියා නිදහස් කෙරුණු අතර ඔහුගේ පුතුන් දෙදෙනා හමුදා කඳවුරු තුළ සිරභාරයෙහි තබන ලදුව පසුව "අතුරුදහන්" වූහ. මෙම නඩුව පසුගිය දශකවල සිදු වූ බේදනීය සිද්ධීන්වලට සාක්ෂ්‍ය දරන, දැනට ද අභියාචනාධිකරණය ඉදිරියෙහි විභාග වෙමින් පවතින නඩු රාශියක් අතුරින් එක් නඩුවක් පමණි.

තමා විසින් පෙත්සමෙහි නම් සඳහන් කරන ලද හමුදා නිලධාරියා, සිය පුතුන් දෙදෙනා අත්අඩංගුවට ගැනීම හා රඳවා තබා ගැනීම සඳහා සත්‍ය වශයෙන්ම වගකිවයුතු යැයි ඔප්පු කිරීමට පියා අසමත් වීම යන කරුණ මත ඔහු විසින් ගොනු කරන ලද පෙත්සම් අභියාචනාධිකරණය නිෂ්ප්‍රභා කළ අවස්ථාවේදී සාමාන්‍යයෙන් මෙම කාරණය අවසන් විය යුතුව තිබුණි. කෙසේ වුවද, ඔහු ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට අභියාචනා කළ අතර එහි දී ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය අතිශයින්ම නව මුහුණුවරක හේතු මත අභියාචනයට අවසර ලබා දුණි.

ඔහුගේ අභියාචනය අභියාචනාධිකරණය ඉදිරියෙහි විභාගයට ගැනුණු අවස්ථාවේ මතු වූ අතිශයින්ම වැදගත් ප්‍රශ්නය වූයේ අදාළ කරුණ මගින් රජයේ නිලධාරියකු විසින් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13(4) ව්‍යවස්ථාව යටතේ සිදු කරන ලද මූලික අයිතිවාසිකම් කඩකිරීමක් හෙළිදරව් වන්නේ ද යන්න හා ඔහුගේ එකී ක්‍රියාවට රජය වගකීමට බැඳෙන්නේ ද යන්න ය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 126(3) ව්‍යවස්ථාව ප්‍රකාරව තීරණය කිරීම පිණිස අදාළ කාරණය සම්පූර්ණයෙන් ම ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය වෙත යොමුකළ යුතුව තිබුණේද? 126(3) ව්‍යවස්ථාව සඳහන් කරන්නේ ඊට ආඥා සඳහා කරන ලද ඉල්ලීම් අභියාචනාධිකරණයෙහි විභාග කිරීමේ දී, මූලික අයිතිවාසිකමක් කඩකර ඇති බවට බැලූ බැල්මට පෙනෙන සාක්ෂි

ඇති විට, එම කාරණය තීරණය කිරීම සඳහා ඒ අධිකරණය විසින් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය වෙත යොමු කළ යුතු බවයි.

මීට ඉහත දී, ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව තුළ ජීවත්වීමේ අයිතිය සුවිශේෂීව සඳහන් නොවීම හේතුකොට ජීවත්වීමේ අයිතිය හෝ (නිශේධනාත්මකව යෙදූ කළ) ජීවිතය අහිමි කරනු නොලැබීමේ අයිතිය විනිසුරුවරුන් පිළිගෙන නොතිබූ නිසා එවැනි තර්කයක් ගෙන ඒමේ හැකියාවක් නොතිබුණි. කෙසේ වුවද, වින්දිතයකුහට පෞද්ගලිකවම අධිකරණයේ පිහිට පැතිය නොහැකි හා සහන ඉල්ලා සිටිය නොහැකි අවස්ථාවල දී, රජයේ අත්අඩංගුවේ සිටිය දී වධහිංසාවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මියයන තැනැත්තෙකුගේ නීත්‍යානුකූල උරුමකරුට හෝ නීත්‍යානුකූල යැපෙන්නෙකුට අධිකරණය වෙත යාමේ සහ සහන ලබා ගැනීමේ අයිතිය පිරිනමමින් මෑත කාලීනව, 2003 සහ 2004 වර්ෂවල, දිස් වූ අධිකරණමය වර්ධනීය තත්ත්වයන් පැරණි සම්ප්‍රදාය වෙනස් කොට ඇත.

මෙකී අධිකරණමය විත්තනය අනුව සහ ඊට සමගාමී අර්ථනිරූපණ මූලධර්ම අනුව යමින්, මව්වචල්ලවන් නඩුවේ දී විනිසුරු ශිරාණි ඒ. බණ්ඩාරනායක ස්වකීය තීන්දුව සටහන් කරමින් තීරණය කළේ අභියාචනාධිකරණය ස්වකීය ආඥාව කළ වකවානුවේ දී සමහර රාජ්‍ය නිලධාරීන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13(4) ව්‍යවස්ථාව උල්ලංඝනය කිරීම් සිදු කළ බව "සැකයෙන් තොර" කරුණක් වූ හෙයින් අභියාචනාධිකරණය

5. සිල්වා ඵදිරිව ඉද්දමල්ගොඩ (2003 [2] ශ්‍රී.නී.වා, 63 - එම්.ඩී.එච්. ප්‍රනාන්දු විනිසුරු ගේ නඩු තීන්දුව හා වැවලගේ රාණී ප්‍රනාන්දු (නැසිහිය ලමා හේවගේ ලාල් ගේ බිරිඳ) සහ තවත් අය ඵදිරිව ස්ථානභාර නිලධාරී, සුළු අපරාධ, සිදුව පොලිස් ස්ථානය, සිදුව සහ තවත් අට දෙනෙක්, ශ්‍රේ.අධි.(මු/අ) අංක 700/2002, එස්.සී.එම්. 2004.07.26, ඡේ. ඒ. එන් ද සිල්වා සහ නිහාල් ජයසිංහ විනිසුරුවරුන් එකඟ වූ විනිසුරු ශිරාණි ඒ. බණ්ඩාරනායක ගේ නඩු තීන්දුව.
6. බොහෝ අයට මෙකී වර්ධනීය තත්ත්වය සාමාන්‍ය, ස්වභාවික හා තර්කානුකූලයැයි පෙනී යා හැකි වුවද මෙකී ව්‍යංගික අයිතිය පිළිගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට දශක කිහිපයක් ගත විය. මේ තත්ත්වය, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව තුළ ජීවත්වීමේ අයිතිය පිළිබඳ විධිවිධාන අන්තර්ගත නොවීම නිසාම පමණක් ඇතිවූවක් නොව මූලික අයිතිවාසිකම් කඩවීමක් පිළිබඳව අධිකරණයට පැමිණිලි කළ හැක්කේ එසේ අයිතිවාසිකම් කඩවීමට ලක් වූ තැනැත්තා විසින්ම හෝ ඔහුගේ/ඇයගේ නීතිඥවරයා විසින් පමණක් යැයි 126(2) ව්‍යවස්ථාවෙහි විධිවිධාන සලසා තිබීම ද නිසා ඇති වූවකි. කෙසේ වුවද, පෙර සඳහන් පාද සටහනෙහි දක්වන ලද නඩු තීන්දුවල දී අධිකරණය "තැනැත්තා" යන පදය පුළුල්ව අර්ථනිරූපණය කරන ලද අතර, එසේ නොකළහොත්, සිරගත කිරීම හෝ වධහිංසා කිරීම යන වඩා අඩු මට්ටමක වන උල්ලංඝනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් ප්‍රතිකර්මයක් සලසන අතරතුර, එම වධහිංසා ක්‍රියාවන් මගින් මරණය සිදු කිරීම යන වඩා තදබල වරද සම්බන්ධයෙන් කිසිදු ප්‍රතිකර්මයක් නොසැලැසීමෙන් විෂමතාවයක් නිර්මාණය වීමට ඉඩ තිබෙන බවද අධිකරණය තීරීක්ෂණය කළේය.

වෙනත් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට යොමු කිරීමක් ව්‍යවස්ථානුකූලව ඉල්ලා සිටින ලද බවයි.

වැදගත් කරුණක් වන්නේ තම අයදුම මගින් අධිකරණය වෙත යෝජනා කිරීමේ භාරය 126(3) ව්‍යවස්ථාව මගින් පෙක්සම්කරුවකු මත නොපවරන බවත් ඒ පිළිබඳ භාරය ඇත්තේ අභියාචනාධිකරණය වෙත බවත් නිරීක්ෂණය කරනු ලැබීමයි. රිටි අයදුමක් විභාග කිරීමේ දී මූලික අයිතිවාසිකමක් කඩකර ඇත්ද යන්න තීරණය කිරීම අභියාචනාධිකරණයේ වගකීම වන්නේය.

ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය ඉදිරියෙහි ගෙන හැර දැක්වූ කරුණු විශ්ලේෂණය කිරීමෙන් අනතුරුව, විනිසුරු බණ්ඩාරනායක තීරණය කළේ අදාළ තැනැත්තන් අත්අඩංගුවට ගැනීම හා රඳවා තබා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් 1 වන වගඋත්තරකරු වගකිවයුතු නොවීය හැකි වුවද, හා/හෝ එකී අත්අඩංගුවට ගැනීම හා රඳවා තබා ගැනීම පිළිබඳව කවර ආකාරයක හෝ දැනුමක් ඔහු සතුව නොතිබිය හැකි වුවද නිසැකවම එකී කඳවුරේ වෙනත් ඒකකයක හෝ ඒකක දෙකෙහිම නිලධාරීන් විසින් එකී තැනැත්තන් අත්අඩංගුවට ගැනීම හා රඳවා තැබීම සිදු කරන්නට ඇති බවය.

විශේෂයෙන්ම, එදිරිවාදිකම් ඉතා උච්චව පැවති අදාළ වකවානුවේ දී හමුදා බලධාරීන්ගේ අවසරය/දැනුම නොමැතිව කෙසෙල්කුඩුව හමුදා කඳවුරෙහි සිවිල් ජනතාවට රැඳී සිටීමට ඉඩ දුන්නේ යැයි සිතීම අපහසුය. එහෙයින්, අදාළ පුද්ගලයන් හමුදා කඳවුරෙහි රඳවා තබනු ලැබුයේ හමුදා නිලධාරීන්ගේ අනුදැනුම හා අවසරය ඇතිවය යනුවෙන් නිගමනය කිරීමත්, අභියාචකයාගේ පුතුන් දෙදෙනාට කුමක් සිදුවී ද යන්න පැහැදිලි කිරීමට හමුදා බලධාරීන් වගකීමට බැඳෙන බව නිගමනය කිරීමත් සාධාරණ වන්නේය.

ඒ අනුව, විනිසුරු බණ්ඩාරනායක පහත සඳහන් පරිදි ප්‍රශ්න කළාය:

එවැනි අවස්ථාවකදී, හබයාස් කෝපුස් රිටි ආඥාවක් ලබා ගැනීම සඳහා අධිකරණයෙන් ඉල්ලා සිටීමට අභියාචකට අයිතියක් නැතැ'යි යන්න පැවසීම නිවැරදි වන්නේ ද? හබයාස් කෝපුස් රිටි ආඥාව වූකලී ප්‍රතිකර්මයක ස්වභාවයේ රිටි ආඥාවක් වන අතර, එය පෞද්ගලික නිදහස සාවද්‍ය ලෙස අහිමිකරනු ලබන සෑම අවස්ථාවකදීම ප්‍රතිකර්මයක් වශයෙන් පවතින්නකි. හබයාස් කෝපුස් රිටි ආඥාවේ පදනම වන්නේ නීත්‍යානුකූලව සාධාරණීකරණය කළ නොහැකි නීති විරෝධී රඳවා තබා ගැනීම හෝ නීති විරෝධී ලෙස සිර කොට තැබීම වන අතර, අභියාචකයාගේ පැමිණිල්ල ද පුද්ගල නිදහස හා සම්බන්ධ වේ.

අදාළ පුද්ගලයන් අත්අඩංගුවට ගැනීම හා රඳවා තබාගැනීම සම්බන්ධයෙන් පළමුවන වගඋත්තරකාර නිලධාරියා වගකිවයුතු වන බවට සාක්ෂි කිසිවක් නොවූ හෙයින්, එකී පුද්ගලයන් අතුරුදහන් කිරීම සඳහා රජය වගකිවයුතු යැයි තීරණය කරන ලද අතර වන්දි සහ නඩු ගාස්තු ලෙස රු 300,000 ක් ගෙවීමට රජයට නියම කෙරිණි.

තවද, අදාළ පුද්ගලයන් අත්අඩංගුවට ගනු ලැබුවේ 1990 දී වුවද අභියාචක, අභියාචනාධිකරණය වෙතට පැමිණ ඇත්තේ 1994 ජුනි මාසයේ දී හෙයින් මූලික අයිතිවාසිකම් පෙත්සම් ගොනු කිරීම සම්බන්ධයෙන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 126(2) ව්‍යවස්ථාව මගින් නියම කොට ඇති අනිවාර්ය එක් මසක කාල සීමාව අභියාචක තදින්ම අනුගමනය කළ යුතුව තිබුණේ යැයි ප්‍රකාශ කිරීම නිවැරදි නොවන බව තීරණය කෙරිණි.

(අධිකරණයේ මතය අනුව) මෙහි ප්‍රශ්නගත කරුණ වූයේ හබයාස් කෝපුස් රිටි ආඥාවක් මිස, ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ මූලික අයිතිවාසිකම් අධිකරණ බලයට අනුකූල වන පරිදි පෙත්සමක් ගොනු කළේද යන්න නොවේ. අභියාචක, අභියාචනාධිකරණය වෙතින් ඉල්ලීම කර ඇත්තේ සහමුලින්ම වෙනස් කරුණක් මත හෙයින් එක් මසක කාල නියමය මෙම නඩුවේ අභියාචකට අදාළ නොවීය. එකී තත්ත්වය මත, මෙම අභියාචනය සම්බන්ධයෙන් කාල කඩයිම අදාළ නොවන බව තීරණය කරන ලදී.

මෙම අධිකරණ තීරණය නිසි කල්හි ලබාදුන් තීරණයක් විය. වසර ගණනාවක් තිස්සේ රටෙහි සෑම ප්‍රදේශයකම වින්දිතයන් හා ඔවුන්ගේ පවුල්වල අය අතුරුදහන්වීම් යන සංසිද්ධිය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථානුකූලව මෙන්ම දණ්ඩ නීතිය මගින් ද පිළිගනු ලැබිය යුතු යැයි උද්ඝෝෂණය කරමින් සිටියහ. එක් වකවානුවක දී ලෝකයේ වාර්තාගත වූ දෙවන ඉහළම අතුරුදහන් කිරීම් සංඛ්‍යාව ශ්‍රී ලංකාව තුළ සිදු වූ අතර එනමින් බලන කල මෙකී උද්ඝෝෂණ ව්‍යාපාරයේ හරය තේරුම් ගත හැකිය. වින්දිතයින් දහස් ගණනක් වෙනුවෙන් යුක්තිය ඉටු කර දීමේ අභියෝගයට මුහුණ දීම සඳහා පවතින නීතිය ප්‍රමාණවත් නොවන බව සත්‍යයක් සේ පැහැදිලි වී තිබුණි. එක් අතකින් හබයාස් කෝපුස් ප්‍රතිකර්මය දැරිය නොහැකි තරම් මන්දගාමී ප්‍රතිකර්මයක් බව ද සනාථ වී තිබුණි. අනෙක් අතට ජීවත්වීමේ අයිතිය සම්බන්ධ ප්‍රතිපාදන නොමැතිවීම හා මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කිරීම් පිළිබඳ පෙත්සම් එම සිදුවීම් දැන ගැනීමට ලැබුණු දින සිට එක් මසක් තුළ ගොනු කරනු ලැබිය යුතු වීමේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථානුකූල කොන්දේසිය මූලික අයිතිවාසිකම් හා සම්බන්ධ අධිකරණ බලය අයැද සිටීමට බාධාවක් වී තිබුණි.

මේ සම්බන්ධයෙන් සලකා බලනකල, විශේෂිත ව්‍යවස්ථානුකූල/ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය වෙනස්කම් සිදු කිරීම දැනට ද ප්‍රමුඛ අවශ්‍යතාවයක් ව පවතී. කෙසේ වුවද, මව්වචල්ලවත් නඩුවේ දී හඬයාස් කෝපුස් - රිටි අයදුම් සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13(4) ව්‍යවස්ථාව නිර්මාණශීලී අයුරින් යොදා ගැනීම, නීතිය පුළුල් කිරීම සඳහා දීර්ඝකාලීනව පවතින අවශ්‍යතාවය කෙරෙහි අධිකරණය අනුකූලතාවය දැක්වීම පිළිබඳ මහඟු නිදසුනක් වේ.

2.2 තොරතුරු වෙතට ප්‍රවේශවීමට පුරවැසියන් සතු අයිතිය

සී/ස පාරිසරික පදනම එදිරිව ශ්‍රී ලංකා නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය සහ තවත් අය⁷ නඩුවේදී කොළඹ නගරයෙහි ඇති ඓතිහාසික සමුද්‍රාසන්න පොදු භූමිභාගයක් වන ගාලු මුවදොර පිටිය සංවර්ධනය කිරීමට අදාළව නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය හා පෞද්ගලික සමාගමක් (ඊ.ඒ.පී. නෙට්වර්ක්ස් (පුද්.) සමාගම) අතර එළැඹ තිබුණු ගිවිසුමක අන්තර්ගත කරුණු දැන ගැනීමට මහජනතාව සතු අයිතිය පිළිබඳව අධිකරණය විවේචනාත්මකව කරුණු සලකා බැලීය. නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් "මහා පරිමාණ විවේක සංකීර්ණයක්" ඉදිකිරීම පිණිස ගාලු මුවදොර පිටියේ පාලනය අදාළ පෞද්ගලික සමාගම වෙත පැවරීම පිළිබඳව අවධානය යොමු කරවමින්, 2001 දී සිදු වූ දේශපාලන පෙරළියෙන් අනතුරුව⁸, 2003 දෙසැම්බර් මාසයේ දී පළවූ පුවත්පත් වාර්තාවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මෙම නඩුව පැන නැගුණි.

(මහජන යහපත පිණිස ක්‍රියාකාරී සංවිධානයක් වූ) පෙත්සම්කරු වෙත මෙකී වාර්තා පිළිබඳව සහ විශේෂයෙන්ම, ගාලු මුවදොර පිටිය තුළට නිදහස් හා නිර්බාධී ප්‍රවේශය සඳහා මහජනතාවට ඇති අයිතිය අහිමිවනු ඇති බවට වූ බිය තුරන් කිරීමේ අරමුණින් නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් පළකරන ලද "විදුරුවලටත් වඩා විනිවිද පෙනෙන සුළු" යන මැයෙන් වූ පිටු භාගයක පුවත්පත් නිවේදනය පිළිබඳව කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමෙන් අනතුරුව පාර්ශ්වකරුවන් අතර එළැඹෙන ලද ගිවිසුමෙහි අන්තර්ගත කරුණු දැන ගැනීමට සලස්වන මෙන් ඉල්ලමින් පෙත්සම්කරු දෙපාර්ශ්වයටම ලිපි යැවීය. කෙසේ වුවද, අදාළ ගිවිසුමෙහි පිටපතක් ලබාදීමට තමාට හැකියාවක් නොමැති බව නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය

7. ශ්‍රේ.අධි (මු.අ) අයදුම 47/2004, එස්.සී.එම්. 2005.11.28 අගවිනිසුරු සරත් සිල්වා සමඟ එන්.කේ. උදලාගම හා එන්. ඊ. දිසානායක යන විනිසුරුවරුන් එකඟ වෙමින්.

8. මින් අදහස් වන්නේ 2001 දෙසැම්බර් මාසයේ දී එක්සත් ජාතික පෙරමුණ බලයට පැමිණීමයි.

පිළිතුරු ලෙස දන්වා සිටි අතර, සී/ස ඊ.ඒ.පී. නෙට්වර්ක්ස් (පුද්ගලික) සමාගමෙන් ඊට කිසිදු පිළිතුරක් නොලැබුණි.

එකී ප්‍රතික්ෂේප කිරීම (ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 14(1) (අ) ව්‍යවස්ථාව මගින් සහතික කොට දී ඇති භාෂණයේ සහ ප්‍රකාශනයේ නිදහස තුළින් ගම්‍ය වන) තොරතුරු දැන ගැනීමට ඇති අයිතිය අහිමි කිරීමට සමාන වන බවද එය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට පටහැනි බවද චෝදනා කරමින් පෙත්සම්කරු විසින් අධිකරණය ඉදිරියෙහි පෙත්සමක් ගොනු කරන ලදී. ස්වකීය පුවත්පත් නිවේදනය මගින් නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් ම අදාළ කාරණය වෙත මහජන අවධානය යොමුකර තිබුණේය යන කරුණම (පැවරුම් නියෝගය, ගිවිසුම හා සංවර්ධනය සඳහා අනුමත පිහුරු ද ඇතුළත්ව) අදාළ ලියවිලිවල පිටපත් පෙත්සම්කරුට ලබා ගැනීමේ විශේෂ අයිතියක් නිර්මාණය කර දෙන බවට තර්ක කෙරිණි.

14(1)(අ) ව්‍යවස්ථාව යටතේ තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතියෙහි ස්වභාවය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් හුදෙක් නිල තොරතුරු ලබාදීමට ප්‍රතික්ෂේප කිරීමම 14(1)(අ) වගන්තිය යටතේ වන පෙත්සම්කරුගේ අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කිරීමක් වන බව අධිකරණයේ මතය විය. වෙනත් වචනයකින් ප්‍රකාශ කළහොත්, 14(1)(අ) ව්‍යවස්ථාවෙහි අඩංගු අයිතිවාසිකම් අර්ථාන්විත හා ඵලදායී වීම සඳහා මහජනතාව දැනගතයුතු යම් කරුණක් සම්බන්ධයෙන් මහජන අධිකාරියක් වෙතින් ඊට අදාළ තොරතුරු ලබා ගැනීමේ ව්‍යංගික අයිතියක් ඕනෑම පුද්ගලයෙකුට ඇතැයි තීරණය කරන ලදී.

"මහජන යහපත, රජයේ කටයුතු හා නිල සන්නිවේදනවල රහස්‍යභාවය සුරැකීමට වඩා වැදගත්වන අවස්ථාවලදී එය එසේ වීම අත්‍යවශ්‍ය" බව අදහස් කෙරිණි.

අදාළ තීරණයට එළැඹීමේ දී එම නඩු තීන්දුව මගින් පෙර නඩු තීන්දු සාකච්ඡා කරනු නොලැබූව ද, තොරතුරු දැනගැනීමට ඇති අයිතිය ඇතුළත් වන පරිද්දෙන් භාෂණයේ, අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ හා ප්‍රකාශනයේ නිදහස පිළිබඳ ව්‍යවස්ථානුකූල අයිතිය පුළුල් කිරීම උදෙසා පෙරදී ගෙන ඇති ප්‍රයත්නයන් හි පසුබිම කෙරෙහි යොමු වීම අවස්ථාවෝචිත වේ. මීට අදාළ ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය විධිවිධානය වන 14(1)(අ) ව්‍යවස්ථාවෙහි සඳහන් වන්නේ "...සෑම පුරවැසියෙකුටම භාෂණයේ නිදහසට සහ ප්‍රකාශනය ඇතුළු අදහස් පළ කිරීමේ නිදහසට හිමිකම ඇත්තේය" යනුවෙනි.

ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් මීට ඉහත දී දෙනු ලැබූ නඩු තීන්දු මගින් තීරණය කර තිබුණේ භාෂණයේ අයිතිය තුළ තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය අන්තර්ගතව තිබෙන බවයි.⁹ ප්‍රනාන්දු එදිරිව ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාව¹⁰ නඩුවේදී භාෂණයේ නිදහස සඳහා වන අයිතිය අනෙකුත් අයිතීන් හා ඒකාබද්ධව අයැදිනු ලැබිය හැකි බවත්, භාෂණයේ නිදහස, ව්‍යවස්ථාව මගින් ප්‍රකාශිත සහතිකයන් අර්ථාන්විත කිරීමට අවශ්‍ය වෙනත් ව්‍යංගික සහතිකයන් දක්වා ව්‍යාප්ත වන බවත් හා එය තුළ එකී ව්‍යංගික සහතිකයන් අන්තර්ගත වන බවත් අධිකරණය නිරීක්ෂණය කිරීමට යෙදුණි. මෙලෙස භාෂණයේ නිදහස භුක්ති විඳීම සඳහා යම් යම් තොරතුරු අවශ්‍ය වන අවස්ථාවලදී (සම්මුඛ සාකච්ඡා මගින් හෝ හඬ පටිගත කිරීම් තුළින්) එකී තොරතුරු ලබා ගැනීමට හා සටහන් කර ගැනීමට ඇති අයිතිය ද ඊට ඇතුළත් විය හැකිය.¹¹ තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය පූර්ණ වශයෙන් අර්ථාන්විත වීම පිණිස තොරතුරුවල මූලාශ්‍රයන් හෙළි කිරීමට බල නොකිරීමේ වරප්‍රසාදය පැවතීම අවශ්‍ය වන්නේ නම්, තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය එවැනි වරප්‍රසාදයක් ඇතුළත් වීම තෙක් පවා ව්‍යාප්ත විය හැකි බවට වූ අධිකරණයේ ප්‍රකාශය විශේෂයෙන්ම ජනමාධ්‍යයන් කෙරෙහි වැදගත් වන බව සැලකිය හැකිය.

මෙකී නඩු තීන්දු අනුව යමින්, සිවිල් සමාජයේ ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම් මගින් භාෂණයේ ව්‍යවස්ථානුකූල අයිතිය තුළට තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය ඇතුළත් කරවා ගැනීම පිණිස ප්‍රයත්න දරා තිබුණි. 2000 වර්ෂයේ ආණ්ඩුක්‍රම

9. විජුචලිංගම් සහ කවත් අය එදිරිව ලියනගේ සහ කවත් අය (1983) 2 ශ්‍රී.නී.වෘ. 311

10. (1996) 1 ශ්‍රී.නී.වෘ. 157, විනිසුරු එම්.ඩී.එච්. ප්‍රනාන්දු අනුව.

11. මෙම අවස්ථාවේදී, භාෂණයේ නිදහස සඳහා වූ අයිතිය යටතේ, ගුවන් විදුලි වැඩසටහනක් බලධාරීන් විසින් හදිසියේම නවතා දැමීම නොකළ යුතු බවට ඊට සහභාගිවන අසන්නකු සතු වන අයිතිය පිළිගන්නා ලදී. කෙසේ වුවද, අධිකරණයේ අදහස වූයේ, හුදු අසන්නකුම පමණක් වන අසන්නකු සතු (හුදෙක් තොරතුරු ලබා ගැනීම සඳහාම වන) අයිතිවාසිකම ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 14(1)(අ) ව්‍යවස්ථාවෙහි දැක්වෙන භාෂණයේ නිදහස පිළිබඳ අයිතියේ විෂය පථය තුළට වඩා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 10 වන ව්‍යවස්ථාව මගින් සහතික කොට දී ඇති සිතීමේ නිදහස පිළිබඳ අයිතිය යටතට වැටෙන බවයි. (තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය තුළ අන්තර්ගත) අදහස් හා තොරතුරු ලබා ගැනීමට ඇති අයිතිය, සිතීමේ නිදහසෙහි අනු අයිතියක් ය යන අධිකරණමය නිගමනය 1997 වර්ෂයේ දී (ගුවන් විදුලි අධිකාරී පනත් කෙටුම්පත එස්.ඩී. අංක 1/97 - 15/97) සම්බන්ධයෙන් ස්ථාපිත නොවූ ගුවන් විදුලි නියාමන ආයතනයක් පිහිටුවීම පිණිස ඉදිරිපත් කෙරුණු පනත් කෙටුම්පත ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට පටහැනි යැයි තීරණය කරන ලද ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ තීරණය මගින් වැඩි දුරටත් සකස් කරන ලදී.

ව්‍යවස්ථා කෙටුම්පතෙහි 16(1) වගන්තිය තුළින් මෙකී ප්‍රයත්නයන් විද්‍යාමාන විය.¹²

16(1) ව්‍යවස්ථාව: සෑම තැනැත්තෙකුටම භාෂණයේ හා ප්‍රකාශනයේ ඇතුළු අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස ඇති අතර, මෙකී නිදහස තුළ මතය ප්‍රකාශ කිරීමේ හා වාචිකව, ලිඛිතව, මුද්‍රිතව, කලා මාධ්‍යයකින් හෝ වෙනත් යම් මාධ්‍යයක් තුළින් තොරතුරු සොයා ගැනීමේ, ලබා ගැනීමේ හා බෙදා හැරීමේ නිදහස ද ඇතුළත් වන්නේය.

භාෂණයේ නිදහසට ඇති අයිතිය තුළට තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය ද ඇතුළත් කරවා ගැනීමේ මෙකී ප්‍රයත්නයන්ට එරෙහි සමහර විරෝධතා තිබෙන බව ද සැලකිය යුතුය. නිදසුනක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා නීති කොමිසම තම පෙර ධුරකාලය තුළදී ප්‍රකාශ කර තිබුණේ තොරතුරු "සොයා යාමේ" අයිතිය භාෂණයේ අයිතිය තුළට ඇතුළත් නොකළ යුතු බවයි.¹³

මෙවැනි විරෝධතාවයක් ඉදිරිපත් කිරීමට හේතුව ලෙස පෙනී ගියේ ශ්‍රී ලංකාවේ තොරතුරු දැනගැනීමේ නිදහස වෙනුවෙන් වූ පනතක් දැනට නොමැති තත්ත්වයක් තුළ, එවැනි නවාංගයක් "ආංශික වශයෙන්" නව තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතියක් හඳුන්වාදීමේ උත්සාහයක් ලෙසට සලකනු ලැබිය හැකි බවට කොමිසම විසින් බිය පළ කොට තිබීමය. නීති කොමිසම රහස්‍ය තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් විශේෂයෙන් ම සැලකිලිමත්ව තිබුණි.¹⁴

කෙසේ වුවද, එකී සැක සංකා සඳහා ප්‍රමාණවත් පදනමක් නැත. මානව හිමිකම් පිළිබඳ යුරෝපා ප්‍රඥප්තියෙහි (ECHR) 10 වන වගන්තිය හා සම්බන්ධ යුරෝපා අධිකරණයේ නෛතික මතවලින් ප්‍රකාශ වන පරිදි රහස්‍ය තොරතුරු හෙළි කිරීමට රජය වෙත බල කිරීමේ අයිතිය බැහැර කරමින් තොරතුරු ලබා ගැනීමේ අයිතිය ඉතා පැහැදිලි ලෙස නිර්වචනය කරනු ලැබ ඇත. ඒ අනුව, ඒ පිළිබඳව මෙසේ අදහස් දක්වා ඇත:

තොරතුරු ලබා ගැනීමේ අයිතිය මගින්, මූලික වශයෙන් යම් තැනැත්තෙකු හට වෙනත් තැනැත්තන් ලබා දීමට කැමති හෝ ලබාදීමට අපේක්ෂා කරන තොරතුරු එකී තැනැත්තා විසින් ලබා ගැනීම බාධාකරමින් රජයක් විසින්

12. බලය බෙදා හැරීමේ ව්‍යුහය හා ජනාධිපතිවරයාගේ බලතල සම්බන්ධයෙන් කෙටුම්පතෙහි වගන්ති පිළිබඳව පවතින දේශපාලන විසංවාද හේතු කොට, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව තුළ වැඩි වර්ධනය කරන ලද අයිතිවාසිකම් පරිච්ඡේදයක් සම්මත කර ගැනීම 2000 වර්ෂයේ සිට ප්‍රමාද වී ඇත.

13. 2000 වර්ෂයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා කෙටුම්පත සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකා නීති කොමිසමේ අදහස්, අවසාන සටහන 30, 25 පිටුව

14. ඉහත පාද සටහන ම අදාළ වේ.

සීමා පැනවීම තහනම් කරයි. මෙකී නඩුවේ කරුණු හා සමාන කරුණු පවතින අවස්ථාවල දී, 10 වන වගන්තිය මගින් යම් පුද්ගලයෙකුගේ පෞද්ගලික තත්ත්වය පිළිබඳ තොරතුරු අඩංගු ලේඛනයක් වෙතට එකී තැනැත්තාට ප්‍රවේශවීමේ අයිතියක් ප්‍රදානය නොකරන්නා සේම, එවැනි යම් තොරතුරක් යම් තැනැත්තෙකු වෙත ලබාදිය යුතු යැයි වන බැඳීමක් එකී වගන්තිය මගින් රජය මත ඇති නොකරයි.¹⁵

තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය පිළිබඳ පනතක් සම්මත කර ගැනීමට ගනු ලැබූ මෑත කාලීන ප්‍රයත්නයන් තුළ මෙකී සංවාද විශේෂයෙන් වැදගත් වේ. 2003 වර්ෂය තුළදී සිවිල් සමාජයේ සහ ජනමාධ්‍යවල දායකත්වය සහිතව සම්පාදනය කරන ලද කෙටුම්පතක් වර්තමානයේ දී මහජන අවධානයට යොමු වී ඇත.¹⁶ එමගින් නිශ්චිත මූල්‍යමය වටිනාකමකට¹⁷ වඩා ඉහළ වටිනාකමකින් යුත් ව්‍යාපෘති සම්බන්ධ තොරතුරු රජයේ

15. ලීන්ඩර් ජර්ජ් ස්ටීවන් [1987] (9) EHHR, 433 ඡේදය 74 ගැස්සින් ජර්ජ් එක්සත් රාජධානිය [1989](12) EHHR, 36 ද බලන්න.

16. නීතිය හා සමාජ භාරය විමසුම, 14 වෙරළ, 2003 ඔක්තෝබර් හා නොවැම්බර්, 192 හා 193 ඒකාබද්ධ කලාපය බලන්න. නීතිපති, එවකට හිටපු අධිකරණ අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්, නීති කෙටුම්පත් සම්පාදන, ජ්‍යෙෂ්ඨ සංස්කාරකවරුන්, නීතීචේදීන් හා නීති අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රවීණයින්ගෙන් සැදුම්ලත් කෙටුම්පත් කමිටුවක් මගින් සම්පාදනය කරන ලද එම කෙටුම්පත පොදු ආයතන වෙත ඇති තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් අදාළ වූ අතර, විධිමත් නිලතාවලට වඩා සපයනු ලබන සේවාවේ ස්වභාවය පිළිබඳව අවධානය යොමු කරමින් "තොරතුරු" හා "පොදු ආයතන" යන වදන් එමගින් පුළුල්ව නිර්වචනය කරන ලදී. එමගින් තොරතුරු නිදහස පිළිබඳ කොමිසමක් නිර්දේශ කරන ලද අතර, තොරතුරු සීමා කිරීම සඳහා දැනට පවතින නීති ඉක්මවා යන තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීමට පක්ෂපාතී පූර්ව නිගමනයක් එහි ඇතුළත් විය. එමෙන්ම එහි සීමාකාරී ව්‍යතිරේඛ අන්තර්ගත වූ අතර, ප්‍රවේශය පහසුකිරීම සඳහා ක්‍රියාවලීන් (එනම්, තොරතුරු ලබා ගැනීම සඳහා වූ ඉල්ලීම් සම්බන්ධයෙන් සාධාරණව සහ කඩිනමින් කටයුතු කිරීම) පිළිබඳ යෝජනා ද, ඉල්ලීම් ප්‍රතික්ෂේප කිරීම් ස්වාධීනව විමසුමට ලක් කිරීමට ද ප්‍රතිපාදන ද අක්ෂරාංකික ප්‍රතික්ෂේප කිරීම් විනයානුකූල ක්‍රියාමාර්ගවලට යටත් කිරීම සඳහා විධිවිධාන ද අන්තර්ගත විය. තොරතුරු නිදහස කිරීම වෙනුවෙන් සාධාරණ ගාස්තු අයකිරීම සඳහා විධිවිධාන ද ඒ තුළ විය. මීට පෙර, 1996 දී ජනමාධ්‍යවල හෝ සිවිල් සමාජයේ දායකත්වයකින් තොරව නීති කොමිසම විසින් පිළියෙල කරනු ලැබූවා වූද, එසේම සම්මත වූයේ නම් නීතියේ මූලික අරමුණු පරාජය කිරීමේ ප්‍රතිඵලය ගෙන දිය හැකිව තිබුණා වූ ද තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය කෙරෙහි වූ ව්‍යතිරේඛ අන්තර්ගත වූ නීති කෙටුම්පත මෙම කෙටුම්පතින් වෙන් කොට හඳුනාගත යුතුය. තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය පිළිබඳ පනතක් සම්බන්ධයෙන් ඉතාමත් මෑත කාලීනව නීති කොමිසම විසින් දක්වන ලද නව අදහස්, මෙම පරිච්ඡේදය ලියන අවස්ථාව වන විට අවසානාත්මක ලෙස ඉදිරිපත් කර නොතිබූ හෙයින් එකී යෝජනා පිළිබඳව මෙහිදී සාකච්ඡා කරනු නොලැබේ.

17. කෙටුම්පත් නීතියෙහි 8 වන වගන්තිය මගින්, විදේශීය අරමුදල් ලබන ව්‍යාපෘති සම්බන්ධයෙන් (වටිනාකම එ. ජ. ඩොලර් 1,000,000 ඉක්මවන අවස්ථාවලදී) හා දේශීය අරමුදල් ලබන ව්‍යාපෘති සම්බන්ධයෙන් (වටිනාකම රු. 5,000,000 ඉක්මවන අවස්ථාවලදී) ලිපි ලේඛන හෙළිදරව් කිරීමේ යුතුකමක් අදාළ අමාත්‍යවරයා/ගුරු ආයතනය වෙත පනවන ලදී. තොරතුරු නිකුත් කරනු ලබන්නේ නීතිය අනුව ස්ථාපිත කිරීමට නියමිත තොරතුරු නිදහස පිළිබඳ කොමිසම විසින් නියම කරන මාර්ගෝපදේශ අනුවය.

බලධාරීන් විසින් නිකුත් කිරීම පිළිබඳව සලකා බැලූ අතර, සීමිත ප්‍රමාණයක ඔත්තුකරු රැකවරණයක්¹⁸ පිළිබඳව ද සඳහන් කෙරිණි.

ගාලු මුවදොර පිටිය පිළිබඳ නඩුවේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ තීන්දුව නිසැකව ම තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය, අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ හා ප්‍රකාශනයේ ව්‍යවස්ථානුකූල අයිතියෙහි විෂය පථය තුළට ඇතුළත් කිරීමේ හා තොරතුරු පිළිබඳ නීතියක් සම්මත කර ගැනීමට පෙළඹවීමේ ඉදිරි ප්‍රයත්නයන් කඩිනම් කර ගැනීමට එලදායීව භාවිතා කළ හැකිය.

(14)(1)(අ) ව්‍යවස්ථාව උල්ලංඝනය කරනු ලැබ ඇති බවට වූ අධිකරණ තීරණයට අමතරව, ඉල්ලා සිටින ලද තොරතුරු ලබා දීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම, නඩුවේ කරුණු අනුව එකී ප්‍රතික්ෂේප කිරීම සාධාරණීකරණය කෙරෙන සුවිශේෂී හේතු නොමැති තත්ත්වයක් යටතේ, අත්තනෝමතික ලෙස බලය පාවිච්චි කිරීමක් බවටත් හා එමගින් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12(1) ව්‍යවස්ථාව උල්ලංඝනය කරනු ලැබ ඇති බවටත් තීරණය කරන ලදී.¹⁹

සංස්ථාගත ආයතනයකට 12(1) හා 14(1)(අ) වගන්ති ප්‍රකාර අයිතිවාසිකම් හිමි වන්නේද?

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ අදාළ ප්‍රතිපාදන අනුව සංස්ථාගත සමාගමක් ලෙස අධිකරණය හමුවට පැමිණීමට පෙත්සම්කරුට නීත්‍යානුකූල හැකියාවක් තිබුණේද? 12(1) ව්‍යවස්ථාව පිළිබඳව අවධානය යොමු කරන ලද අවස්ථාවේදී, අධිකරණය නිරීක්ෂණය කළේ එකී ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා

18. කෙටුම්පතෙහි 34 වන වගන්තිය: "යම් තැනැත්තෙකු යම් රාජ්‍ය ආයතනයක සේවකයකු වීම හේතුවෙන් භාජනය විය හැකි යම් නෛතික හෝ වෙනත් බැඳීමක් තිබුණේ වී ද, එකී සේවකයා සඳහා වශයෙන් කටයුතු කර ඇත්නම් හා අදාළ තොරතුරු අත්‍යන්තයෙන්ම සත්‍ය යැයි ද, එකී තොරතුරු මගින් යම් සාහද්‍ය ක්‍රියාවක් පිළිබඳව හෝ යම් පුරවැසියෙකුගේ සෞඛ්‍යයට හෝ ආරක්ෂාවට හෝ පරිසරයට ප්‍රබල තර්ජනයක් එල්ල වීම පිළිබඳ සාක්ෂ්‍ය හෙළිදරව් වන්නේ යැයි ද යන සාධාරණ විශ්වාසයකින් කටයුතු කර ඇත්නම් හා එසේ කටයුතු කර ඇත්නම් පමණක්, යම් රාජ්‍ය ආයතනයක සේවකයකු, මෙම පනත යටතේ ඉදිරිපත් කරනු ලබන ඉල්ලීමක් මත නිකුත් කිරීමට හෝ හෙළිදරව් කිරීමට අවසරය ඇති යම් නිල තොරතුරක් නිකුත් කිරීම හෝ හෙළිදරව් කිරීම සම්බන්ධයෙන් කිසිදු විනයානුකූල හෝ අන් ආකාරයක දඬුවමකට භාජනය කරනු නොලැබිය යුතුය".

19. ගාලු මුවදොර පිටිය සත්‍ය වශයෙන්ම නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය වෙත පවරා තිබුණු බව හෝ නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියට අදාළ ගිවිසුමට එළැඹීමට අවශ්‍ය බලය තිබුණු බව හෝ පෙන්නුම් කිරීමට අධිකරණය ඉදිරියෙහි සාක්ෂි කිසිවක් නොවූ තත්ත්වයක් තුළ නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් ගාලු මුවදොර පිටිය අදාළ පෞද්ගලික සමාගමට බදු දීම සඳහා ඇති කර ගන්නා ලදැයි පැවසුණු ගිවිසුම බලාකිකුමණ (*Ultra vires*) ක්‍රියාවක් වන බවටත් එය නීත්‍යානුකූල නොවන බවට හා නෛතිකව බලාත්මක කළ නොහැකි බවටත් ප්‍රකාශ කරමින් වැඩිදුරටත් නියෝගයක් කෙරිණි.

ප්‍රතිපාදනය තුළ අන්තර්ගත "තැනැත්තන්"²⁰ යන පදය "ස්වභාවික" පුද්ගලයන්ට පමණක් සීමා නොවී, නෛතික පුද්ගලභාවය හිමි සියලුම ආයතන තෙක් ද ව්‍යාප්ත වන අයුරින් අධිකරණමය ලෙස අර්ථනිරූපණය කොට ඇති බවය.²¹ 14(1)(අ) ව්‍යවස්ථාව කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන කල්හි පෙනී යන්නේ එම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා විධිවිධානය වෙනස් අයුරකින් දක්වා ඇති බව හා එහි "තැනැත්තන්" නොව "පුරවැසියන්" පිළිබඳව සඳහන් වන බවත් නොව "පුරවැසියන්" පිළිබඳව සඳහන් වන බවත් ඒ අනුව සමාගමකට මෙකී ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා විධිවිධානය යටතේ අයිතිවාසිකම් ඉල්ලා සිටිය හැකි ද යන වෙනස් හා සංකීර්ණ ස්වරූපයක ප්‍රශ්නයක් ඉස්මතු වන බවත් ය.

කෙසේ වුවද, "මෙකී වෙන් කොට දැක්වීම මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ සංස්ථාගත කරනු ලැබ ඇති සමාගමකට එක් අතකින් 12(1) ව්‍යවස්ථාව යටතේ වන උල්ලංඝනය කිරීමක් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමට හැකිවනු පිණිසත් අනෙක් අතට 14(1) ව්‍යවස්ථාව යටතේ වන උල්ලංඝනය කිරීමක් සම්බන්ධයෙන් එසේ කිරීමට නුසුදුසු කරනු පිණිසත් ලෙස පරස්පරතාවයක් නිර්මාණය නොකරන්නේය" යනුවෙන් කරන ලද අධිකරණමය නිරීක්ෂණයන් සමග, පෙත්සම්කරුගේ සංස්ථාගත තත්ත්වය හේතුකොට "පුරවැසියන්" වෙත සලසා ඇති රැකවරණය ඉල්ලා සිටීමෙන් පෙත්සම්කරු වළක්වනු ලබන බවට ගෙන එන ලද විරෝධතාවය ලඝු ලෙස නිෂ්ප්‍රභා කෙරිණි.

කෙසේ වුවද, 14(1) ව්‍යවස්ථාවේ ප්‍රකාශිතවම දක්වා ඇති විධිවිධාන අනුව හා විශේෂයෙන්ම භාෂණයේ නිදහස පිළිබඳ ගැටලු සම්බන්ධයෙන් සමාගමකට අධිකරණය වෙත පැමිණීමේ අයිතිය නොපිළිගනිමින් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් මීට පෙර දී ඇති තීන්දු සැලකිල්ලට ගනු ලබන කල මෙය අසීරු ප්‍රශ්නයක් බවට පත් වී ඇත. මේවා අතර, ප්‍රනාන්දු එදිරිව ලියනගේ²² නඩුව වැදගත් වන අතර එහිදී ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය සමාගමක් යන්න "පුරවැසියකු" නොවන බවට තීරණය කරමින් භාෂණයේ නිදහස පිළිබඳ ප්‍රශ්න සම්බන්ධයෙන් ජනමාධ්‍ය සමාගම්වලට හා ඒවායේ කොටස්හිමියන්ට ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය වෙත පැමිණීමට ඇති අයිතිය බැහැර කළේය. නෙවිල් ප්‍රනාන්දු සහ තවත්

20. 12(1) ව්‍යවස්ථාවෙහි සඳහන් වන්නේ: "නීතිය පසිඳලීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම ද නීතියේ රැකවරණය ද සර්ව සාධාරණ විය යුත්තේය" යනුවෙනි.

21. ස්මිත්ස්ලයින් ඩිකම් බයොලොජිකල්ස් එස්.ඒ. සහ තවත් අයෙක් එදිරිව ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය මාෂධ සංස්ථාව සහ තවත් අය [1997] 3 ශ්‍රී.නි.වා.පි. 20

22. ශ්‍රේ.අධි. 1161/82 සහ 134/82

අය එදිරිව ලියනගේ සහ තවත් අය²³ නඩුවේදී ඉහත තීරණය ස්ථිර කරන ලද අතර එහිදී පුරවැසියකු නොවීම හේතුකොට සමාගමකට මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කිරීමක් පිළිබඳව පැමිණිලි කළ නොහැකි බවටත්, එවැනි සමාගමක කොටස්කරුවන්ට ද ස්වකීය මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කරන ලදැයි චෝදනා කිරීමේ හිමිකම ලබාදෙන සුළු සුවිශේෂී හා වෙන්ව හඳුනාගත හැකි භාතියක් සිදු ව නැති නිසා ඔවුන්ට ද අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කිරීමක් පිළිබඳව පැමිණිලි කළ නොහැකි බවටත් විනිසුරුවරු පැහැදිලි ලෙස තීන්දු කළහ. විශ්‍රවලිංගම් සහ තවත් අය එදිරිව ලියනගේ සහ තවත් අය²⁴ නඩුවේදී ද විනිසුරුවරුන්ගෙන් බහුතරය මෙකී අදහස සමග එකඟ වූහ.

සාකච්ඡාවට බදුන්වන නඩුවේදී, අධිකරණය විසින් පූර්ව නිදර්ශන පිළිබඳව සඳහන් කළ අතර ඊට (14(1) ව්‍යවස්ථාව සමාගම් කෙරෙහි ද ව්‍යාප්ත වන අයුරින් පුළුල් කිරීමට සුළුතර විනිසුරුවරුන් සංඛ්‍යාව එකඟ වූ විශ්‍රවලිංගම්ස් නඩුව²⁵ මෙන්ම සී/ස ලිඩර් පබ්ලිකේෂන්ස් (පුද්ගලික) සමාගම එදිරිව ප්‍රවෘත්ති අධ්‍යක්ෂ හා නිසි බලධාරී ආරිය රුබසිංහ්²⁶ නඩුව ඇතුළත් විය. පසුව සඳහන් කෙරුණු නඩුවේ දී 14(1)(අ) හා (උ) ව්‍යවස්ථාව හා 12(1) ව්‍යවස්ථාව ප්‍රකාරව නඩුව කරගෙන යාමේ අවසරය ලබා දී තිබුණු අතර සංස්ථාගත සමාගමක් වශයෙන් පෙත්සම්කරුගේ තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රශ්නය 14(1) වගන්තිය ප්‍රකාරව අයිතිවාසිකමක් උල්ලංඝනය වූයේ යැයි ප්‍රකාශ කරවා ගැනීම වළක්වාලන සාධකයක් ලෙසට වගඋත්තරකරු විසින් ඉස්මතු කර නොතිබුණි. කෙසේ වුවද, නඩුවේ ප්‍රශ්නගත නිසි බලධරයාගේ පත්වීම ශුන්‍ය බවට වූ ප්‍රකාශයකට පමණක් අධිකරණ තීන්දුව සීමා කර තිබුණි. මෙකී තත්ත්වය තුළ, සමාගම්වලට 14(1) වගන්තිය අනුව අයිතිවාසිකම් ඉල්ලා සිටිය හැකි ද යන නෛතික ප්‍රශ්නය පිළිබඳ වඩා පුළුල් සාකච්ඡාවක් ගාලු මුවදොර පිටිය නඩුවේ දී ප්‍රයෝජනවත් වන්නට ඉඩ තිබුණි.

2.3 සමානව සැලකීමට ඇති අයිතිය හා අදාළ අධිකරණමය නිගමන

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12(1) ව්‍යවස්ථාව හා 12(2) ව්‍යවස්ථාව ප්‍රකාර අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය වූ බවට පැමිණිලි කෙරුණ, දේශපාලනමය

23. [1983] 2 ශ්‍රී.නී.වා. 214

24. [1983] 2 ශ්‍රී.නී.වා. 311

25. ඉහත පාද සටහනම අදාළ වේ.

26. [2006] ශ්‍රී.නී.වා.පි. 265.

වශයෙන් සංවේදී සිද්ධීන් ගණනාවක් අධිකරණය ඉදිරියට ගෙන එනු ලැබූ අතර ඒවා මෙහි මතුවට සාකච්ඡා කෙරේ.

2.3.1 විමල් වීරවංශ සහ තවත් අය එදිරිව නීතිපති සහ තවත් අය²⁷
මෙහි ප්‍රශ්නගත කරුණ වූයේ, උතුරු නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල දිස්ත්‍රික්ක හයක සුනාමි ආපදාවෙන් විපතට පත් වූ වෙරළබඩ ජනතාවට සහන සැලසීම පිණිස පශ්චාත් සුනාමි මෙහෙයුම් කළමනාකරණ ව්‍යුහයක් (P-Toms) ස්ථාපිත කිරීම සඳහා යෝජනා කරන ලද අවබෝධතා ගිවිසුමකි. (MOU)

මෙම අවබෝධතා ගිවිසුම රජයේ නිලධාරීන් සහ දෙමළ ඊළාම් කොටි සංවිධානයේ (LTTE) නියෝජිතයකු අතර එකඟ වී පිළිගනු ලැබ තිබුණි. වාමාංශික පක්ෂයක් වූ ජනතා විමුක්ති පෙරමුණෙහි (JVP) සාමාජිකයන් වූ පෙත්සම්කරුවෝ අදාළ ගිවිසුම මගින් ස්වකීය අයිතිවාසිකම් මෙන්ම තම ඡන්ද දායකයන්ගේ අයිතිවාසිකම් ද උල්ලංඝනය කොට ඇතැයි ප්‍රකාශ කරමින් එකී ගිවිසුම අධිකරණ සමාලෝචනයට භාජනය කරන ලෙසට පෙත්සමක් මගින් ඉල්ලා සිටියහ. පෙත්සම්කරුවෝ, විශේෂයෙන්ම එල්.ටී.ටී.ඊ. සංවිධානය වූකලී නීතියෙන් පිළිනොගන්නා ක්‍රස්තවාදී සංවිධානයක් යැයි තර්ක කරමින් මෙවැනි ගිවිසුමකට එළැඹීමට අදාළ පාර්ශ්වකරුවන්ට ඇති බලය අභියෝගයට ලක් කළහ. තවද, අවබෝධතා ගිවිසුම ප්‍රකාරව ස්ථාපිත කිරීමට නියමිත කමිටුවල බලතල සහ කාර්යයන් රාජ්‍යමය ස්වභාවයේ ඒවා වන බවත්, එකී බලතල සහ කාර්යයන් එවැනි මණ්ඩල වෙත නීත්‍යානුකූලව පැවරිය නොහැකි බවටත් ඔවුහු තර්ක කළහ.

අවබෝධතා ගිවිසුම මගින් කමිටු වර්ග තුනක් යෝජනා කෙරිණි. ඉහළින්ම පිහිටි උසස් මට්ටමේ කමිටුව රජය විසින් නම් කරනු ලබන තැනැත්තෙකු, එල්.ටී.ටී.ඊ. ය විසින් නම් කරනු ලබන තැනැත්තෙකු හා මුස්ලිම් ජාතිකයන් අතුරින් නම් කරනු ලබන තැනැත්තෙකුගෙන් සමන්විත විය. ආධාර වශයෙන් ලැබෙන අරමුදල් සාධාරණව වෙන් කිරීම හා බෙදා හැරීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීමේ කාර්යය මෙම කමිටුව වෙත පැවරුණි. ඊට පහළින් වූ කලාපීය කමිටුව රජයේ නියෝජිතයන් දෙදෙනෙකුගෙන් එල්.ටී.ටී.ඊ.

27. ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම 228/05, 229/05 හා 230/05, එස්.සී.එම්. 2005.07.15. අග විනිසුරු සරත් නන්ද සිල්වා සමග රාජ්‍ය ප්‍රනාන්දු හා අර්.ඊ.එන්.ජී. අමරතුංග යන විනිසුරුවරුන් එකඟ වෙමින් නියෝගය ලබා දුණි. මෙහිදී සාකච්ඡාවට ගැනෙන්නේ, වැදගත්කම අනුව අවධානයට පාත්‍රවන මෙම නඩුවේ අතුරු නියෝගයයි. ප්‍රධාන අයදුම පිළිබඳ තීරණය ලබා දීම දැනට තාවකාලිකව නවතා ඇත.

සංවිධානයේ සාමාජිකයන් පස් දෙනෙකුගෙන් (ඉන් එක් අයෙකු සභාපතිවරයා වේ) හා මුස්ලිම් සාමාජිකයන් තිදෙනෙකුගෙන් සමන්විත විය. පශ්චාත් සුනාම් සහන සම්බන්ධයෙන් උපායමාර්ග සංවර්ධනය කිරීම, ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීම, හා පශ්චාත් සුනාම් ව්‍යාපෘති සම්බන්ධයෙන් ව්‍යාපෘති කළමනාකරණය කිරීම මෙන්ම ව්‍යාපෘතිවල සමස්ත අධීක්ෂණ කටයුතු සිදු කිරීම හා කලාපීය අරමුදලෙහි අරමුදල් කළමනාකරණය කිරීමේ බලය මෙම කමිටුවට පැවරුණි. අවබෝධතා ගිවිසුමෙහි 6(ඊ) වගන්තියට අනුව කලාපීය කමිටුව කිලිනොච්චියේ ස්ථානගත කිරීමට නියමිත විය. පහළම මට්ටමෙහි දිස්ත්‍රික් කමිටු වූ අතර (ඒවායේ සංයුතිය පිළිබඳව සඳහන් නොවූ අතර ඉන් අදහස් වනුයේ දැනටමත් ස්ථාපිත කරනු ලැබ හොඳින් ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතින ආයතන වන බවට සඳහනක් එහි විය.) එකී කමිටුවලට කලාපීය කමිටු වෙත ප්‍රගතිය වාර්තා කිරීමේ හා එතුළින් නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීමේ මූලික කාර්යය පැවරුණි. ඊට අමතරව, සුනාම් සහන ලෙස ලැබෙන ආධාර මුදල් කලාපීය අරමුදලෙහි තැන්පත් කිරීමට හා ඒවා බහුපාර්ශ්වීය ආයතනයක් මගින් පාලනය කිරීමට අවබෝධතා ගිවිසුම තුළ සලසා තිබූ විධිවිධානය නීතියේ පාලනයට පටහැනි බවටත් ඒවා ජනරජයේ අරමුදල් වන හෙයින් ඒවා වියදම් කළ යුත්තේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් විධිවිධාන සලසා ඇති ආකාරයට බවටත් තර්ක කෙරිණි.

විවාදයට බඳුන් වූ අවබෝධතා ගිවිසුමට හොර රහසේ²⁸ ඇතුළත් වූ බවට හා එමගින් (යහ පාලනයෙහි අත්‍යවශ්‍ය අංගයක් වන) විනිවිදභාවය නම් ගුණාංගය නොසලකා හැර ඇති බවට පෙත්සම්කරුවන් මතු කළ විරෝධතාවය අදාළ නෛතික සීමා තුළ අතුරු සහන ප්‍රදානය කිරීම සලකා බැලීම සඳහා වැදගත් සාධකයක් ලෙස අධිකරණය සැලකීය.²⁹

28. මෙහිදී සැලකිය යුතු වැදගත් කරුණක් වන්නේ, පෙත්සම්කරුවන් රජයේ දේශපාලන කොටස් කරුවන් වීමත්, සමහරුන් අමාත්‍යවරුන් පවා හොබවමින් සිටීමත්, එනමුත් අවබෝධතා ගිවිසුමෙහි වගන්ති පිළිබඳව තමන් දැනුවත් කිරීම හෝ ඒ පිළිබඳව ඔවුන්ගේ අදහස් විමසීම හෝ නොකළ බව ඔවුන් අධිකරණය ඉදිරියෙහි තර්ක කිරීමත් ය.

29. වෙනත් වචනයකින් ප්‍රකාශ කළහොත්, මෙකී විනිවිද පෙනෙන පුළුල් නොවන ක්‍රියාවලිය මගින් අවබෝධතා ගිවිසුමෙහි ක්‍රියාකාරීත්වය සහ යෝජිත කළමනාකරණ ව්‍යුහය ස්ථාපිත කිරීම නතර කරනු ලැබිය යුතු බවටත් එසේ නොකළහොත්, අවසානයේ දී හිමිවන කවර ආකාරයක හෝ සහනයක් "නිර්වච්ඡා ආඥාවක්" බවට පත්වනු ඇති බවටත් පෙත්සම්කරුවන් ඉදිරිපත් කළ තර්කය ශක්තිමත් කරන්නේ යැයි අධිකරණය ප්‍රකාශ කළේය. (බිලිමෝරියා එදිරිව ඉඩම්, ඉඩම් සංවර්ධන හා මහවැලි සංවර්ධන ඇමති නඩුව [1978-79] (1) ශ්‍රී.නී.වා. පි. 10 අනුව)

විවාදිත අවබෝධතා ගිවිසුමට එළඹීම සඳහා ජනාධිපතිවරයාට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථානුකූලව බලය තිබේද යනාදී වශයෙන් වූ පෙත්සම්කරුවන්ගේ සමහර තර්කයන්, ජනාධිපතිවරයා විසින් පාර්ලිමේන්තුවට³⁰ වගකිව යුතු වීම හා උත්තර දිය යුතු වීම හා සම්බන්ධ විධිවිධාන මෙම නඩුවේදී උල්ලංඝනය කරනු ලැබ නොමැතිය යන පදනමින් නිෂ්ප්‍රභා කෙරිණි. අවබෝධතා ගිවිසුම පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කොට තිබුණු අතර ගිවිසුම ක්‍රියාත්මක කරන ලද අවස්ථාවේ දී එකී ගිවිසුම පිළිබඳව අමාත්‍ය මණ්ඩලය දැනුවත් කර නොතිබුණු බව ප්‍රකාශ කිරීමට සාක්ෂි කිසිවක් නොවීය.

සුනාමි ආපදාවෙන් විපතට පත් පුද්ගලයන්ට හදිසි මානුෂීය ආධාර සැපයීමේ කාර්යය සඳහා අවබෝධතා ගිවිසුමකට එළඹීමට ජනාධිපතිවරයාට ව්‍යවස්ථානුකූල බලයක් නොවූයේ ය යන අදහසට එකඟ වීමට හෝ එල්.ටී.ටී.ඊ. සංවිධානය ත්‍රස්තවාදී සංවිධානයක් වීම හේතුකොට ගෙන එකී සංවිධානය සමග එවැනි ගිවිසුමකට එළඹිය නොහැකිය යන අදහසට එකඟ වීමට හෝ අධිකරණය නොපෙළඹුණි.³¹ ඒ හා සමානවම මෙහෙයුම් කළමනාකරණ ව්‍යුහය ලෙස ස්ථාපිත කිරීමට යෝජනා වූ කමිටු තුන කිසියම් නීතියකින් ස්වකීය අධිකාරී බලය ලබා නොගන්නා නිසා, එකී කමිටු පිහිටුවීම බලාතික්‍රමණයක් වන බවට වූ විරෝධතාව ද අධිකරණය නොපිළිගත්තේය.³²

අධිකරණයේ අවධානය කේන්ද්‍රගත වූයේ විශේෂයෙන්ම, ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීම හා කළමනාකරණය කිරීම මෙන්ම කලාපීය අරමුදල පරිපාලනය කිරීම සඳහා අවබෝධතා ගිවිසුම මගින් කලාපීය කමිටුව වෙත පවරන ලද බලතල කෙරෙහිය. මෙම තත්ත්වය තුළ, බහු පාර්ශ්වික හා ද්විපාර්ශ්වික ආධාර සපයන්නන් වෙතින් ලද අරමුදල් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 149(1) ව්‍යවස්ථාව ප්‍රකාරව ඒකාබද්ධ අරමුදලට බැර කරනු ලැබිය යුතු බවටත්, අදාළ නීති අනුව වියදම් කළ යුතු බවටත් හා විගණකාධිපතිවරයාගේ

30. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 42 හා 43(1) ව්‍යවස්ථා රාජ්‍යමය බලය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අදහස් වීමයි. හෝ පූර්ව එකඟතාව විමසා සිටීමේ යුතුකමක් පැනවීමට වඩා, ජනාධිපතිවරයාට අවශ්‍ය නම් විශේෂ අවස්ථාවලදී පාර්ලිමේන්තුවේ සහ අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ එකඟතාව විමසා සිටිය හැකි බැව් පෙන්නුම් කිරීම සඳහා පමණක් මෙකී ව්‍යවස්ථා සඳහන් කිරීමට යෙදුණි.

31. මේ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රශ්නයට බඳුන් වූ අවබෝධතා ගිවිසුම නීති විරෝධී නොවන්නේය යනුවෙන් ස්වකීය නිගමනයට එළඹීමේදී අධිකරණය විසින් එල්.ටී.ටී.ඊ. සංවිධානය හා රජය අතර 2002.03.23 වන දින එළඹුණු සටන් විරාම ගිවිසුම පිළිබඳව සඳහන් කරන ලදී.

32. අදාළ ව්‍යුහය පිහිටුවීමට යෝජනා කරන ලද්දේ හදිසි මානුෂීය ආධාර වියදම් කිරීම පහසු කිරීම පිණිස වූ තත්ත්වය තුළ, ව්‍යවස්ථාවක් මගින් අධිකාරී බලය ලබා ගත්තේ යැයි පෙන්නුම් කිරීමට අවශ්‍ය නොවන බව නිරීක්ෂණය කෙරිණි.

විගණනයට යටත් කළ යුතු බවටත් තීරණය කෙරිණි. ඒ අනුව, අවබෝධතා ගිවිසුමේ 6(ආ)(II) හා 6(ආ)(IV) වගන්ති හා 7 වන වගන්තිය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව හා අනුකූල නොවන බවට තීරණය කරන ලද අතර ඒවායේ ක්‍රියාකාරීත්වය නතර කෙරිණි.³³ කලාපීය අරමුදලෙහි තැන්පත් කිරීමට අපේක්ෂා කරන ලද අරමුදල් නම් කරන ලද හා නීත්‍යානුකූලව බලය පවරන ලද භාරකරුවකු ද සහිතව වෙනම ගිණුමක තැන්පත් කිරීමට නියෝග කරන ලදී.

කලාපීය කමිටුව කිලිනොච්චියේ³⁴ ස්ථානගත කළ යුතු බවට වූ 6(ආ)(ඊ) වගන්තියට ද ඉහත පරිදිම තහනමක් පැනවුණු අතර, සෑම තැනැත්තෙකුටම පහසුවෙන් ප්‍රවේශ විය හැකි "නිදහස් පරිසරයක්" එහි නොමැති බවට අධිකරණය එකඟ විය. ඒ වෙනුවට නිර්ණායක දෙකකට අනුකූලව කලාපීය කමිටුව පිහිටුවන ස්ථානය තීරණය කරන ලෙසට නියෝග කෙරිණි; එකී නිර්ණායක වූයේ එය සුනාමි ආපදා කලාපය තුළ මධ්‍යගතව පිහිටුවිය යුතු වීමත් එකී ස්ථානය වෙත සියලුම තැනැත්තන්ට නිදහස් හා නිර්බාධී ප්‍රවේශයක් තිබිය යුතු වීමත් ය.

2.3.2 "මුල් තොරතුරක්" සම්බන්ධයෙන් හා අපරාධ පරීක්ෂණ කටයුතු ආරම්භ කිරීම සම්බන්ධයෙන් පොලිසිය ගත් ක්‍රියාමාර්ග පරීක්ෂාවට ලක් කිරීම

මහින්ද රාජපක්ෂ එදිරිව පොලිස්පති වන්ද්‍රා ප්‍රනාන්දු සහ තවත් අය³⁵ නඩුව ඒකාන්තයෙන් ම අපූර්ව සහ පුද්ගල සහගත සිදුවීමක් සම්බන්ධ නඩුවක් විය. මෙහිදී (වර්තමාන විධායක ජනාධිපතිවරයා වන) එවකට අග්‍රාමාත්‍යවරයා විසින් සුනාමියෙන් විපතට පත් වූවන් සඳහා ලද පරිත්‍යාග මුදල් වැරදි ලෙස පරිහරණය කරන ලදැයි තමාට විරුද්ධව ඉදිරිපත් වූ චෝදනාවක් සම්බන්ධයෙන් ජ්‍යෙෂ්ඨ පොලිස් නිලධාරීන් විසින් පවත්වා ගෙන ගිය අපරාධ පරීක්ෂණ කටයුතුවලට එරෙහිව අධිකරණයේ අධිකරණ බලය අයැද සිටියේය.

33. 6(1) වගන්තිය ශුන්‍ය බවට පත් කරමින්, අවබෝධතා ගිවිසුම මගින් ප්‍රතිපාදන සලසන ලද ඒකකය වෙනුවට, කමිටු හා එක්ව ව්‍යාපෘතිය සම්බන්ධීකරණය කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම කළ හැකි ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයක් අදාළ අමාත්‍යාංශය මගින් ස්ථාපිත කිරීමට අධිකරණය නිර්දේශ කළේය.
34. නඩු තීන්දුව තුළ විශේෂයෙන් සඳහන් කරනු නොලැබූවද කිලිනොච්චිය එල්.වී.ඊ.ඊ. සංවිධානයේ කේන්ද්‍රස්ථානය වන්නේය යන කරුණ මෙම අදහස ප්‍රකාශ කිරීමට බලපෑ නිසැක සාධකයක් විය.
35. ශ්‍රේ.අධි.(මු.අ.) අයදුම 387/2005, එස්.සී.එම්. 2005.09.28 ජයසිංහ සහ දිසානායක යන විනිසුරුවරුන් එකඟ වූ අඟවිනිසුරු සරත් නන්ද සිල්වා විසින් දෙන ලද නියෝගය.

එය වූ කලී මතභේදයට තුඩු දුන් අයදුමක් විය. ඊට හේතුව, එය අයදුම ශ්‍රී ලංකාවේ විධායක රජයේ දෙවන ප්‍රධානියා වන අග්‍රාමාත්‍යවරයා විසින් ආරක්ෂක අමාත්‍යාංශය යටතේ පවතින්නාවූ ද, එකී විධායකයේම කොටසක් වන්නා වූ ද පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුවට විරුද්ධව ගොනු කරනු ලැබුවක් වීමය.

නඩුවට අදාළ සිද්ධියෙහි පසුබිම මෙසේය. සුනාමියෙන් අනතුරුව, ඉන් ආපදාවට පත් වූ අය වෙනුවෙන් විශාල වශයෙන් මුදල් පරිත්‍යාග ලැබී තිබුණි. ප්‍රථමයෙන්ම ලැබුණු පරිත්‍යාග පෙත්සම්කරුගේ මැතිවරණ කොට්ඨාසය වන හම්බන්තොට මැතිවරණ කොට්ඨාසය තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීමට නියමිත වූ සහන සේවා කටයුතු සඳහා විශේෂයෙන් වියදම් කිරීම සඳහා ලැබුණු ඒවා විය. මෙකී මුදල් "හෙල්පින් හම්බන්තොට" නම් වූ ගිණුමක තැන්පත් කරන ලද අතර, එසේ කිරීම මහජන විශ්වාසය කඩ කිරීමක් යැයි සමහර ජනමාධ්‍ය වෝදනා නැගීය.

(ආධාර සපයන්නන් විසින් අදාළ ආධාර වියදම් කළ යුත්තේ කවර ප්‍රදේශ වෙනුවෙන් ද යන්න විශේෂයෙන් සඳහන් නොකොට පරිත්‍යාග කරන ලද) දෙවනුව ලැබුණු ආධාර මුදල් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ සුනාමි සහන සඳහා වූ සාමාන්‍ය ගිණුමක තැන්පත් කරන ලදී.

එකල "හෙල්පින් හම්බන්තොට" තැන්පතුව පිළිබඳව මාධ්‍ය මගින් මහත් ආන්දෝලනාත්මක පුවත් පළ කිරීම හේතුකොට එම මුදල් පසුව එකී සාමාන්‍ය ගිණුමට මාරු කරන ලදී.

"හෙල්පින් හම්බන්තොට" ආධාර මුදල් සම්බන්ධයෙන් සාපරාධී විශ්වාසය කඩකිරීම හා/හෝ සාවද්‍ය පරිහරණය කරන ලදැයි වෝදනා කරමින් පළවූ පුවත්පත් වාර්තාවල ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, එකී කාරණය අපරාධනීය ලෙස පරීක්ෂා කරන ලෙස ඉල්ලමින් විරුද්ධ පක්ෂයේ පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරයෙකු පොලිසිය වෙත පැමිණිල්ලක් ඉදිරිපත් කළේය. ඉන් අනතුරුව, අදාළ තොරතුරු ලබාදුන් විරුද්ධ පක්ෂයේ පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරයා කටයුතු කොට ඇත්තේ තමා සන්නකයේ තිබූ තොරතුරු මත නොව හුදෙක්ම ඉහත කී පුවත්පත් වාර්තා මතම පමණක් පදනම්ව යැයි ප්‍රකාශ කරමින් පොලිස් පරීක්ෂණවලට විරුද්ධව අධිකරණයේ අයදුමක් ගොනු කෙරිණි.

පෙත්සම්කරු ප්‍රකාශකර සිටියේ එකී පුවත්පත් වාර්තා සත්‍යතාවයෙන් තොර බවත්, ඒවා පළ කරනු ලැබ ඇත්තේ එම වකවානුවේදී, ඉදිරියේ දී පැවැත්වීමට නියමිතව තිබූ ජනාධිපතිවරණයට තරඟ කිරීම පිණිස

පෙත්සම්කරුගේ නාමයෝජනාව තම පක්ෂයේ මධ්‍යම කාරක සභාව විසින් සලකා බැලෙමින් තිබුණු අවස්ථාවක පෙත්සම්කරු අපකීර්තියට පත්කිරීමේ අරමුණින් බවත් ය. ඒ අනුව, අපරාධ පරීක්ෂණ සිදු කිරීමේ නෛතික ක්‍රියාවලිය එසේ අයුතු ලෙස පාවිච්චි කිරීම මගින් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12(1) ව්‍යවස්ථාව මගින් සහතික කොට දී ඇති නීතියේ සමාන රැකවරණය තමාට අහිමි කොට ඇති බැව් ඔහු ප්‍රකාශ කර සිටියේ ය.

1979 අංක 15 දරන අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහ පනතේ 109 වගන්තියෙහි සඳහන් වන්නේ "වරදක් සිදු කිරීම පිළිබඳ සෑම තොරතුරක්ම පොලිස් නිලධාරියෙකු වෙත හෝ පරීක්ෂකවරයකු වෙත වාචිකව හෝ ලියවිල්ලකින් හෝ දෙනු ලැබිය හැකිය" යනුවෙනි.

පුවත්පතක් ඇසුරින් ලබාගත් ප්‍රවාදක කරුණක්, අපරාධ පරීක්ෂණයක් දියත් කිරීමට පොලිසිය වෙත බල කෙරෙන සුලු විධිමත් "මුල් තොරතුරක්" යන්නෙහි විෂය පථය තුළට නොවැටෙන බව අධිකරණය තීරණය කළේය. විධිමත් "මුල් තොරතුරක්" යන්න "පෞද්ගලික දැනුම මත තොරතුරු ලබාදීම" ට පමණක් සීමාවන බව සඳහන් කෙරිණි.³⁶

පුවත්පත් වාර්තා පදනම් කර ගනිමින් පොලිසිය ගත් ක්‍රියාමාර්ගවල ශිෂ්ටසම්පන්නභාවය පිළිබඳව ප්‍රශ්න කෙරුණු අතර, පෙත්සම්කරුට තදබල ලෙස අගති සහගත ප්‍රසිද්ධියක් ලබා දීම පිණිස පරීක්ෂණ කටයුතු අයුතු ලෙස දිග්ගස්සන ලදැයි යන පෙත්සම්කරුගේ තර්කය පිළිගනු ලැබීය. සමස්ත ක්‍රියාවලියම තදබල ලෙස දෝෂදර්ශනයට ලක් කෙරිණි. වැඩිදුර පරීක්ෂණ කටයුතු නතර කරමින් අතුරු සහන ප්‍රදානය කරන ලදී.

එල්.බී.ටී.ප්‍රේමරත්න මිය එදිරිව පොලිස්පති බී.එල්.ටී.එස්.කොඩිතුට්තු සහ තවත් අය³⁷ නඩුව ඉහත නඩුවට අභ්‍යන්තරයෙන්ම වෙනස් අවස්ථාවක්

36. නියෝගයේ 3 වන පිටුව - මෙම පරිච්ඡේදයේ දී අවධානය යොමු කරන්නේ, 2006.03.27 දින නිකුත් කරන ලද නඩුවේ අවසාන නියෝගය මගින් ද ස්ථිර කරන ලද අතුරු නියෝගය පිළිබඳව පමණි. එකී අවසාන නියෝගය මගින්, එම අවස්ථාව වන විට විධායක ජනාධිපති ධුරයට තෝරා පත් කරගනු ලැබ තිබූ පෙත්සම්කරුගේ අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කොට ඇති බව ප්‍රකාශ කරන ලද අතර, ඒ සඳහා වන්දි ප්‍රදානය කෙරිණි. මෙම නඩු හින්දුව පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීම 2006 වර්ෂයේ දී තීරණය කරන ලද නඩු හා සම්බන්ධ "මානව අයිතිවාසිකම්වල අධිකරණමය රැකවරණය" යන ඉදිරි පරිච්ඡේදයක් සඳහා වෙන් කෙරේ.

37. ශ්‍රේ.අධි(මු.අ.) අයදුම අංක 747/99, එස්.සී.එම්. 2005.01.27, සිල්වා සහ විරසුරිය යන විනිසුරුවරුන් එකඟතාවය පළ කළ විනිසුරු ශිරාණි නිලකවරයකු විසින් දෙන ලද නඩු හින්දුව.

සම්බන්ධයෙන් වුවකි. එහිදී, නීති විරෝධී ලෙස මාර්ගයක් කැපීමට විරුද්ධ වූ ඉඩම් හිමියකු විසින් සපයන ලද "මුල් තොරතුරක්" සම්බන්ධයෙන් නීතියට අනුව හා 1979 අංක 15 දරන අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහය පනතෙහි විධිවිධාන අනුව ක්‍රියා නොකිරීම සම්බන්ධයෙන් අධිකරණය පොලිස් නිලධාරීන්ට දෝෂාරෝපණය කළේය. සාමය කඩවීමේ අවස්ථාවක් වැළැක්වීම හෝ ප්‍රකෝපකාරී අවස්ථාවක් වැළැක්වීම හෝ සත්‍යවශයෙන්ම පරීක්ෂණ පැවැත්වීම හා අධිකරණය වෙත වාර්තාවක් සැපයීම වැනි ඒ හා සම්බන්ධ මූලිකම පියවර ගැනීම වැනි කාර්යයන්හි ඔවුන්ගේ අක්‍රිය ස්වභාවය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12(1) ව්‍යවස්ථාව උල්ලංඝනය වන්නාවූ නීතියේ සමාන රැකවරණය අහිමිකිරීමක් බවට සලකන ලදී. මේ සම්බන්ධයෙන් අධිකරණය විසින් කරන ලද පහත සඳහන් නිරීක්ෂණ වැදගත්ය.

පොලිසිය නිෂ්ක්‍රීය අවස්ථාවලදී, අප්‍රමාදව කරන ලද පැමිණිල්ලක වටිනාකම නැති වී යයි. පැමිණිල්ල සම්බන්ධයෙන් අප්‍රමාදව හා උනන්දුවෙන් විමසා බලා පරීක්ෂණ පැවැත්වීම පොලිසියේ රාජකාරිය විය.

මහින්ද රාජපක්ෂ එදිරිව පොලිස්පති වන්ද්‍රා ප්‍රනාන්දු සහ තවත් අය³⁸ නඩුව සහ එල්.බී.ටී.ප්‍රේමරත්න මිය එදිරිව පොලිස්පති බී.එල්.ටී.එස්. කොඩිතුමක්කු සහ තවත් අය³⁹ යන නඩු දෙකෙහි දීම "මුල් තොරතුරක්" විධිමත් ස්වරූපය හා ස්වභාවයන් එවැනි තොරතුරක් සම්බන්ධයෙන් අවස්ථාවෝචිත පරිදි ක්‍රියා කිරීම හෝ නොකිරීම පිළිබඳව පොලිසියේ සාවද්‍ය ක්‍රියාකලාපයන් ප්‍රශ්න කිරීමට බඳුන්විය.

කෙසේ වුවද, "මුල් තොරතුරක්" සම්පූර්ණයෙන්ම පෞද්ගලික දැනුම මත පදනම් විය යුතු බවට වූ මුල් නඩුවේ නෛතික ප්‍රස්තුතය මෙහිලා සාකච්ඡාවට ගැනීම වටී. (පෞද්ගලික දැනුම හා බැඳුණු කාරණාවලට පමණක් සීමාවිය නොහැකි) යුක්ති සහගත "මුල් තොරතුරක්" ස්වභාවය, එකී "මුල් තොරතුර" ප්‍රයෝජනයට ගන්නා ආකාර විධිවලින් වෙන්කොට හඳුනාගැනීම අවශ්‍යය. සත්‍යවශයෙන්ම යම් නඩුවක් අධිකරණය ඉදිරියෙහි විභාගයට ගැනීම ආරම්භ වූ විටෙක එකී "මුල් තොරතුර" තහවුරු කිරීමේ කාර්යයන් සඳහා අදාළ කරගත හැකි වන්නේ එකී තොරතුර ලබා දුන් තැනැත්තාගේ පෞද්ගලික දැනුම හෝ තමාම දැන සොයා ගත් දැනුම මත එකී තොරතුර පදනම් වන්නේ නම් පමණි.⁴⁰

38. ඉහත අංක 35

39. ඉහත අංක 37

40. සිරිනියාල් [1965], 70 න.නී.වා. 377-378 පිටු, ටී.එස්. ප්‍රනාන්දු වි, අනුව.

මහින්ද රාජපක්ෂ එදිරිව පොලිස්පති වන්ද්‍රා ප්‍රනාන්දු සහ තවත් අය⁴¹ නඩුවේ කරුණු අනුව, හුදු පුවත්පත් වාර්තාවක් උපුටා දැක්වීමක් පමණක් වූ "මුල් තොරතුරක්" මත පොලිසිය විසින් අපරාධ පරීක්ෂණයක් විධිමත් ලෙස දියත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් වලංගු විරෝධතාවයන් ඉදිරිපත් කළ හැකිය. විගණකාධිපතිවරයා වැනි අදාළ පුද්ගලයන්ගෙන් පැහැදිලි ලෙසම ප්‍රකාශ ලබා නොගැනීම යන කරුණ ද ඒ සම්බන්ධයෙන් නිෂේධනාත්මක සාධකයක් විය.

මෙකී නඩුවලට හාත්පසින්ම වෙනස්ව, සරත් රත්නායක සහ තවත් අයෙක් එදිරිව නියෝජ්‍ය පොලිස්පති, නිමල් මැදිවක⁴² නඩුවේදී පැමිණිල්ලක් සම්බන්ධයෙන් පොලිසිය ක්‍රියාකළ ආකාරය පිළිගැනීමට ලක් විය. මෙහිදී අදාළ හෝටල් පරිශ්‍රය ගණිකා මඩමක් ලෙස භාවිතා කෙරෙමින් පවතින බවට කරන ලද (නිර්නාමික) පැමිණිල්ලක් අනුව පොලිසියේ විමසිල්ලට බඳුන්ව තිබූ හෝටල් පරිශ්‍රයක් පොලිසිය විසින් වටලනු ලැබීම සලකා බැලිණි. නිර්නාමික තොරතුරු සපයන්නකු කෙරෙහි විශ්වාසය තබා කටයුතු කිරීමට පොලිසියට නොහැකි බවට පෙත්සම්කරු විසින් ඉදිරිපත් කළ තර්කය පිළිගැනීමට නොපෙළඹුණු විනිසුරුවරු, පොලිසිය අදාළ පැමිණිල්ල ලද විගසම ක්ෂණික ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමක් නොකොට, ඒ වෙනුවට (ඔවුන්ගේ නිරීක්ෂණ සටහන්වලින් සනාථ වන පරිදි) අදාළ පරිශ්‍රය පිළිබඳව පූර්වයෙන් සුපරීක්ෂාකාරීව හා විමසිලිමත්ව සිට ඇති බවත්, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස එකී පරිශ්‍රය සෝදිසි කිරීම යුක්ති සහගත වන සාධාරණ සැකයක් ඉස්මතු වූ බවත් යනුවෙන් ඉදිරිපත් වූ කරුණ සැලකිල්ලට ගත්හ.

ඒ අනුව අධිකරණයේ නිරීක්ෂණයන් මෙසේ විය:

වගඋත්තරකරුවන් හුදු සැකය මත පමණක් කටයුතු කර තිබුණි නම්, වගඋත්තරකරුවන්ගේ ක්‍රියාමාර්ගය අත්තනෝමතික වන්නේ යැයි ද එහෙයින් එය පෙත්සම්කරුවන්ගේ මූලික අයිතිවාසිකම් කඩකිරීමක් වන්නේ යැයි ද යනුවෙන් තර්ක කළ හැකි තත්ත්වයක් නිර්මාණය කරන්නට ඉඩ තිබුණි. නමුත්, පරිශ්‍රය සෝදිසි කිරීම මගින් හා එකී කාර්යය සඳහා සෝදිසි

41. ඉහත අංක 35

42. ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම අංක 231/2003, එස්.සී.එම්. 24.02.2005. විනිසුරු ශිරාණි ඒ. බණ්ඩාරනායක සමග ජයසිංහ හා උදලාගම යන විනිසුරන් එකඟව ලබා දුන් නඩු තීන්දුව. 11 වන ව්‍යවස්ථාව ප්‍රකාරව මෙන්ම 12(1) හා 14(1)(උ) ව්‍යවස්ථා ප්‍රකාරව නඩුව කරගෙන යාමේ අවසරය ප්‍රදානය කෙරුණ ද, අධිකරණය නඩු තීන්දුව ප්‍රකාශ කළේ 12(1) ව්‍යවස්ථාව උල්ලංඝනය කොට ඇත්ද යන්න පිළිබඳව මූලික සලකා බැලීමකින් අනතුරුවය. ඒ අනුව අයදුම නිෂ්ප්‍රභා කරන ලදී.

වරෙන්තුවක් ලබා ගැනීම මගින් අදාළ පැමිණිල්ල හෝ තොරතුර පිළිබඳව වැඩිදුර පරීක්ෂණ පැවැත්වීම සුදුසු ද යන්න නිශ්චය කිරීම සඳහා වගඋත්තරකරුවන් විසින් යම් යම් වෙනත් ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබ ඇති තත්ත්වයක් තුළ වගඋත්තරකරුවන්ගේ ක්‍රියාමාර්ග අධිකරණමය රැකවරණය තුළට ප්‍රවේශ වී ඇති අතර අත්තනෝමතික ක්‍රියාවක් වීමේ සීමාව ප්‍රමාණවත් පරිදි ඉක්මවා ගොස් ඇත.⁴³

2.3.3 විශ්ව විද්‍යාල බලධාරීන් සතු අභිමතයට බාධා කිරීම
මහාචාර්ය නිරිඇල්ලගේ වන්දසිරි එදිරිව රුහුණ විශ්ව විද්‍යාලය සහ තවත් අය⁴⁴ නඩුවේදී, රුහුණ විශ්ව විද්‍යාලයේ අධිකරණ වෛද්‍ය විද්‍යාව පිළිබඳ ජ්‍යෙෂ්ඨ ආචාර්යවරයෙක් (වෙනත් උපදේශක අධිකරණ වෛද්‍ය නිලධාරියකු ද හා එක්ව) දකුණු දිශාව භාර නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයා වෙත යැවූ ලිපියක් මගින් ඔහුගේ අවධානය යොමු කරවූයේ සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුවට අනුයුක්ත කරනු ලැබ නොමැති, එහෙත් විශ්ව විද්‍යාල පීඨයන්ට අනුයුක්ත කරනු ලැබ ඇති ළමා රෝග පිළිබඳ වෛද්‍යවරුන් ළමා අපයෝජන සිද්ධීන් වලදී අධිකරණ වෛද්‍ය නිලධාරීන්ගේ කාර්යයන් ඉටු කරමින් සිටින බවයි.⁴⁵ මෙම ලිපියේ පිටපත් අනෙකුත් අදාළ රජයේ නිලධාරීන් වෙත ද යවන ලදී.

ඉන් අනතුරුව, පෙත්සම්කරුට විරුද්ධව විනයානුකූල ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලෙස විශ්ව විද්‍යාලයේ වෛද්‍ය පීඨයේ පීඨ මණ්ඩලය පාලක සභාවෙන් ඉල්ලා සිටී අතර ඒ අනුව ඔහුට විරුද්ධව විනය පරීක්ෂණයක් පැවැත්වීමට ප්‍රමාණවත් කරුණු තිබේදැයි සලකා බැලීම පිණිස උප කමිටුවක් පත් කිරීමට පාලක සභාව තීරණය කොට තිබුණි. අදාළ කාරණය පිළිබඳව පරීක්ෂා කිරීමෙන් අනතුරුව, එවැනි විනය පරීක්ෂණයක් පැවැත්වීමට ප්‍රමාණවත් කිසිදු කරුණක් නොමැති බවට උප කමිටුව තීරණය කළ අතර, එසේ වුවත් පෙත්සම්කරුවෙකු අවවාද කිරීමේ ලිපියක් නිකුත් කළ යුතු බවට උප කමිටුව නිර්දේශ කළේය.

43. නඩු නිත්‍යවේ 14 වන පිටුව

44. ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම් අංක 326/2003, එස්.සී.එම්. 06.06.2005. විනිසුරු ශිරාණි ඒ. බණ්ඩාරනායක සමග විරසුරිය හා ජයසිංහ යන විනිසුරුවරු එකඟ වෙමින් ලබා දුන් නඩු නිත්‍යව.

45. 1979 අංක 15 දරන අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහය පනතෙහි 122(1) වගන්තියෙහි සඳහන් වන්නේ විමර්ශනයක් පවත්වාගෙන යාම සඳහා වෛද්‍යවරයකු විසින් යම් තැනැත්තෙකු පරීක්ෂා කරනු ලැබීම අවශ්‍යයයි පොලිස් ස්ථානයක් භාර යම් නිලධරයකු සලකන අවස්ථාවක, ඔහු විසින් ඒ තැනැත්තාගේ කැමැත්ත ඇතිව ආණ්ඩුවේ වෛද්‍ය නිලධරයකු ලවා ඒ තැනැත්තා පරීක්ෂා කරවීමට සලස්වනු ලැබිය හැකි බවය. ඊට සමානවම, සංග්‍රහයෙහි 2 වගන්තිය “ආණ්ඩුවේ වෛද්‍ය නිලධරයා” යන්න යම් විශ්ව විද්‍යාලයක යම් වෛද්‍ය පීඨයක අධිකරණ වෛද්‍ය අංශයෙහි යම් නිලධරයෙක් ඇතුළත් වන ආකාරයට අර්ථනිරූපණය කරනු ලැබ ඇත.

(උපකුලපතිවරයාගේ අත්සනින් යුතුව) විශ්ව විද්‍යාල පාලක සභාව විසින් යවන ලද මෙකී ලිපියට විරුද්ධව පෙත්සම්කරු අධිකරණය වෙත අභියාචනයක් ඉදිරිපත් කළ අතර, එකී අභියාචනයෙන් පෙත්සම්කරු ප්‍රකාශ කර සිටියේ එකී උප කමිටුව ඉදිරියේ තමාට කරුණු කියා සිටීමට හෝ අවස්ථාවක් නොදුන් බවත්, මෙකී ප්‍රශ්නගත ක්‍රියාපටිපාටිය තුළින් නීතිය ප්‍රකාරව සමානව සලකනු ලැබීමේ තම අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කර ඇති බවයි. විශ්ව විද්‍යාලයේ කරුණු දැක්වීමට පදනම වූයේ අවවාද කිරීමක් ආයතන සංග්‍රහයේ දක්වා ඇති පරිදි දඬුවමක් ලෙස නොසැලකෙන හෙයින් අවවාද කිරීමේ ලිපියක් නිකුත් කිරීමේ බලය විශ්ව විද්‍යාලයේ " නිර්බාධිත අභිමතය"⁴⁶ තුළට ගැනෙන්නක් වන බවයි.

අත්තනෝමතික හා සීමා රහිත අභිමතයක් පවරාදීම පාලනය කිරීමේ ස්ථාපිත නෛතික පූර්ව නිදර්ශන⁴⁷ ස්ථිරව හා පැහැදිලිව පවතින තත්ත්වයක් තුළ ඉහත පසුව දක්වන ලද කරුණ අදාළ නොවන කරුණක් ලෙසට ප්‍රකාශ කරමින් අධිකරණය නොපැකිලිව නිෂ්ප්‍රභා කළේය.

ඒ අනුව:

වෝදනා නගනු ලබන්නේ යම් පුද්ගලයෙකුට එරෙහිව ද එකී පුද්ගලයා වෙත අවවාදයක් කිරීම සඳහා උපකුලපතිවරයාට පුළුල් අභිමතයක් ලබාදී ඇති අවස්ථාවක, එකී අභිමතය ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් යම් යම් ආරක්ෂණයන් පැවතීම අවශ්‍යය. 1 වන වගඋත්තරකාර විශ්ව විද්‍යාලය යන පාලනය සහ යන පරිපාලනය පිළිබඳ සංකල්ප සිත්හි දරමින්, එහි ජ්‍යෙෂ්ඨ මහාචාර්යවරයකු වූ පෙත්සම්කරු සම්බන්ධයෙන් සාධාරණව කටයුතු කළ යුතුව තිබුණි. තීරණයකට එළැඹීමට පෙරාතුව එදිරිවාදී ක්‍රමය අනුව විභාගයක් පැවැත්වීමේ අවශ්‍යතාවයක් නොතිබුණේ වී ද, ස්වාභාවික යුක්තියේ රීති අනුව විශ්ව විද්‍යාලය පෙත්සම්කරු සම්බන්ධයෙන් සාධාරණව කටයුතු කිරීම අවශ්‍ය විය.⁴⁸

46. ආයතන සංග්‍රහයේ 4.4 ඡේදය මගින් අවවාද කිරීමක් සිදු කිරීමට විශ්ව විද්‍යාලයක උප කුලපතිවරයාට අභිමතයක් පවරා දී ඇති නමුත්, එසේ කිරීමේදී අනුගමනය කළ යුතු මාර්ගෝපදේශ කිසිවක් අදාළ වගන්තිය මගින් විශේෂිතව දක්වා නැත.

47. මෙම අවස්ථාවේ දී අධිකරණය විසින් සඳහන් කිරීමට යෙදුණු නඩු තීන්දු අතරට ඩෙනිං සාම්වරයා විසින් චූන් එදිරිව ඇමරිකාවේ ඉංජිනේරු යුනියන් [1971] 1 All E.R. 1148 නඩුවේදී එකඟතාව සහිතව උපුටා දක්වන ලද පැඩ්ලිල්ඩ් එදිරිව කාමිකර්ම ඇමති [1968] A.C. 997 නඩුව ඇතුළුව, පරිපාලන නීතිය තුළ නිර්බාධිත අභිමතය පිළිබඳ සංකල්පය ප්‍රතික්ෂේප කරමින් දෙන ලද ප්‍රකට නඩු තීන්දු කිහිපයක් ඇතුළත් විය.

48. නඩු තීන්දුවෙහි 14 සහ 18 පිටු.

(පෙත්සම්කරු විනයානුකූල ක්‍රියාමාර්ගයකට යටත් කළ යුතුද යන්න තීරණය කිරීමට ඉහත සඳහන් පරිදි පත් කරන ලද) උප කමිටුව පෙත්සම්කරුවෙකුට අවවාදයක් නිකුත් කිරීමට නිර්දේශ කිරීම සඳහා කවර ආකාරයක හෝ අධිකාරයක් හෝ බලයක් නොවිය යන කරුණ අධිකරණය සැලකිල්ලට භාජනය කළේය. ඒ අනුව එකී උප කමිටුවේ තීරණය වලංගු තීරණයක් නොවන බවටත්, එකී තීරණය හා/හෝ නිර්දේශ මත පිහිටා පාලක සභාව විසින් ගනු ලැබූ ක්‍රියාමාර්ගය නෛතික ප්‍රතිඵල රහිත වුවක් බවටත් අධිකරණය නිරීක්ෂණය කිරීමට යෙදුණි.

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12(1) ව්‍යවස්ථාව උල්ලංඝනය කරන ලද බවට ප්‍රකාශයක් හා වන්දි හා නඩුගාස්තු වශයෙන් රු. 25,000 ක මුදලක් ප්‍රදානයක් ද කරන ලදී.

2.3.4 සේවා නියුක්ත පුද්ගලයන්ගේ සාධාරණ අපේක්ෂා

සේවයකයන්ට සේවා දීර්ඝ කිරීම් ලබාදීම ප්‍රතික්ෂේප කරන ලද මහජන බැංකුවේ කළමනාකරණ ක්‍රියාමාර්ගය මෙම කාලසීමාව තුළ ගොනුකරන ලද පෙත්සම් තුළින් ප්‍රශ්න කිරීමට ලක් විය. වගදන්තරකාර බැංකුවේ සේවා දීර්ඝ කිරීම් හා සම්බන්ධ කාර්ය පටිපාටිය පාලනය කෙරුණු 323/2001 චක්‍රලේඛය ප්‍රකාරව බැංකුවේ අදාළ ක්‍රියාමාර්ග සලකා බැලීමට අපේක්ෂා කරන ලදී.

ඒ.ඊ.එම්.ජී.ප්‍රනාන්දු එදිරිව මහජන බැංකුව සහ තවත් අය⁴⁹ නඩුවේදී, සේවා දීර්ඝ කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම ප්‍රමාණවත් සහ සාධාරණ හේතුවක් සිදු විය යුතු බවටත් එකී හේතු අදාළ සේවකයා වෙත දැනුම් දිය යුතු බවටත් වන මූලධර්මය⁵⁰ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය නැවත නැවතත් සඳහන් කළේය. එසේ ප්‍රමාණවත් සහ සාධාරණ හේතු නොදැක්වීම මෙන්ම, සේවා දීර්ඝ කිරීමක් ප්‍රතික්ෂේප කිරීමේ තීරණය ප්‍රමාද කිරීම හා ඒ පිළිබඳව දැනුම් දීම අසීමාන්තිකව ප්‍රමාද කිරීම ද සේවකයාගේ සාධාරණ අපේක්ෂා ප්‍රතික්ෂේප කිරීමක් වන අතර එය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12(1) ව්‍යවස්ථාව උල්ලංඝනය කිරීමක් ද වන්නේය.

49. ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම. අංක 283/2004, එස්.සී.එම්. 2005.07.08, බණ්ඩාරනායක හා දිසානායක යන විනිසුරුවරුන් එකඟ වූ විනිසුරු එන්. කේ. උදලාගම විසින් දෙන ලද සීන්ද්‍රව

50. මේ සම්බන්ධයෙන්, නිරතුරුව ගෙනහැර දක්වනු ලබන පූර්ව නිදර්ශනයක් වන සුරංගනී මාරපන එදිරිව ලංකා බැංකුව සහ තවත් අය [1991] 3 ශ්‍රී.නි.වා. 156 නඩුව කියවන්න.

කෙසේ වුවද, ඊට පසුව, ඒ හා සමාන අයදුමක් සලකා බැලුණු ලාල් විමලසේන එදිරිව මහජන බැංකුවේ සාමාන්‍යාධිකාරී අසෝක සිල්වා⁵¹ නඩුවේදී, අධිකරණයේ බහුතර විනිසුරුවරුන්ගේ තීරණය මගින්, සේවායෝජකයා විසින් සේවා දීර්ඝ නොකිරීමට හේතු සේවකයා වෙත දැනුම් දිය යුතු වීමේ ප්‍රථම ප්‍රකාශිත අවශ්‍යතාවය අදාළ හේතු සේවා යෝජක ආයතනයේ ඉහළ කළමනාකාරිත්වය වෙත දන්වනු ලැබීම ප්‍රමාණවත් යැයි සඳහන් කරමින් පටු සීමාවන් තුළට රැගෙන එන ලදී. බහුතර මතය සඳහන් කළ විනිසුරු රාජා ප්‍රනාන්දුගේ අදහස වූයේ සාධාරණත්වයේ අවශ්‍යතාවය තෘප්තිමත් කරලීම සඳහා මෙය ප්‍රමාණවත් වනු ඇත යන්නයි.

කෙසේ වුවද, සේවා දීර්ඝ නොකිරීම අධිකරණය ඉදිරියෙහි අභියෝගයට ලක් කරන ලද අවස්ථාවක, ස්වකීය ක්‍රියාමාර්ග අසාධාරණ, අයුක්තිසහගත, අත්තනෝමතික හෝ හිතුවක්කාරී නොවන බවට අධිකරණය සැහීමට පත් කිරීමේ භාරයක් වගදන්තරකාර බැංකුව වෙත පැවරෙන අතර මෙම නඩුවේදී එකී භාරය තෘප්ත කරනු ලැබ තිබුණි. මෙකී මතය සමග එකඟ වෙමින්, විනිසුරු දිසානායක අදාළ චක්‍රලේඛයේ විධිවිධාන අනුව සේවා දීර්ඝ කිරීම ඉල්ලා සිටින නිලධාරියා වෙත අදාළ හේතු දැනුම් දෙනු ලැබිය යුතු යැයි තමා පළ කළ මුල් අදහස⁵² බැහැර කළේය. බහුතර විනිසුරුවරුන්ගේ මතය පරිදි අයදුම ගාස්තු රහිතව නිෂ්ප්‍රභා කෙරිණි.

විනිසුරු ශිරාණි ඒ. බණ්ඩාරානායක තම විසම්මුතික නඩු තීන්දුව තුළින් නිරීක්ෂණය කළේ, නඩුවේ කරුණු අනුව පෙත්සම්කරු, සේවා දීර්ඝ ලබාදෙන ලද වෙනත් සේවකයන් හා සම තත්ත්වයේ සිටි බවත් ඔහුට වෙනස් අයුරකින් සලකනු ලැබීමේ කිසිදු අවකාශයක් නොතිබුණු බවත් ය. එකී සේවකයා වෙත අදාළ හේතු සෘජුවම දැනුම් දීම අවශ්‍ය නොවේ යැයි නිගමනය කරනු ලැබුවේ වුවද, සේවා දීර්ඝ කිරීමේ කම්පුව විසින් අවම වශයෙන් සේවා දීර්ඝ කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම සඳහා හේතු දැක්වීම කළ යුතුව තිබුණි. එවැනි හේතු ඉදිරිපත් නොකිරීම මගින් එම අවස්ථාවේ දී සේවා යෝජකයා අත්තනෝමතික ලෙස කටයුතු කර ඇති බවටත්

51. ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම් අංක 473/2003, එස්.සී.එම්. 2005.08.04, විනිසුරු දිසානායක එකඟ වූ හා විනිසුරු ශිරාණි ඒ. බණ්ඩාරානායක විසම්මුතික වූ විනිසුරු රාජා ප්‍රනාන්දු විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද බහුතරයේ තීන්දුව. එමෙන්ම, ඩබ්.පී.ඒ. පතිරණ එදිරිව මහජන බැංකුව සහ තවත් අය, ශ්‍රේ. අධි. (මු.අ.) අයදුම 297/2004, එස්.සී.එම්. 2005.12.12 නඩුව ද කියවන්න.

52. ඉහත අංක. 43

එහෙයින් එය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12(1) ව්‍යවස්ථාව උල්ලංඝනය කිරීමක් වන බවටත් විනිසුරු බණ්ඩාරනායක තීරණය කළාය.

2.3.5 සහන ලබාදීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීමේදී කාල කඩයිම අදාළ වීම

ගම්ගේ සුගත් ප්‍රේමචන්ද්‍ර සහ තවත් අයෙක් එදිරිව විශ්ව විද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිසම සහ තවත් අය⁵³ නඩුවේදී පෙත්සම්කරුවෝ දෙදෙනෙක් තමන් වෛද්‍ය පීඨයට තෝරා ගනු නොලැබීම නිසා සිදු වූ අයිතිවාසිකම් කඩවීමක් සම්බන්ධයෙන් අධිකරණය වෙත පැමිණියහ. මාස හතළිස් දෙකකට පමණ පෙරාතුව ගොනු කරන ලද පෙත්සම් තුනකදී ඊට සමාන උල්ලංඝනය කිරීම් මූලික අයිතිවාසිකම් කඩවීම් ලෙසට තීරණය කොට තිබුණි. කෙසේ වුවද, මෙම නඩුවේ දී, අදාළ පෙත්සම්, මූලික අයිතිවාසිකම් පෙත්සම් ගොනු කිරීමට අදාළ එක් මාසයක කාල කඩයිම හා පැහැදිලි ලෙසම අනුකූල නොවෙන්නේය යන පදනම මත (මාස හතළිස් දෙකක ප්‍රමාදය හේතු කොට) පෙත්සම්කරුවන්ට සහන ලබාදීම අධිකරණය ප්‍රතික්ෂේප කළේය.⁵⁴ මෙම කාරණය සම්බන්ධයෙන් අධිකරණයට යම් ප්‍රමාණයක හෝ අභිමතයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට හැකි වනු පිණිස එකී අසීමාන්තික ප්‍රමාදයට හේතු වූ යම් සුවිශේෂ කරුණු කිසිවක් පෙත්සම්කරුවෝ ඉදිරිපත් නොකළහ.⁵⁵

දුක්ගැන්විලි වලින් පෙළෙමින් සිටින තැනැත්තන් "තම අයිතිවාසිකම් මත සැතපී සිටීම නොකළ යුතුය" යි අධිකරණය කළ අවවාදය පෙත්සම්කරු නිශ්ක්‍රීයව සිටි දිගු කාලපරිච්ඡේදය සලකන කල්හි සාධාරණීකරණය කෙරේ. අනෙක් අතට එක් මාසයක කාල කඩයිමක් පනවන ලද විශේෂ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය විධිවිධානය මගින් විනිසුරුවරුන් ද සීමාකාරී සාධකයකට බඳුන් කර ඇත. කෙසේ වුවද, මෙවැනි පෙත්සම් මගින්, දකුණු ආසියානු රටවල අධිකරණවල අධිකරණ බලය පිළිබඳව සලකන කල, ශ්‍රී ලංකාවට පමණක් විශේෂ වූ මෙම මූලික අයිතිවාසිකම් පෙත්සම් ගොනු කිරීමේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය කාල නියමයෙහි භාසංජනක බව නැවතත් පෙන්නුම් කෙරිණි.

53. ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම අංක 573/2004, එස්.සී.එම්. 2005.08.04, විනිසුරු දිසානායක හා විනිසුරු රාජා ප්‍රනාන්දු එකඟ වූ විනිසුරු ශිරාණි ඒ. බණ්ඩාරනායක විසින් දෙන ලද නඩු තීන්දුව.

54. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 126(2) ව්‍යවස්ථාව

55. ගමායෙහිගේ එදිරිව සිරිවර්ධන සහ තවත් අය, [1988] I ශ්‍රී.නී.වා. 384, එදිරිපූර්ව එදිරිව නවරත්නම් සහ තවත් අය [1985] I ශ්‍රී.නී.වා. 100, සහ නරේන්ද්‍ර කුමාර් එදිරිව සියාඩ් සහ තවත් අය [2000] I ශ්‍රී.නී.වා. 256. අනුව,

2.3.6 පාසල්වලට ළමුන් ඇතුළත් කිරීමේ අයිතිවාසිකම්

තම ආගමික විශ්වාසය අනුව ආගමික උපදෙස් ලබා ගැනීමේ ඉඩ ප්‍රස්ථාව ඇති පාසලකට ඇතුළත් වීමට ළමුන්ට ඇති අයිතිවාසිකම එම්.කේ. විජේතුංග සහ තවත් අය එදිරිව ගාල්ල, සවුත්ලන්ඩ්ස් විද්‍යාලයේ විදුහල්පති සහ තවත් අය* නඩුවේදී සාකච්ඡා විය. අදාළ චක්‍රලේඛය අර්ථනිරූපණය කරමින් අධිකරණය ප්‍රකාශ කළේ, 1960/1961 වකවානුවේ දී පැවති, සිසුන්ගේ ආගමික විශ්වාසය අනුව ශිෂ්‍ය අනුපාතය පවත්වා ගැනීම පිණිස හඳුන්වා දෙන ලද පාසල්වලට ළමුන් ඇතුළත් කිරීමට අදාළ තෝරාගැනීමේ නිර්ණායක කෙරෙහි අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය විශේෂ අවධානය යොමු කර ඇති බවය.

මේ සම්බන්ධයෙන්, ක්‍රිස්තියානි ආගම ඇදහීම මත අදාළ පාසලට ඇතුළත් කරගත යුතුව තිබූ ශිෂ්‍ය ප්‍රතිශතය වගඋත්තරකරුවන් විසින් ප්‍රකාශ කරන ලද පරිදි 2% ක් නොව 6.9% ක් වැනි ඉහළ ප්‍රතිශතයක් විය යුතුව තිබූ බව තීරණය කෙරිණි.

1 වන වගඋත්තරකරු අදාළ චක්‍ර ලේඛයෙහි අඩංගු ප්‍රතිශතවලට අදාළ විධිවිධාන සැලකිල්ලට නොගෙන කටයුතු කිරීමත්, ඒ අනුව පෙත්සම්කාර ළමුන් ප්‍රශ්නගත පාසලට ඇතුළත් කරගැනීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීමත් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12(1) ව්‍යවස්ථාව උල්ලංඝනය වන්නා වූ අත්තනෝමතික ක්‍රියාවක් වන බවට තීරණය කරන ලද අතර, එකී ළමුන් ඇතුළත් කර ගැනීම සඳහා අධිකරණය විසින් නියෝගයක් නිකුත් කරන ලදී.

2.4 වධහිංසාවලට හෝ කෲර, අමානුෂික හෝ අවමන් සහගත සැලකිල්ලකට නැතහොත් දඬුවමකට යටත් නොකිරීමේ නිදහස හා සම්බන්ධ අධිකරණ තීරණ (11 වන ව්‍යවස්ථාව)

පෙර වර්ෂ හා සසඳා බලන කල මේ සම්බන්ධයෙන් ඉදිරිපත් වූ නෛතික මත ප්‍රමාණය ඉතාමත් අඩු මට්ටමක පවතින බව පෙනී යයි. විජයලත් පේලිගේ ජනදාස සේනාධීර එදිරිව සියසිංහ සහ තවත් අය⁵⁶ නඩුවේදී හමුදා

56. ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම අංක 612/2004, එස්.සී.එම්. 2005.11.07 විනිසුරු උදලාගම හා විනිසුරු රාජා ප්‍රනාන්දු එකඟ වූ විනිසුරු ශිරාණි ඒ. බණ්ඩාරත්නායක විසින් දෙන ලද නඩු නිත්ද්‍රව. එමෙන්ම ඒ හා සමාන නිත්ද්‍රවක් සඳහා රත්නසිරි බී. චක්‍රමනායක සහ තවත් අය එදිරිව ගාල්ල, රිච්මන්ඩ් විද්‍යාලයේ විදුහල්පති, ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම අංක 613/2004, 614/2004, 615/2004 සහ 616/2004, එස්.සී.එම්. 2005.11.07, නඩුව නියවන්න.

57. ශ්‍රේ. අධි.(මු.අ.) අයදුම අංක 263/2001, එස්. සී. එම්. 2005.04.01, විනිසුරු විරසුරිය හා විනිසුරු රාජා ප්‍රනාන්දු එකඟ වූ විනිසුරු එන්. කේ. උදලාගම විසින් දෙන ලද නඩු නිත්ද්‍රව.

නිලධාරීන් විසින් කරන ලදැයි පැවසූ පහරදීමක් සම්බන්ධයෙන් පෙත්සම්කාර පොලිස් පරීක්ෂකවරයෙකු විසින් පෙත්සමක් ගොනු කොට තිබුණි. නඩුවේ කරුණු අනුව අදාළ සිද්ධිය පිළිබඳ පෙත්සම්කරුගේ ප්‍රකාශය විශ්වාස කිරීමට මැලි වූ අධිකරණය විසින් තීන්දු කිරීමට යෙදුණේ, වැඩි බර සාක්ෂ්‍ය මත චෝදනා ඔප්පු කළයුතු වීමේ තම භාරය සාර්ථක ලෙස නිදහස් කිරීමට පෙත්සම්කරු අසමත්ව ඇති බවයි. අධිකරණයට ස්වකීය තීරණයට එළැඹීමේදී වැදගත් පෙළඹවීමේ සාධකයක් වූයේ, පෙත්සම්කරුගේ ප්‍රකාශය සනාථ කරනු පිණිස, පෙත්සම්කරු සහ ඔහුගේ බිරිඳ කැටුව යමින් සිටි (සිද්ධියේ දී තුවාලලත් පොලිස් නිලධාරීන් ද ඇතුළුව) අනෙකුත් පොලිස් නිලධාරීන් විසින් දිවුරුම් ප්‍රකාශ ඉදිරිපත් කර නොතිබීමය. ඊට අමතරව, වෛද්‍ය නිලධාරියා විසින් විස්තර කොට තිබූ තුවාල "සුළු තුවාල" වූ අතර, එකී තුවාල රයිපල් මීටෙන් තමාට දරුණු ලෙස පහර දෙනු ලැබූයේ යැයි පෙත්සම්කරු කළ ප්‍රකාශය හා පරස්පර විරෝධී බවට අධිකරණය නිගමනය කළේය.⁵⁸

3. 2005 වර්ෂයේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ නඩු තීන්දු

සුනාමි (විශේෂ විධිවිධාන) පනත් කෙටුම්පත⁵⁹ හා ආපදා කළමනාකරණ පනත් කෙටුම්පත⁶⁰ පිළිබඳව විශේෂයෙන් සඳහන් කිරීම වටී. පළමු අවස්ථාවේදී, 2004 දෙසැම්බර් 26 වන දින සිදු වූ සුනාමි ආපදාවෙන් විපතට පත් වූ තැනැත්තන්ට සැබෑ ලෙසම සමාන සැලකීමක් සහතික කළ හැක්කේ ඔවුන් පත්ව ඇති "අවාසි සහගත තත්ත්වය පිළිගන්නා හා ඊට සහන සලසන" විශේෂ නීති සම්පාදනය කිරීමෙන් හා ඒ අනුව රජය විසින් ඔවුන් ධනාත්මක ලෙස චෝත්කොට හඳුනා ගෙන කටයුතු කිරීමෙන් පමණක් බව අධිකරණය පිළිගත්තේය. මෙය සිත් තබා ගනිමින්, කෙටුම්පතෙහි විධිවිධාන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව හා අනුකූල නොවන බව තීරණය කරනු ලැබූව ද නීතිය වඩාත් හොඳින් ක්‍රියාත්මක වීම පහසු කිරීමේ අරමුණින් එහි වගන්ති සඳහා යම් යම් සංශෝධන නඩු තීන්දුවෙහි වාර්තා ගත කරන ලදී. ඒ අනුව, මිය යාම පිළිබඳ පූර්ව නිගමනය ක්‍රියාත්මක වීම පිණිස ඉකුත්

58. මෙම සිද්ධිය සම්බන්ධයෙන් සමහර වගන්තියකට එරෙහිව අපරාධ නඩු කටයුතු ආරම්භ කොට තිබුණද, ඔහේස්ත්‍රාත්වරයා විසින් සැකකරුවන් නඩු කටයුතුවලින් මුදා හැර තිබුණු බව අධිකරණය විසින් අදාළ වන කරුණක් සේ සලකන බැව් පෙනී ගියේය.

59. ශ්‍රේ.අධි.(එස්.ඩී.) අංක 8/2005 හා 9/2005, එස්.සී.එම්. 2005.04.26

60. ශ්‍රේ.අධි.(එස්.ඩී.) අංක 4/2005

විය යුතු යැයි කලින් නියම කොට තිබූ එක් මාසයක කාල සීමාව මාස හයක් ලෙසට වෙනස් කරන ලදී. ඊට අතිරේක වශයෙන් නිර්දේශිත වෙනස්කම්, වෙනත් කරුණු අතර, දරුකමට හදාගත් ළමුන් නීතියේ විෂය පථය තුළට ගෙන ඒමටත් සඳහා වශයෙන් ක්‍රියාකරන තැනැත්තන් නීතිය නොසලකා කටයුතු කිරීම මත පැන නගින දණ්ඩනීය ප්‍රතිඵල වලින් මුදා ගැනීමටත් සම්බන්ධ ඒවා විය.

දෙවන අවස්ථාවේ දී, ජනාධිපතිවරයා විසින් ආපදා තත්ත්වයක් පවතින බවට කරනු ලබන ප්‍රකාශනයක් එය අවලංගු කරනු ලබන තෙක් බලාත්මකව පවතින්නේ ය යනුවෙන් වූ කෙටුම්පත් විධිවිධානය ඇතුළුව කෙටුම්පතෙහි වගන්ති කිහිපයක් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව සමග අනුකූල නොවන බවට අධිකරණය තීරණය කළේය. මෙය, එවැනි ප්‍රකාශනයක් මාස දෙකක කාල සීමාවක් සඳහා බලාත්මකව පවතින ලෙසටත් එය වරකට මාස දෙකක් නොඉක්මවන පරිදි ඉදිරි කාලසීමාවන් සඳහා දීර්ඝ කරනු ලැබිය හැකි වන ලෙසටත් සංශෝධනය කරනු ලැබීම පිණිස දෙන ලද තීරණයකි.

තවද, වංචල සහ නිශ්චල දේපළ "සුදුසු සංවිධානයක්" මගින් පවරා ගැනීමට අවසර ලබා දීමේ විධිවිධානයට එරෙහිව වූ විරෝධතාවයන්, එවැනි පවරා ගැනීමක් සිදු කළ හැකි රීති රාමුවක් දක්වා නොමැති තත්ත්වයක් තුළ අධිකරණය විසින් පිළිගනු ලැබීය. මෙය ආපදාවන්ට මුහුණ දීමේ කිසියම් වැඩපිළිවෙළක් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය විය හැකි වංචල හෝ නිශ්චල දේපළ තාවකාලිකව පවරා ගැනීමට අවසර ලබාදීමට පමණක් සීමා විය යුතු බවට විධාන කරන ලද අතර එයද එවැනි දේපළක අයිතිකරු සිටි නම් ඔහුගේ කැමැත්ත ද සහිතව සතියක් නොඉක්මවන කාලසීමාවක් සඳහා පමණක් විය යුතු බවටත් විධාන කරන ලදී.

අවසාන වශයෙන්, "සුදුසු සංවිධානය" විසින් සිදු කරනු ලබන ක්‍රියා, අත්හැරීම් හා පැහැර හැරීම් සම්බන්ධයෙන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 126 වන ව්‍යවස්ථාව ප්‍රකාර අධිකරණයේ මූලික අයිතිවාසිකම් අධිකරණ බලය බැහැර කරන ලද නිවාරක වගන්තිය මගින් අධිකරණ බලය යටපත් කරන හෙයින් එය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව හා අනුකූල නොවන බවට තීරණය කෙරිණි.

4. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 140 වන ව්‍යවස්ථාව අනුව හිමි ස්වකීය අධිකරණ බලය ප්‍රකාර අභියාචනාධිකරණයේ අධිකරණමය තීරණ

මෙම පරිච්ඡේදයේ මෙම කොටසින්, අයිතිවාසිකම්⁶¹ ප්‍රවර්ධනය කිරීමට ඉවහල් වූ අභියාචනාධිකරණයේ නඩු තීන්දු කිහිපයක් සාකච්ඡා කරනු ලැබේ.

4.1 ඡන්ද දායකයාගේ අයිතිවාසිකම් සහතික කිරීම

මොහොමඩ් හනීෆා මොහමඩ් මසහීර් එදිරිව කැගල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ තේරීම්භාර නිලධාරී සහ තවත් අය⁶² නඩුවේදී, 2003 වසරේ දී මාවනැල්ල ප්‍රාදේශීය සභාව තුළ ඇතිවූ පුරප්පාඩුවක් සඳහා එක්සත් ජාතික පක්ෂයේ නාමයෝජනා පත්‍රයෙන් පරිභාහිර කැනැත්තෙකු එකී ප්‍රාදේශීය සභාවට තෝරාපත් කර ගන්නා ලද බවට ප්‍රකාශයට පත් කිරීමට කැගල්ල සහකාර මැතිවරණ කොමසාරිස්වරයා ගනු ලැබූ තීරණය අධිකරණය නිශ්ප්‍රභා කළේය. අධිකරණය සහකාර කොමසාරිස්වරයාට නියෝග කළේ නීතිය අනුව අදාළ පුරප්පාඩුව පිරවීමට පියවර ගන්නා ලෙසය. මෙම නඩුවෙහි පසුබිම මෙසේය. ප්‍රාදේශීය සභාවේ සාමාජිකයකු තම තනතුරින් ඉල්ලා අස්වීමෙන් ඇති වූ පුරප්පාඩුවක් පිරවීමට බාහිර කැනැත්තෙකුගේ නම යෝජනා කරමින් (පෙත්සමෙහි 2 වන වගඋත්තරකරු වන) එක්සත් ජාතික පක්ෂයේ මහ ලේකම්වරයා 1 වන වගඋත්තරකරු සහකාර මැතිවරණ කොමසාරිස්වරයා වෙත ලිපියක් නිකුත් කර තිබූ අතර, ඒ අනුව 1 වන

61. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය ලෙස මූලික අයිතිවාසිකම් පිළිගැනීම අභියාචනා අධිකරණවල ඊට අධිකරණ බලය කෙරෙහි ධනාත්මකව බලපා ඇති ආකාරය පිළිබඳව අයිතිවාසිකම්වල අධිකරණමය රැකවරණය මැයෙන් වූ පෙර පරිච්ඡේදවලදී අවධානය යොමු කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාව: මානව හිමිකම් තත්ත්වය, 2005 හා 2006 බලන්න. අදාළ නඩු තීන්දු සඳහා පෙරෙරා එදිරිව එදිරිසිංහ [1995] 1 ශ්‍රී.නි.වා. 148, 156 සහ හිදර් මුන්ඩ් එදිරිව මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය සහ තවත් අය - ශ්‍රේ.අධි. අභියාචනා 58/03, 2004.01.20 දිනැති ශ්‍රේ.අධි.සටහන්, ශ්‍රේ.අධි. අභියාචනා 58/2003, විනිසුරු ඉස්මයිල් හා විනිසුරු විශ්වේෂ්වරන් එකඟ වූ විනිසුරු මාක් ප්‍රනාන්දු දෙන ලද නඩු තීන්දුව. අදාළ කර්තව්‍ය වන්නේ, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය මූලධර්ම හා විධිවිධාන මගින් පරිපාලනමය අභිමතය සහ මුක්තිය සීමා කර ඇති බවත්, ඊට සමානුපාතිකව (ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 140 වන ව්‍යවස්ථාව ප්‍රකාරව) මැන්ඩාට්‍රිස් ආඥාවන්ට යටත් වන මහජන රාජකාරිවල ස්වභාවය හා විෂය පථය ද, සර්වයෝගී හා තහනම් ඊට ආඥාවන්ට යටත් සාමාන්‍ය ක්‍රියා සහ තීරණවල වර්ගීකරණයන් ද එමෙන්ම අධිකරණ සමාලෝචනයේ හා සහන ප්‍රදානය කිරීමේ විෂය පථයද පුළුල් කරනු ලැබ ඇත.

62. 2005(2) අභියාචනා නීති වාර්තා, 37 පිටුව, විනිසුරු එස්.අයි. ඉමාම් එකඟ වූ විනිසුරු එස්. ශ්‍රී ස්කන්ධරාජා විසින් දෙන ලද නඩු තීන්දුව අනුව.

වගඋත්තරකරු විසින් තෝරා පත් කිරීම සිදු කොට තිබුණි. අනතුරුව, ඡන්දදායකයින් විසින් පළ කරන ලද මනාප අනුව එ.ජා.ප. අපේක්ෂක ලයිස්තුවේ දහ හත්වන ස්ථානයේ සිටි, එමෙන්ම කලින් තෝරා පත් කර ගනු ලැබ තිබුණු අපේක්ෂකයාට ඉක්බිතිවම පහළින් සිටි අපේක්ෂකයා විසින් අදාළ පුරප්පාඩුව සම්බන්ධයෙන් අභියාචනයක් ගොනු කරන ලදී. එම අභියාචක එ.ජා.ප. යේ පැරණි සාමාජිකයෙකු මෙන්ම එකී ප්‍රාදේශීය සභාවේම හිටපු සාමාජිකයකු වුවද, අදාළ පුරප්පාඩුව ඇති වූ අස්ථාවේදී ඔහුව මගහරිමින් ක්‍රියාකාරී දේශපාලන හෝ සමාජ සේවකයකු හෝ නොවූ පිටස්තර පුද්ගලයකු එකී පුරප්පාඩුව පිරවීම සඳහා නම් කරනු ලැබ තිබිණි.

අදාළ පුරප්පාඩුව පිරවීම පිණිස පිටස්තර පුද්ගලයකු නම් කිරීම හා තෝරා පත් කිරීම, ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය⁶³ විසින් මෑත කාලීනව දෙන ලද නඩු තීන්දුවකට පටහැනි වන බවට සඳහන් කරමින් අභියාචක අභියාචනාධිකරණයට රිටි අයදුමක් මගින් අභියාචනයක් ඉදිරිපත් කොට තිබුණි. පුරප්පාඩුවක් ඇති වූ අවස්ථාවකදී ඒ සඳහා තැනැත්තකු නම් කිරීමට දේශපාලන පක්ෂයක ලේකම්වරයාට හිමිවන බලය, මුල් නාම යෝජනා පත්‍රයෙහි නම් සඳහන් වූ මැතිවරණයේ දී යම් මනාප ඡන්ද සංඛ්‍යාවක් ලබාගත් අපේක්ෂකයන්ට පමණක් සීමාවන බවටත් වශයෙන් වූ මූලධර්මය ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය ඉහත කී නඩු තීන්දුව තුළින් පිළිගෙන තිබුණි.

ඔහු විසින් කරුණු දක්වමින් ප්‍රකාශ කර සිටියේ, එක්සත් ජාතික පක්ෂයේ මහ ලේකම්වරයා විසින් කරන ලද පිටස්තර පුද්ගලයකු නම් කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට, අධිකරණය විසින් අර්ථනිරූපණය කර ඇති පරිදි 1987 අංක 24 දරන පළාත් පාලන ආයතන මැතිවරණ (සංශෝධන) පනතින් සංශෝධිත 1946 අංක 53 දරන පළාත් පාලන ආයතන මැතිවරණ ආඥා පනතේ 65(අ) වගන්තිය අනුව සහකාර මැතිවරණ කොමසාරිස්වරයා නීතියෙන් බැඳී සිටින බවයි. ඔහුගේ තර්කය පිළිගත් අභියාචනාධිකරණය ඔහු විසින් ඉල්ලා සිටින ලද සර්ෂියෝරාරි හා මැන්ඩාමුස් රිටි ආඥා නිකුත් කළේය.

63. විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය (ගරන්ට් ලිමිටඩ්) සහ තවත් අය එදිරිව දිසානායක 2003(1) ශ්‍රී.නි.ව. 277

4.2 උසස්වීම් ලබාදීමේ ක්‍රියාවලීන් තුළ යහ පාලනය පිළිබඳ මූලධර්ම ආරක්ෂා කිරීම

මෙම කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී මේ හා සම්බන්ධ වැදගත් නඩු තීන්දු දෙකක් ප්‍රකාශයට පත් කෙරිණි. වෛද්‍ය එච්.සී.එන්.ගජවීර මිය එදිරිව එයාර් මාෂල් ජී.ඩී. පෙරේරා සහ තවත් අය⁶⁴ නඩුවේදී, වෛද්‍ය මණ්ඩලය විසින් පිළිගනු ලැබ තිබූ උපාධියක් හිමි විදේශ උපාධිධාරිනියක විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද පෙත්සමක් අධිකරණය සලකා බැලීය. 1994 වසරේදී ශ්‍රී ලංකා ගුවන් හමුදාවේ පියාසර ප්‍රතිනන් වරියක වශයෙන් සේවයට බැඳුණු ඇය, බලසන නායක නිලය සඳහා වන ස්වකීය වැඩිදුර උසස්වීම, තමාට යහපත් සේවා චාර්තාවක් තිබියදීත් අයුක්තිසහගත ලෙස අහිමි කරන ලද බවට එකී පෙත්සම මගින් පැමිණිලි කර සිටියාය.

අදාළ වන රෙගුලාසි පරීක්ෂා කරමින්, 1949 අංක 41 දරන ගුවන් හමුදා පනතේ 15 වන වගන්තිය යටතේ ආරක්ෂක අමාත්‍යවරයා විසින් සාදන ලද 1961 රෙගුලාසි මාලාවේ 6(1) රෙගුලාසිය අනුව, වෛද්‍යවරයකු හෝ දත්ත වෛද්‍යවරයකු, "ගුවන් හමුදාපතිවරයා විසින් තීරණය කරනු ලැබිය හැකි යම් විභාගයකින් සමත්ව ඇත්නම් වසර අටක සේවා කාලයකින් පසුව ගුවන් හමුදාපතිවරයාගේ නිර්දේශය මත ජනාධිපතිවරයාගේ අනුමැතිය සහිතව බලසන නායක නිලයට උසස් කරනු ලබන්නේය" යන විධිවිධානය අධිකරණය විසින් නිරීක්ෂණය කිරීමට යෙදුණි. මෙම කාරණය සම්බන්ධයෙන් පෙත්සම්කරු දැනුවත් කරනු ලැබ තිබුණු එකම විභාගය වූයේ පෙත්සම්කරු සාර්ථක ලෙස සමත්ව තිබූ "නිලධාරීන්ගේ උසස් කිරීමේ 'ආ' විභාගය" පමණකි. කෙසේ වුවද, වගඋත්තරකාර ගුවන් හමුදාව තර්ක කළේ, පෙත්සම්කාරිය විදේශ සුදුසුකම් සහිත වෛද්‍ය නිලධාරිනියක් වූ හෙයින් ඇය වැඩිදුරටත් "Act 16 විභාගය" සමත්වීම අවශ්‍යවන බවයි. මෙය 1997 වර්ෂයෙන් පසුව හඳුන්වා දුන් අවශ්‍යතාවයක් බව ගුවන් හමුදාව ප්‍රකාශ කළේය.

මෙම කාරණය පිළිබඳව පරීක්ෂා කළ අභියාචනාධිකරණය තීරණය කළේ, පෙත්සම්කාරිය ගුවන් හමුදාව තුළ වසර නවයක් සේවය කිරීමෙන් පසුව (හා 1994 වර්ෂයේ දී ඇය ගුවන් හමුදාවට බැඳුණු අවස්ථාවේදී මේ පිළිබඳ කිසිදු දැනුම් දීමක් නොකොට) උසස්වීම් සඳහා සුදුසුකම් ලැබීමට නම් ඇය වැඩිදුර විභාගයකින්ද සමත්වීම අවශ්‍ය යැයි පෙත්සම්කාරියට පැවසීම

64. අභි. අධිකරණ අයදුම (රිට් ආඥා) අංක 1416/2004, අභි.අධි. සටහන් 2005.07.15, විනිසුරු ශ්‍රී පවන් ඊකග වූ, විනිසුරු ඒර්ක් ඛස්නායක විසින් දෙන ලද නඩු තීන්දුව.

අයුක්ති සහගත බවය. පෙර නඩුවක දී, එනම්, වෛද්‍ය ඉෂාන්ති ගුණතිලක එදිරිව නාවික හමුදාපති, අද්මිරාල් එච්.සී.ඒ.සී.තිසේරා සහ තවත් අය⁶⁵ නඩුවේදී විනිසුරු ප්‍රනාන්දු විසින් කරන ලද සිහිකැඳවීම මෙම නඩුවේ කරුණුවලට අදාළ වන්නේ යැයි සඳහන් කෙරිණි. එකී නඩුවේදී විනිසුරු ප්‍රනාන්දු මෙසේ නිරීක්ෂණය කර තිබුණි:

රැකියාවක් සඳහා අයදුම්පත් කැඳවන දැන්වීමක් අවංක අයදුම්කරුවකු සඳහා පැහැදිලි මාර්ගෝපදේශයක් විය යුතු අතර, සුපරීක්ෂාකාරී නොවන පුද්ගලයන් සඳහා අනියම් උගුල් බවට ඒවා පරිවර්තනය කිරීම පිණිස රාජ්‍ය ආයතන සහ ඒවායේ උපදේශකවරුන් වෙතෙසකර අර්ථනිරූපණවල පිහිට පැහිමට උත්සුක නොවිය යුතුය.

මෙම නඩුවේදී එක් මාසයක් තුළ පෙත්සම්කාරිය උසස් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය නිර්දේශ ජනාධිපතිවරයා වෙත ඉදිරිපත් කරන ලෙසට වගඋත්තරකරුවන්ට නියෝග කරමින් අධිකරණය මැන්ඩාමුස් රිටි ආඥාවක් නිකුත් කළේය. ගුවන් හමුදාපතිවරයා විසින් නඩු ගාස්තු වශයෙන් රු. 25,000 ක් පෙත්සම්කාරිය වෙත ගෙවිය යුතු යැයි තීරණය කරනු ලැබීම ද සැලකිය යුතු කරුණකි.

මීට සමානව එච්.එස්. ව්‍යාසිංහ එදිරිව ජේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය සහ තවත් අය⁶⁶ නඩුවේදී ජේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ ආචාර්යවරයෙකු මහාචාර්ය ධූරයෙහි ස්ථිර කිරීම ප්‍රමාද කිරීම හා ජ්‍යෙෂ්ඨ මහාචාර්ය ධූරයට උසස් නොකිරීම සම්බන්ධයෙන් මහජන යහපත තකා ගොනු කරන ලද පෙත්සමක් අධිකරණය විසින් සලකා බලන ලදී. මෙම නඩුවේදී, අදාළ විශ්ව විද්‍යාල වක්‍රලේඛවල සඳහන් නියමිත අවශ්‍යතා අදාළ ආචාර්යවරයා සපුරා තිබියදීත්, පෞද්ගලික එදිරිවාදිකම් හේතුකොට ඔහුව සේවයේ ස්ථිර කිරීම හා උසස් කිරීම කල් දැමුණු විශ්ව විද්‍යාල නිලධාරීන්ගේ ක්‍රියා කලාපය කෙරෙහි විශේෂයෙන්ම අවධානය යොමු කෙරිණි. මෙහිදී ද, සේවයේ ස්ථිර කිරීම හා උසස් කිරීම සඳහා ඉල්ලා සිටි පරිදි රිටි ආඥා නිකුත් කරන ලද අතර, අධිකරණය නඩු ගාස්තු වශයෙන් රු. 50,000 ක මුදලක් ප්‍රදානය කළේය.

65. 2003.12.09 දිනැති ශ්‍රේ.අධි. සටහන් (ශ්‍රේ. අධි. අභියාචන අංක 76/2001, අභි. අධි. පෙත්සම් අංක 366/99)

66. අභි.අධි. (රිටි) අංක 1419/2004, 2005.12.07 දිනැති අභි.අධි. සටහන්, විනිසුරු ශ්‍රීපවත් එකඟ වූ විනිසුරු එරික් බස්නායක ප්‍රකාශ කළ නඩු තීන්දුව.

4.3 රාජ්‍ය ආයතනවල අත්තනෝමතික සහ අයුක්තිසහගත ක්‍රියා පාලනය කිරීම

සී/ස ෆිනික්ස් ෆැෂන්ස් (පුද්ගලික) සමාගම ඵදිරිව. මොරටුව මහ නගර සභාව සහ තවත් අය⁶⁷ නඩුවේදී එක්තරා පරිශ්‍රයක් සම්බන්ධයෙන්, පෙත්සම්කරු එකී පරිශ්‍රයෙහි හිමිකරුව නොසිටි කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා පළාත් පාලන ආයතනයක් විසින් වරිපනම් අය කිරීමට තැත් කිරීමේ ප්‍රයත්නයක් අභියාචනාධිකරණය විසින් ව්‍යවර්ථ කරන ලදී. විධිමත් ලෙස අභිමතය පාවිච්චි කිරීම පිළිබඳව පරිපාලන නීතියෙහි⁶⁸ අත්තර්ගත මූලධර්ම මෙම නඩුවේදී සඳහන් කිරීමට යෙදුණු අතර ඒ අනුව අභිමතයක් පවරා දෙනු ලැබ ඇති රාජ්‍ය නිලධාරියෙකු නීතියෙන් නියම කොට ඇති කාර්ය පටිපාටිය අනුගමනය නොකරන අවස්ථාවකදී හෝ සැලකිල්ල යොමු කිරීමට තමා බැඳී ඇති කරුණු සැලකිල්ලට නොගන්නා අවස්ථාවකදී අධිකරණ සමාලෝචනය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ බලය තම අධිකරණය සතුව පවතින බව අභියාචනාධිකරණය ප්‍රකාශ කළේය.

(වරිපනම් නොගෙවූ බවට චෝදනා කරමින් වගඋත්තරකාර පළාත් පාලන ආයතනය විසින් නිකුත් කරන ලද) තහනමට ගැනීමේ දැන්වීම නිෂ්ප්‍රභා කරමින් සර්මයෝරාරි රිටි ආඥාවක් නිකුත් කරන ලද අතර, පෙත්සම්කරු අදාළ පරිශ්‍රයෙහි හිමිකාරිත්වය ලබා ගැනීමට පූර්වයෙන් වූ කාලපරිච්ඡේදය සඳහා ගෙවීමට නියමිත යැයි ප්‍රකාශ කළ යම් වරිපනම් මුදලක් වෙනුවෙන් ප්‍රශ්නයට බදුන් වූ පරිශ්‍රය තහනමට ගැනීමෙන් හෝ අත්සතු කිරීමෙන් වගඋත්තරකරුවන් වළක්වමින් තහනම් රිටි ආඥාවක් ද නිකුත් කරන ලදී.

67. අභි.අධි. (රිටි) අංක 2185/2004, 2005.09.05 දිනැති අභි.අධි. සටහන්, විනිසුරු ශ්‍රීපවත් එකක වූ විනිසුරු සිසිර ද අබෲ ප්‍රකාශ කළ නඩු තීන්දුව.

68. ඇසෝසියේටඩ් ප්‍රොචින්මියල් පික්චර් හවුස් ලිමිටඩ් ඵදිරිව වෙන්ස්බරි කෝපරේෂන් [1948] 1 KB 223 හා විලර් ඵදිරිව ලිසෙස්ටර් සිටි කවුන්සිල් [1985] AC 1054 (සාම් මණ්ඩලය), රජ ඵදිරිව ටයින්මවුන් දිස්ත්‍රික් සභාව [1896] 2 QB 219 හා රැජිණ ඵදිරිව බර්මින්හැම් ලයිසන්සින් ජලානිත් කම්භි (1972) 2 QB 140.

4.4 නිෂ්පාදකයන්ගේ/වෙළෙඳුන්ගේ අයිතිවාසිකම් සහ ජනතාවට අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ සම්බන්ධ පාලන රෙගුලාසි අතර තුලනයක් ඇති කිරීම

සී/ස නෙස්ලේ ලංකා සමාගම එදිරිව පාරිභෝගික කටයුතු අධිකාරිය සහ තවත් අයෙක්⁶⁹ නඩුවේදී, සනාථ කිරීමේ ලියකියවිලි සහිතව, විස්තරාත්මක පිරිවැය ව්‍යුහයක් මත පදනම්ව තම කිරි නිෂ්පාදනවල මිල ගණන් ඉහළ දැමීමට අවසර ඉල්ලමින් නිෂ්පාදකයකු⁷⁰ ඉදිරිපත් කළ අයදුමක් ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට පාරිභෝගික කටයුතු අධිකාරිය ගත් තීරණයට එරෙහිව අභියාචනාධිකරණය සර්මයෝරාරි රිටි ආඥාවක් නිකුත් කළේය. අධිකරණය ඉදිරිපිට නඩුව විභාග වූ අවස්ථාවේදී පවා පාරිභෝගික කටයුතු අධිකාරිය විසින් එකී ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට හේතු කිසිවක් දක්වා නොතිබුණි.

අධිකරණය විසින් පරිපාලන නීති මූලධර්ම රාශියක් සැලකිල්ලට ගන්නා ලදී. ඒවායින් සමහරක් වූයේ, "සර්මයෝරාරිකරණය කරන ලද මැන්ඩාමුස්" පිළිබඳ සංකල්පය (මැන්ඩාමුස් ආඥාව ප්‍රතික්ෂේප කොට, එයින් අපේක්ෂිත සහනය ම ලබාගත හැකි සර්මයෝරාරි රිටි ආඥාවක් නිකුත් කිරීම); විවාදයට බඳුන් වූ නියෝගය තුළ හේතු දැක්වීමට අසමත් වීම (එමගින් පුළුල් ස්වාභාවික යුක්ති මූලධර්ම සාකච්ඡාවට යොමු කරවීම) හා අභියෝගයට ලක් කරන ලද ව්‍යවස්ථාපිත ආයතනයේ විවාදිත තීරණය ශුන්‍ය බවට තීරණය කරනු ලැබුවහොත් අදාළ පාර්ශ්වකරුවන්ගේ (අයෝග්‍ය යැයි ප්‍රකාශිත) ක්‍රියා කලාපය සාවද්‍ය යැයි බැහැර කළ හැක්කේ කිනම් තත්ත්වයන් යටතේ ද යනාදියයි.

අදාළ අයදුම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම හේතු කොට පෙත්සම්කරු විසින් තම නිෂ්පාදිතය වෙළඳපොළින් සහමුලින්ම ඉවත් කර ගැනීමට වුවද ඉඩ තිබුණු තත්ත්වය තුළ ඉහත අවසානයට සඳහන් කළ කරුණ වැදගත් වේ. එකී දෘෂ්ටි කෝණයෙන් විමසා බලන කල අභියාචනාධිකරණයේ තීරණය, පරිපාලන නීති මූලධර්ම අනුසාරයෙන් නිෂ්පාදකයන්ගේ/වෙළෙඳුන්ගේ අයිතිවාසිකම් පිළිගැනීමක් වශයෙන් පමණක් නොව එකී නිෂ්පාදිතය වෙළඳපොළෙන් ලබා ගැනීමට පාරිභෝගිකයකන් තුළ ඇති අපේක්ෂාව

69. 2005(2) අභියාචන නීති වාර්තා, 31. විනිසුරු බස්නායක එකඟ වූ විනිසුරු සේ. ශ්‍රීපවත් ප්‍රකාශ කළ නඩු තීන්දුව අනුව.

70. 2003 අංක 9 දරන පාරිභෝගික කටයුතු අධිකාරී පනත මගින්, "සම්පූර්ණ යොදා සහිත කිරි පිටි" ජනතාවගේ ජීවිතයට අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩයක් ලෙස නම් කරන ලද අතර, ඒ අනුව පාරිභෝගික කටයුතු අධිකාරියේ පූර්ව ලිඛිත අනුමැතිය ඇතිව මිස ඒවායේ කොඟ හෝ පිල්ලර මිල ගණන් වැඩි කිරීමට නිෂ්පාදකයන්ට නොහැකිය.

පිළිගැනීමක් වශයෙන් ද සලකනු ලැබිය හැකිය. ඉහත කරුණු සියල්ලටම වඩා ව්‍යවස්ථාපිත ආයතනයකට එහි ක්‍රියාමාර්ග සම්බන්ධයෙන් මුක්තියක් සහිතව කටයුතු කිරීමට හා ස්වකීය තීරණ සඳහා හේතු දැක්වීම අඛණ්ඩවම හිතූමතයට ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට නොහැකිය යන මූලධර්මය සඳහා මෙම නඩුකින්දුව මනා පිටුබලයක් සපයයි.

4.5 විභාග අපේක්ෂකයකුගේ අපේක්ෂිත අයිතිවාසිකම් සහතික කරනු වස් (විශ්ව විද්‍යාලවල) අධ්‍යයන ස්වාධීනත්වය සීමා කිරීම

ශිරන්ති පෙරේරා එදිරිව කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලය සහ තවත් අය⁷¹ නඩුවේදී, (සංශෝධිත පරිදි) 1978 අංක 16 දරන විශ්ව විද්‍යාල පනතේ විධිවිධාන හා පශ්චාත් උපාධි වෛද්‍ය ආයතන ආඥා පනතේ සඳහන් පටිපාටිය කෙරෙහි සැලකිල්ල යොමු කරමින් අධිකරණය තීරණය කළේ අක්ෂි විද්‍යාව පිළිබඳ වෛද්‍ය උපාධිය සඳහා වන විභාගය සම්බන්ධයෙන් අනුමත විධිමත් ලකුණු ලබාදීමේ පටිපාටියක් නොතිබූ බවට සාධාරණ දුක් ගැනවිල්ලක් පෙත්සම්කාරියගේ පැමිණිල්ලෙහි සඳහන් වන බවය. පෙත්සම්කාරිය අදාළ විභාගයෙන් අසමත් බව ප්‍රකාශ කරනු ලැබ තිබුණි.

අධිකරණය තීරණය කළේ (ලකුණු දීමේ පටිපාටි ඇතුළුව) විභාග හා සම්බන්ධ සියලු කාරණා පිළිබඳ රෙගුලාසි අදාළ විෂය ක්ෂේත්‍රයේ අධ්‍යයන මණ්ඩලය විසින් කෙටුම්පත් කරනු ලැබිය යුතු බවටත්, ඒවා සලකා බැලීම පිණිස කළමනාකරණ මණ්ඩලය වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු බවටත්, ඉන් අනතුරුව (එකී රෙගුලාසි අනුමැතිය සඳහා විශ්ව විද්‍යාල පාලක සභාව වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලැබිය යුතු යැයි අතුරු විධානයක් ද සමගින්) සම්මත කිරීම සඳහා සනාතන සභාව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු බවටත් වන (ඉහත සඳහන් විශ්ව විද්‍යාල පනත සහ පශ්චාත් උපාධි වෛද්‍ය ආයතන ආඥාපනත ප්‍රකාර නෛතික අවශ්‍යතාවයට අනුකූලව පශ්චාත් උපාධි වෛද්‍ය ආයතනයේ බලධාරීන් කටයුතු කොට නොමැති බවයි.

පෙත්සම්කරු අසමත් කිරීමට පශ්චාත් උපාධි වෛද්‍ය ආයතනය තීරණය කිරීමේදී පදනම් කරගත් විවාදාපත්ත ලකුණු දීමේ පටිපාටිය සර්වයෝජනාත්මක රීටි ආඥාවක් මඟින් නිෂ්ප්‍රභා කෙරිණි.

71. අභි.අධි. (රීටි) අංක 2246/2004, 2005.11.22 දිනැති අභි.අධි. සටහන්, විනිසුරු බස්නායක එකඟ වූ විනිසුරු කේ. ශ්‍රීපවන් ප්‍රකාශ කළ නඩු කින්දුව අනුව.

ප්‍රශ්නයට මුල් වූ විභාගය අවලංගු කිරීම වැනි තීරණයක් කෙරෙහි අධිකරණය යොමු නොවූ බව අවධාරණය කළ යුතුය. (එවැනි තීරණයක් මගින් සාර්ථක අයදුම්කරුවන්ට බලපෑමක් වීමට ඉඩ තිබුණි.) ඒ වෙනුවට, විවාදයට බඳුන් වූ සමත්වූවන්ගේ නාම ලේඛනය අවලංගු කිරීමටත් (අවසාන වරට පැවති අනුමත ලකුණු දීමේ පටිපාටිය අනුව පෙත්සම්කාරිය එකී විභාගය සමත් වීමට ප්‍රමාණවත් ලකුණු සංඛ්‍යාවක් ලබා තිබීම හේතු කොට) පෙත්සම්කාරියගේ නම සමත්වූවන් ගේ නව නාමලේඛනයට ඇතුළත් කිරීමටත් පමණක් අධිකරණ තීරණය සීමා වී තිබුණි. එසේ කිරීම තුළින්, විභාගාපේක්ෂකයෙකු සමත් කිරීමට හෝ අසමත් කිරීමට අධ්‍යයන මණ්ඩලයක් ගන්නා තීරණය අධිකරණ සමාලෝචනයට ලක් කරනු ලැබිය නොහැකි යැයි ප්‍රකාශ කිරීම පිණිස ආවරණයක් සේ යොදා ගැනුණු අධ්‍යයන ස්වායත්තතාවයේ "දූම පටලය" විනිවිද යාමේ අධිකරණමය ප්‍රවණතාවයක් පෙන්නුම් කෙරුණි.

4.6 පෞද්ගලික ඉඩම් හිමියෙකු සතු ඉඩමක් අත්පත් කර ගැනීමට රජය තීරණය කිරීමෙන් පසු වන්දි ලබාගැනීමේ අයිතිය තහවුරු කිරීම

හීදර් මුන්ඩ් එදිරිව මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය සහ තවත් අය නඩුවේදී⁷² දක්ෂිණ අධිවේගී මාර්ගය සඳහා අත්පත් කරගනු ලැබූ ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් බලධාරීන් විසින් ප්‍රකාශිතවම එකඟ වූ ප්‍රතිඥා ප්‍රකාරව පූර්ව වන්දි ගෙවීමක් නොකොට රජය විසින් පෙත්සම්කාරියගේ ඉඩම අත්පත් කර ගැනීම මගින් ඇයට එම ඉඩම අහිමි කළ හැකිද යන ප්‍රශ්නය අභියාචනාධිකරණය හමුවේ විය. පෙත්සම්කාරියගේ ඉඩම අත්පත් කර ගනු ලැබ තිබූ අතර, රජය විසින් පොරොන්දු වූ වන්දි මුදල් ගෙවීමට අමතරව, අත්පත් කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳව පෙත්සම්කාරියට දැනුම් නොදීමෙන් සිදු කළ ස්වාභාවික යුක්තියේ අයිතිය උල්ලංඝනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් ද වන්දි මුදලක් ලබා දීමට යටත්ව එකී අත්පත් කර ගැනීම ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය⁷³ විසින් පිළිගනු ලැබ තිබුණි. මලයාසියානු ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ⁷⁴ ප්‍රතිපාදන හා සසඳන කල ශ්‍රී ලංකාවේ ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ පනත⁷⁵

72. අභි.අධි. (රිට) අංක 184/05, 2005.04.01 දිනැති අභි.අධි. සටහන්.

73. හීදර් මුන්ඩ් එදිරිව මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය සහ තවත් අය, ශ්‍රේ.අධි. අභියාචනා 58/03, 2004.01.20 දිනැති ශ්‍රේ.අධි. සටහන්, ශ්‍රේ.අධි. අභියාචනා 58/2003, විනිසුරු ඉස්මයිල් හා විනිසුරු විශ්වේෂ්වරන් එකඟ වූ විනිසුරු මාක් ප්‍රනාන්දු විසින් ප්‍රකාශ කරන ලද නඩු තීන්දුව, පිටුව. 13.

74. LEC (වෙළුම XI), පරිච්ඡේදය 300 (1980, සංශෝධිත)

75. අදාළ ප්‍රශ්න පිළිබඳ සම්පූර්ණ සාකච්ඡාවක් සඳහා එම ප්‍රකාශනයේම අඩංගු "ශ්‍රී ලංකාවේ ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ පනත යටතේ පෞද්ගලික ඉඩම් හිමියන්ගේ අයිතිවාසිකම් - 2005 වර්ෂය තුළ ප්‍රකාශිත අධිකරණමය තීන්දු අනුසාරයෙන් සමාජ-ආර්ථික ඇගයීමක්" යන මාලයෙන් වූ පරිච්ඡේදය බලන්න.

මගින්, අත්පත් කර ගනු ලැබූ ඉඩමක සත්ත්කය පවරා ගැනීමට පෙරාතුව වන්දි ගෙවීමක් පිළිබඳව අවධානය යොමු නොකරයි.

එතෙකුදු වුවද, ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ ඉහත කී නඩු තීන්දුව⁷⁶ තුළින් අධිකරණමය පදනමක් උකහා ගනිමින් (හා එනමින් ගත්කල සෘජු ව්‍යවස්ථාපිත ප්‍රතිපාදනයක් නොමැතිව වුවද), අදාළ වන්දි මුදල් ගෙවන තෙක් ඉඩමෙහි සත්ත්කය රජය විසින් පවරා ගැනීම වළක්වමින් අභියාචනාධිකරණය තහනම් රීට් ආඥාවක් නිකුත් කරන ලදී. පෞද්ගලික ඉඩම් හිමිකරුවන්ගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා පවත්නා නීතිවල හිඩැස නොතකා පෞද්ගලික ඉඩම් හිමියකුගේ දුක්ගැනවිල්ලකට සංවේදී වෙමින් දැක්වූ අධිකරණමය ප්‍රතිචාරයකට උදාහරණයක් ලෙස මෙය සනිටුහන් විය යුතුය.

5. සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතියේ (ICCPR) වෛකල්පික ප්‍රොටෝකෝලය යටතේ පුද්ගලයන් විසින් ඉදිරිපත් කරන පැමිණිලි සම්බන්ධයෙන් එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුව විසින් දෙන ලද තීරණ

2005 වර්ෂයේ මැද භාගයේ දී ටෝනි ප්‍රනාන්දු නඩුවේ දී, සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතියේ (ICCPR) 9(1) වගන්තිය උල්ලංඝනය කිරීමක් සිදුව ඇති බවට තීරණය කරමින් ජිනීවා හි කේන්ද්‍රගත එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුව⁷⁷ විසින් කරන ලද අදහස් දැක්වීම් විශේෂයෙන්ම වැදගත් වර්ධනීය ප්‍රවණතාවයකි.⁷⁸

76. ඉහත අංක. 67

77. ශ්‍රී ලංකා රජය, සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතියට (ICCPR) හා එහි වෛකල්පික ප්‍රොටෝකෝලයට පිළිවෙළින් 1980 හා 1997 වර්ෂ වලදී අත්සන් තබන ලද අතර, එමගින් දේශීය වශයෙන් ප්‍රතිකර්මයක් නොලද යම් අයිතිවාසිකම් කඩවීමක් සම්බන්ධයෙන් වෝදනා කෙරෙන පුද්ගල පෙත්සම් භාර ගැනීමට ජිනීවාහි කේන්ද්‍රගත මානව අයිතිවාසිකම් කමිටුවට බලය ඇති බවට පිළිගෙන ඇත.

78. ටෝනි මයිකල් ප්‍රනාන්දු එදිරිව ශ්‍රී ලංකාව (නිවේදන අංක 1189/2003 - 2005 මාර්තු 31) නඩුවේදී මානව හිමිකම් කමිටුවේ අදහස් දැක්වීම්. ඊට පෙර කරන ලද අදහස් දැක්වීම් සඳහා නිවේදන අංක 950/2000 (ජෙෆරිස්වරන් ශර්මා නඩුව, CCPR/C/78/D/950/2000, 2003/07/31); නිවේදන අංක. 916/2000 (ජයලක්ෂ්මි ජයවර්ධන නඩුව, CCPR/C/75/D/916/2000, 2002/07/26); නිවේදන අංක. 909/2000 (වික්ටර් අයිවන් නඩුව, CCPR/C/81/D/909/2000, 2004/08/26) හා නිවේදන අංක. 1033/2004 (සිංහරාසා නඩුව, CCPR/C/81/D/1033/2004, 2004/08/26) බලන්න.

ඉංග්‍රීසි ගුරුවරයකු වූ ද, බිළිඳු දරුවකුගේ පියෙකු වූ ද ප්‍රනාන්දු, අධිකරණය තුළ උස් හඬින් කථා කිරීමෙන් හා මූලික අයිතිවාසිකම් පෙන්සම් ගොනු කරන බවට දිගින් දිගටම සෝෂා කිරීමෙන් අධිකරණයට අපහාස කිරීම සම්බන්ධයෙන් 2003 පෙබරවාරි මාසයේ දී, අගවිනිසුරු සරත් නන්ද සිල්වා හා යාපා සහ එද්දස්සුරිය යන විනිසුරුවරුන්ගෙන් සමන්විත ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ විනිසුරු මඩුල්ලක් විසින් එක් අවුරුදු බරපතල වැඩ සහිත සිර දඬුවමකට යටත් කරනු ලැබ තිබුණි. අධිකරණය විසින් කලින් දෙන ලද නියෝගය ප්‍රතිශෝධනය කරන ලෙස ඉල්ලමින් අධිකරණය වෙත පසුව ඉදිරිපත් කෙරුණු අයදුම ඉහත කී විනිසුරුවරුන්ගෙන්ම සමන්විත වූ විනිසුරු මඩුල්ලක් මගින් නිෂ්ප්‍රභා කිරීමට යෙදුණි. අනතුරුව, තමාට සිර දඬුවම් නියම කිරීම මගින් අන්තර්ජාතික සම්මුතියේ අන්තර්ගත අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය වූයේ යැයි ආයාචනා කරමින් ප්‍රනාන්දු පෞද්ගලික පැමිණිල්ලක් මගින් එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුව (UNHCR) වෙත අභියාචනා කළේය.

ප්‍රනාන්දුගේ වාසියට නඩුව තීන්දු කරමින්, එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුවේ නීතිවේදීන් දහතුන් දෙනෙකු ඒකමතිකව ප්‍රකාශ කළේ, විශේෂයෙන්ම පොදු නීතිය බලපවත්වන රටවල අධිකරණ, එකී අධිකරණ තුළ වාද විවාදවලදී ආචාරශීලීබව සහ ගරුත්වය පවත්වාගෙන යාම සඳහා අධිකරණයට අපහාස කිරීම් සම්බන්ධයෙන් ලඝු ලෙස බලතල පාවිච්චි කරමින් දඬුවම් පැනවීමේ අධිකරණ බලය සම්ප්‍රදායිකව භුක්ති විඳින නමුත්, "සාමකාමීව නඩු කටයුතු පවත්වා ගෙනයාම උදෙසා අධිකරණය සතු බලය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී එවැනි තදබල සහ ලඝු දණ්ඩනයක් පැනවීම ඇවැසි වූයේ ඇයිද යන්න පිළිබඳව කවර හෝ තර්කානුකූල පැහැදිලි කිරීමක් අධිකරණය විසින් හෝ රජයේ පාර්ශ්වයෙන් ඉදිරිපත් කර නොමැති බවයි".

එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුවේ (UNHCR) නිරීක්ෂණය වූයේ, ප්‍රනාන්දු මහතා සිදු කළේ යැයි රජයේ පාර්ශ්වයෙන් සඳහන් කිරීමට යෙදුණු එකම බාධා කිරීම, මූල්‍යමය වශයෙන් දඩ නියම කිරීම පමණක් ප්‍රමාණවත් වන්නට ඉඩ තිබුණු ඔහු විසින් දිගින් දිගටම සිදු කරන ලද මෝසම් ගොනු කිරීමත්, විනිසුරුවරුන් ඉදිරිපිට එක් අවස්ථාවකදී "උස් හඬින් කථා කිරීම" යන ක්‍රියාවක් හා ඉන් අනතුරුව ඒ සම්බන්ධයෙන් සමාව අයැදීමට ප්‍රතික්ෂේප කිරීමත් පමණක් වූ බවයි. එම කමිටුව වැඩි දුරටත් සඳහන් කළේ:

ප්‍රඥප්තියේ 9(1) වගන්තිය මගින් "අත්තනෝමතික" ලෙස සිදුකරන යම් නිදහස අහිමි කිරීමක් තහනම් කරයි. ප්‍රමාණවත් කරුණු පැහැදිලි කිරීමක් නොමැතිව හා ස්වාධීන වූ කාර්යපටිපාටිය ආරක්ෂණයන් නොමැතිව කෲර දඬුවම් පැමිණවීම එකී තහනම තුළට වැටේ. 9(1) වගන්තිය උල්ලංඝනය කිරීමක් සංස්ථාපනය වන ක්‍රියාවක් සිදු කරන ලද්දේ රජයේ අධිකරණ ශාඛාව විසින් ය යන කරුණ හුවා දක්වමින් සමස්තයක් වශයෙන් ගත් කල රජය වෙත එහි වගකීම පැවරීම වළක්වනු ලැබිය නොහැකිය.

සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතියේ 2 වන වගන්තියේ 3(අ) ඡේදය අනුව, අදාළ තැනැත්තා වෙත වන්දි ලබා දීම ඇතුළුව ප්‍රමාණවත් ප්‍රතිකර්මයන් සලසා දීමටත්, ඊට සමාන උල්ලංඝනය කිරීම් අනාගතයේ දී සිදුවීම වැළැක්වීම පිණිස අවශ්‍ය ව්‍යවස්ථානුකූල වෙනස්කම් සිදු කිරීමටත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරු යුතුකමෙන් බැඳී සිටින බව ද තීරණය කෙරිණි. පසුව සඳහන් යුතුකම, ශ්‍රී ලංකාව සඳහා අධිකරණයට අපහාස කිරීමේ නීතිය පිළිබඳ පනතක් හඳුන්වාදීමේ අවශ්‍යතාවය වටා කේන්ද්‍රගත විය. එමෙන්ම, අනාගතයේ දී ඒ හා සමාන උල්ලංඝනය කිරීම් වැළැක්වීමේ වගකීමකට ද රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරු යටත් කරන ලදී.

මෙය, 2005 වර්ෂය වන විට, එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුව (UNHCR) ශ්‍රී ලංකාව සම්බන්ධයෙන් කරුණු දක්වන ලද පස්වන අවස්ථාව විය. මින් කිසිදු අවස්ථාවක දී ශ්‍රී ලංකා රජය හෝ යම් රාජ්‍ය ආයතනයක් හෝ එකී කරුණු දැක්වීම්වල අඩංගු වූ නිර්දේශ සත්‍ය වශයෙන්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි. එක් අවස්ථාවකදී පමණක්,⁷⁹ ගෙවනු ලැබිය යුතු සත්‍ය වන්දි මුදල කොපමණදැයි තීරණය කිරීම සඳහා රජය අදාළ කරුණ ජාතික මානව හිමිකම් කොමිසම වෙත යොමු කර තිබූ අතර, එවිට එම කොමිසම විසින් නිර්දේශයක් කරන ලදී.

කෙසේ වුවද, ප්‍රනාන්දු නඩුවේ දී එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුව (UNHCR) විසින් කරන ලද කරුණු දැක්වීම්වලින් අනතුරුව, ශ්‍රී ලංකා රජය පෙර නොවූ විරු පිළිතුරක් මගින් එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව අයිතිවාසිකම් කමිටුව (UNHCR) වෙත ලිඛිතව දැනුම් දුන්නේ අදාළ සම්මුතියේ 2 වගන්තියේ, 3 (අ) ඡේදය ප්‍රකාරව එහි අඩංගු කරුණු ක්‍රියාත්මක කිරීමට තම රජයට හැකියාවක් නොමැති බවයි.⁸⁰

79. වික්ටර් අයිවන් නඩුව.

80. ශ්‍රී ලංකා රජයේ 2005 අගෝස්තු 08 දිනැති පිළිතුර.

ශ්‍රී ලංකාව වෛකල්පික ප්‍රොටෝකෝලයේ පාර්ශ්වකරුවකු වීමට තීරණය කළ වකවානුව වන විට, විශේෂයෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවේ නිසි අධිකරණයක් ඉදිරිපිට ගෙනහැර දක්වන ලද සාක්ෂි සම්පූර්ණයෙන් සලකා බැලීමෙන් අනතුරුව එවැනි අධිකරණයක් විසින් දෙන ලද යම් තීරණයක් හෝ පනවන ලද යම් දණ්ඩනයක් සලකා බැලීම, සමාලෝචනය කිරීම හෝ ඒ පිළිබඳව අදහස් දැක්වීම දක්වා එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුවේ (UNHCR) නීත්‍යානුකූල බලය ව්‍යාප්ත වන්නේ යැයි තමා බලාපොරොත්තු නොවූ බව රජය සඳහන් කළේය.

ඒ අනුව, පහත සඳහන් කරුණු ප්‍රකාශ කරන ලදී.

(අ) ශ්‍රී ලංකාවේ නිසි අධිකරණයක් විසින් කරන ලද වරදකරු කිරීමක් හෝ දෙන ලද දණ්ඩන නියමයක් සම්බන්ධයෙන් යම් තැනැත්තෙකු වෙත වන්දි ලබා දීම සලකා බැලීමට රජයට කළ නොහැකිය. මෙම නඩුවේදී, ශ්‍රී ලංකාවේ ඉහළම අධිකරණය වන ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් අදාළ තැනැත්තා වරදකරු කරන ලදුව දඬුවම් නියම කරනු ලැබීය. එවැනි තත්ත්වයක් තුළ, එකී වරදකරු කිරීම හා දඬුවම් නියම කිරීම සම්බන්ධයෙන් වන්දි ලබාදීම එකී අධිකරණයේ අධිකාරී බලය අවනක්සේරු කිරීමක් හා සමාන වනු ඇති අතර, එවැනි ක්‍රියාමාර්ගයක් අධිකරණයේ ස්වාධීනත්වයට අත පෙවීමක් ලෙසටද අර්ථනිරූපණය කෙරෙනු ඇත.

(ආ) අධිකරණයේ ඉදිරි තීරණ සහ නඩු තීන්දු පාලනය කිරීමේ බලයක් රජයට නොමැති නිසා මේ හා සමාන නඩු තීන්දු වැළැක්වීමට රජයට නොහැකිවූයේ මෙන්ම යම් ඉදිරි නඩු තීන්දුවක් සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය වෙත නියෝග ලබාදීමද රජයට කළ නොහැකිය.

(ඇ) ව්‍යවස්ථාමය වෙනස්කම් සිදු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පිළිබඳ කමිටුවේ අදහස් දැක්වීම සම්බන්ධයෙන්, සඳහන් කළයුතු වන්නේ ශ්‍රී ලංකා රජය අදාළ කරුණ සලකා බැලීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා නීති කොමිසම වෙත යොමු කරනු ලබන බව කමිටුව වෙත දැනුම් දෙන බවයි.

ප්‍රනාන්දු වෙනුවෙන් ඉදිරිපත් කරන ලද ප්‍රති පිළිතුරෙහි⁸¹ සඳහන් කරන ලද්දේ, රජයේ ඉහත සඳහන් ස්ථාවරය අන්තර්ජාතික නීති ප්‍රකාර තම

81. කමිටුවේ සාමාන්‍ය කාර්ය පටිපාටිය අනුව, එක්සත් ජාතීන්ගේ කමිටුව විසින් රජයේ එකී පිළිතුර ප්‍රති උත්තර ලබා ගැනීම සඳහා අත්තෝති මයිකල් ප්‍රනාන්දු මහතාගේ නීතිඥවරයා වෙත ඉදිරිපත් කිරීමෙන් අනතුරුව, ඔහුගේ නීතිඥවරයා වශයෙන් කියාලි පින්ටෝ ජයවර්ධන විසින් කරන ලද සැලකිල්ල.

පොරොන්දු හා ගිවිස ගැනීම්වලට මෙන්ම විශේෂයෙන්ම ස්වකීය ප්‍රොටොකෝලය බැඳීම්වලට ඉදුරාම පටහැනි වන බවය. තවද, විශේෂිත ගිවිසුම්මය බැඳීම්වලට ස්වේච්ඡාවෙන්ම ඇතුළත්ව ඇති හෙයින් රජය එකී බැඳීම් ඉටු කිරීමට නීතියෙන් ම බැඳී සිටින බවත්, රජයට බලයක් නැතැයි යන උත්තරවාදය, වෙනත් කරුණු අතර, පහත සඳහන් හේතු මත පිළිගත නොහැකි බවත් සඳහන් කරන ලදී.

(අ) පළමුව, නෛතික නින්දාවක හෝ ඒ හා සමාන අධිකරණමය ක්‍රියාවක බලපෑම හීන කිරීම පිණිස රජය ස්ව කැමැත්තෙන්ම අපේක්ෂා කරන අවස්ථාවක අන්තර්ජාතික බැඳීම්වලට අනුකූලව කටයුතු කිරීමෙන් අධිකරණයේ ස්වාධීනත්වයට අත පෙවීමක් සිදු නොවේ.

කෙසේ වුවත්, දේශීය ප්‍රතිකර්ම අවසාන වීම පිළිබඳ විධිවිධානය සලකන කල්හි කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කෙරෙන නඩු සම්බන්ධයෙන් ඉහළම අධිකරණය විසින් දෙන ලද නින්දාවක් පැවතීම සාමාන්‍යයෙන් පූර්ව කොන්දේසියක් වීම කරණකොට, වෛකල්පික ප්‍රොටොකෝලය අපරානුමත කිරීම යන්නෙහි අදහස එකී ඉහළම අධිකරණයේ තීරණ ද අභිභවනය කෙරෙනු ඇති බැව් ව්‍යංගිකව පිළිගැනීමක් වෙයි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, ප්‍රොටොකෝලයට අත්සන් තබන අවස්ථාවේදී එවැනි තත්ත්වයක් උද්ගතවේ යැයි තමා "දැන නොසිටී" බවට වන ශ්‍රී ලංකා රජයේ ස්ථාවරය ඉතාමත් භාසෝත්පාදක වන අතර ස්වකීය අන්තර්ජාතික බැඳීම් සරදමට ලක් කිරීමක් ද වේ.

(ආ) දෙවනුව, එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුව (UNHCR) මගින් නියම කරන ලද පරිදි වන්දි ලබාදීම අධිකරණයේ ස්වාධීනත්වයට අත පෙවීමක් ලෙස නොසැලකේ. මෙසේ වන්දි ලබා දීම ඇතැමකු අධිකරණය විවේචනය කිරීමක් ලෙසත්, ඇතැමකු බොහෝ දුරට සිදුවිය යුතු විවේචනයක් ලෙසත් අවබෝධ කරගනු ලැබිය හැකිය. එනමුත් එය අධිකරණයේ කාර්ය සහ කර්තව්‍යයන් කෙරෙහි අත පෙවීමක් ලෙස නොසැලකේ.

(ඇ) තෙවනුව, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් විධිමත් පරිදි අර්ථනිරූපණය කිරීමේදී එය සියලුම විධිවිධාන උපයෝගී කර ගැනීම අවශ්‍ය වේ. අධිකරණයේ ස්වාධීනත්වය හා බැඳුණු විධිවිධාන තේරුම්ගත යුතු වන්නේ, විශේෂයෙන්ම, අන්තර් ජාතික නීතිය අනුව වන බැඳීම් කෙරෙහි වන රජයේ වගකීම ඇතුළුව, අනෙකුත් බලතල සහ වගකීම් බෙදා වෙන්කිරීමට අදාළ විධිවිධානයන් ද අනුසාරයෙනි.

(ඇ) සිවිවෙනුව, සිද්ධාන්තයක් වශයෙන්, නීතිය අර්ථනිරූපණය කිරීම හා නීතිය අදාළ කර ගැනීම යන විධිමත් කාර්යය ඉටු කිරීමේ දී රජය අධිකරණය පාලනය කිරීමට නොයා යුතුය. එතෙකුදු වුවත්, හරයාත්මකව ගත් කල, විශේෂයෙන්ම ව්‍යවස්ථාදායකය සහ රජයේ අනෙකුත් ශාඛාවන්හි කාර්යභාරය වන්නේ අධිකරණය විසින් අදාළ කරගත යුතු ප්‍රමිතීන් ස්ථාපිත කිරීමයි; එනම් නීති පැනවීමයි. එහෙයින් වර්තමානයේ අඩුවක් ව පවතින⁸² විධිමත් කාර්ය පටිපාටිමය ආරක්ෂණයන් සඳහා විධිවිධාන සලසන, දඬුවම් ලැබීමට යටත් වන්නේ කවර ආකාරයේ වර්ගාවත් ද යන්න පිළිබඳව ප්‍රමිතීන් ස්ථාපනය කරන, විනිසුරුවරුන් ඉදිරිපිට සිදු කරන අපහාසය ද ඇතුළුව අධිකරණයට අපහාස කිරීම පිළිබඳ නීතියක් ව්‍යවස්ථාදායකය මගින් සම්මත කිරීම සම්පූර්ණයෙන්ම නීත්‍යානුකූල වන්නේය.

එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුව (UNHCR) විසින් තම අදහස් දැක්වීම් මගින් ප්‍රකාශ කරන ලද පරිදි රජයේ අධිකරණ ශාඛාව මගින් කරන ලද යම් උල්ලංඝනයකදී සමස්තයක් වශයෙන් රජය වෙත වගකීම පැවරීම වැළැක්විය නොහැකිය යන්නට එරෙහිව කරුණු සනාථ කිරීමට ද නොහැකි විය.

82. අධිකරණයට අපහාස කිරීම පිළිබඳ පනතක් දැනට ශ්‍රී ලංකාවට හඳුන්වා දී නැත. කෙසේ වුවද, එවැන්නක් සඳහා පසුගිය වසර කිහිපය තිස්සේ ජනමාධ්‍ය මගින් මෙන්ම ශ්‍රී ලංකා කර්තෘ සංසදය, ශ්‍රී ලංකා නීතිඥ සංගමය (BASL) වැනි වෘත්තීමය සංවිධාන මගින් හා ශ්‍රී ලංකා ජාතික මානව අයිතිවාසිකම් කොමිසම වැනි නිරීක්ෂණ සංවිධාන මගින් ද ඉල්ලීම ඉදිරිපත් කර ඇත. 1996 දී, ජනමාධ්‍ය නීති ප්‍රතිසංස්කරණය පිළිබඳව සොයා බැලීම සඳහා රජය විසින් පත්කරන ලද කමිටුවක් මගින් අධිකරණයට අපහාස කිරීම පිළිබඳ නීතියක් සම්මත කිරීම නිර්දේශ කරන ලදී. 2003 දී, අපහාස කිරීම සම්බන්ධ නීතියක් සම්මත කිරීම සඳහා ඉදිරිපත් වූ කරුණු සලකා බැලීම සඳහා පාර්ලිමේන්තු තේරීම් කාරක සභාවක් පත්කරනු ලැබුව ද, එවකට හදිසියේ පාර්ලිමේන්තුව විසුරුවා හැරීමත් සමගම එය අවධානයෙන් ගිලිහී ගියේ ය. 2005 වර්ෂයේ දී, ශ්‍රී ලංකා නීතිඥ සංගමයේ විශේෂ කමිටුවක් මගින් අපහාස කිරීම පිළිබඳ කෙටුම්පත් සම්පාදනය කරන ලද අතර අනතුරුව එය නීතිඥ සංගමයේ පාලක සභාව විසින් සම්මත කර ගන්නා ලදී. පසුව එය රජය වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලැබීය. අධිකරණයට අපහාස කිරීම පිළිබඳ නීතියක් රටට අවශ්‍ය වන්නේ කුමක් නිසාද යන්න සම්බන්ධයෙන් වන විවිධ ලිපි සඳහා, වෘත්තිකයන්ගේ සංගම් (OPA) ජර්නලය, 1992/3, වෙළුම 15 හි ජනාධිපති නීතිඥ ලක්ෂ්මන් කදිරිගාමර් විසින් පළ කරන ලද *Freedom of Expression and Sub Judice* ලිපියත්, නඩු කටයුතු පවතින අතරතුර පවා සාධාරණ මට්ටමක මහජන සංවාදයට ඉඩ ලබා දෙන, අපහාස කිරීම පිළිබඳ නීතියක් සම්මත කිරීමට යෝජනා කරන එම ජර්නලයේම අඩංගු ජනාධිපති නීතිඥ එච්. එල්. ද සිල්වා විසින් පළ කරන ලද *Free Press and Fair Trial* නම් ලිපියත් කියවන්න.

එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුවේ (UNHCR) සාමාන්‍ය අදහස් දැක්වීම 31⁸³ මගින් මෙකී බැඳීම පහත සඳහන් පරිදි වැඩිදුරටත් ප්‍රසාරණය කරනු ලැබීය.

සම්මුතියේ අන්තර්ගත සාමාන්‍ය බැඳීම් මගින් හා විශේෂයෙන් 2 වන වගන්තිය මගින් සමස්තයක් වශයෙන් ගත් කල සෑම රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකුම බැඳ තබයි. (විධායක, ව්‍යවස්ථාදායක හා අධිකරණ යන) රජයේ සියලුම ශාඛාවන් සහ අනෙකුත් පොදු හෝ රාජ්‍ය ආයතනයන් (ජාතික, කලාපීය හෝ ප්‍රාදේශීය යන කවර මට්ටමක පැවතිය ද) රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරු වගකීමට යටත් කිරීමේ හැකියාවෙන් යුක්ත වන්නේය. සාමාන්‍යයෙන් මානව හිමිකම් කමිටුව ද ඇතුළත්ව අන්තර්ජාතික මට්ටමේදී රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරු නියෝජනය කරනු ලබන විධායකය, රජයේ වෙනත් ශාඛාවක් විසින් අන්තර්ජාතික සම්මුතියේ විධිවිධාන හා අනුකූල නොවන යම් ක්‍රියාවක් කරන ලද අවස්ථාවක දී වුවද, එකී ක්‍රියාව පිළිබඳ හා එහි අනනුකූලතාවය පිළිබඳ වගකීමෙන් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරු මුදවා ගැනීමේ අවියෙන් පෙර කී අන් ශාඛාව හුවා දැක්වීම නොකරනු ඇත. ගිවිසුම් නීතිය පිළිබඳ විශාල සම්මුතියේ 27 වන වගන්තිය තුළ අන්තර්ගත මූලධර්මය තුළින් මෙකී අදහස සෘජුවම එළි දැක්වෙන අතර, එහි රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකු "ගිවිසුම්මය බැඳීමක් ඉටු කිරීමට තමා අපොහොසත්වීම සාධාරණීකරණය කිරීම සඳහා තම රටෙහි අභ්‍යන්තර නීතියෙහි විධිවිධානවල පිහිට නොපනනු ඇත" යනුවෙන් දක්වා ඇත. 2 වන වගන්තියේ 2 වන ඡේදය මගින් දේශීය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය ක්‍රියා පටිපාටීන්ට අනුව ගිවිසුම්මය අයිතිවාසිකම් ක්‍රියාත්මක කිරීමට රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ට අවසර ලබා දුන්නද, අදාළ ගිවිසුම යටතේ වන බැඳීම් ඉටු කිරීමට හෝ ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපොහොසත් වීමක් සාධාරණීකරණය කිරීම සඳහා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා නීතියේ විධිවිධානවල හෝ වෙනත් දේශීය නීතිවල පිහිට පැකීමෙන් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් වැළැක්වීම සඳහා ද එකී මූලධර්මයන්ම ක්‍රියාත්මක වේ.

තවද, ප්‍රත්‍යාන්ද්‍ර වෙනුවෙන් ඉදිරිපත් කරන ලද ප්‍රති-උත්තරය මගින්, අභ්‍යන්තරික වශයෙන් මුහුණ පෑ දුෂ්කරතා නොතකමින්, එක්සත් ජාතීන්ගේ

83. සාමාන්‍ය අදහස් දැක්වීම් අංක 31 [80] - 2004 මාර්තු 29 වන දින (2187 වන රැස්වීම් වාරයේ දී) සම්මත කරනු ලැබූ, සම්මුතියේ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් මත පැනවෙන සාමාන්‍ය තෛතික බැඳීමවල ස්වභාවය. මේ සම්බන්ධයෙන්, ජාත්‍යන්තර අධිකරණයේ (ICJ) මත 1991 ද කියවන්න: "අන්තර්ජාතික නීතියේ මැනවින් ස්ථාපිත රීතියකට අනුව රාජ්‍යයේ යම් අංශයක ක්‍රියාකලාපය, එකී රාජ්‍යයේ ක්‍රියාවක් ලෙස සලකනු ලැබිය යුතුය. රාජ්‍ය වගකීම පිළිබඳ කෙටුම්පත් ව්‍යවස්ථාවල (. . .) හි දැක්වෙන මෙකී රීතිය වාරික්‍රමය ස්වරූපයක් ගනී". එමෙන්ම 1999 වර්ෂයේ ජාත්‍යන්තර අධිකරණයේ වාර්තාවල 62 පිටුව හා 87 පිටුව, 62 වන පරිච්ඡේදයෙහි දැක්වෙන *Difference Relating to Immunity from Legal Process of a Special Rapporteur of the Commission of Human Rights* වාර්තාව ද කියවන්න.

ගිවිසුම් සංවිධාන⁸⁴ විසින් ගන්නා ලද තීරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම පිණිස විවිධ රජයන් විසින් අනුගමනය කරන ලද විවිධ ක්‍රියාමාර්ග පෙන්වා දෙන ලදී. එවැනි තීරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම පහසු කිරීම සඳහා සමහර රජයන් විශේෂිත නීති පවා සම්මත කර ඇත.⁸⁵

අදාළ කරුණ දැනට එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුව (UNHCR) ඉදිරියේ විභාග වෙමින් පවතී.

6. අවසානය

සාකච්ඡාවට බඳුන් වූ කාලපරිච්ඡේදය තුළ අයිතිවාසිකම් හා සම්බන්ධ අධිකරණමය රැකවරණය පිළිබඳ සැලකිල්ල යොමු කිරීමේ දී පෙනී ගිය වැදගත් කරුණක් වූයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 126 වන ව්‍යවස්ථාව ප්‍රකාරව ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයෙහි ගොනු කරන ලද පෙත්සම් සංඛ්‍යාව අඩු වීමත්, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, විශේෂයෙන්ම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 11 වන ව්‍යවස්ථාව ප්‍රකාරව (දේශපාලනඥයන් හා සසඳන කල) සාමාන්‍ය පුරවැසියන්ගේ අයිතිවාසිකම් සුරැකීම ප්‍රවර්ධනය කෙරෙන නඩු තීන්දු ප්‍රකාශයට පත් වීම පැහැදිලි ලෙසම අඩුවීමත් ය.

84. උදාහරණ වශයෙන්, පහත සඳහන් නඩු සම්බන්ධයෙන් මානව හිමිකම් කමිටුව විසින් කරන ලද නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීම පිණිස රජයන් ගනු ලැබූ ක්‍රියාමාර්ග බලන්න: බන්ධනාගාර ගත කරනු ලැබ, පිළිගත නොහැකි තත්ත්වයන් යටතේ රඳවා තබන ලද කැමරුන් ජනමාධ්‍යවේදියකු හා සම්බන්ධ ඔප්පුකොන් එදිරිව කැමරුන් නඩුව (458/1991), මෙහිදී කැමරුන් රජය විසින් වන්දි ප්‍රදානය කරන ලදී; පින්ටෝ එදිරිව ට්‍රිනිඩාඩ් ඇන්ඩ් ටොබාගෝ නඩුව (512/1992); මෙහිදී කමිටුව නිගමනය කළේ, මරණයට නියමව සිටි රැඳවියකු වූ පැමිණිලිකරු රැඳවුම් කාලය තුළදී පීඩාවට ලක් කරනු ලැබ තිබුණු බවය. කමිටුවේ තීරණයෙහි සාප්පු ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් තමා පසුව නිදහස් කරනු ලැබූ බව පෙත්සම්කරු පසුව කමිටුව වෙත දැනුම් දුන්නේය; ඒලාක්‍රිස් ඩිටියා එදිරිව ඉස්වදෝරය (නඩුව 481/1991); මෙහිදී, පැමිණිලිකරු රඳවනු ලැබ සිටිය දී වධහිංසාවන්ට හා පීඩාකිරීම්වලට ලක්ව තිබූ බව කමිටුව නිගමනය කළේය. ඉස්වදෝර රජය පැමිණිලිකරු වෙත ඇ.එ.ජ. ඩොලර් 25,000 ක වන්දියක් ගෙවීමට එකඟ විය; ඔස්බොන් එදිරිව ජැමෙයිකාව නඩුවේදී (759/1997), ශාරීරික දණ්ඩන සහ කස පහර දීම ඇතුළත් අධිකරණමය දඬුවමක් මගින් සම්මුතියේ 7 වන වගන්තිය උල්ලංඝනය කළ බවට කමිටුව තීරණය කළේය. රජය පසුව කමිටුව වෙත දැනුම් දුන්නේ කස පහර දීමේ දඬුවම ලිහිල් කරන ලද බවයි.

85. කොළොම්බියාවේ, 1996 ජූලි 05 දිනැති නීති අංක 288 මගින් මානව හිමිකම් කමිටුවේ අදහස් අනුව වන්දි ප්‍රදානය කිරීම බලාත්මක කිරීමට හැකියාව ලබා දෙන අතර, වෙත් ජනරජය තුළ 2002/517 දරන පනත යටතේ අධිකරණ අමාත්‍යාංශය, කමිටුවේ අදහස් ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධීකරණය කිරීමේ වගකීම උසුලයි.

මෙය පසුගිය දශකවල අධිකරණය තුළ ගොනු කරන ලද අධික පෙත්සම් සංඛ්‍යාව හා සාපේක්ෂව දක්නට ලැබෙන තත්ත්වයයි. අධිකරණය එකී අවස්ථා සිත් ගන්නා සුළු නෛතික අදහස් සමුදායක් පතළ කිරීම හා ප්‍රවර්ධනය කිරීම පිණිස උපයෝගී කරගෙන තිබුණි. නිසැකවම, අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් තීරණය කිරීමට අධිකරණය සතු අනන්‍ය බලතලවල පිහිට පතා පැමිණීම මෙසේ අඩුවීමට බලපෑ සැබෑ හේතු සොයා බැලීම සඳහා ගැඹුරු සහ තිරසාර අධ්‍යයනයක් සිදු කළ යුතු වන්නේය.

ඊට අමතරව, (අන්තර්ජාතික ගිවිසුම් නීති විෂය පථය තුළ රජය විසින් ස්වේච්ඡාවෙන්ම පිළිගෙන තිබූ බැඳීම් පසෙකලා) එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුවේ අදහස් රජය විසින් ක්‍රියාත්මක නොකිරීම මගින්, සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය කෙරෙහි වන තම කැපවීම සම්බන්ධයෙන් සෘණාත්මක පණිවිඩයක් ලබා දුන් අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ අධිකරණ බලයට යටත් තැනැත්තන් ගේ අයිතිවාසිකම් සවිමත් කළ හැකිව තිබූ වැඩදායී ක්‍රියාවලියක් වැළකී ගියේය.⁸⁶

(සමහර නඩු තීන්දු ඔස්සේ නීතියේ වැදගත් ඉදිරි පියවරයන් දක්නට ලැබුණ ද) සමස්තයක් වශයෙන් ගත්කල, නීතියේ ධනාත්මක සංවර්ධනයන් සම්බන්ධයෙන් හා අයිතිවාසිකම් සඳහා නෛතික රැකවරණ සැලසීම සම්බන්ධයෙන් මෙම වර්ෂය නිසැකයෙන්ම යමෙකුට හෘදයාංගමව සතුටුදායක හැඟීම් උපදවා ගත හැකි වසරක් නොවූ බව ප්‍රකාශ කළ යුතුය.

86. ශ්‍රී ලංකාවේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය ද, බොහෝ අවස්ථාවලදී, අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ විෂය පථය පුළුල් කිරීම පිණිස එක්සත් ජාතීන්ගේ කමිටුවේ නෛතික අදහස් දෙස තෙත් යොමු කර ඇත. ඉන් එක් අවස්ථාවක් වූයේ ඵරවංශ ඵදිරිව නීතිපති [2000] 1 ශ්‍රී.නී.වා. 387 නඩුවයි. (විනිසුරු එම්. ඩී.එච්. ප්‍රනාන්දුව අනුව)

IV

හදිසි අවස්ථා පාලනය

සාලිය එදිරිසිංහ*

1. හැඳින්වීම

2001 වර්ෂයේ මැදභාගයේ සිට ශ්‍රී ලංකාව තුළ හදිසි අවස්ථා තත්ත්වයක් ක්‍රියාත්මක නොවූවද, සාපේක්ෂ වශයෙන් "සාමාන්‍ය" යැයි සැලකුණු එකී කාල පරිච්ඡේදය 2005 වසර මුල දී අවසන් විය. මෙහි "හදිසි අවස්ථා පාලනය" යන පදය මහජන ආරක්ෂක පනත¹ යටතේ ජනාධිපතිවරයා විසින් හදිසි අවස්ථා නියෝග සෑදීමේ බලතල ක්‍රියාත්මක කිරීම යන්න අදහස් කිරීමට භාවිතා කරනු ලබන අතර, එකී බලතල මගින් ජනාධිපතිවරයාට පාර්ලිමේන්තුව අභිබවා යමින් නීති සෑදීමේ හැකියාව ලබා දේ.

2001 වසර මැද භාගයේදී හදිසි අවස්ථා පාලනය අවසන් වීම පිළිබඳව හා ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනතෙහි² විධිවිධාන හරහා යම් යම් හදිසි අවස්ථා නියෝග බලාත්මකව පවත්වා ගැනීම සඳහා රජය ගත් උත්සාහයන් පිළිබඳව කෙටි හැඳින්වීමක් "ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් තත්ත්වය - 2004" වාර්තාවේ සමාලෝචන පරිච්ඡේදය තුළ මෙම කතුවරයා විසින් පළ කරන ලද අතිරේකයෙහි අන්තර්ගත වේ.³

* ඵල්. ඵල්. බී. නිහිඳු

1. 1947 අංක 25 දරන මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනත

2. 1979 අංක 48 දරන ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ (කාවකාලික විධිවිධාන) පනත

3. <http://w.w.w.lawandsocietytrust.org>

හදිසි අවස්ථා තත්ත්වයක් ක්‍රියාත්මක කළ විට ජනාධිපතිවරයා විසින් හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග (EMPPR) නමින් හැඳින්වෙන නියෝග සමුදායක් සාදනු ලැබීම සාමාන්‍යයෙන් සිදුවේ. මෙම නියෝග මගින් සාමාන්‍යයෙන් යම් යම් මූලික අයිතිවාසිකම් භුක්ති විඳීම සම්බන්ධයෙන් සීමා පනවනු ලබන අතර, ඊට අයුතින් වරදවල් හා දඬුවම් නිර්මාණය කරන, පවත්නා වැරදි සම්බන්ධයෙන් දඬුවම් වැඩි කරන ප්‍රතිපාදන හා අත්අඩංගුවට ගැනීම, රඳවා තබා ගැනීම, විමර්ශන සිදු කිරීම, නඩු විභාග කිරීම, ඇප ලබාදීම, පාපෝච්චාරණවල පිළිගත හැකිභාවය ආදිය සම්බන්ධයෙන් විශේෂ විධිවිධාන සලසන ප්‍රතිපාදන ඇතුළත් වේ. සාකච්ඡාවට බඳුන්වන වර්ෂය තුළදී, හදිසි අවස්ථාව ක්‍රියාත්මක වූ කාල පරාස දෙකක් පැවති අතර, එම කාලසීමා තුළදී නියෝග මාලාවන් තුනක් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී.

2004 දෙසැම්බර් 26 දින සිදු වූ සුනාමි ආපදාවෙන් අනතුරුව 2005 ජනවාරි මාසයේදී ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද පළමු හදිසි අවස්ථා තත්ත්වය දිස්ත්‍රික්ක 14 කට අදාළ වූ අතර, එය 2005 මාර්තු මස මුලදී අවසන් විය. මෙම කාලය මුළුල්ලේම හදිසි අවස්ථා තත්ත්වය පැවති බවට තර්ක කරනු ලැබිය හැකි අතර මෙම කරුණ පිළිබඳව පසුව සාකච්ඡා කෙරේ. අගෝස්තු මස මැද භාගයේදී ලක්ෂ්මන් කදිර්ගාමර් විදේශ අමාත්‍යවරයාගේ ඝාතනයත් සමඟ ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද දෙවන හදිසි අවස්ථා තත්ත්වය මුළු දිවයිනටම බල පැවැත්වූ අතර වසර අවසානය වන විටත් එය ක්‍රියාත්මකව පැවතුණි.

හදිසි අවස්ථා බලතල ක්‍රියාත්මක කිරීම පාලනය කෙරෙන මූලික නෛතික රාමුව පහත විස්තර කෙරෙන අතර, ඊට අදාළ නෛතික ප්‍රතිපාදන පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක විශ්ලේෂණයක් අදාළ ගැටලු සාකච්ඡා කරනු ලබන අවස්ථාවේදී ඉදිරිපත් කෙරේ.

මෙම වාර්තාවට පදනම් කරගනු ලබන්නේ, ගැසට් පත්‍ර ගෙන්වා ගැනීම සඳහා දායකත්වය ලබා ගෙන ඇති, එමෙන්ම, හදිසි අවස්ථා පාලනයට අදාළ ගැසට් පත්‍ර පිළිබඳව සුපරීක්ෂාකාරී අවධානයකින් කටයුතු කරන නව්‍යීකරණ කේන්ද්‍රය (Nadesan Centre)⁴ වෙත ඇති රජයේ ගැසට් පත්‍රයි. කෙසේ වුවද, සමහර අවස්ථාවල දී යම් යම් ගැසට් පත්‍ර නොලැබෙන

4. 'නීතිය තුළින් මානව හිමිකම් සඳහා වන නව්‍යීකරණ කේන්ද්‍රය' වූ කලී කොළඹ 03, වාල්ස් වටරවුම, අංක 04 යන ස්ථානයෙහි පිහිටි මානව හිමිකම් පිළිබඳ පුස්තකාල සේවා, ලේඛන හා කොරතුරු මධ්‍යස්ථානයකි.

අතර එහෙයින් යම් යම් නියෝග අවධානයට ලක් නොවීමට ඉඩ ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, සමහර තොරතුරු මගහැරී ගොස් තිබීමට ද ඉඩකඩ ඇත. තවත් සමහර අවස්ථාවලදී ඉංග්‍රීසි පාඨය හා සිංහල පාඨය එකිනෙකට වෙනස් ය.

2. හදිසි අවස්ථා නියෝගවල නෛතික පදනම, විෂය පථය සහ පාලනය

2.1 අදාළ නෛතික විධිවිධාන හා ඒවායේ විෂය පථය

මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනත් සහ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ⁶ 76⁷ හා 155⁸ ව්‍යවස්ථා මගින් හදිසි අවස්ථා නියෝග සෑදීමට ජනාධිපතිවරයාට හැකියාව ලබා දෙන නෛතික පදනම සඳහා විධිවිධාන සලසයි. "ජාතික ආරක්ෂාව පිණිස හා මහජන සාමය සුරක්ෂිත කිරීම සඳහා හා කැරලි කෝලාහල හෝ සිවිල් කලබල මැඩ පැවැත්වීම සඳහා හෝ ජන ජීවිතයට අත්‍යවශ්‍ය සැපයුම් සහ සේවාවන් පවත්වාගෙන යාම පිණිස අවශ්‍යයයි හෝ අවස්ථාවෝචිත යැයි තමාට පෙනී යන" හදිසි අවස්ථා නියෝග සෑදීමට ජනාධිපතිවරයාට බලය පවරා දී ඇත⁹.

කෙසේ වුවද, ජනාධිපතිවරයා විසින් හදිසි අවස්ථා නියෝග සෑදීමට පෙරාතුව, අත් කරුණු අතර, හදිසි අවස්ථා නියෝග සෑදීම පිණිස ජනාධිපතිවරයාට බලය ලබා දෙන නෛතික විධිවිධාන අන්තර්ගත වන මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනතේ II වන කොටස බලාත්මක කිරීම පිළිබඳව දැනුම් දෙන ප්‍රකාශනයක්¹⁰ ඔහු/ඇය විසින් ගැසට් පත්‍රයෙහි පළ කළ යුතු

5. 1947 අංක 25 දරන මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනත

6. ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව

7. වෙනත් කරුණු අතර, හදිසි අවස්ථා නියෝග සෑදීමේ බලතල ජනාධිපතිවරයා වෙත පැවරීම පිණිස පාර්ලිමේන්තුවට බලය ලබා දේ.

8. සංශෝධිත 1947 අංක 25 දරන මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනත බලාත්මකව තබන අතර, වෙනත් කරුණු අතර මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනත යටතේ හදිසි අවස්ථා නියෝග සෑදීමේ බලයට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ විධිවිධාන හැර වෙනත් කවර වූ හෝ නීතියක විධිවිධාන යටපත් කිරීමේ, සංශෝධනය කිරීමේ හෝ අත්හිටුවීමේ නෛතික බලය ඇති නියෝග සෑදීමේ බලය ද ඇතුළත් වන බවට විධිවිධාන සලසයි.

9. 1947 අංක 25 දරන මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනතේ II වන කොටසේ අන්තර්ගත 5(1) වගන්තිය

10. 1947 අංක 25 දරන මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනතේ 2 වන වගන්තිය

වේ. එවැනි ප්‍රකාශනයක මුඛ්‍ය අරමුණ නම් හදිසි අවස්ථා නියෝග සෑදීමේ බලතල ජනාධිපතිවරයා විසින් තමා වෙත පවරා ගැනීම පිළිබඳව මහජනතාව දැනුවත් කිරීමයි. ප්‍රකාශනයක් මගින් මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනතේ II වන කොටස ඉදිරි දිනයක සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි බලාත්මක කිරීම කළ හැකි වුවද, අදාළ ප්‍රකාශනයේ දින සිටම මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනතේ II වන කොටස බලාත්මක කිරීම සාමාන්‍යයෙන් සිදුවේ. මෙසේ මෙම ප්‍රකාශනය නිකුත් කිරීම හදිසි අවස්ථාව ප්‍රකාශයට පත් කිරීම ලෙස සාමාන්‍යයෙන් හැඳින්වේ.

ජනාධිපතිවරයා විසින් හදිසි අවස්ථා නියෝග සාදන ලද මොහොතේම ඒවා බලාත්මක වන අතර¹¹, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙහි අඩංගු විධිවිධාන හැර අන් සෑම නීතියක්ම යටපත් කිරීමේ හෝ සංශෝධනය කිරීමේ නෛතික බලය ඒවායේ ඇත¹². කෙසේ වුවද, සුවිශේෂ අවස්ථාවලදී, සිතීමේ නිදහස, හෘදය සාක්ෂියේ නිදහස සහ ආගමික නිදහස¹³; වධහිංසා වලින් හෝ කෲර, අමානුෂික හෝ අවමන් සහගත සැලකිල්ලකට හෝ දඬුවමකට යටත් නොවීමේ නිදහස¹⁴; සාධාරණ නඩු විභාගයක් සඳහා ඇති අයිතිය¹⁵; නිසි අධිකරණයක් විසින් කරනු ලැබූ ආඥාවක් අනුව මිස මරණීය දණ්ඩනයට යටත් කිරීමෙන් හෝ බන්ධනාගාරගත කිරීමෙන් දඬුවම් කිරීම තහනම් කිරීම¹⁶ හා යම් විධායක හෝ පරිපාලනමය ක්‍රියාවක් මගින් මූලික අයිතිවාසිකමක් උල්ලංඝනය කිරීමට එරෙහිව ප්‍රතිකර්මයක් ලබා ගැනීමේ අයිතිය¹⁷ යන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය සහතිකයන් හැර, වෙනත් යම් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය විධිවිධාන (එනම්, මූලික අයිතිවාසිකම්) හදිසි අවස්ථා නියෝග මගින් සීමා කිරීමට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව ඉඩ ලබා දේ.

2.2 ප්‍රකාශනය පිළිබඳ පාර්ලිමේන්තුවේ පාලනය

නීති සෑදීමේ බලතල පාර්ලිමේන්තුව වෙත පවරනු ලැබ ඇති අතර, සුවිශේෂී අවස්ථාවල දී පාර්ලිමේන්තුව විසින් මෙකී බලය ජනාධිපතිවරයා

11. 1947 අංක 25 දරන මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනතේ 11 වන වගන්තිය

12. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 155 (2) ව්‍යවස්ථාව බලන්න

13. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 10 වන ව්‍යවස්ථාව

14. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 11 වන ව්‍යවස්ථාව

15. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13 (3) ව්‍යවස්ථාව

16. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13 (4) ව්‍යවස්ථාව

17. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 17 වන ව්‍යවස්ථාව

වෙන අභිනියෝජනය කළ හැකිය. එසේ වුවද, පාර්ලිමේන්තුවට එම බලය අත්හැරීම හෝ අත්සතු කිරීම හෝ කළ නොහැකිය. ප්‍රකාශනයක් නිකුත් කිරීමේදී හා ඒ යටතේ හදිසි අවස්ථා නියෝග සෑදීමේදී ජනාධිපතිවරයා පාර්ලිමේන්තුව විසින් අභිනියෝජනය කරන ලද ව්‍යවස්ථාදායක බලය ක්‍රියාත්මක කරයි. එහෙයින් අදාළ ප්‍රකාශනය හා හදිසි අවස්ථා නියෝග වල අන්තර්ගතය යන දෙකම අරභයා පාර්ලිමේන්තු පාලනය රඳවා තබා ගැනීමේ විධිවිධාන පවතී.

ජනාධිපතිවරයා විසින් ප්‍රකාශනයක් කරනු ලැබූ විට ඒ බව අප්‍රමාදව පාර්ලිමේන්තුවට දන්වා යැවිය යුතු අතර, ප්‍රකාශනය කරනු ලැබූ දිනයේ දී, එදින සිට දින දහයක් තුළ දී අවසන් නොවන පරිදි පාර්ලිමේන්තුව කල්තබා ඇත්නම් හෝ වාර අවසාන කර ඇත්නම්, ජනාධිපතිවරයා විසින් ප්‍රකාශනයේ දින සිට දින දහයක් තුළ දී පාර්ලිමේන්තුව රැස්වීම සඳහා කැඳවිය යුතුය.

මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනතේ II වන කොටසෙහි විධිවිධාන ක්‍රියාත්මක වීම ආරම්භ වූ දින සිට දින 14 ක් තුළ පාර්ලිමේන්තුව විසින් ප්‍රකාශනය අනුමත කරනු ලැබුවේ නම් එකී ප්‍රකාශනය (වරකට) එක් මාසයක කාලයක් සඳහා වලංගුව පවතින අතර අනතුරුව එය බලරහිත වේ. එම ප්‍රකාශනය එසේ අනුමත කරනු නොලැබී නම් එය දින දහ හතරක් අවසානයේ බලරහිත වේ.¹⁸ පාර්ලිමේන්තුව විසින් ප්‍රත්‍යාදිෂ්ට කරනු ලැබුවේ නම් එම ප්‍රකාශනය එකී ප්‍රත්‍යාදිෂ්ට කිරීමත් සමගම බලරහිත වන්නේ ය.¹⁹ පාර්ලිමේන්තුව විසින් යම් ප්‍රකාශනයක් අනුමත නොකිරීම හෝ ප්‍රත්‍යාදිෂ්ට කිරීම හේතුවෙන් එකී ප්‍රකාශනය යටතේ සාදන ලද හදිසි අවස්ථා නියෝගවල නෛතික බලපෑම නතර වන නමුත් එවැනි යම් නියෝගයක් යටතේ ඉන් පෙර නීත්‍යානුකූලව කරනු ලැබූ කිසිවකට එමගින් බලපෑමක් සිදු නොවේ.²⁰ තවද, පාර්ලිමේන්තුව විසින් යම් හදිසි අවස්ථා නියෝගයක් ප්‍රත්‍යාදිෂ්ට කිරීම හෝ වෙනස් කිරීම හෝ කළ හැකිය.²¹

වැදගත් කරුණක් වන්නේ, පාර්ලිමේන්තුව විසින් යම් ප්‍රකාශනයක් අනුමත නොකිරීම හෝ ප්‍රත්‍යාදිෂ්ට කිරීම හේතුවෙන් වැඩිදුර ප්‍රකාශනයක් කිරීමේ

18. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 155 (6) ව්‍යවස්ථාව

19. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 155 (8) ව්‍යවස්ථාව

20. 1947 අංක 25 දරන මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනතේ 4 වන වගන්තිය

21. 1947 අංක 25 දරන මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනතේ 5 (3) වගන්තිය

ජනාධිපතිවරයා සතු බලතල කෙරෙහි යම් සීමිත කාලයකට බාධා එල්ල වන බවයි. එහිදී ද, හදිසි අවස්ථා නීතිය තුළ, පාර්ලිමේන්තුවේ වාර්ෂික වාර්ෂික කිරීම සඳහා ජනාධිපතිවරයා සතු බලතල කෙරෙහි යම් සීමාවක් පැනවෙයි. හදිසි අවස්ථා නීතිය සම්බන්ධයෙන් පාර්ලිමේන්තුවේ පාලනය නිරූපණය කෙරෙන මෙකී විධිවිධාන වැඩිදුර විස්තර සහිතව පහත සාකච්ඡා කෙරේ.²²

2.3 බැහැර කිරීමේ වගන්ති

යම් ප්‍රකාශනයක්²³ හෝ හදිසි අවස්ථා නියෝගයක්²⁴ වලංගුභාවය පරීක්ෂා කිරීමෙන් අධිකරණය වළක්වනු ලබන ප්‍රතිපාදන මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනතෙහි අන්තර්ගත වේ. මෙම විධිවිධාන පොදුවේ "බැහැර කිරීමේ වගන්ති" යනුවෙන් හඳුන්වනු ලැබේ.

මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනතේ අඩංගු වන, ප්‍රකාශනය හා සම්බන්ධ බැහැර කිරීමේ වගන්තියෙහි වලංගුභාවය පිළිබඳව ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් මෙතෙක් තීරණයක් දී නොමැත. එසේ වුවත්, හදිසි අවස්ථා නියෝග සම්බන්ධයෙන් වන බැහැර කිරීමේ වගන්තිය සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය තීරණය කොට ඇත්තේ හදිසි අවස්ථා නියෝග යටපත් කිරීමේ බලය තම අධිකරණය සතුව පවතින බවයි. එමෙන්ම, සත්‍ය වශයෙන්ම මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කිරීම යන පදනම මත හදිසි අවස්ථා නියෝග අධිකරණය විසින් යටපත් කරන ලද අවස්ථා ද ඇත.²⁵

ප්‍රකාශනයක් හා සම්බන්ධ බැහැර කිරීමේ වගන්තියක්²⁶ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව තුළ ද අන්තර්ගත වන අතර, එකී වගන්තිය හඳුන්වා දෙන ලද්දේ 13 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය සමඟිනි. කෙසේ වුවද, මෙකී බැහැර කිරීමේ වගන්තිය, යම් පළාතක් තුළ යම් යම් අවස්ථාවලදී ආණ්ඩුකාරවරයාගේ බලතල ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් නියෝග නිකුත් කිරීමට ජනාධිපතිවරයා විසින් මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනත

22. "9. දෙවන ප්‍රකාශනයේ හා හදිසි අවස්ථා විවිධ විධිවිධාන හා බලතල නියෝග මාලාවේ වලංගු භාවය" හා 17." නව ජනාධිපතිවරයා පත්වීම, පාර්ලිමේන්තුව වාර්ෂික වාර්ෂික කිරීම හා එහි වලංගුභාවය" යන මාතෘකාව යටතේ ඇති පැහැදිලි කිරීම් බලන්න.

23. 1947 අංක 25 දරන මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනතේ 3 වන වගන්තිය

24. 1947 අංක 25 දරන මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනතේ 8 වන වගන්තිය

25. ජෝර්ජ් පෙරේරා නොහොත් බාටන් පෙරේරා එදිරිව නීතිපති ([1992] 1 ශ්‍රී.නි.ව. 199); කරුණාතිලක සහ තවත් අයෙක් එදිරිව මැතිවරණ කොමසාරිස් දයානන්ද දිසානායක සහ තවත් අය ([1999] 1 ශ්‍රී.නි.ව. 157); ලිලන්ති ද සිල්වා එදිරිව නීතිපති සහ තවත් අය ([2000] 3 ශ්‍රී.නි.ව. 155)

26. 154 එ ව්‍යවස්ථාව

යටතේ සාදනු ලබන ප්‍රකාශනයක් උපයෝගී කර ගන්නා අවස්ථාවන්ට අදාළ වන බව පෙනේ.

පළාත් සභා²⁷ නඩුවේ දී, එක්තරා ප්‍රකාශනයක් පුළුල් ප්‍රදේශයක් දක්වා ව්‍යාප්ත කිරීමේ වලංගුභාවය පෙන්වීමකරුවන් අභියෝගයට ලක් කළ නමුදු, අධිකරණය විසින්, වෙනත් හේතු අතර, අදාළ කරුණු පූර්ණ විවාදයකට බදුන් කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් නොමැති බැව් සඳහන් කරමින් එය සමාලෝචනයට ලක් කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කළේය.

I වන කොටස

3. හදිසි අවස්ථාව පැවති මුල් කාල පරිච්ඡේදය

හදිසි අවස්ථා පාලනයේ මුල් කාලසීමාව ආරම්භ වූයේ, 2004 දෙසැම්බර් 26 දින සිදුවූ සුනාමි ආපදාවෙන් අනතුරුව 2005 ජනවාරි 4 වන දින සිට පරිපාලන දිස්ත්‍රික්ක 14 ක් තුළ²⁸ මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනතේ II වන කොටස ක්‍රියාත්මක කරමින් ජනාධිපතිවරයා විසින් 2005 ජනවාරි 04 වන දින ප්‍රකාශනයක්²⁹ නිකුත් කළ අවස්ථාවේදී ය. අනතුරුව, 2005 ජනවාරි 06 වන දින ජනාධිපතිවරයා විසින් හදිසි අවස්ථා නියෝග මාලාවක්³⁰ (හදිසි අවස්ථා විවිධ විධිවිධාන හා බලතල නියෝග) සාදන ලදී. මෙකී හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග (EMPPR) තුළ දක්නට ලැබුණු සැලකිය යුතු මෙන්ම සතුටුදායක ලක්ෂණයක් වූයේ, පසුගිය වසර විසිපහක් පමණ තිස්සේ හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග (EMPPRs) වල අංගයක්ව පැවති පුද්ගලයන් රඳවා තබා ගැනීමට නියෝග කිරීම සඳහා විධායකයට හැකියාව ලබා දෙන කිසිදු විධිවිධානයක් එහි අන්තර්ගත නොවීම ය.

27. කරුණාතිලක සහ තවත් අයෙක් එදිරිව මැතිවරණ කොමසාරිස් දයානන්ද දිසානායක සහ තවත් අය ([1999] 1 ශ්‍රී.නි.වෘ. 157)

28. ශ්‍රී ලංකාවේ පරිපාලන දිස්ත්‍රික්ක 25 ක් ඇත.

29. 2005 ජනවාරි 4 දිනැති අංක 1374/8 දරන අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රය

30. 2005 ජනවාරි 6 දිනැති අංක 1374/15 දරන අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරන ලද 2005 අංක 1 දරන හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග

3.1 මූලික නිරීක්ෂණ සමහරක්

3.1.1 නියෝග වෙතට ප්‍රවේශය පැවතීම

2005 ජනවාරි මස 06 වන දින සාදන ලද හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මහජනතාව³¹ අතට පත් වූයේ 2005 ජනවාරි 25 දින දී ය. මෙම කරුණ පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකා සිවිල් අයිතිවාසිකම් ව්‍යාපාරය (CRM)³² විසින් 2005 ජනවාරි 13 දින නිකුත් කරන ලද ස්වකීය නිවේදනය තුළින් මෙසේ කරුණු දක්වා ඇත.

හදිසි තත්ත්වයක් ප්‍රකාශයට පත් කිරීමෙන් ජනාධිපතිවරයාට පාර්ලිමේන්තුව අභිබවා යමින් නියෝග සෑදීමේ හැකියාව ලැබේ. කවර නියෝග හෝ රෙගුලාසි සාදනු ලැබ ඇත් ද යන්න ශ්‍රී ලංකා සිවිල් අයිතිවාසිකම් ව්‍යාපාරය (CRM) නොදනී....

තමන් පාලනය වන්නේ කිනම් නීති වලින් ද යන්න මහජනතාව දැන ගත යුතු වීම අනිවාර්ය කරුණකි. ශ්‍රී ලංකා සිවිල් අයිතිවාසිකම් ව්‍යාපාරය (CRM) වසර කිහිපයක් මුළුල්ලේම නොයෙක් විට, හදිසි අවස්ථා නියෝග වෙතට ප්‍රවේශය නොමැති වීම සම්බන්ධයෙන් විවිධ දේශපාලන පක්ෂ වලින් බලයට පත් වූ සෑම රජයක් වෙතම සිය විරෝධතාව දක්වා ඇත...³³

හදිසි අවස්ථා නියෝග සාදන ලද විගසම ඒවා ක්‍රියාත්මක වන හෙයින් මහජනතාවට එකී නියෝග වෙත අප්‍රමාදව ප්‍රවේශ වීමට හැකියාව පැවතීම අත්‍යවශ්‍ය කරුණකි. මෙකී අවශ්‍යතාවය ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් බොහෝ අවස්ථාවල දී නැවත නැවතත් ප්‍රකාශ කොට ඇත. මුල් පාස් නඩුවේදී³⁴, 5 වන පිටුවෙහි අධිකරණය සඳහන් කළේ "මූලික අයිතිවාසිකම් කෙරෙහි බලපාන නීති සහ නියෝග අනිවාර්යයෙන්ම ප්‍රසිද්ධියට පත් කරනු ලැබිය යුතු අතර, එසේම මහජනතාවට ඒවා වෙතට ප්‍රවේශය පැවතිය යුතුය" යනුවෙනි. (අවධාරණය එක් කරන ලදී). හදිසි අවස්ථා නියෝග සාදනු ලැබූ බව දැනුම් දෙමින්, එසේම ඒවා පිළිබඳ සාරාංශයක් රජයේ පාලනය යටතේ පවතින ගුවන් විදුලිය හා රූපවාහිනිය ඔස්සේ ප්‍රකාශයට පත් කරමින් මෙකී

31. රජයේ ප්‍රකාශන කාර්යාංශයේ නිවුණි.

32. 1971 දී ස්ථාපිත, රාජ්‍ය නොවන හා ලාභ අරමුණු කර නොගත් මෙම සංවිධානය ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණිම සිවිල් නිදහස උදෙසා වන සංවිධානය ලෙස පිළිගැනේ.

33. නිවේදනයේ තුන්වන හා හතරවන ඡේද යොමුව 001෪/1/05

34. ආරම්භක වැඩිදියුණු ජෛව ව්‍යුහයාලි සිද්ධිමර්දන සරණාගත කළහිලා පොලිස් මුරපොළේ ස්ථානභාර නිලධාරී සහ තවත් අය, ශ්‍රේ.අධි. අංක 44/2002 (මු/අ) 2002 සැප්තැම්බර් 5 දිනැති ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ සටහන්

නියෝග අඩුම තරමින් රජයේ පාලනය යටතේ පවත්නා මුද්‍රිත මාධ්‍යයන් හි පළ කළ නොහැකි වූයේ මන්ද යන්න පැහැදිලි කිරීමට හේතු කිසිවක් නොවීය.

3.1.2 නියෝගවල අදාළත්වය

2005 ජනවාරි 04 වන දින කරන ලද ප්‍රකාශනය පරිපාලන දිස්ත්‍රික්ක 14 ක් සම්බන්ධයෙන් පමණක් කරනු ලැබූ අතර එහෙයින්, ඒ යටතේ සාදන ලද යම් නියෝගයක් හෝ විධිවිධානයක් හෝ අදාළ විය හැක්කේ එකී ප්‍රදේශවලට පමණි. කෙසේ වුවද, මෙකී නියෝග අතුරින් සමහරක් සමස්ත දිවයිනට ම අදාළ වන්නේ ය යන සාවද්‍ය නිගමනය මත පදනම් ව ඇති බැව් පෙනී යයි. උදාහරණ කිහිපයක් පහත දැක්වේ. (අවධාරණය එක් කරන ලදී):

9(1) නියෝගයෙහි මෙසේ සඳහන් වේ: "... අවශ්‍ය හෝ අවස්ථාවෝචිත බව නිසි බලධරයාගේ මතය වන්නේ නම්, ශ්‍රී ලංකාව තුළ ඇති කවර හෝ වාහනයක් ඔහු විසින් අධිග්‍රහණය කරනු ලැබිය හැකි අතර..."

9(3) නියෝගයෙහි මෙසේ සඳහන් වේ: "මේ නියෝගයෙහි (1) වන ඡේදයෙන් පැවරී ඇති බලතල සාර්ථකව ක්‍රියාවේ යෙදවීම පිණිස විධානයක් කිරීම අවශ්‍ය බව නිසි බලධරයකුගේ මතය වන්නේ නම්, ඔහු විසින් මුළු ශ්‍රී ලංකාව හෝ ශ්‍රී ලංකාවේ යම් නිශ්චිත කොටසකට අදාළව කරන නියමයක් මගින්, ... විධාන කරනු ලැබිය හැකිය."

11(1) නියෝගයෙහි මෙසේ සඳහන් වේ: "ජනාධිපතිවරයා විසින්, ආඥාවක් මගින්, මුළු ශ්‍රී ලංකාව සඳහා අත්‍යවශ්‍ය සේවා කොමසාරිස් ජනරාල්වරයෙකු වශයෙන් යම් තැනැත්තෙකු නමින් හෝ ඒ නිලයෙන් පත් කරනු ලැබිය හැකිය..."

12 වන නියෝගයෙහි මෙසේ සඳහන් වේ: "යම් සේවාවක් ... ජනාධිපතිවරයා විසින් ... අත්‍යවශ්‍ය සේවාවක් බවට ප්‍රකාශයට පත් කළ හැකිය"

අත්‍යවශ්‍ය සේවා නියෝගයක් කළ හැකි වන්නේ නිශ්චිතව දක්වන ලද දිස්ත්‍රික්ක 14 තුළ සේවාවන් සම්බන්ධයෙන් පමණක් වන හෙයින්, එකී දිස්ත්‍රික්ක 14 න් පරිබාහිර ප්‍රදේශයන්හි කටයුතු හා අන්තර් සබැඳියාවකින් යුත් දුම්රිය හා මහාමාර්ග ප්‍රවාහන සේවා, තැපැල් සේවා ආදී දීප ව්‍යාප්ත සේවාවන් සම්බන්ධයෙන් කරන ලද විධානයන් මගින් අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල අත් නොවේ.

13 වන නියෝගයෙහි මෙසේ දැක්වේ. ජනාධිපතිවරයා විසින්, නියමයක් මගින් මුළු ශ්‍රී ලංකාව සඳහා සිවිල් ආරක්ෂක කොමසාරිස්වරයෙකු ලෙස ධුරය දැරීම සඳහා යම් තැනැත්තෙකු නමින් හෝ නිලයෙන් පත් කළ හැකිය. (අවධාරණය එක් කරන ලදී)

3.1.3 නියෝගවල භාෂාමය පාඨ අතර අනනුකූලතා

හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝගයන්හි සිංහල සහ ඉංග්‍රීසි භාෂා පාඨ සමහර අවස්ථාවල දී අනනුකූල වේ. එවැනි පැහැදිලි අනනුකූලතාවයක් 17 වන නියෝගයෙහි දක්නට ඇත. එහි සිංහල පාඨයෙහි සඳහන් වන්නේ, එම නියෝගයෙහි සඳහන් වැරදි³⁵ සම්බන්ධයෙන් මහාධිකරණය ඉදිරියේ වරදකරු කරනු ලැබූ විට මරණ දඬුවම හෝ ජීවිතාන්තය දක්වා (දෙයාකාරයෙන් එක් ආකාරයක) බන්ධනාගාරගත කිරීමකට යටත් විය යුතු බවයි. එහෙත් ඉංග්‍රීසි පාඨයෙහි, මරණ දඬුවම හෝ (දෙයාකාරයෙන් එක් ආකාරයක) බන්ධනාගාරගත කිරීම ලෙස සඳහන් වුවද බන්ධනාගාරගත කිරීමේ කාලසීමාව කොතෙක් ද යන්න සඳහන් නොවේ.

3.1.4 ව්‍යාකූල නියෝග

8(1) හා 8(2) නියෝගවල මෙසේ සඳහන් වේ.

8(1) යම් ගොඩනැගිල්ලක් හෝ පරිශ්‍රයක් යම් ස්වාභාවික විපතක් සම්බන්ධයෙන් වන සහන කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය වන අවස්ථාවක, එම ප්‍රදේශයේ ශ්‍රී ලංකා යුධ හමුදාවේ, ශ්‍රී ලංකා නාවික හමුදාවේ හෝ ශ්‍රී ලංකා ගුවන් හමුදාවේ බ්‍රිගේඩියර් වරයෙකු විසින් එකී කාර්යය සඳහා එම ගොඩනැගිලි හෝ පරිශ්‍රවල භුක්තිය ලබා ගත යුතු අතර, එහි සිටින යම් තැනැත්තෙකු හෝ සාමාන්‍ය පදිංචිකරුවකු හෝ එම ගොඩනැගිල්ලෙන් හෝ පරිශ්‍රයෙන් පිටමංකොට යම් බල රහිත තැනැත්තන් එම ගොඩනැගිලි හෝ පරිශ්‍රවලට ප්‍රවේශ වීමෙන් ආරක්ෂා කළ යුතුය.

එසේ වුවද, එම දේපලට අයිතිය කියාපාන යම් තැනැත්තෙකුට එම දේපළ නිදහස් කර ගැනීම සඳහා ආඥාවක් කරවා ගැනීම පිණිස, මහාධිකරණය වෙත ඉල්ලීමක් කිරීමේ හිමිකම තිබිය යුතුය. එම ආඥාව කිරීමෙන් සති දෙකක කාලසීමාවක් ඉකුත් වූ පසුව, එම දේපළ ඔහුගේ දැනුම නොමැතිව හෝ ඔහුගේ උපදෙස් වලට පටහැනිව හෝ පාවිච්චි කරන ලද බවට මහාධිකරණය සැහිමකට පත් වේ නම් මහාධිකරණය විසින් එම දේපළ මුදා හරිනු ලැබිය හැකිය.

35. මෙකී වැරදි "4.6 මරණ දඬුවමින් දඬුවම් කරනු ලැබිය හැකි වැරදි (17 වන නියෝගය)" යන අනු මාතෘකාව යටතේ සාකච්ඡා කොට ඇත.

එසේම තවදුරටත්, එම දේපළ සන්තකයට ගැනීමෙන් මාස හයක් ඇතුළත ඉහත සඳහන් පරිදි වූ වරදක් සිදු කිරීම සඳහා නඩු කටයුතු කිසිවක් ආරම්භ නොකරන ලද්දේ නම්, එම දේපළ එහි නිත්‍යානුකූල අයිතිකරු වෙත ආපසු භාර දෙනු ලැබිය යුතුය.

- (2) යම් තැනැත්තෙකු මේ නියෝගය යටතේ යම් වරදක් සඳහා වරදකරු කර ඇති අවස්ථාවක සහ එම ගොඩනැගිල්ල හෝ පරිශ්‍රය මේ නියෝගය යටතේ යම් වරදක් කිරීම සඳහා හෝ යම් වරදක් කිරීම සම්බන්ධයෙන් භාවිතා කොට ඇති බවට අධිකරණය සැහීමකට පත් වන්නේ නම්, අධිකරණය විසින් එවැනි වරදක් සඳහා පනවනු ලැබිය හැකි වෙනත් යම් දණ්ඩනයකට අමතරව, එම දේපළ ජනරජයට අත්කර ගැනීම ද කළ යුතුය.

මෙම නියෝගය මගින්, සුනාමි ආපදාව හා සම්බන්ධ සහන කාර්යයන් සඳහා අවශ්‍ය ගොඩනැගිලි හෝ පරිශ්‍ර අධිග්‍රහණය කිරීම පිණිස විධිවිධාන සලසන බව පෙනී යයි. එසේ නමුත්, ඉහත කරුණු තුළින් නිරීක්ෂණය කරනු ලැබිය හැකි පරිදි මෙම නියෝග වල අතුරු විධානයන් දෙක ව්‍යාකූල වන අතර, ඒ හේතුවෙන් මෙම විධිවිධානය තෙතකිකමය ලෙස ක්‍රියාවේ යෙදවීම පිණිස අවබෝධ කර ගැනීම අපහසුය. සිංහල සහ ඉංග්‍රීසි භාෂා පාඨ දෙකම මෙකී දෝෂ වලින් යුක්තය.

3.1.5 ඉංග්‍රීසි භාෂා පාඨයේ කෙටුම්පත් දෝෂ

17(2) නියෝගය සාවද්‍ය ලෙස 15 වන නියෝගය පිළිබඳව සඳහන් කරන අතර, ඒ සඳහන් 22 වන නියෝගය පිළිබඳව විය යුතුය. (සිංහල පාඨය 22 වන නියෝගය පිළිබඳව සඳහන් කරයි.) 33(4) නියෝගය සාවද්‍ය ලෙස 48 වන නියෝගය සම්බන්ධයෙන් සඳහන් කරන අතර එය 29 වන නියෝගය සම්බන්ධයෙන් විය යුතුය. (සිංහල පාඨය 29 වන නියෝගය පිළිබඳව සඳහන් කරයි.) 39(1) නියෝගයෙහි, එම නියෝග මාලාවෙහි අඩංගු නොවන 21(3) රෙගුලාසියක් පිළිබඳවත්, 41(2) නියෝගයෙහි එවැනිම 50 වන රෙගුලාසියක් පිළිබඳවත් සඳහන් වේ.

4. හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ වැදගත් විධිවිධාන සමහරක් සංක්ෂිප්තව සලකා බැලීම

4.1 පරිශ්‍ර, වාහන හා පුද්ගල සේවාවන් අධිග්‍රහණයට ගැනීම (8, 9 හා 10 වන නියෝග)

8(1) නියෝගය මගින්, යම් ස්වාභාවික විපතක් සම්බන්ධයෙන් වන සහන කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය වන යම් ගොඩනැගිල්ලක් හෝ පරිශ්‍රයක් අධිග්‍රහණයට ගැනීම සඳහා අදාළ ප්‍රදේශයේ සන්නද්ධ හමුදාවක අණදෙන නිලධාරියාට බලය පැවරෙන පරිදි විධිවිධාන සලසයි. යම් පොලිස් නිලධාරියෙකුට එසේ කිරීමට බලය ලබා දෙන යම් විධිවිධානයක් එහි අන්තර්ගත නොවේ. "ව්‍යාකූල නියෝග" යන අනුමාතෘකාව යටතේ සාකච්ඡා කරන ලද පරිදි, මෙම නියෝගයෙහි අන්තර්ගත අනෙකුත් විධිවිධාන හා ඉහත සඳහන් විධිවිධානය අතර කිසිදු තාර්කික සබඳතාවයක් නොමැත.

9 වන නියෝගය මගින්, ජාතික ආරක්ෂාව සඳහා හෝ මහජන සාමය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා හෝ ජන ජීවිතය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය සැපයුම් සහ සේවා පවත්වාගෙන යාම සඳහා හෝ අවශ්‍ය හෝ අවස්ථාවෝචිත වන්නේ නම් ශ්‍රී ලංකාව තුළ ඇති කවර හෝ වාහනයක් අධිග්‍රහණය කිරීමට නිසි බලධරයාට බලය පවරා දේ. කෙසේ වුවද, හදිසි අවස්ථාව පිළිබඳ ප්‍රකාශනය අදාළ වන්නා වූ පරිපාලන දිස්ත්‍රික්ක 14 න් පිටත ඇති යම් වාහනයක් අධිග්‍රහණය කිරීම පිණිස වූ යම් නියෝගයක නීත්‍යානුකූලතාවය ඉහත "නියෝගවල අදාළත්වය" යන උප මාතෘකාව යටතේ ප්‍රශ්න කොට ඇත.

10 වන නියෝගය අනුව "රාජ්‍ය ආරක්ෂාව පවත්වාගෙන යාම හෝ අත්‍යවශ්‍ය සේවා පවත්වා ගෙන යාම සඳහා ආධාර වශයෙන් හෝ ඒ සම්බන්ධයෙන්, යම් වැඩක් කිරීමට හෝ පුද්ගලික සේවයක් කිරීමට යම් තැනැත්තෙකුට නියම කිරීම" ජනාධිපතිවරයා විසින් හෝ ජනාධිපතිවරයා විසින් බලය පවරනු ලැබූ බලධරයන් හෝ නිලධරයන් එක් තැනැත්තෙකු හෝ ඊට වැඩි දෙනෙකු විසින් කළ හැකිය.

මෙම නියෝගයෙහි සඳහන් "යම් තැනැත්තෙකුට" යන පදය ඉහත කී ප්‍රකාශනය සහ එනයිත්ම මෙම නියෝගය ද අදාළ වන පරිපාලන දිස්ත්‍රික්ක 14 තුළ සිටින යම් තැනැත්තෙකු අදහස් වන පරිද්දෙන් සීමාකාරී ලෙස කියවනු ලැබිය යුතුය.

අධිග්‍රහණය කරන ලද පරිශ්‍ර, වාහන හෝ සේවා සඳහා වන්දි ලබා දීම පිණිස කිසිදු ප්‍රතිපාදනයක් නොමැති අතර, අධිග්‍රහණයක් කරනු ලැබිය හැක්කේ කිනම් කාලසීමාවක් සඳහා ද යන්න පිළිබඳව ද සීමාවක් දක්වා නොමැත. සුනාමි ආපදාවෙහි පරිමාණය හා එහි බරපතල ස්වභාවය මෙන්ම, පුනරුත්ථාපනය හා ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා ගත විය හැකි කාලය පිළිබඳව සලකන කල්හි එවැනි විධිවිධාන සඳහා පැන නැගින අවශ්‍යතාවය ඉහළ වැදගත්කමක් ගනී.

එමෙන්ම යම් තැනැත්තෙකුට අධිග්‍රහණයක් නීත්‍යානුකූලව අභියෝගයට ලක් කිරීමට හැකියාව ලබා දෙන කිසිදු ප්‍රතිපාදනයක් ද එහි ඇතුළත් නොවේ.

4.2 අත්‍යවශ්‍ය සේවා කොමසාරිස් ජනරාල්වරයා පත් කිරීම (11 වන නියෝගය)

මෙම නියෝගය මගින්, ජනාධිපතිවරයා විසින් මුළු ශ්‍රී ලංකාව සඳහා³⁶ අත්‍යවශ්‍ය සේවා කොමසාරිස් ජනරාල්වරයකු වශයෙන් යම් තැනැත්තෙකු නමින් හෝ එම නිලයෙන් පත් කරනු ලැබීම සඳහා විධිවිධාන සලසා ඇති අතර එකී කොමසාරිස් ජනරාල්වරයාගේ කාර්යය වන්නේ අත්‍යවශ්‍ය සේවා පවත්වාගෙන යාමට අදාළ සියලු ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ සම්බන්ධීකරණය කිරීමයි. කෙසේ වුවද, එම පත් කිරීම කරන ලද අවස්ථාවේ දී ඉහත කී ප්‍රකාශනය බලපැවැත් වූ දිස්ත්‍රික්ක 14 පිළිබඳව පමණක් එහි නිශ්චිතව සඳහන් කරන ලදී.³⁷

4.3 අත්‍යවශ්‍ය සේවා සහ උල්ලංඝනය කිරීම සඳහා දඬුවම් (12 වන නියෝගය)

යම් සේවාවක් අත්‍යවශ්‍ය සේවාවක් බවට ප්‍රකාශයට පත් කිරීම මහජන සාමය සුරක්ෂිත කිරීම සඳහා සහ ජන ජීවිතය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය සැපයුම් සහ සේවා පවත්වා ගෙන යාම පිණිස අවශ්‍ය බව පෙනී යන්නේ නම්, එම සේවාව අත්‍යවශ්‍ය සේවාවක් බවට ප්‍රකාශයට පත් කිරීමට මෙම නියෝගය මගින් ජනාධිපතිවරයාට බලය පවරා දේ. මෙම නියෝගය මගින්

36. කෙසේ වුවද, හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග අදාළ වන්නේ දිස්ත්‍රික්ක 14 ක් සම්බන්ධයෙන් පමණි. ඉහත "නියෝගවල අදාළත්වය" යන අනුමාතෘතාව යටතේ දී ඇති අදහස් දැක්වීම් බලන්න.

37. අත්‍යවශ්‍ය සේවා කොමසාරිස් ජනරාල්වරයා වශයෙන් තිලක් රණවිරාජා පත් කරන ලද 2005 පෙබරවාරි 7 දිනැති අංක 1379/4 දරන අති විශේෂ ගැසට් පත්‍රය

ජනාධිපතිවරයා විසින් යම් අත්‍යවශ්‍ය සේවාවක් "නිශ්චිත සේවාවක්"³⁸ බවට ප්‍රකාශයට පත් කිරීම පිණිස ද විධිවිධාන සලසයි. "3.1.2 නියෝගවල අදාළත්වය" යටතේ ඇති නිරීක්ෂණ බලන්න.

අත්‍යවශ්‍ය සේවාවක හෝ නිශ්චිත සේවාවක නියුක්තව සිටිය දී නීත්‍යානුකූල හේතුවක් නොමැතිව නොපැමිණ සිටින හෝ විධාන කරනු ලබන පරිදි වැඩ කිරීම පැහැර හරින හෝ ප්‍රතික්ෂේප කරන තැනැත්තන්ගේ ස්වකීය සේවා නියුක්තිය වහාම ක්‍රියාත්මක වන පරිදි අහිමි වන්නේ ය. එමෙන්ම ඔවුන් වරදකට වරදකරුවන් බවට ද පත් වන්නේ ය. යම් නිශ්චිත සේවාවක නියුක්ත පුද්ගලයන් නොපැමිණීම හෝ වැඩ කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම සිදු වූයේ වැඩ වර්ජනයක් හෝ වෙනත් සංවිධානාත්මක ක්‍රියාමාර්ගයක් නිසා වුවද ඉහත කී ප්‍රතිඵල එසේම වේ. වෙනත් තැනැත්තන් විසින් අත්‍යවශ්‍ය සේවාවක් පවත්වා ගෙන යාමට අවහිර කිරීම හෝ එසේ කිරීමට අන් අය පෙළඹවීම ද වරදක් වේ.

මෙම නියෝගය ක්‍රියාත්මක වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස තම සේවය අවසන් කරන ලද තැනැත්තෙකු එසේ සේවය අවසන් කරන ලද දින සිට දින තුනක් ඇතුළත ආණ්ඩුව විසින් හෝ ආණ්ඩුව වෙනුවෙන් එකී තැනැත්තාට සපයා දී ඇති යම් නිල නිවාසයකින් ඉවත් විය යුතුය. එසේ ඉවත්ව යාම පැහැර හැරීම වරදක් වේ.

යම් තැනැත්තකු මෙම නියෝගයට එරෙහි යම් වරදක් සම්බන්ධයෙන් වරදකරු කරනු ලැබූ විට, 29 (1) නියෝගයෙහි දක්වා ඇති සාමාන්‍ය දඬුවම් අදාළ වේ. එනම් මාස තුනකට නොඅඩු සහ අවුරුදු පහකට නොවැඩි බරපතල වැඩ සහිත සිරදඬුවමක් සහ රුපියල් 500 කට නොඅඩු සහ රුපියල් 5000 කට නොවැඩි දඩයකි. ඊට අමතරව, එම තැනැත්තා සතු සියලු වංචල හා නිශ්චල දේපළ (නීතිය ක්‍රියාත්මක වීමෙන්) නිරායාසයෙන්ම රාජසන්තක වන්නේ ය. තවද, මේ නියෝග බලාත්මක වූ දිනයෙන් පසු සිදු කරන ලද, ඒ තැනැත්තා සතුව තිබූ යම් දේපළ අත්සතු කිරීමක් බලරහිත වේ.

ස්වයංක්‍රීයව දේපළ රාජසන්තක වීම, නිසි අධිකරණයක් විසින් පනවන ලද දඬුවමක් නොවන බවත් වරදකරු කිරීමෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වන දණ්ඩනයක් බවත් අවධාරණය කළ යුතුව ඇත. ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් 1979

38. "නිශ්චිත සේවාවක්" සේවා නියුක්ත තැනැත්තෙකුට සාමාන්‍ය කාර්යාලයීය වේලාවන්ගෙන් පරිබාහිරව හෝ නිවාඩු දිනවල වැඩ කරන ලෙසට නියම කරනු ලැබිය හැකිය.

තරම් ඇත වකවානුවකදී අත්‍යවශ්‍ය මහජන සේවා පනත් කෙටුම්පතේ 4 වන වගන්තියෙහි ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථානුකූලභාවය තීරණය කිරීමේදී තරමක් දුරට මීට සමාන දඬුවම්³⁹ සලකා බලමින් මෙසේ සඳහන් කර ඇත:

එක මත එක දඬුවම් පැමිණවීම හරහා මෙම දණ්ඩන විධිවිධාන අතිශයින්ම තදබල දණ්ඩන විශේෂයක් බවට පත් කරයි. 4 වන වගන්තිය, වරදකරුවන් විසින් සිදු කරන ලද වරදෙහි ස්වභාවය හෝ ඔවුන්ගේ වරදකාරී බවේ ප්‍රමාණය නොසලකමින් සියලුම වරදකරුවන් ආවරණය කරන පැතිරුණු විධිවිධානයක් ය යන පෙත්සම්කරුගේ චෝදනාව සඳහා සාධාරණ පදනමක් ඇතැයි අපි ද විශ්වාස කරමු... අපගේ මතය අනුව, මෙය වූ කලී හුදෙක් දඬුවමේ අධිකතර බව පිළිබඳ නඩුවක් නොව, අමානුෂික සැලකිලි හා දඬුවම් පිළිබඳ නඩුවකි.⁴⁰

අධිකරණය, මෙකී දඬුවම් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 11 වන ව්‍යවස්ථාව⁴¹ හා අනනුකූල වන්නේ ය යන අදහස දරමින් මෙසේ පැහැදිලි කිරීමට යෙදුණි:

අනිවාර්ය දේපළ රාජසන්තක කිරීම හෝ යම් වෘත්තියක නාම ලේඛනයෙන් නම ඉවත් කිරීම නෛසර්ගිකව අහිතකර යැයි හෝ, බරපතල මෙන්ම උචිත නඩුවක දී මෙකී සියලුම දඬුවම් එක්ව අදාළ කර ගනු ලැබිය නොහැකි යැයි හෝ අපි අදහස් නොකරමු. අපගේ විරෝධතාවය එල්ල වන්නේ ඒවායේ ඇති අනිවාර්ය ස්වභාවය වෙත හා වරදෙහි ස්වභාවය හෝ වරදකරුගේ උපවාද්‍යතාවය නොසලකා එකී දඬුවම් නිර්විශේෂව *ad terrorem* අදාළ කර ගැනීම වෙතය.⁴²

තවද, මෙම නියෝගයට එරෙහි යම් වරදකට වරදකරු කරනු ලැබූ තැනැත්තෙකු සතු වූ දේපළ අත්පත් කිරීමක් බලරහිත වන්නේ වරදකරු කිරීමට පසු නොව එම නියෝගය බලාත්මක වූ දිනයේ සිටය. ඒ අනුව, දේපළ අත්පත් කර ගැනීම සිදුවූ අවස්ථාවේ කිසිදු වරදක් සිදු කර නොතිබූ යම් තැනැත්තෙකුගෙන් යම් දේපළක් අත්පත් කර ගනු ලැබූ යම් තෙවන පාර්ශ්වයකට එම දේපළ අහිමි වේ. මෙම විධිවිධාන වල පවත්නා නියත

39. අවම වශයෙන් වසර දෙකක සිට උපරිම වශයෙන් වසර පහ දක්වා කාලයක බන්ධනාගාරගත කිරීමකට හෝ රු. 2000/- සිට රු. 5000/- දක්වා දඩයකට හෝ බන්ධනාගාරගත කිරීම හා දඩය යන දෙකටම, හා සියලු වංචල හා නිශ්චල දේපළ අනිවාර්යයෙන්ම රාජසන්තක කිරීමට හා යම් වෘත්තීමය නාම ලේඛනයකින් නම ඉවත් කිරීමට

40. රත්නසිරි වික්‍රමනායක එදිරිව රජය.. ශ්‍රේ/අධි. අයදුම අංක 58/79, පාර්ලිමේන්තු පනත් කෙටුම්පත් සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ තීරණ 1978 - 1983 වෙරළ 1, පි 72

41. "කිසිම තැනැත්තකු වධහිංසාවලට හෝ කෲර, අමානුෂික හෝ අවමන් සහගත සැලකිල්ලකට නැතහොත් දඬුවමකට යටත් නොකළ යුත්තේය"

42. ඉහත අංක 40

අයුක්තිසහගතභාවය සහ එමගින් නිර්දෝෂී කෙටන පාර්ශ්වයක් මුහුණපාන දුෂ්කරතාවය මැනවින් පැහැදිලිය.

4.4 සෝදිසි කිරීම, සිරභාරයට ගැනීම සහ තහනමට ගැනීම සඳහා වන බලතල (16 වන නියෝගය)

පොලිසියේ හෝ සන්නද්ධ හමුදාවන් හි යම් සාමාජිකයෙකු හෝ ජනාධිපතිවරයා විසින් බලය දෙනු ලැබූ වෙනත් යම් තැනැත්තෙකු හෝ විසින් අපහරණය, පැහැරගෙන යාම, කුට්ටනය, ස්ත්‍රී දූෂණය, අස්වාභාවික වැරදි, අයුතු ඇතුළුවීම හා ගෙයකට අයුතු ඇතුළුවීම යන වැරදි ඇතුළුව දණ්ඩ නීති සංග්‍රහයේ සඳහන් යම් යම් වැරදි කරනු ලැබ ඇත්තා වූ හෝ එවැනි වරදක් කරනු ලැබූ ලෙස සැක කරනු ලැබීමට යුක්ති සහගත හේතු ඇත්තා වූ තැනැත්තෙකු සෝදිසි කිරීම හෝ වරෙන්තුවක් නොමැතිව සිරභාරයට ගැනීම සඳහා මෙම නියෝගය තුළින් ඉඩකඩ සලසයි. එමෙන්ම, මෙම නියෝගය මගින් යම් වරදක් සිදු කිරීම සම්බන්ධයෙන් පාවිච්චි කරනු ලැබූ යම් වාහනයක්, යාත්‍රාවක් හෝ දෙයක් තහනමට ගැනීම, ඉවත් කිරීම හෝ රඳවා තබා ගැනීම සඳහා ද බලය ලබා දේ.

ඉහතින් සඳහන් කරන ලද වැරදි හා සුනාමි ආපදාවේ පසුකාලීන ප්‍රතිඵල අතර තාර්කික සම්බන්ධතාවයක් පවතින බවත් එවැනි තත්ත්වයන් යටතේ පොලිසිය හෝ සන්නද්ධ හමුදා වෙත සෝදිසි කිරීමේ හා සිරභාරයට ගැනීමේ බලතල පැවරීම අයුක්ති සහගත නොවන බවත් පෙනී යයි. එසේ වුවද, ජනාධිපතිවරයා විසින් බලය දෙනු ලැබූ යම් තැනැත්තෙකුට එවැනි බලතල පවරාදීමේ අවශ්‍යතාවය ප්‍රශ්නසහගත වේ.

සන්නද්ධ හමුදා විසින් අත්අඩංගුවට ගනු ලබන තැනැත්තන්, එසේ සිරභාරයට ගැනීමෙන් පැය 24 ක් ඇතුළත ආසන්නම පොලිස් ස්ථානය වෙත භාර දෙනු ලැබිය යුතුය. එසේ වුවත් "බලය දෙනු තැනැත්තන්" විසින් කරනු ලබන සිරභාරයට ගැනීම් සම්බන්ධයෙන් එවැනි අවශ්‍යතාවයක් නොපවතී. පොලිසිය විසින් සිරභාරයට ගැනීම කරනු ලැබූ අවස්ථාවක දී කොට්ඨාසයේ පොලිස් අධිකාරීවරයා වෙත ඒ පිළිබඳව දැනුම් දෙනු ලැබිය යුතු අතර, සන්නද්ධ හමුදා විසින් සිරභාරයට ගැනීම සිදු කරන ලද අවස්ථාවක දී ප්‍රදේශයේ අණදෙන නිලධාරියා වෙත දැනුම් දෙනු ලැබිය යුතුය. මෙකී අවස්ථා දෙකෙහිදී ම, "බලය දෙනු ලැබූ තැනැත්තන්" විසින් සිරභාරයට ගැනීම කරන අවස්ථා සම්බන්ධයෙන් එවැනි ආරක්ෂණයක් සපයා නැත.

සෝදිසියක් පවත්වනු ලබන තැනැත්තෙකුහට සෝදිසි කළ යුතු පරිශ්‍රයට, වාහනයට හෝ යාත්‍රාවට ඇතුළුවීම සඳහා යම් දොරක් හෝ ජනේලයක් කඩා විවෘත කිරීමේ බලය ඇත. ස්ත්‍රියක සෝදිසි කිරීම ස්ත්‍රියක විසින් කළ යුතුය. යම් දේපළක් තහනමට ගනු ලැබූ අවස්ථාවක එම දේපළ තහනමට ගනු ලැබුවේ යම් තැනැත්තකුගේ භාරයෙන් ද එම තැනැත්තා වෙත ඒ දේපළ සම්බන්ධයෙන් ලද පතක් නිකුත් කරනු ලැබිය යුතුය. කෙසේ වුවද, අතීතයේ හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) (EMPPRs) නියෝග බොහොමයක අන්තර්ගත ප්‍රතිපාදනයක් වූ යම් තැනැත්තකු අත්අඩංගුවට ගනු ලැබූ විට එකී අත්අඩංගුවට ගැනීම සනාථ කෙරෙන ලද පතක් අත්අඩංගුවට ගනු ලැබූ තැනැත්තාගේ ළගම ඥාතියෙකුට නිකුත් කළ යුතු වීමේ අවශ්‍යතාවය මෙම නියෝගයෙහි ඇතුළත් ව තැන. "අත් අඩංගුවට ගැනීම පිළිබඳ ලද්දක" නිකුත් කිරීම අත්අඩංගුවට ගනු ලැබූ තැනැත්තා "අතුරුදහන්වීම" වැළැක්වීම පිණිස යම්තාක් දුරකට ඉවහල් වන බව අතීත අත්දැකීම් මගින් පෙන්වුණු කර ඇත.

4.5 අත්අඩංගුවට ගැනීම් පිළිබඳව මානව හිමිකම් කොමිසම වෙත වාර්තා කිරීම

හදිසි අවස්ථා නියෝගයක් යටතේ පුද්ගලයකු අත්අඩංගුවට ගැනීම හෝ රඳවා තබා ගැනීම සිදු කරන යම් තැනැත්තකු විසින් එකී අත්අඩංගුවට ගැනීම පිළිබඳව වහාම මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව වෙත දැනුම් දීමේ යුතුකමක් 1996 අංක 21 දරන මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභා පනතේ 28(1) වගන්තිය මගින් පනවනු ලැබ ඇත. එකී දැනුම් දීම කවර තත්ත්වයක් යටතේ වුවද අත්අඩංගුවට ගැනීමෙන් පැය හතළිස් අටක් ඉක්ම යාමට මත්තෙන් සිදු කරනු ලැබිය යුතුය. 28(3) වගන්තිය යටතේ, අත්අඩංගුවට ගැනීම් පිළිබඳව වාර්තා කිරීම පැහැර හැරීම වරදක් වන අතර, වරදකරු කිරීමෙන් අනතුරුව එක් අවුරුදු කාලසීමාවක් දක්වා වන බන්ධනාගාරගත කිරීමේ දඬුවමකට හෝ රු 5000 දක්වා වන දඩයකට හෝ එකී දණ්ඩන දෙකටම හෝ යටත් වන්නේ ය: මෙය රටේ සාමාන්‍ය නීතියේ කොටසකි. මෙම අවශ්‍යතාවය පිළිබඳව කොතරම් දුරට දැනුවත් ද යන්න හා කොතරම් දුරට ඊට අනුකූලව කටයුතු කෙරෙන්නේ ද යන්න අපැහැදිලි ය. අත්අඩංගුවට ගැනීම හා රඳවා තබා ගැනීම සඳහා බලය දෙන සෑම හදිසි අවස්ථා නියෝගයකම මීට අනුරූප විධිවිධානයක් ඇතුළත් කිරීම යෝග්‍ය වන්නේ ය.

4.6 මරණ දඬුවමින් දඬුවම් කරනු ලැබිය හැකි වැරදි (17 වන නියෝගය)

17 වන නියෝගය මගින් හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ වන වැරදි ලෙස දේපළකට විනාශයක් හෝ හානියක් සිදු කිරීම සහ සාමාන්‍ය අපරාධ නීතිය⁴³ යටතේ දේපළකට සහ මනුෂ්‍ය ශරීරයට එරෙහි සමහර වැරදි දක්වා ඇත. එසේ දක්වා ඇති වැරදි අතුරින් සමහර වැරදි (උදාහරණ: සාපරාධී අයුතු ඇතුළු වීම, ගෙයකට අයුතු ඇතුළු වීම, සැඟවී සිට ගෙයකට අයුතු ඇතුළු වීම, ගෙවල් බිඳීම වැනි වැරදි) සාමාන්‍ය නීතිය යටතේ තදබල වැරදි නොවන අතර එකී වැරදි සඳහා දණ්ඩ නීති සංග්‍රහයෙහි නියම කර ඇති දඬුවම් (සාපරාධී අයුතු ඇතුළු වීම සඳහා) උපරිම වශයෙන් මාස තුනක කාලයකට බන්ධනාගාරගත කිරීමේ හෝ රුපියල් සියයක දඩයකට යටත් කිරීමේ සිට (රාත්‍රී කාලයේ සැඟවී සිට ගෙයකට අයුතු ලෙස ඇතුළු වීම හෝ රාත්‍රී කාලයේ ගෙවල් බිඳීම සඳහා) උපරිම වශයෙන් වසර තුනක බන්ධනාගාරගත කිරීමක් හා දඩයක් දක්වා විහිදෙයි.

කෙසේ වුවද, වරද කරන වෙලාවෙහි හෝ ඒ ආසන්නයේ දී පැවති මහජන කැළඹීමක දී වරද කරනු ලැබූ බවට නීතිපතිවරයා සැහීමකට පත්ව⁴⁴ අධිචෝදනා ගොනු කිරීමට නීතිපතිවරයා තීරණය කරනු ලදුව, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මහාධිකරණය ඉදිරියේ වරදකරු කරනු ලැබූ විට අදාළ වරදකරු මරණ දඬුවමට හෝ ජීවිතාන්තය දක්වා දෙආකාරයෙන් එක් ආකාරයක බන්ධනාගාරගත කිරීමකට යටත් විය යුතුය. (ඉංග්‍රීසි භාෂා පාඨයෙහි සඳහන් වන්නේ මරණ දඬුවම හෝ දෙයාකාරයෙන් එක් ආකාරයක බන්ධනාගාරගත කිරීම යනුවෙනි. ඉහත, "නියෝගවල භාෂාමය පාඨ අතර අනනුකූලතා" යන අනු මාතෘකාව යටතේ ඇති අදහස් දැක්වීම් බලන්න.)

මහාධිකරණය ඉදිරියේ අධිචෝදනා ගොනු කිරීමේ හෝ සාමාන්‍ය නීතිය යටතේ මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණයෙහි නඩු කටයුතු ආරම්භ කිරීම සඳහා පොලිස්පතිවරයාට බලය පැවරීමේ අභිමතය නීතිපතිවරයා වෙත ලබා දී ඇත. පසුව සඳහන් අවස්ථාවේ දී, වරදකරු කරනු ලැබූ විට පැනවෙන දඬුවම සාමාන්‍ය නීතිය (දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය) තුළ විධිවිධාන සලසා ඇති දඬුවම නොව හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග

43. දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය

44. 17(1), 3(අ) නියෝග

මාලාවේ 29 වන නියෝගය යටතේ දැක්වෙන දඬුවමයි. එය හදිසි අවස්ථා නියෝග උල්ලංඝනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් නියම කරනු ලැබ ඇති සාමාන්‍ය දඬුවම වේ. - මේ සම්බන්ධයෙන්, "හදිසි අවස්ථා නියෝග උල්ලංඝනය කිරීම සඳහා සාමාන්‍ය දඬුවම්" යන අනු මාතෘකාව යටතේ මතු දැක්වෙන සඳහන කියවන්න.

සමහර වැරදි සම්බන්ධයෙන් සාමාන්‍ය නීතිය යටතේ පනවනු ලබන දඬුවම, එකී වරද සඳහා හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ නියම කරනු ලබන දඬුවමට වඩා බරපතල වන හෙයින් එතුළින් විෂම තත්ත්වයක් නිර්මාණය වේ. නිදසුනක් වශයෙන් සොරකම් කිරීමේ චේතනාවෙන් සැඟවී සිට ගෙයකට අයුතු ලෙස ඇතුළුවීම හෝ ගෙවල් බිඳීම යන වරද සඳහා සාමාන්‍ය නීතිය යටතේ වරදකරු කරනු ලබන තැනැත්තකුට වසර දහයක කාලයක් දක්වා බන්ධනාගාරගත කිරීමකින් හා දඩයකින් දඬුවම් කරනු ලැබිය හැකිය. එහෙත් මෙම ක්‍රියාව සඳහා 17 වන හදිසි අවස්ථා නියෝගය යටතේ චෝදනා නඟා, නීතිපතිවරයා විසින් ඒ පිළිබඳව මහාධිකරණය ඉදිරියේ අධිචෝදනා ගොනු නොකොට මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණයේ නඩු කටයුතු ආරම්භ කිරීම සඳහා පොලිස්පතිවරයාට බලය පැවරීමට තීරණය කළහොත්, ඒ සඳහා වරදකරු කරනු ලැබූ විට නියම වන දඬුවම මාස තුනකට නොඅඩු හා වසර පහකට නොවැඩි බරපතල වැඩ සහිත බන්ධනාගාරගත කිරීමක් හා රුපියල් 500 කට නොඅඩු හා රුපියල් 5,000 කට නොවැඩි දඩයක් වේ.

4.7 වෙනත් වැරදි සහ දඬුවම්

හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග යටතේ විවිධ ක්‍රියා වරදවල් බවට පත් කරනු ලැබ ඇත. ඊට පහත සඳහන් ක්‍රියා ඇතුළත් වේ.

(I) රජයේ නිලධාරීන් අතර හෝ ජනරජයේ සේවයෙහි නියුක්ත තැනැත්තන් අතර හෝ අත්‍යවශ්‍ය සේවාවන් ඉටු කිරීමෙහි නියුක්ත වූ තැනැත්තන් අතර අප්‍රසාදය ඇති කිරීමට උත්සාහ කිරීම⁴⁵, (II) මහජන ආරක්ෂාවට, මහජන සාමයට හෝ ජනතාවගේ ජීවිතයට අත්‍යවශ්‍ය සැපයීම් හා සේවා පවත්වා ගෙන යාමට අගතිදායක වන දැන්වීම් කොළ, අත්පත්‍රිකා ආදිය ප්‍රසිද්ධ ස්ථානවල ඇලවීම හෝ බෙදා හැරීම⁴⁶, (III) මහජනයා බිය ගැන්විය

45. 18 වන නියෝගය

46. 19 වන නියෝගය

හැකි හෝ මහජනයා කැළඹිය හැකි ආකාරයේ කට කටා පැතිරවීම⁴⁷; (IV) යම් හදිසි අවස්ථා නියෝගයකට අදාළ යම් කරුණකට පිළිතුරු වශයෙන් සාවද්‍ය ප්‍රකාශ කිරීම⁴⁸; (V) යම් ප්‍රසිද්ධ පාරක යම් තැනැත්තකුට, මැදිරියකට හෝ රථයකට ඒ තැනැත්තාගේ හෝ දෙයෙහි ආරක්ෂාවට හානි වන පරිදි යම් දෙයක් හෝ ද්‍රව්‍යයක් විසි කිරීම⁴⁹; (VI) හය ගැන්වීම⁵⁰; (VII) නිල තත්ත්වයක් ක්‍රියා කරන තැනැත්තන් වෙත විරෝධය පෑම හෝ අවහිර කිරීම⁵¹; (VIII) පොදු මාර්ග වලට අවහිර කිරීම⁵² ආදිය වේ.

(22 වන නියෝගය අනුව) යම් ප්‍රසිද්ධ පාරක යම් තැනැත්තෙකුට, මැදිරියකට හෝ රථයකට, ඒ තැනැත්තාගේ හෝ දෙයෙහි ආරක්ෂාවට හානි වන පරිදි යම් දෙයක් හෝ ද්‍රව්‍යයක් විසි කිරීමේ වරද සඳහා දඬුවම අවුරුදු දහයකට නොඅඩු කාලයක් සඳහා බරපතල වැඩ සහිත බන්ධනාගාරගත කිරීමකි. අනෙකුත් වැරදි සඳහා 29 වන නියෝගයෙහි දක්වා ඇති, මෙහි පහත විස්තර කෙරෙන, සාමාන්‍ය දඬුවම් නියම කෙරේ.

4.8 හදිසි අවස්ථා නියෝග උල්ලංඝනය කිරීම සඳහා සාමාන්‍ය දඬුවම්

හදිසි අවස්ථා නියෝග හෝ ඒ යටතේ සාදනු ලැබූ නියම උල්ලංඝනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් වෙනත් යම් දඬුවමක් නියම කරනු ලැබ නොමැති අවස්ථාවක දී අදාළ වන සාමාන්‍ය දඬුවම 29 වන නියෝගය යටතේ දක්වා ඇත. එකී දඬුවම වන්නේ මාස තුනකට නොඅඩු සහ අවුරුදු පහකට නොවැඩි බරපතල වැඩ සහිත බන්ධනාගාරගත කිරීමක් සහ රුපියල් 500 කට නොඅඩු සහ රුපියල් 5000 කට නොවැඩි දඩයකි. සත්‍ය වශයෙන්ම මෙම දඬුවම අදාළ වන්නේ යම් වරදක් සඳහා යම් විශේෂිත දඬුවමක් නියම කොට නැතිනම් පමණි. මෙම නියෝගය මගින් හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ යම් වරදක් සඳහා වරදකරු කරනු ලැබූ තැනැත්තන් සම්බන්ධයෙන් 1979 අංක 15 දරන අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහය පනතෙහි අන්තර්ගත වරදකරුවන් කොන්දේසි සහිතව නිදහස් කිරීම⁵³ පිළිබඳ විධිවිධානය අදාළ කර ගැනීම ද වළක්වයි.

47. 20 වන නියෝගය

48. 21 වන නියෝගය

49. 22 වන නියෝගය

50. 23 වන නියෝගය

51. 24 වන නියෝගය

52. 25 වන නියෝගය

53. 306 (2) වගන්තිය

4.9 වරදක් සිදු කිරීමට තැත් කිරීම ආදී කරුණු සහ දඬුවම්

26 වන නියෝගයට අනුව, යම් හදිසි අවස්ථා නියෝගයක් යටතේ වරදක් කිරීමට තැත් කිරීම හෝ වරදක් කිරීමට සූදානම් වීමේ යම් ක්‍රියාවක් කිරීම හෝ වරදක් කිරීමට ආධාර හා අනුබල දීම හෝ කුමන්ත්‍රණය කිරීම යන අවස්ථාවල දී එකී වරද සිදු කරනු ලැබූ ලෙසට සලකන අතර, ඒ අනුව එම වරදට නියමිත දඬුවමෙන් ම දඬුවම් කිරීමට නියම කර ඇත.

4.10 වරදවල් පිළිබඳව විමර්ශන පැවැත්වීම, නඩු විභාග,

පාපෝච්චාරණවල ආවේශ්‍යතාව සහ ඇප ලබා දීම

30 සිට 34 දක්වා වන නියෝග මගින් විමර්ශන කටයුතු, නඩු විභාග, පාපෝච්චාරණවල ආවේශ්‍යතාව සහ හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ වැරදි සම්බන්ධයෙන් ඇප ලබා දීම හා බැඳුණු කාරණා පිළිබඳව විධිවිධාන සලසා ඇත.

30 වන නියෝගය මගින් හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ වූ වැරදි සිදු කිරීම හෝ සිදු කිරීමට තැත්කිරීම පිළිබඳ තොරතුරු දැන ගන්නා පුද්ගලයන් ඒ තොරතුරු දැනුම් දීම අවශ්‍ය කෙරේ. 31 වන නියෝගයෙන්, විමර්ශන පවත්වන පොලිස් නිලධාරීන්ට පුළුල් විමර්ශන බලතල පවරා දෙන අතර ඊට ආදර්ශ අත් අතුරු, ඡායාරූප, ඇඟිලි සටහන් ආදිය ලබා ගැනීම, යම් ස්ථානයක්, වාහනයක් හෝ යාත්‍රාවක් තුළට ඇතුළුවීම සහ සෝදිසි කිරීම හා හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ වූ යම් වරදකට සම්බන්ධ යැයි සැක කෙරෙන වංචල දේපළ තම සන්තකයට ගැනීම පිණිස බලතල ඇතුළත් වේ. යම් වරදකට සම්බන්ධ යැයි සැක කෙරෙන තැනැත්තන්ගේ සන්තකයේ තිබී සොයා ගනු ලබන ලේඛන, පොත්පත් ආදිය එකී තැනැත්තන්ට විරුද්ධව සාක්ෂි වශයෙන් පිළිගනු ලැබීමට 32 වන නියෝගයෙන් විධිවිධාන සලසා ඇත. 33 වන නියෝගය තුළින්, යම් හදිසි අවස්ථා නියෝගයක් යටතේ අත්අඩංගුවේ තබා ගනු ලැබ සිටින තැනැත්තන්ගෙන් ප්‍රශ්න කිරීම සහ එසේ ප්‍රශ්න කිරීම සිදු කරන කාලය තුළදී විමර්ශන කටයුතු සඳහා එම තැනැත්තන් ස්ථානයකින් ස්ථානයකට රැගෙන යාම ඇතුළු බලතල පොලිස් නිලධාරීන්ට සහ බලයලත් නිලධාරීන්ට ලබා දී ඇත. 34 වන නියෝගය මගින්, අත්අඩංගුවේ තබා ගෙන ඇති තැනැත්තකු වෙත සාධාරණ කාල වේලාවන් හි දී ප්‍රවේශ වීමේ අයිතිය, යම් හදිසි අවස්ථා නියෝගයක් යටතේ වරදක් පිළිබඳ විමර්ශනය කරන පොලිස් නිලධාරියකු වෙත ලබා දෙයි. හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ පොලිස් නිලධාරීන් විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන බලතල වෙනත් නීති

යටතේ ඔවුන් වෙත පවරා දෙනු ලැබ ඇති බලතල වලට අතිරේක වශයෙන් වන බව 35 වන නියෝගය විධිවිධාන සලසයි. 36 වන නියෝගයෙහි දැක්වෙන්නේ, හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ පොලිස් නිලධාරීන් විසින් ක්‍රියාත්මක කරන බලතල, ත්‍රිවිධ හමුදාවන්හි අදාළ හමුදාපතිවරුන් විසින් බලය පවරනු ලැබූ කල්හි එකී සන්නද්ධ හමුදා වල යම් අධිකාරලත් හෝ අධිකාර නොලත් නිලධරයකු විසින් ද ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබිය හැකි බවයි. තවද, හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ පොලිස් නිලධාරීන් වෙත පවරනු ලැබ ඇති බලතල, ජනාධිපතිවරයා විසින් ඒ සඳහා බලය පවරනු ලැබූ තැනැත්තන් විසින් ද ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබිය හැකි බව මෙම නියෝගය මගින් වැඩිදුරටත් විධිවිධාන සලසයි.

හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ පවත්වනු ලබන යම් පරීක්ෂණයකට 1979 අංක 15 දරන අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහය පනතේ XI වන පරිච්ඡේදයේ විධිවිධාන අදාළ නොවන බවට ද විධිවිධාන සලසා ඇත⁵⁴. මෙකී පරිච්ඡේදය මගින් විධිවිධාන සලසා ඇත්තේ, වෙනත් කරුණු අතර, දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය යටතේ වන වැරදි විමර්ශනය කිරීම සම්බන්ධයෙනි.

37, 38, 39 හා 40 යන නියෝග වලින්, වෙනත් කරුණු අතර, පහත සඳහන් දෑ සඳහා විධිවිධාන සලසයි; හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ වූ වැරදි සම්බන්ධ නීති කෘත්‍යයන් විභාග කිරීම සඳහා අධිකරණ ප්‍රමුඛතාව ලබා දීම; මෙකී වැරදි ගැන පරීක්ෂණ පැවැත්වීම හෝ නඩු විභාග කිරීම කළ යුත්තේ කුමන අධිකරණයක ද යන්න නම් කිරීමේ අභිමතය නීතිපතිවරයා වෙත ලබා දීම හා එවැනි වැරදි පිළිබඳව පරීක්ෂණ පැවැත්වීම හෝ නඩු විභාග කිරීම කළ යුතු අධිකරණ කවරේද යන්න; දුරි සභාවක් නොමැතිව වූදින තැනැත්තාට විරුද්ධව නඩු විභාග කරනු ලබන අවස්ථාවක යම් යම් වැරදි සම්බන්ධයෙන් සෘජුවම මහාධිකරණයේ අධිචෝදනා ගොනු කිරීම සඳහා නීතිපතිවරයා සතු බලය; හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ වන වැරදි සම්බන්ධයෙන් (ව්‍යතිරේකයක් සඳහා විධිවිධාන සලසා තිබුණ ද, එමගින් යොමු ගත විධිවිධානය නියෝග මාලාවේ ඇතුළත්ව නැත.) හා වෙනත් සමහර වැරදි සම්බන්ධයෙන් මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණයෙහි නඩු කටයුතු ආරම්භ කිරීම සඳහා නීතිපතිවරයාගේ අවසරය අවශ්‍ය වීම; නීතිපතිවරයා විසින් මූලික පරීක්ෂණයක් නොමැතිව සෘජුවම මහාධිකරණයෙහි අධිචෝදනා ගොනු කිරීම හා වූදින තැනැත්තා නොමැතිව නඩු විභාගය ආරම්භ කිරීම

54. 42 වන නියෝගය

හා පවත්වා ගෙන යාම; (නඩු විභාගය ආරම්භ කිරීමට දින 30 කට කලින් නොවන දිනයක) නඩු විභාගයේදී තමාට විරුද්ධව භාවිත කරනු ලබන පැමිණිලි පක්ෂයේ සාක්ෂිකරුවන්ගේ ප්‍රකාශවල හා වෙනත් ලේඛනවල පිටපත් ලබා ගැනීම සඳහා අධිකරණයෙන් අයැද සිටීමට වූදින තැනැත්තාට අවසර ලබා දීම හා එකී තොරතුරු ලබා දීම පිළිබඳව අධිකරණය සතු අභිමතය යනාදිය පිළිබඳව මෙකී නියෝග තුළින් විධිවිධාන සලසා ඇත.

41 වන නියෝගය මගින්, යම් හදිසි අවස්ථා නියෝගයක් යටතේ වූ වරදක් සම්බන්ධයෙන් චෝදනාලත් තැනැත්තකු, සහකාර පොලිස් අධිකාරීවරයකුට වඩා අඩු නොවන නිලයක් දරන පොලිස් නිලධාරියකු වෙත කරන ලද පාපෝච්චාරණයක් එකී තැනැත්තාට එරෙහි නඩු විභාගයේදී ආවේශ්‍ය කර ගැනීම සඳහා විධිවිධාන සලසයි. පෙළඹවීමක්, තර්ජනයක් හෝ පොරොන්දුවීමක් හේතුකොට ගෙන කරන ලද පාපෝච්චාරණ⁵⁵ හෝ පොලිස් නිලධාරීන්ට කරන පාපෝච්චාරණ⁵⁶ හෝ පොලිස් අත්අඩංගුවේ සිටිය දී (මහේස්ත්‍රාත්වරයකුට කරනු ලැබුයේ නම් හැර) කරන පාපෝච්චාරණ⁵⁷ නඩු කටයුතු වලදී ආවේශ්‍ය නොකර ගත යුතු බවට සාමාන්‍ය නීතිය⁵⁸ මගින් සලසා ඇති රැකවරණය මෙම නියෝගයේ විධිවිධාන මගින් ඉවත් කර ඇත.

යම් පාපෝච්චාරණයක් ස්වේච්ඡාවෙන් කරනු නොලැබූ බව ඔප්පු කිරීමේ භාරය පාපෝච්චාරණය කරන ලද තැනැත්තා මත පැවරේ⁵⁹. පාපෝච්චාරණ ආවේශ්‍ය කර ගැනීම පිළිබඳ ඉහත විධිවිධානය පසු කාලීන හදිසි අවස්ථා රෙගුලාසිවල දක්නට ලැබෙන සාමාන්‍ය ලක්ෂණයක් වන අතර එය විමර්ශන නිලධාරීන් භාරයේ සිටින සැකකරුවන් අයුතු සැලකිලි වලට බඳුන් කරනු ලැබීමට උපකාරී වන සාධකයක් බවට පත් වී ඇත. තවද, පාපෝච්චාරණය එකම සාක්ෂිය වන අවස්ථාවක දී එකී පාපෝච්චාරණය ස්වේච්ඡාවෙන් නොකරන ලද බව ඔප්පු කිරීමේ භාරය වූදින තැනැත්තා

55. සාක්ෂි ආඥා පනතේ 24 වන වගන්තිය

56. සාක්ෂි ආඥා පනතේ 25 වන වගන්තිය

57. සාක්ෂි ආඥා පනතේ 26 වන වගන්තිය

58. සාක්ෂි ආඥා පනත

59. 41(3) නියෝගය

වෙන පැවරීම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13(3)⁶⁰ හා 13(5)⁶¹ ව්‍යවස්ථා මගින් සහතික කොට දී ඇති "සාධාරණ නඩු විභාගයක්" හා "නිර්දෝෂීභාවයේ පූර්ව නිගමනය" යන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය අයිතිවාසිකම් හා ගැටුමකට හේතුවන බව කිව යුතුව ඇත.

"සාධාරණ නඩු විභාගයක්" සඳහා ඇති අයිතිවාසිකම බැහැර කිරීමට කිසිදු ඉඩකඩක් නොමැති අතර එහෙයින්, මෙම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය සහතිකය කෙරෙහි කිසිදු සීමා කිරීමක් හදිසි අවස්ථා නියෝග මගින් පැනවිය නොහැකිය. හදිසි අවස්ථා නියෝග මගින් "නිර්දෝෂීභාවයේ පූර්ව නිගමනය" යන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය සහතිකය සීමා කරනු ලැබිය හැකි වුවද එවැනි සීමා කිරීමක් ද කළ හැකි වන්නේ "රාජ්‍ය ආරක්ෂාව" සඳහා පමණක්⁶². 2004 දෙසැම්බර් 26 දින සිදු වූ ස්වාභාවික ව්‍යසනය හෝ එහි අහිතකර ප්‍රතිඵල මගින් "රාජ්‍ය ආරක්ෂාවට" බලපෑමක් වූ බව ප්‍රකාශ කරනු ලැබිය නොහැකිය. එහෙයින්, "නිර්දෝෂීභාවයේ පූර්ව නිගමනය" යන සහතිකය කෙරෙහි සීමා පැනවීමට අදහස් කරන 41 වන නියෝගය බලාතික්‍රමණයක් (*Ultra vires*) වන බවත් එය බල රහිත බවත් පෙනී යයි.

13(5) ව්‍යවස්ථාවේ⁶³ "නිර්දෝෂීභාවයේ පූර්ව නිගමනය" යන සහතිකය යටතේ වන අතුරු විධානය මගින් යම් විශේෂිත වූ සිද්ධි ඔප්පු කිරීමේ භාරය නීතියෙන් යම් වූදින තැනැත්තකු වෙත පවරනු ලැබිය හැකි බවට විධිවිධාන සලසා තිබුණ ද විශේෂිත වූ සිද්ධි නොව පැමිණිලි පක්ෂයේ සමස්ත නඩුවම කිසියම් පාපෝච්චාරණයක් මත පදනම් වන අවස්ථාවක් සම්බන්ධයෙන් මෙම අතුරු විධානය අදාළ නොවන බව සඳහන් කළ යුතුය. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව⁶⁴ තුළ "නීතිය" යන්න සීමාකාරී ලෙස අර්ථ

60. "වරදක් සම්බන්ධයෙන් යම් තැනැත්තකුට විරුද්ධව චෝදනා නගනු ලැබ ඇත්තේ ද ඒ තැනැත්තාට, නිසි අධිකරණයක් විසින් පවත්වනු ලබන සාධාරණ නඩු විභාගයක දී පොදුගිලිකවම හෝ නීතිඥවරයකු මගින් හෝ කරුණු කියා සිටීමට හිමිකම් ඇත්තේ ය"

61. "වරදකරු යයි ඔප්පු කරනු ලබන තෙක් සෑම තැනැත්තකුම නිර්දෝෂී යයි පූර්වානුමාන කළ යුත්තේය: එසේ වුවද විශේෂ වූ සිද්ධි ඔප්පු කිරීමේ භාරය, වූදින තැනැත්තකු වෙත නීතියෙන් පවරනු ලැබිය හැක්කේය."

62. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 15 (1) ව්‍යවස්ථාව

63. "වරදකරු යයි ඔප්පු කරනු ලබන තෙක් සෑම තැනැත්තකුම නිර්දෝෂී යයි පූර්වානුමාන කළ යුත්තේය: එසේ වුවද විශේෂ වූ සිද්ධි ඔප්පු කිරීමේ භාරය වූදින තැනැත්තකු වෙත නීතියෙන් පවරනු ලැබිය හැක්කේය"

64. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 170 වන ව්‍යවස්ථාව - "නීතිය" යන්නෙන් පාර්ලිමේන්තුවේ පනතක් සහ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව ක්‍රියාත්මකවීම ආරම්භවීමට පෙර කවර අවස්ථාවක වුවද යම් කිසි ව්‍යවස්ථාදායකයක් විසින් පනවන ලද පනතක් අදහස් වන අතර රාජසහ ආඥාවක් ද ඊට ඇතුළත් වේ.

නිරූපණය කරනු ලබන හෙයින් ද, ඊට හදිසි අවස්ථා නියෝග ඇතුළත් නොවන හෙයින් ද කවර තත්ත්වයක් තුළ වුවද මෙම අතුරු විධිවිධානය යටතේ හදිසි අවස්ථා නියෝග මගින් යම් භාරයක් පැනවීම නෛතිකව සිදු කළ නොහැකිය.

ඇප ලබාදීම සම්බන්ධයෙන් ගත් කල, යම් තැනැත්තකුට විරුද්ධව මහාධිකරණය ඉදිරියේ අධිචෝදනා ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ විට, නීතිපතිවරයා එකඟ වන්නේ නම් මිස ඔහුට ඇප ලබා දෙනු නොලැබේ⁶⁵.

5. හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ අඩංගු වෙනත් නියෝග

වෙනත් නියෝග තුළට, මුළු ශ්‍රී ලංකාව සඳහා සිවිල් ආරක්ෂක කොමසාරිස්වරයකු හා නියෝජ්‍ය කොමසාරිස්වරුන් වැනි අය පත් කිරීම සඳහා විධිවිධාන (13 වන නියෝගය); ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාස තුළ උපදේශක කමිටු පත් කිරීම (14 වන නියෝගය); අනවසර ඇතුළුවීම් වැළැක්වීම (15 වන නියෝගය); හදිසි අවස්ථා නියෝග හා සම්බන්ධ වරදකරුවන් අත්අඩංගුවට ගැනීම, ඔවුන්ට විරුද්ධව නඩු විභාග කිරීම හෝ ඔවුන්ට දඬුවම් දීම වැළැක්වීම සඳහා ඒ තැනැත්තන්ට සහාය දීම (27 වන නියෝගය); සංස්ථාගත මණ්ඩලවල සාමාජිකයන් වෙත වගකීම පැවරීම (28 වන නියෝගය); හදිසි අවස්ථා නියෝගයක් යටතේ වූ වරදක් සම්බන්ධයෙන් තොරතුරු දැනුම් දීම ඕනෑකමින්ම පැහැර හැරීමේ හෝ ප්‍රතික්ෂේප කිරීමේ වරද නිර්මාණය කිරීම (30 වන නියෝගය); පොලිස් නිලධාරීන්ගේ බලතල යම් යම් සන්තද්ධ හමුදා සාමාජිකයන් හා බලය පවරනු ලැබූ තැනැත්තන් විසින් ක්‍රියාත්මක කිරීම (36 වන නියෝගය); රජයේ රස පරීක්ෂකවරයාගේ සහතිකය, ඒ පිළිබඳ වැඩිදුර සාක්ෂි විමසීමෙන් තොරවම තීරණාත්මක සාක්ෂි ලෙසට සැලකිය යුතු වීම (43 වන නියෝගය); ප්‍රසිද්ධ ස්ථානවල ගැවසීමෙන් වළකින ලෙසට මහජනතාවට නියෝග කිරීම සඳහා යම් නිලයකින් ඉහළ පොලිස් නිලධාරීන්ට හා සන්තද්ධ හමුදා සාමාජිකයින්ට බලය ලබා දීම, වරදකරුවන් කොන්දේසි සහිතව නිදහස් කිරීම සම්බන්ධයෙන් වන 1979 අංක 15 දරන අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහය පනතේ ඇතැම් විධිවිධාන⁶⁶ අදාළ නොවීම (44 වන නියෝගය); සන්තද්ධ හමුදා

65. 40 (2) නියෝගය

66. 306 (1), (2) හා (4) වගන්ති

සාමාජිකයන් මෝටර් වාහන පනතේ ඇතැම් විධිවිධාන වලින් නිදහස් කිරීම (47 වන නියෝගය); යම් ප්‍රදේශයක දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයෙකු සතු බලතල ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා සම්බන්ධීකරණ නිලධාරීන් පත් කිරීම (48 වන නියෝගය); යම් හදිසි අවස්ථා නියෝගයක් යටතේ සඳහා වශයෙන් කටයුතු කරන ලදැයි අදහස් කෙරෙන තැනැත්තන්ට විරුද්ධව නීතිපතිවරයාගේ ලිඛිත අනුමැතිය නොමැතිව නඩු පැවරීම තහනම් කිරීම (49 වන නියෝගය) යනාදී නියෝග ඇතුළත් වේ.

6. හදිසි අවස්ථා විවිධ විධිවිධාන හා බලතල නියෝග මාලාවේ විවිධ විධිවිධාන

හදිසි අවස්ථා නියෝග මාලාවේ මෙම කොටස තුළ අඩංගු වැදගත් විධිවිධානයක් වන්නේ, හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ දැනටමත් රඳවා තබා ගනු ලබ ඇති තැනැත්තන් එක් වරකට දින හතකට නොවැඩි කාලයක් සඳහා ස්වකීය අත්අඩංගුවට ගැනීම සඳහා යම් පොලිස් නිලධාරියෙකුට හෝ සන්නද්ධ හමුදාපතිවරුන් විසින් බලය දෙනු ලැබූ වෙනත් නිලධාරියෙකුට බලය ලබා දී ඇති 45 වන නියෝගයයි. එවැනි රැඳවියෙකු එසේ ස්වකීය අත්අඩංගුවට ගනු ලැබිය හැකි වාර ගණන පිළිබඳව සීමාවක් දක්වා නොතිබීම සැලකිල්ලට ගත යුතු කරුණකි. මෙම බලය මගින් අත්අඩංගුවට ගැනීමේ අධිකරණ නියෝගයක් ඉක්මවා යාමට හැකියාව ලැබේ. ශ්‍රී ලාංකීය අත්දැකීම් අනුව එය වූ කලී රැඳවියන් අයුක්ති සහගත සැලකිලිවලට බඳුන් කරනු ලැබීමට හේතු පාදක වී ඇති බලයකි. කවර තත්ත්වයක් යටතේ වුවද එය වර්තමාන තත්ත්වයෙහි අවශ්‍යතා අභියෝගයට ඉක්මවා යයි.

1996 අංක 21 දරන ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභා පනතේ 28 (2) වගන්තිය මගින් විධිවිධාන සලසා ඇති පරිදි, මානව හිමිකම් කොමිසමට පැවරී ඇති, රැඳවියන් හමුවීමට යාමේ ව්‍යවස්ථාපිත වගකීම ඉටු කිරීමට හැකිවන පරිදි ඉහත සඳහන් බලය ක්‍රියාත්මක කෙරෙන අවස්ථා පිළිබඳව තම කොමිසමට දැනුම් දෙනු ලැබීම මානව හිමිකම් කොමිසම විසින් සහතික කළ යුතුය.

7. ප්‍රථම හදිසි අවස්ථා ප්‍රකාශනය සහ දින 14 කට පසු එහි වලංගුභාවය

සුනාමි රළ ප්‍රවාහ මගින් සිදු කරන ලද විනාශයේ බලපෑම අවම කිරීමට සහ හදිසි අවස්ථා නීතිය උපයෝගී කර ගැනීම තුළින් නීතිය හා සාමය ආරක්ෂා කර ගැනීමට දරන ලද ප්‍රයත්නයන් මෙරට හදිසි අවස්ථා නීති සම්ප්‍රදායයන් තුළ වෙනස් ආරක "ප්‍රවාහයක්" නිර්මාණය කිරීමට හේතු විය. මෙකී අරුම පුදුම සිදුවීම් මාලාව පහත විස්තර කෙරේ.

කලින් සඳහන් කරන ලද පරිදි, 2004 දෙසැම්බර් 26 දින සිදුවූ සුනාමි ව්‍යසනයෙන් අනතුරුව, ජනාධිපතිවරිය විසින් (හදිසි අවස්ථා නියෝග සෑදීමේ බලය යටතේ ක්‍රියා කරමින්) එදින සිට මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනතේ II වන කොටස බලාත්මක බවට පමුණුවමින් 2005 ජනවාරි 4 වන දින⁶⁷ ප්‍රකාශනයක් නිකුත් කරන ලද අතර, අනතුරුව 2005 ජනවාරි 6 වන දින⁶⁸ හදිසි අවස්ථා නියෝග මාලාවක් (EMPPR) ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී. මීට ඉහත පැහැදිලි කරන ලද පරිදි⁶⁹, ප්‍රකාශනයක් කිරීම පිළිබඳව නොපමාව පාර්ලිමේන්තුවට දන්වා යැවිය යුතුය⁷⁰. ප්‍රකාශනය කරන ලද දිනයේදී එදින සිට දින දහයක් තුළ අවසාන නොවන පරිදි පාර්ලිමේන්තුව කල්තබා තිබුණේ නම්, ජනාධිපතිවරයා විසින් ප්‍රකාශනයේ දින සිට දින දහයක් තුළ දී පාර්ලිමේන්තුව රැස්වීම පිණිස කැඳවිය යුතුය⁷¹.

පාර්ලිමේන්තුව 2005 ජනවාරි 4 වන දින රැස්ව 2005 පෙබරවාරි 8 වන දින තෙක් කල් තබා තිබුණි. 2005 ජනවාරි 04 දිනැති ප්‍රකාශනය පිළිබඳව 2005 ජනවාරි 4 වන දින පාර්ලිමේන්තුවට දන්වා යැවීම පිළිබඳව කිසිදු සටහනක් නොවීය⁷². මෙම තත්ත්වය තුළ 2005 ජනවාරි 04 දිනැති ප්‍රකාශනය සඳහා පාර්ලිමේන්තු අනුමැතිය ලබා ගැනීම පිණිස ජනාධිපතිවරිය විසින් පාර්ලිමේන්තුව දින දහයක් තුළ රැස්වීම සඳහා කැඳවිය යුතුව තිබුණි. කෙසේ වුවද, ජනාධිපතිවරිය විසින් එවැන්නක් කිරීම පිළිබඳව කිසිදු වාර්තාවක් නොතිබුණි.

67. 2005 ජනවාරි 4 දිනැති අංක 1374/8 දරන අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රය

68. 2005 ජනවාරි 6 දිනැති අංක 1374/15 දරන අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රය

69. "2.2 ප්‍රකාශනය පිළිබඳ පාර්ලිමේන්තුවේ පාලනය" යටතේ ඇති කරුණු බලන්න

70. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 155 (4) ව්‍යවස්ථාව

71. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154 (4) (II) ව්‍යවස්ථාව

72. හැන්සාඩ් වෙළුම් 158-2005 ජනවාරි 04, අංක 01

කලින් ද පෙන්වා දෙන ලද පරිදි⁷³, මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනතේ II වන කොටසේ විධිවිධාන බලාත්මක බවට පමුණුවනු ලැබීමෙන් දින දහ හතරක් තුළ පාර්ලිමේන්තුව විසින් ප්‍රකාශනය අනුමත කරනු ලැබුවේ නම් එකී ප්‍රකාශනය වරකට එක් මාසයක කාලයක් සඳහා වලංගුව පවතී. එම ප්‍රකාශනය එසේ අනුමත කරනු නොලැබී නම්, එය ඒ යටතේ සාදන ලද යම් හදිසි අවස්ථා නියෝග ද සමගින් දින දහ හතරක් අවසානයේ දී නිර්බල වේ. කෙසේ වුවද, කැඳවනු ලැබූ විට පාර්ලිමේන්තුව රැස් නොවන අවස්ථාවන්හි දී යම් ප්‍රකාශනයක් දින දහ හතරක් ඉක්මවා බලාත්මකව පවත්වා ගැනීමේ විධිවිධාන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ අන්තර්ගත වන නමුදු⁷⁴ එම විධිවිධාන සාකච්ඡාවට බඳුන්වන වත්මන් අවස්ථාව සඳහා අදාළ නොවේ.

ඉහත කී තත්ත්වය තුළ 2005 ජනවාරි 4 දිනැති ප්‍රකාශනය, පාර්ලිමේන්තුව විසින් අනුමත කරනු නොලැබීමේ හේතුව මත 2005 ජනවාරි 18 දින නිර්බල විය⁷⁵. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඉහත කී ප්‍රකාශනය යටතේ සාදන ලද සියලු හදිසි අවස්ථා නියෝගයන් ද, එකී නිර්බල වූ අවස්ථාව වන තෙක් එම නියෝග යටතේ නීත්‍යානුකූලව කර තිබුණු කිසිවකට හානියක් නොවන පරිද්දෙන් 2005 ජනවාරි 18 දිනට පසු නිර්බල විය⁷⁶. එසේ වුවද, රජයට මෙම නෛතික තත්ත්වය පිළිබඳව අවබෝධයක් නොතිබුණු බව පෙනී ගිය අතර, රජය හදිසි අවස්ථා නීතිය අඛණ්ඩවම ක්‍රියාත්මකය යන පදනමින් කටයුතු කරනු දක්නට ලැබුණි. ශ්‍රී ලංකා සිවිල් අයිතිවාසිකම් ව්‍යාපාරය විසින් 2005 පෙබරවාරි 02 වන දින කරන ලද පහත දැක්වෙන ප්‍රසිද්ධ ප්‍රකාශයට මෙකී තත්ත්වයක් හේතු විය.

"ක්ෂණිකව අවධානයට ලක් විය යුතු කරුණ වන්නේ අසාමාන්‍ය, විෂමතා සහිත සහ නොපිළිගත හැකි තත්ත්වයක් අප ඉදිරියෙහි පැවතීමයි. ජනවාරි 06 දින සාදන ලද හදිසි අවස්ථා නියෝග මහජනතාව අතට පත්වූයේ ජනවාරි 25 දිනය. ඒ වන විටත් ඒවා නිර්බලව තිබුණි. එසේ වුවත් නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන නිලධාරීන් ද ඇතුළුව සියලු මහජනතාව, එකී නියෝග පූර්ණ වශයෙන් බලාත්මකව පවතින්නේ ය යන අදහස දරමින් කටයුතු කළහ."⁷⁷

73. "2.2 ප්‍රකාශනය පිළිබඳ පාර්ලිමේන්තු පාලනය" යටතේ ඇති කරුණු බලන්න

74. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 155 (6) ව්‍යවස්ථාවේ අතුරු විධානය

75. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 155 (6) ව්‍යවස්ථාව

76. 1947 අංක 25 දරන මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනතේ 4 වන වගන්තිය

77. "හදිසි අවස්ථාව යළි පැන ගොස් ඇත: නියෝග කඩඊටත් වලංගු නොවේ" 2005 පෙබරවාරි 2 දිනැති අංක ඊ 01/2/2005 දරන ප්‍රකාශය

සත්‍ය වශයෙන්ම, 2005 ජනවාරි 4 දිනැති ප්‍රකාශනය සඳහා කිසිවිටෙක පාර්ලිමේන්තු අනුමැතිය නොලැබුණි.

8. ගැටලුව විසඳීම සඳහා ගනු ලැබූ දෘශ්‍යමාන ප්‍රයත්නයන්

ජනාධිපතිවරයා විසින් 2005 පෙබරවාරි 3 වන දින නව ප්‍රකාශනයක්⁷⁸ කරන ලද අතර එදිනම වෙනත් හදිසි අවස්ථා නියෝග මාලාවක් (EMPPR)⁷⁹ ද සාදන ලදී. මෙම නියෝග මාලාව මීට පෙර 2005 ජනවාරි 6 දින සාදන ලද හදිසි අවස්ථා නියෝග මාලාව (EMPPR) හා සමාන විය. 2005 පෙබරවාරි 3 දිනැති ප්‍රකාශනය පාර්ලිමේන්තුව විසින් 2005 පෙබරවාරි 11 වන දින අනුමත කළ අතර එම අවස්ථාවේදී 2005 පෙබරවාරි 3 වන දිනැති හදිසි අවස්ථා විවිධ විධිවිධාන හා බලතල රෙගුලාසි පිළිබඳව ද සඳහන් කිරීමට යෙදුණි⁸⁰.

මීට පෙර සඳහන් කරන ලද පරිදි ප්‍රකාශනයක් සඳහා පාර්ලිමේන්තු අනුමැතිය ලැබුණහොත් එය (වරකට) මාසයක කාලසීමාවක් සඳහා වලංගුව පවතී. ඒ අනුව, සෑම මාසයක් පාසාම අලුතින් ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමත් නියමිත කාලසීමාව තුළ පාර්ලිමේන්තු අනුමැතිය ලබා ගැනීමත් අවශ්‍ය කෙරේ. එසේ වුවද, හදිසි අවස්ථා නියෝග සම්බන්ධ තත්ත්වය ඊට වෙනස් අතර ඒවා වරක් සාදනු ලැබීමෙන් අනතුරුව, එකී නියෝග ප්‍රත්‍යාදිෂ්ට කරනු නොලැබුයේ නම් අදාළ ප්‍රකාශනයන් බලාත්මකව පවතින තාක් කල් වලංගුව පවතී⁸¹.

2005 ජනවාරි 6 දිනැති ප්‍රථම හදිසි අවස්ථා විවිධ විධිවිධාන හා බලතල නියෝග මාලාව ප්‍රත්‍යාදිෂ්ට කරනු නොලැබූ අතර ඒ අනුව ඊට සමාන 2005 පෙබරවාරි 3 දිනැති දෙවන හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවක් සෑදීමේ අවශ්‍යතාවය පැන නගින්නට ඇත්තේ 2005 ජනවාරි 4 දින සාදන ලද ප්‍රථම ප්‍රකාශනයේ නෛතික බලපෑම

78. 2005 පෙබරවාරි 3 දිනැති අංක 1378/22 දරන අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරන ලදී.

79. 2005 පෙබරවාරි 3 දිනැති අංක 1378/23 දරන අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරන ලද 2005 අංක 01 දරන හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග (2005 අංක 1 දරන නියෝග 2005 ජනවාරි 6 දින එවකටත් සාදනු ලැබ තිබුණි)

80. හැන්සාඩ් වෙළුම 158-2005 පෙබරවාරි 11, අංක 05

81. (1988 අංක 28 දරන මහජන ආරක්ෂක (සංශෝධන) පනතේ 2 වන වගන්තිය මගින් ඇතුළත් කරන ලද) 1947 අංක 25 දරන මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනතේ 2 වන වගන්තියේ 2 (අ) උප වගන්තිය

නතර වීම නිසාම විය හැකිය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2005 ජනවාරි 6 දිනැති හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ (EMPPR) නෛතික බලපෑම ද නතර විය. එම නිසා, ජනාධිපතිවරිය විසින් 2005 පෙබරවාරි 03 වන දින දෙවන හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවක් (EMPPR) සෑදීමේ ක්‍රියාව තුළින් එළැඹිය හැකි අනිවාර්ය අනුමිතිය වන්නේ 2005 ජනවාරි 4 වන දින නිකුත් කරන ලද ප්‍රකාශනය නිර්බලවීම හේතු කොට ඇය විසින් 2005 ජනවාරි 6 දින සාදන ලද ප්‍රථම හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ (EMPPR) නෛතික වලංගුභාවය ද අහෝසි වී යාමය. සත්‍ය වශයෙන්ම, ශ්‍රී ලංකා සිවිල් අයිතිවාසිකම් ව්‍යාපාරයේ ස්ථාවරය මෙය විය. මෙකී අනුමිතිය ජනාධිපතිවරියගේ තවත් ක්‍රියාවක් මගින් ද ස්ථූට විය. එනම්, 2005 ජනවාරි 6 වන දින ඇය විසින් කර තිබූ අත්‍යවශ්‍ය සේවා කොමසාරිස් ජනරාල්වරයාගේ පත් කිරීම 2005 පෙබරවාරි 3 වන දින⁸² නැවත වතාවක් සිදු කිරීමය.

කෙසේ වුවද, 2005 පෙබරවාරි 03 දිනැති දෙවන ප්‍රකාශනය මගින් සහ එම දින දරන හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාව මගින් 2005 පෙබරවාරි 3 වන දින සිට හදිසි අවස්ථා නීතිය පැනවීමෙන් අපේක්ෂා කරන ලද ප්‍රතිඵලය සත්‍ය වශයෙන්ම අත් වූයේ ද යන්න තවත් නීතිමය මතභේදයකට තුඩුදුන් කරුණක් වූ අතර⁸³, මෙකී ආකර්ෂණීය ගැටලුව පහත විශ්ලේෂණය කරනු ලැබේ.

9. දෙවන ප්‍රකාශනයේ හා හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ (EMPPR) වලංගුභාවය

"2.2 ප්‍රකාශනය පිළිබඳ පාර්ලිමේන්තුවේ පාලනය" මැයෙන් වූ අනුමානාකාරී යටතේ මෙම වාර්තාව ආරම්භයේ දී සඳහන් කරන ලද පරිදි, මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනත (PSO) යටතේ ජනාධිපතිවරයා විසින් ක්‍රියාත්මක කරන අභිනියෝජිත ව්‍යවස්ථාදායක බලය සම්බන්ධයෙන් පාර්ලිමේන්තුවේ

82. 2005 පෙබරවාරි 15 දිනැති අංක 1380/8 දරන අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රය

83. "වලංගු නියෝග නොමැතිව නැවත පැමිණි හදිසි අවස්ථාව" වගකිව යුතු රාජ්‍ය පාලනයක් සඳහා සිවිල් අයිතිවාසිකම් ව්‍යාපාරයේ ආයාචනය යොමුව ෮03/2/05 යන ශ්‍රී ලංකා සිවිල් අයිතිවාසිකම් ව්‍යාපාරය විසින් නිකුත් කරන ලද ප්‍රකාශය බලන්න

පාලනය සහතික කිරීම පිණිස අවශ්‍ය විධිවිධාන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ ඇත. මෙවැනි එක් අවස්ථාවක් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 155(7) ව්‍යවස්ථාවෙහි දක්නට ලැබෙන අතර, එහි මෙසේ සඳහන් වේ.

මහජන ආරක්ෂාවට අදාළ යම් නීතියක විධිවිධාන ක්‍රියාත්මක කරන ලද දිනයේ සිට දින දාහතරක කාලයක් ඇතුළත දී මේ ව්‍යවස්ථාවේ (6) වන අනුව්‍යවස්ථාවෙහි සඳහන් ප්‍රකාශනයක් ප්‍රකාශයට කරනු ලැබූ විටෙක හෝ (6) වන අනුව්‍යවස්ථාවේ විධිවිධාන වලට අනුකූලව එවැනි ප්‍රකාශනයක් නිර්මාණය වූ විටෙක, එසේ ප්‍රකාශයට කිරීමේ නැතහොත් නිර්මාණය වීමේ දින සිට එළඹෙන දින තිහක් ඇතුළත දී කරනු ලබන කිසිම ප්‍රකාශනයක් එම ප්‍රකාශනය කිරීම පාර්ලිමේන්තුවේ යෝජනා සම්මතයක් මගින් අනුමත කරනු ලබන තෙක් ක්‍රියාත්මක නොවිය යුත්තේය.

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 155(6) ව්‍යවස්ථාවේ මෙසේ සඳහන් වේ:

මේ ව්‍යවස්ථාවේ (3) වන අනුව්‍යවස්ථාවේ⁸⁴ සඳහන් මහජන ආරක්ෂාවට අදාළ යම් නීතියක යම් විධිවිධාන, ඒ නීතිය යටතේ ප්‍රකාශනයක් කිරීමෙන් ක්‍රියාත්මක කර ඇති අවස්ථාවක, ඒ ප්‍රකාශනය පාර්ලිමේන්තුවේ යෝජනා සම්මතයකින් අනුමත කරනු ලැබ ඇත්නම් මිස, ඒ විධිවිධාන ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබූ දින සිට දින දාහතරක කාලයකට පසු ඒ ප්‍රකාශනය නිර්මාණය විය යුත්තේය.

යම් ප්‍රකාශනයක්, පාර්ලිමේන්තුවේ අනුමැතිය නොලැබීමේ හේතුව මත දින දහ හතරක් අවසානයේ දී නිර්මාණය වූ අවස්ථාවක, එසේ නිර්මාණය වීමේ දින සිට එළඹෙන දින තිහක් ඇතුළත දී කරනු ලබන කිසිම ප්‍රකාශනයක් එම ප්‍රකාශනය කිරීම පාර්ලිමේන්තුවේ යෝජනා සම්මතයක් මගින් අනුමත කරනු ලබන තෙක් ක්‍රියාත්මක නොවිය යුතු බව ඉහත විධිවිධාන තුළින් පැහැදිලි වේ. 2005 ජනවාරි 4 දිනැති ප්‍රකාශනය පාර්ලිමේන්තු අනුමැතිය නොලැබීම හේතු කොට දින දාහතරකට පසුව, එනම් 2005 ජනවාරි 18 වන දින නිර්මාණය වූ බව ඉහත පෙන්වා දෙන ලදී.

ඒ අනුව, ජනාධිපතිවරිය විසින් 2005 පෙබරවාරි 3 වන දින නිකුත් කරන ලද දෙවන ප්‍රකාශනය 2005 පෙබරවාරි 11 වන දින පාර්ලිමේන්තු අනුමැතිය ලැබෙන තෙක් ක්‍රියාත්මක නොවිය. නෛතික වශයෙන් ක්‍රියාත්මක හදිසි අවස්ථා ප්‍රකාශනයක් පැවතීම හදිසි අවස්ථා නියෝග සෑදීම සඳහා පූර්ව අවශ්‍යතාවයක් වේ. ප්‍රකාශනය සඳහා ජනාධිපතිවරිය වෙත පාර්ලිමේන්තු

84. "යම් නීතියක විධිවිධාන යටතේ කිරීමේ, සංශෝධනය කිරීමේ හෝ ඒ විධිවිධාන ක්‍රියාත්මක වීම අත්හිටුවීමේ නෛතික බලය ඇති හදිසි අවස්ථා නියෝග සෑදීමට ජනාධිපතිවරයාට බලය පවරන මහජන ආරක්ෂාවට අදාළ යම් නීතියක විධිවිධාන, ඒ විධිවිධාන ක්‍රියාත්මක කරමින් ඒ නීතිය යටතේ ප්‍රකාශනයක් කරනු ලැබූ විට මිස, ක්‍රියාත්මක නොවිය යුත්තේය"

අනුමැතිය ලැබුණේ 2005 පෙබරවාරි 11 වන දින හෙයින්, ජනාධිපතිවරියට හදිසි අවස්ථා නියෝග සෑදීමට ඉඩ ප්‍රස්ථාව ලැබෙනුයේ ද 2005 පෙබරවාරි 11 දින ලද එකී අනුමැතියට පසුව පමණකි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ජනාධිපතිවරිය විසින් 2005 පෙබරවාරි 3 වන දින සාදන ලද හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාව (EMPPR)⁸⁵ නෛතිකව වලංගු නොවූ අතර එහි නීතිමය බලයක් ද නොවීය.

2005 පෙබරවාරි 11 දිනට පසු හදිසි අවස්ථා නියෝග සෑදීමට ජනාධිපතිවරියට නෛතික බලය තිබුණ ද, ජනාධිපතිවරිය විසින් එවැනි නියෝග කිසිවක් සාදනු නොලැබූ අතර, 2005 පෙබරවාරි 03 දිනැති ප්‍රකාශනය යළි පැනීමට ඉඩ හරිනු ලැබීය.

මෙරට හදිසි අවස්ථා පාලනය පිළිබඳ ඉතිහාසය තුළ පෙර නොවූ විරූ විධායකමය අත්වැරදීම් සහ නීතිමය මතභේදයන්ගෙන් පිරුණු 2005 වර්ෂයේ හදිසි අවස්ථා පාලනයේ පළමු කාලපරිච්ඡේදය එලෙස අවසන් විය.

II වන කොටස

10. හදිසි අවස්ථාව ක්‍රියාත්මක වූ දෙවන කාලපරිච්ඡේදය

සාකච්ඡාවට භාජනය වන වර්ෂය තුළ හදිසි අවස්ථා පාලනයේ දෙවන කාලපරිච්ඡේදය, ආරම්භ වන්නේ 2005 අගෝස්තු 12 දින රාත්‍රියේ ලක්ෂ්මන් කදිර්ගාමර් විදේශ අමාත්‍යවරයාගේ ඝාතනයෙන් අනතුරුව ජනාධිපතිවරිය විසින් 2005 අගෝස්තු 13 වන දින මුළු දිවයිනටම බලපාන පරිද්දෙන් හදිසි අවස්ථා ප්‍රකාශනයක්⁸⁶ නිකුත් කිරීමත් සමඟිනි. ජනාධිපතිවරිය විසින් එදිනම හදිසි අවස්ථා නියෝග මාලාවක් (EMPPR)⁸⁷ සාදන ලද අතර, ඒවා සංශෝධන සහිතව වසර අවසානය තෙක් බලාත්මකව පැවතුණි. මෙකී හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග (EMPPR)

85. 2005 පෙබරවාරි 3 දිනැති අංක 1378/23 දරන අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරන ලද 2005 අංක 01 දරන හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග (2005 අංක 1 දරන නියෝග 2005 ජනවාරි 6 දින එවකටත් සාදනු ලැබ තිබුණි)

86. 2005 අගෝස්තු 13 දිනැති අංක 1405/13 දරන අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරන ලදී.

87. 2005 අගෝස්තු 13 දිනැති අංක 1405/14 දරන අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරන ලද 2005 අංක 01 දරන හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග (2005 අංක 1 දරන නියෝග එවකටත් 2005 ජනවාරි 6 දින සාදනු ලැබ තිබුණි)

තුළ මීට ඉහත පනවන ලද 2005 ජනවාරි 6 දිනැති හදිසි අවස්ථා නියෝග (EMPPR) තුළ අඩංගු වූ බොහෝ විධිවිධාන ඇතුළත් වූ අතර අතීතයේ ක්‍රියාත්මක කරන ලද හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග (EMPPR) තුළ අඩංගු වූ පීඩාකාරී විධිවිධාන බොහොමයක් ද එහි අන්තර්ගත විය. මෙකී විධිවිධාන පහත සලකා බැලේ. කෙසේ වුවද, මෙම විධිවිධාන අතුරින් ඇතැම් විධිවිධාන පසු කාලීනව අවලංගු කිරීම හෝ අත්හිටුවීම සිදු කෙරිණ.

11. පසුකාලීනව අවලංගු කරනු ලැබූ හෝ අත්හිටුවනු ලැබූ නියෝග

11.1 වාහන අධිග්‍රහණයට ගැනීම(2005 ඔක්තෝබර් 13 දින අවලංගු කෙරිණි⁸⁸)

ජාතික ආරක්ෂාව සඳහා හෝ මහජන සාමය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා හෝ ජන ජීවිතය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය සැපයුම් සහ සේවා පවත්වාගෙන යාම සඳහා හෝ අවශ්‍ය හෝ අවස්ථාවෝචිත වන්නේ නම් ශ්‍රී ලංකාව තුළ ඇති කවර හෝ වාහනයක් අධිග්‍රහණය කිරීමට 9 වන නියෝගය මගින් නිසි බලධරයාට බලය ලබා දෙන ලදී. අදාළ වාහනය පාවිච්චි කිරීම වෙනුවෙන් වන්දි ගෙවීම සඳහා කිසිදු විධිවිධානයක් එහි නොවූ අතර, අධිග්‍රහණයක් කරනු ලැබිය හැක්කේ කිනම් කාලසීමාවක් සඳහා ද යන්න පිළිබඳව ද විධිවිධාන කිසිවක් නොවීය. තවද, අධිග්‍රහණයක් නීතිමය වශයෙන් අභියෝගයට ලක් කිරීමට හැකියාව ලබා දෙන විධිවිධාන ද එහි ඇතුළත් නොවිණි.

11.2 පුද්ගල සේවාවන් අධිග්‍රහණයට ගැනීම (2005 ඔක්තෝබර් 13 දින අවලංගු කෙරිණි⁸⁹.)

රාජ්‍ය ආරක්ෂාව පවත්වා ගෙන යාම හෝ අත්‍යවශ්‍ය සේවා පවත්වා ගෙන යාම සම්බන්ධයෙන් පුද්ගල සේවාවක් සැපයීමට යම් තැනැත්තෙකුට නියම කිරීම හෝ එසේ නියම කිරීමට වෙනත් තැනැත්තෙකුට බලය පැවරීම ජනාධිපතිවරයා විසින් කළ හැකි බව 10 වන නියෝගයෙහි දැක්වේ. එවැනි නියමයක් අනුව ක්‍රියා කිරීම පැහැර හැරීම වරදක් වන

88. 2005 ඔක්තෝබර් 13 දිනැති අංක 1414/22 දරන අති විශේෂ ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරන ලද 2005 අංක 03 දරන හදිසි අවස්ථා (නියෝග කාවකාලිකව අත්හිටුවීමේ) නියෝග

89. ඉහත අංක 88

අතර, වරදකරු කරනු ලැබූ විට වෙනත් දඬුවම් වලට අමතරව⁹⁰, වරදකරු කිරීම ප්‍රකාරව සියලු වංචල හා නිශ්චල දේපළ රජය සතු විය. තවද මෙම නියෝග බලාත්මක වූ දිනයෙන් පසු සිදු කරන ලද ඒ තැනැත්තාගේ යම් දේපළ අත්සතු කිරීමක් ගුණ හා බලරහිත ලෙස සලකන ලදී. (දඬුවම්වල ස්වභාවය පිළිබඳ අදහස් දැක්වීම් සඳහා "4.3 අත්‍යවශ්‍ය සේවා සහ උල්ලංඝනය කිරීම සඳහා දඬුවම් (12 වන නියෝගය) යන අනුමාතෘකාව කියවන්න.)

අදාළ වරද සිදු කිරීමට පෙර (එහෙත් මෙම නියෝගය බලාත්මක වීමෙන් අනතුරුව) යම් දේපළක් අත්පත් කරගත් තැනැත්තකුට හෝ සඳහා වශයෙන් සත්තකය දරන්නෙකුට කිසිදු රැකවරණයක් නොවිය. පෙර සඳහන් නියෝගය පරිදිම, වන්දි ලබාදීම සඳහා විධිවිධානයක් හෝ අධිග්‍රහණය කළ හැකි කාලය පිළිබඳ සීමාවක් හෝ අධිග්‍රහණය කිරීමක් නෛතිකව අභියෝගයට ලක් කිරීම සඳහා විධිවිධාන හෝ කිසිවක් එහි අඩංගු වී නොතිබිණ.

11.3 අත්‍යවශ්‍ය සේවා කොමසාරිස් ජනරාල්වරයකු පත් කිරීම සඳහා විධිවිධාන (2005 ඔක්තෝබර් 13 දින අවලංගු කෙරිණි⁹¹.)

11 වන නියෝගය මගින්, ජනාධිපතිවරයා විසින් මුළු ශ්‍රී ලංකාව හෝ එහි යම් කොටසක් සඳහා අත්‍යවශ්‍ය සේවා කොමසාරිස් ජනරාල්වරයකු වශයෙන් යම් තැනැත්තකු නමින් හෝ නිලයෙන් පත් කරනු ලැබීම සඳහා විධිවිධාන සලසන ලද අතර එකී කොමසාරිස්වරයාගේ කාර්යය වූයේ අත්‍යවශ්‍ය සේවා පවත්වාගෙන යාමට අදාළ සියලු ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධීකරණය කිරීමය.

11.4 අත්‍යවශ්‍ය සේවා (2005 ඔක්තෝබර් 13 දින අවලංගු කෙරිණි)⁹²

40 වන නියෝගය මගින් අත්‍යවශ්‍ය සේවා සඳහා විධිවිධාන සලසන ලදී. හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ එක් උපලේඛනයක් තුළ මහජන සෞඛ්‍යය, පොදු ප්‍රවාහනය, රජයේ අමාත්‍යාංශ

90. 13.3 හදිසි අවස්ථා නියෝග උල්ලංඝනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් නියම කොට ඇති සාමාන්‍ය දඬුවම්⁹¹ යන අනුමාතෘකාව බලන්න

91. ඉහත අංක 88

92. ඉහත අංක 88

හා දෙපාර්තමේන්තු, රූපවාහිනී හා ගුවන් විදුලි සේවා, ඇතැම් නිෂ්පාදන හා අපනයන ආදී සේවාවන් ගණනාවක් අත්‍යවශ්‍ය සේවා වශයෙන් නම් කරන ලදී. මෙම ලැයිස්තුව සංක්ෂිප්තගත විධිවිධානයකින් අවසන් වූ අතර එහි මෙසේ සඳහන් විය.

මහජනයාට අවශ්‍ය යම් ආහාර ද්‍රව්‍යයක් හෝ ඖෂධ හෝ වෙනත් යම් භාණ්ඩයක් විකිණීම, සැපයීම හෝ බෙදා හැරීම හා සම්බන්ධව ඉටු කිරීමට අවශ්‍ය හෝ නියමිත කවර වූ ආකාරයක සියලු සේවා, කාර්ය හෝ කම්කරු කටයුතු

තවද, වෙනත් ඕනෑම සේවාවක් ගැසට් නිවේදනයක් මගින් අත්‍යවශ්‍ය සේවාවක් බවට ප්‍රකාශයට පත් කිරීම සඳහා ජනාධිපතිවරයාට බලය පවරන ලදී.

අත්‍යවශ්‍ය සේවාවන් (උපලේඛනයෙහි සඳහන් සේවාවන්) හා සම්බන්ධ වැරදි කිහිපයක් නිර්මාණය කරන ලද අතර ඒවා උල්ලංඝනය කිරීමේ ප්‍රතිඵල අතරට තනතුර අතහැර යාමේ පදනම මත සේවය අවසන් වීම හා සියලු දේපළ රාජසන්තක වීම ඇතුළත් විය. එවැනි යම් වරදක් සිදුකරන බවට හෝ ඊට ආධාර හා අනුබල දෙන බවට ජනාධිපතිවරයා විසින් සලකනු ලබන යම් සංවිධානයක් තහනම් කරනු ලැබිය හැකි අතර, එවැනි විටෙක දී එකී සංවිධානයේ සියලුම සාමාජිකයන් වරදකට වරදකරුවන් වේ. තවද, රජය විසින් සේවා නියුක්ත කරන ලද එවැනි සංවිධානයක සාමාජිකයන් හෝ යම් රාජ්‍ය සංස්ථාවක සේවයේ නියුතු තැනැත්තන්, තහනම් කිරීමේ නියෝගයේ දින සිට ස්වකීය තනතුරු හැර ගියා සේ සලකනු ලැබිය. තහනම් කරන ලද සංවිධානයක් සතු ඇතැම් දේපළ පවරා ගැනීම සඳහා ද විධිවිධාන විය. (එවැනි දඬුවම් පිළිබඳව කරන ලද අදහස් දැක්වීම් සඳහා "43 අත්‍යවශ්‍ය සේවා සහ උල්ලංඝනය කිරීම සඳහා දඬුවම් (12 වන නියෝගය)" යන අනුමාතෘකාව බලන්න.)

40 වන නියෝගය හා එහි උපලේඛනය ද අවලංගු කෙරිණි.

11.5 රාජකාරි කටයුතු කරන අතරතුර එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් පොලිස් නිලධාරීන් හෝ සන්නද්ධ හමුදා අතින් සිදුවන මරණ හෝ අත්අඩංගුවේ සිටිය දී සිදුවන මරණ (2005 ඔක්තෝබර් මස 13 දින අවලංගු කෙරිණි)⁹³

54 සිට 57 දක්වා වන නියෝග මගින්, රාජකාරි කටයුතු කරන අතරතුර පොලිස් නිලධාරීන් හා සන්නද්ධ හමුදා අතින් සිදුවන පුද්ගල මරණ හෝ පොලිස් අත්අඩංගුවෙහි හා සන්නද්ධ හමුදා අත්අඩංගුවෙහි සිටිය දී සිදුවන පුද්ගල මරණ සම්බන්ධයෙන් විධිවිධාන සලසන ලදී. හදිසි මරණ පරීක්ෂණ හා සම්බන්ධ සාමාන්‍ය නීතිය අදාළ කර නොගැනුණු අතර, මෘත ශරීර පිළිබඳව අවසන් කටයුතු කිරීම සම්බන්ධයෙන් විශේෂ විධිවිධාන පනවන ලදී. එවැනි මරණ පිළිබඳව පරීක්ෂණ පැවැත්වීමට කොළඹ මහාධිකරණයට අනන්‍ය අධිකරණ බලය පැවතී අතර, එසේ පරීක්ෂණයක් පැවැත්වීමට ඊට හැකිවූයේ ද පොලිස්පතිවරයා විසින් ඉල්ලීමක් කරනු ලැබූ විට පමණි. මහාධිකරණය විසින් බලය දෙනු ලැබුවේ නම් මිස, පශ්චාත් මරණ පරීක්ෂණය පවත්වන වෛද්‍ය නිලධාරියා විසින් පශ්චාත් මරණ පරීක්ෂණයේ ස්වකීය නිගමන හෙළිදරව් කිරීම තහනම් විය. මෙම විධිවිධාන පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකා සිවිල් අයිතිවාසිකම් ව්‍යාපාරය විසින් පිළියෙල කරන ලද සවිස්තරාත්මක විශ්ලේෂණයක් අඩංගු වාර්තාවක් "අ" ඇමුණුමෙහි දක්වා ඇත.

ඉහත සඳහන් නියෝග අවලංගු කෙරුණු නියෝග මගින් හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ අන්තර්ගත වෙනත් ආශ්‍රිත විධිවිධාන ද අවලංගු කිරීම පිණිස විධිවිධාන සලසන ලදී.

11.6 ප්‍රසිද්ධ රැස්වීම් හා ප්‍රසිද්ධ පෙරහැර තහනම් කිරීම (2005 සැප්තැම්බර් 20 දින අත්හිටුවන ලදී⁹⁴)

ප්‍රසිද්ධ රැස්වීම් හා පෙරහැර මහජන සාමයට බාධාකාරී වීමට ඉඩ ඇතැයි හෝ මහජන අතෘප්තියට හේතුවනු ඇතැයි ජනාධිපතිවරයාගේ මතය වන්නේ නම් එවැනි ප්‍රසිද්ධ රැස්වීම් හා පෙරහැර ජනාධිපතිවරයා විසින් තහනම් කිරීම පිණිස 13 වන නියෝගය මගින් විධිවිධාන සලසන ලදී.

93. ඉහත අංක 88

94. 2005 සැප්තැම්බර් 21 දිනැයි අංක 1411/14 දරන අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරන ලද 2005 අංක 2 දරන හදිසි අවස්ථා (නියෝග කාවකාලිකව අත්හිටුවීමේ) නියෝග

11.7 ප්‍රකාශන පාලනය කිරීම (2005 සැප්තැම්බර් මස 20 දින අත්හිටුවන ලදී⁹⁵)

15 වන නියෝගය මගින්, පූර්ව පුවත් පාලන නියෝග හා යම් මුද්‍රණාලයක් මුද්‍රා තැබීමේ නියෝග ඇතුළු පුළුල් පරාසයක නියමයන් කිරීම සඳහා නිසි බලධරයකු වෙත බලය පවරන ලදී. නිසි බලධරයා විසින් සාදන ලද නියෝග ජනාධිපතිවරයා විසින් අවලංගු කරනු ලැබීම සඳහා ද පීඩාවට පත් වූ තැනැත්තන්ගේ විරෝධතා සලකා බලා ජනාධිපතිවරයා වෙත නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා උපදේශක කාරක සභාවක් පත් කිරීම සඳහා ද විධිවිධාන විය.

13 හා 15 යන නියෝගයන් අත්හිටුවීම, 2005 නොවැම්බර් 17 දිනට නියමිතව තිබූ ජනාධිපතිවරණය නිමිත්තෙන් සිදු කරන ලද බවට විශ්වාස කරන ලද අතර, ඒවා වසර අවසානය වන තෙක්ම අත්හිටුවනු ලැබ තිබුණි.

12. පීඩාකාරී විධිවිධාන සමහරක් ලුහුඬින්

12.1 යාම්ඊම් සීමා කිරීම

18 වන නියෝගය මගින්, රාජ්‍ය ආරක්ෂාවට හෝ මහජන සාමය පවත්වාගෙන යාමට හෝ අත්‍යවශ්‍ය සේවා පවත්වාගෙන යාමට හෝ අගතිදායක වන අයුරින් ක්‍රියා කිරීමෙන් හෝ හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ වන ඇතැම් වැරදි සිදු කිරීමෙන් තැනැත්තන් වැළැක්වීමේ අදහසින් ඒ තැනැත්තන්ගේ යාම්ඊම් සීමා කිරීම අවශ්‍ය යයි රාජ්‍ය ආරක්ෂක අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්වරයාගේ මතය වන අවස්ථාවක ඔහු විසින් එකී තැනැත්තන්ගේ යාම්ඊම් සීමා කරනු ලැබීම සඳහා බලය ලබා දී ඇත.

12.2 19 වන නියෝගය යටතේ තැනැත්තන් රඳවා තබා ගැනීම (නිවාරක රඳවා තබා ගැනීම)

19 වන නියෝගය මගින් සාමාන්‍යයෙන් "නිවාරක රඳවා තබා ගැනීම" යනුවෙන් හැඳින්වෙන රඳවා තබා ගැනීම සඳහා විධිවිධාන සලසා ඇත. මෙහිදී ද, මෙම නියෝගය සිදු කළ හැක්කේ රාජ්‍ය ආරක්ෂක අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්වරයා විසින් වන අතර, රාජ්‍ය ආරක්ෂාවට හෝ මහජන සාමය පවත්වාගෙන යාමට හෝ අත්‍යවශ්‍ය සේවා පවත්වාගෙන යාමට අගතිදායක

වන අයුරින් ක්‍රියා කිරීමෙන් හෝ හදිසි අවස්ථා නියෝග උල්ලංඝනය කරමින් ඇතැම් වැරදි සිදු කිරීමෙන් යම් තැනැත්තකු වැළැක්වීමේ කාර්යය සඳහා ඒ තැනැත්තා රඳවා තබා ගැනීම අවශ්‍ය යයි ඉහත කී ලේකම්වරයාගේ මතය වන විටෙක එවැනි නියෝගයක් කරනු ලැබිය හැකිය.

යම් තැනැත්තකු රඳවා තබා ගනු ලබන කාලය ලේකම්වරයා විසින් නිශ්චිතව දැක්වීමේ අවශ්‍යතාවයක් නොමැත. එසේ වුවද යම් තැනැත්තකු එක් අවුරුද්දකට වැඩි කාලයක් රඳවා තබා ගනු ලැබිය නොහැකිය. එමෙන්ම, රඳවා තබා ගැනීම කළ යුත්තේ පොලිස්පතිවරයා විසින් බලය දෙනු ලැබූ ස්ථානයක ඔහු විසින් නිකුත් කරනු ලැබූ උපදෙස් අනුවය.

21(1) නියෝගය මගින්, 19 වන නියෝගය යටතේ අත්අඩංගුවට ගනු ලැබූ තැනැත්තන් සම්බන්ධයෙන් 1979 අංක 15 දරන අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහය පනතේ 36, 37 හා 38 යන වගන්තිවල විධිවිධාන අදාළ නොවන බවට විධිවිධාන සලසයි. මෙකී විධිවිධාන වූ කලී අත්අඩංගුවට ගනු ලැබූ තැනැත්තන්, අත්අඩංගුවට ගැනීමෙන් පැය 24 ක් තුළ මහේස්ත්‍රාත්වරයකු ඉදිරිපිටට පමුණුවනු ලැබීමට නියම කෙරෙන සාමාන්‍ය නීතිය යටතේ වන විධිවිධාන වේ. කෙසේ වුවද, 19, 20 හා 21 යන නියෝග පරීක්ෂා කිරීමේදී, 21 වන නියෝගයේ ඇතුළත් 19 වන නියෝගය පිළිබඳ සඳහන වැරදීමක් බවත් එකී සඳහන 20 වන වගන්තිය සම්බන්ධයෙන් විය යුතු බවත් පෙනී යයි.

අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහය පනතෙහි ඉහත සඳහන් වගන්ති අදාළ නොවීම කෙටුම්පත් දෝෂයක් වන්නේ නම්, සාමාන්‍ය නීතිය යටතේ වන මෙකී විධිවිධාන 19 වන නියෝගය යටතේ අත්අඩංගුවට ගනු ලැබූ තැනැත්තකුට අදාළ වනු ඇති අතර ඒ අනුව එවැනි තැනැත්තකු අත්අඩංගුවට ගනු ලැබීමෙන් පැය 24 ක් ඇතුළත මහේස්ත්‍රාත්වරයකු ඉදිරිපිටට පමුණුවනු ලැබිය යුතු වේ.⁹⁶ එසේ වුවද, මහේස්ත්‍රාත්වරයකු වෙත ඉදිරිපත් කිරීම, 19 වන නියෝගය යටතේ එකී තැනැත්තා රඳවා තබා ගැනීම පිණිස කෙරෙන නියෝගයකට බලපෑමක් ඇති නොකරයි.

පුද්ගලයන් රඳවා තබනු ලැබිය හැකි බලයලත් ස්ථාන පිළිබඳ නාම ලේඛනයක් ප්‍රසිද්ධියට පත් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් එහි අන්තර්ගත නොවීය. අතීතයේදී සාදන ලද ඇතැම් හදිසි අවස්ථා නියෝගවල මෙකී අවශ්‍යතාවය

96. (ඩී. සිරිසේන කුරේ වෙනුවෙන්) පුනිල් රුද්‍රිඉ එදිරිව වන්දානන්ද ද සිල්වා සහ තවත් අය [1997] 3 ශ්‍රී.නි.චා. 265, පිටුව 325

අන්තර්ගත වූ අතර එමගින් රඳවා ගැනීමේ රහසිගත ස්ථාන පවත්වාගෙන යාමට එරෙහිව හා අත්අඩංගුවෙහි රඳවා ගනු ලබන තැනැත්තන් අයුක්ති සහගත සැලකිලිවලට භාජනය කිරීමට එරෙහිව යම්තාක් දුරකට ආරක්ෂණයක් සලසන ලදී. එවැනි ස්ථාන ප්‍රසිද්ධියට පත් කර තිබුණා නම් එය ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිසමට⁹⁷ රැඳවුම් ස්ථාන පරීක්ෂා කිරීමේ ස්වකීය ව්‍යවස්ථාපිත යුතුකම ඉටුකිරීම පහසු වන්නට ඉඩ තිබුණි.

අදාළ තැනැත්තා බන්ධනාගාරයක රඳවා තබනු ලැබ ඇත්නම් බන්ධනාගාර ආඥා පනතේ ඇතැම් විධිවිධාන අදාළ නොවන බවට විධිවිධාන විය. තවද, බන්ධනාගාර ආඥා පනතේ අනෙකුත් විධිවිධාන අදාළ නොවන බවට විධාන කිරීමට ද පොලිස්පතිවරයාට හැකියාව තිබුණි. සිරිසේන කුරේ නඩුවේ⁹⁸ දී, මීට පෙර පළ කරන ලද හදිසි අවස්ථා නියෝගයක අඩංගු වූ මේ හා සමාන විධිවිධානයක් සලකා බලමින් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය සඳහන් කළේ "කවර වූ හෝ නීතියක අඩංගු විධිවිධාන යටපත් කරමින්, සංශෝධනය කරමින් හෝ අත්හිටුවමින් හදිසි අවස්ථා නියෝග සාදනු ලැබීමේ බලය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් පිළිගනු ලැබූව ද හදිසි අවස්ථා නියෝග මගින් එවැනි බලයක් ලේකම්වරයා වෙත පවරනු ලැබිය හැකිද යන්න සැක සහිත බව" ය.

රඳවා ගැනීමට එරෙහි විරෝධතා සලකා බැලීමට හා නිදහස් කිරීම සඳහා නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීම පිණිස උපදේශක කාරක සභාවක් පත් කිරීම සඳහා මෙන්ම රැඳවියකුහට ජනාධිපතිවරයා වෙත ලිඛිතව කරුණු දැක්වීමේ අයිතිය පිළිබඳ විධිවිධාන ද එහි ඇතුළත් විය. තහනම් කරන ලද සංවිධානයක සාමාජිකයකු බවට රාජ්‍ය ආරක්ෂක අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්වරයා විසින් සහතික කරන තැනැත්තකු සම්බන්ධයෙන් මෙකී විධිවිධාන අදාළ නොවේ.

21(3) නියෝගයෙහි ද නැවතත් 19 වන නියෝගය පිළිබඳ වැරදි සහගත සඳහනක් ඇතුළත් වන අතර, එහි සඳහන් වන්නේ 19 වන නියෝගය යටතේ රඳවා තබා ගනු ලැබූ තැනැත්තකු නිසි අධිකරණ බලය ඇති අධිකරණයක් වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ විට, එම අධිකරණය විසින් ඒ තැනැත්තා පිස්කල්ගේ භාරයෙහි රඳවා තබන ලෙසට ආඥා කළ යුතු බවයි. 19, 20 හා 21 වන නියෝග පරීක්ෂා කිරීමේදී පෙනී යන්නේ 19 වන

97. 1996 අංක 21 දරන ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභා පනතේ 28 වන වගන්තිය අනුව

98. (ඩී.සිරිසේන කුරේ වෙනුවෙන්) සුනිල් රාජිතු එදිරිව වන්දානන්ද ද සිල්වා සහ තවත් අය [1997] 3 ශ්‍රී.නි.ව. 265, පිටුව 272

නියෝගය සම්බන්ධයෙන් වන සඳහන වැරදීමක් බවත්, එම සඳහන් 20 වන නියෝගය වශයෙන් නිවැරදි විය යුතු බවත් ය.

වෙනත් ආකාරයක සිරභාරයට ගැනීම් මෙන් නොව, (පහත 20 වන නියෝගය බලන්න.) සිරභාරයට ගැනීමේ නිලධාරියා (පොලිස් නිලධාරීන් හෝ සන්නද්ධ හමුදා) විසින් යම් තැනැත්තකු සිරභාරයට ගැනීම පිළිගනිමින් පවුලේ සාමාජිකයෙකුට හෝ සමීප ඥාතියකුට ලද පතක් නිකුත් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් මෙහි නැත.

හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ සිරභාරයට ගැනීම් පිළිබඳව මානව හිමිකම් කොමිසමට දැනුම් දෙනු ලැබිය යුතුය. (ඉහත "4.5 අත්අඩංගුවට ගැනීම් පිළිබඳව මානව හිමිකම් කොමිසම වෙත වාර්තා කිරීම" බලන්න)

12.3 සෝදිසි කිරීම හා සිරභාරයට ගැනීම (20 වන නියෝගය)

හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ යම් වරදක් හා සම්බන්ධ බවට හෝ වරදක් කරනු ලැබූ ලෙසට සැලකෙන යම් තැනැත්තකු හෝ ස්ථාන සෝදිසි කිරීමට හෝ එවැනි තැනැත්තකු සිරභාරයට ගැනීමේ බලය 20 වන නියෝගය මගින් යම් රජයේ නිලධාරියකු, පොලිස් නිලධාරියකු, සන්නද්ධ හමුදා සාමාජිකයකු හෝ ජනාධිපතිවරයා විසින් බලය දෙනු ලැබූ වෙනත් තැනැත්තකු වෙත පවරා දී ඇත. තවද, හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ වූ වරදක් හා සම්බන්ධ යැයි සැක කෙරෙන යම් වාහනයක්, යාත්‍රාවක් හෝ දෙයක් තහනමට ගැනීම සඳහා ද මෙම නියෝගය මගින් විධිවිධාන සලසා ඇත. කාන්තාවක සෝදිසි කිරීම අවශ්‍ය වූ විටෙක, එම සෝදිසි කිරීම වෙනත් කාන්තාවක් විසින් කරනු ලැබිය යුතුය.

සිරභාරයට ගනු ලැබූ තැනැත්තකු එසේ සිරභාරයට ගැනීමෙන් පැය 24 ක් තුළ ළඟම පිහිටි පොලිස් ස්ථානය වෙත භාර දෙනු ලැබිය යුතු වේ. තවද, සිරභාරයට ගැනීම සිදු කරන ලද්දේ පොලිස් නිලධාරියකු විසින් නම් එම සිරභාරයට ගැනීම පිළිබඳව අදාළ ප්‍රදේශයේ පොලිස් අධිකාරීවරයා වෙත වාර්තා කළ යුතු අතර, සිරභාරයට ගැනීම සන්නද්ධ හමුදාවල සාමාජිකයකු විසින් සිදු කරන ලද අවස්ථාවක, ඒ පිළිබඳව අදාළ ප්‍රදේශයේ අණදෙන නිලධාරියා වෙත වාර්තා කළ යුතුය. මෙකී අවස්ථා දෙකෙහිදී ම, එම වාර්තා කිරීම සිරභාරයට ගැනීම සිදු වී පැය 24 ක් තුළ සිදු කළ යුතු වේ. රජයේ නිලධාරියකු හෝ බලයලත් තැනැත්තකු විසින් කරනු ලබන සිරභාරයට ගැනීම් පිළිබඳව වෙනත් යම් නිලධාරියෙකු වෙත දැනුම් දීමට නියම කෙරෙන විධිවිධාන කිසිවක් නොමැත.

යම් තැනැත්තකු සිරභාරයට ගනු ලැබූ අවස්ථාවක, සිරභාරයට ගැනීමේ නිලධාරියා විසින්, ලේකම්වරයා විසින් නියම කරන ලද ආකෘතියක වූ "සිරභාරයට ගැනීමේ ලද්ද පතක්" සිරභාරයට ගනු ලැබූ තැනැත්තාගේ පවුලේ සාමාජිකයකුට හෝ සමීප ඥාතියකුට නිකුත් කළ යුතුය. සිරභාරයට ගැනීම පොලිස් නිලධාරියකු විසින් සිදු කරන ලදුව "සිරභාරයට ගැනීමේ ලද්දපතක්" නිකුත් කිරීමට නොහැකි වූ අවස්ථාවක, එසේ නොහැකි වීමට හේතු ඔහු විසින් පොලිස් ස්ථානයේ තොරතුරු පොතෙහි සටහන් කළ යුතුය. සිරභාරයට ගැනීම සන්නද්ධ හමුදා විසින් සිදු කරනු ලැබ, ඉහත පරිදි "සිරභාරයට ගැනීමේ ලද්ද පතක්" නිකුත් කිරීමට නොහැකි වූ අවස්ථාවක එසේ කිරීමට නොහැකි වූ හේතු අදාළ පොලිස් ස්ථානයේ ස්ථානභාර නිලධාරී වෙත වාර්තා කළ යුතු අතර එම ස්ථානභාර නිලධාරියා විසින් ඒ පිළිබඳ තොරතුරු පොලිස් ස්ථානයේ තොරතුරු පොතෙහි සටහන් කළ යුතුය. ජනාධිපතිවරයා විසින් බලය දෙනු ලැබූ තැනැත්තකු විසින් කරනු ලබන සිරභාරයට ගැනීමක දී "සිරභාරයට ගැනීමේ ලද්ද පතක්" නිකුත් කළ යුතු ද යන්න හෝ එසේ කිරීමට අපොහොසත් වූ අවස්ථාවක ඊට හේතු පොලිස් ස්ථානයේ ස්ථානභාර නිලධාරී වෙත වාර්තා කළ යුතු ද යන්න පැහැදිලි නැත.

සිරභාරයට ගැනීමේ නිලධාරියා විසින් සාධාරණ හේතුවක් නොමැතිව "සිරභාරයට ගැනීමේ ලද්ද පතක්" නිකුත් කිරීම පැහැර හැරියහොත් හෝ පොලිස් නිලධාරියකු විසින් හෝ සන්නද්ධ හමුදා සාමාජිකයකු විසින් පොලිස් තොරතුරු පොතෙහි ඉහත කී පරිදි වූ සටහනක් කිරීමට හෝ (සන්නද්ධ හමුදා සාමාජිකයන් සම්බන්ධයෙන් වන විට) "සිරභාරයට ගැනීමේ ලද්දපතක්" නිකුත් කිරීමට නොහැකි වීම පිළිබඳව පොලිස් ස්ථානය වෙත වාර්තා කිරීම ඕනෑකමින්ම මඟ හැරියහොත් එමගින් ඔවුන් වරදක් සිදු කරන අතර, ඒ සඳහා වරදකරු කරනු ලැබූ විට වසර දෙකක කාලයක් දක්වා බන්ධනාගාරගත කිරීමකට හා දඩයකට ඔවුන් යටත් වේ.

යම් දේපළක් තහනමට ගනු ලැබූ විටෙක, ඒ දේපළ තහනමට ගනු ලැබුවේ යම් තැනැත්තකුගේ භාරයෙන් ද ඒ තැනැත්තා වෙත ලද්ද පතක් නිකුත් කරනු ලැබිය යුතුය.

12.4 රඳවා තබා ගැනීම (21 වන නියෝගය)

මෙම නියෝගයෙහි 19 වන නියෝගය (නිවාරක රඳවා තබා ගැනීම) යටතේ සිරභාරයට ගනු ලැබූ තැනැත්තන් පිළිබඳව සඳහන් වන නමුදු, 21 වන නියෝගයේ අන්තර්ගතය පරීක්ෂා කිරීමේදී පෙනී යන්නේ සත්‍යවශයෙන් ම

එකී සඳහන අදාළ වන්නේ 20 වන නියෝගය යටතේ සිදු කරන ලද සිරභාරයට ගැනීම් සම්බන්ධයෙන් වන බවයි. මෙම කරුණ පිළිබඳව ඉහත නිවාරක රඳවා තබා ගැනීම (19 වන නියෝගය) යටතේ වන විධිවිධාන සාකච්ඡාවේදී දැනටමත් පෙන්වා දී ඇත.

21 වන නියෝගය තුළින්, සිරභාරයට ගනු ලැබූ තැනැත්තන් පැය 24 ක් තුළ මහේස්ත්‍රාත්වරයකු ඉදිරිපිටට පැමිණ විය යුතු යයි නියම කරන අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහයේ ඇතැම් විධිවිධාන⁹⁹ අදාළ කර ගැනීම වළක්වයි. රඳවා ගනු ලැබූ තැනැත්තන් යුක්තිසහගත කාලයක් තුළ දී මහේස්ත්‍රාත්වරයකු වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලැබිය යුතු අතර එම කාලය දින තිහක් නොඉක්ම විය යුතුය. එසේ වුවද, රඳවා ගනු ලැබූ තැනැත්තන් නීතිපතිවරයාගේ ලිඛිත අනුමැතිය නොමැතිව මහේස්ත්‍රාත්වරයා විසින් මුදා හැරීම තහනම් වේ. රඳවා ගනු ලැබූ තැනැත්තන් සඳහා නීතිපතිවරයාගේ එකඟතාවය නොමැතිව ඇප ලබා දිය නොහැකි අවස්ථාවල දී අදාළ තැනැත්තා වැඩිදුරටත් රැඳවුම් භාරයෙහි තබා ගනු ලැබිය යුතු දැයි තීරණය කිරීමට නීතිපතිවරයාට හැකි වනු පිණිස, විමර්ශන කටයුතු පිළිබඳව නීතිපතිවරයා දැනුවත් කිරීමේ වගකීම රඳවා තබා ගන්නා නිලධාරියා වෙත පැවරෙන බවට ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් අදහස් දක්වා ඇත¹⁰⁰.

(20 වන නියෝගය වශයෙන් කියවනු ලැබිය යුතු) 19 වන නියෝගයේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව රඳවා තබා ගනු ලබන තැනැත්තන් පොලිස්පතිවරයා විසින් බලය දෙනු ලැබූ ස්ථානයක (බන්ධනාගාරයක් ද ඇතුළුව) උපරිම වශයෙන් දින 90 ක කාලයක් රඳවා තබනු ලැබීමට ද විධිවිධාන සලසයි. මෙම කාලසීමාව අවසානයේදී රඳවා ගනු ලැබූ තැනැත්තකු නිදහස් කරනු ලැබිය යුතුය; නැතහොත් අධිකරණය ඉදිරියට පමුණුවනු ලැබිය යුතුය. එසේ අධිකරණයට ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ විට එම අධිකරණය විසින් එම තැනැත්තා පිස්කල් නිලධරයාගේ රිමාන්ඩ් භාරයෙහි රඳවා තබන ලෙසට නියෝග කළ යුතු වේ. මෙකී රිමාන්ඩ් නියෝගය, අදාළ තැනැත්තා නිදහස් කිරීම පිළිබඳ කවර හෝ විධිවිධානයක් රහිතව විවෘතව පවතින බව පෙනේ.

හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ වැරදි කරන ලදැයි සැක කෙරෙන තැනැත්තන්ට ඇප ලබාදීම සම්බන්ධයෙන් සලසා දී ඇති පූර්ණ බැහැර

99. 1979 අංක 15 දරන අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහය පනතේ 36, 37 හා 38 යන වගන්ති

100. සුකුමාර් එදිරිව වවුනියාව ජෝෂප් හමුදා කඳවුරේ ස්ථානභාර නිලධාරී සහ තවත් අය [2003] 1 ශ්‍රී.නි.ව. 399

කිරීමේ අභිමතය තුළින් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13(2) ව්‍යවස්ථාව මගින් සහතික කර ඇති ඔවුන්ගේ මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කෙරෙන බව පෙනී යයි. එකී 13(2) ව්‍යවස්ථාවේ දැක්වෙන්නේ "නීතියෙන් නියම කරනු ලැබූ කාර්ය පටිපාටියට අනුකූලව විනිශ්චයකාරවරයකු විසින් කරනු ලැබූ ආඥාව මත සහ ආඥාව ප්‍රකාර මිස, ඒ තැනැත්තා තවදුරටත් අත් අඩංගුවෙහි තබා ගැනීම හෝ රඳවා තබා ගැනීම හෝ ඒ තැනැත්තාගේ පෞද්ගලික නිදහස අහිමි කිරීම හෝ නොකළ යුත්තේය" යනුවෙනි.

"අධ්‍යාපන ආයතනවල නවක වදය සහ වෙනත් ආකාරවල හිංසනයන් තහනම් කිරීමේ පනත් කෙටුම්පතේ" අඩංගු වූ, සැකකරුවන්හට ඇප ලබාදීමේ අධිකරණමය අභිමතය මාස 6 ක කාලයක් සඳහා බැහැර කරනු ලැබීමට උත්සාහ දරන ලද 10 වන වගන්තිය පිළිබඳව සලකා බලමින් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය ප්‍රකාශ කළේ¹⁰¹ එවැනි දීර්ඝ කාලසීමාවක් සඳහා වූ බැහැර කිරීම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 15(7)¹⁰² ව්‍යවස්ථාව ප්‍රකාරව පනවනු ලැබිය හැකි යුක්තිසහගත සීමාකිරීමක් නොවන බවයි. එහෙයින්, එම වගන්තිය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13(2) ව්‍යවස්ථාව හා අනනුකූල වන බවට අධිකරණය තීරණය කළේය. තවද ඇප ලබාදීම සම්බන්ධයෙන් වන අධිකරණමය අභිමතය එසේ බැහැර කිරීම, සමහර අවස්ථාවලදී, 13(4)¹⁰³ ව්‍යවස්ථාවට පටහැනිව දඬුවම් නියම කිරීමකට සමාන කළ හැකි බව ද අධිකරණය ප්‍රකාශ කිරීමට යෙදුණි. මෙකී 13(4) ව්‍යවස්ථාව කිසිදු සීමා කිරීමක් සඳහා අවසර ලබා නොදේ.

බන්ධනාගාර ආඥා පනත, පොලිස්පතිවරයා විසින් බන්ධනාගාර තුළ රඳවා තබනු ලැබූ තැනැත්තන්හට යම් යම් ව්‍යතිරේඛවලට යටත්ව අදාළ වේ. තවද, බන්ධනාගාර ආඥා පනතේ අනෙකුත් විධිවිධාන ද අදාළ නොවිය යුතු බවට පොලිස්පතිවරයා විසින් විධාන කළ හැකිය. කෙසේ වුවද, එවැනි විධාන කිරීම සඳහා පොලිස්පතිවරයා සතු බලය සම්බන්ධයෙන්

101. ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ විශේෂ තීරණ අංක 6/98 හා 7/98

102. වෙනත් කරුණු අතර, රාජ්‍ය ආරක්ෂාව, රටේ යථා පැවැත්ම, මහජන සෞඛ්‍යය, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජයක යුක්තිසහගතව අවශ්‍ය දෑ සපුරාලීම සහතික කිරීම පිණිස, 13(2) ව්‍යවස්ථාව මගින් සපයා දී ඇති අයිතිවාසිකම් කෙරෙහි සීමා පැනවීමට මෙම ව්‍යවස්ථාවෙන් ඉඩකඩ ලබා දේ.

103. "නීතියෙන් නියම කරනු ලැබූ කාර්ය පටිපාටියට අනුකූලව නිසි අධිකරණයක් විසින් කරනු ලැබූ ආඥාවක් අනුව මිස, කිසිම තැනැත්තකු මරණීය දණ්ඩනයට යටත් කිරීම හෝ කිසිම තැනැත්තකු බන්ධනාගාරගත කිරීම හෝ නොකළ යුත්තේය. එහෙත් විමර්ශනයක් පවත්වන තෙක් හෝ නඩු විභාගයක් පවත්වන තෙක් හෝ යම් තැනැත්තකු සිරභාරයට ගැනීම, අත්අඩංගුවේ තබා ගැනීම, රඳවා තබා ගැනීම හෝ අනාභිකාරයකින් ඒ තැනැත්තාගේ පෞද්ගලික නිදහස අහිමි කිරීම දඬුවමක් නොවන්නේය"

ඉහත "12.2 19 වන නියෝගය යටතේ තැනැත්තන් රඳවා තබා ගැනීම (නිවාරක රඳවා තබා ගැනීම)" යටතේ දක්වන ලද විග්‍රහය බලන්න.

මෙම නියෝගය මගින් පොලිස්පතිවරයා යන පදයෙහි අර්ථනිරූපණය නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයෙකු, පොලිස් අධිකාරීවරයකු හා සහකාර පොලිස් අධිකාරීවරයකු ඇතුළත් වන පරිදි පුළුල් කර ඇත. ඒ අනුව, දින 90 ක් රඳවා තබා ගැනීම, රඳවා තබා ගැනීමේ ස්ථාන සඳහා බලය දීම, රඳවා තබා ගැනීමේ කොන්දේසි නියම කිරීම යන මෙකී සියලුම විධිවිධාන සම්බන්ධයෙන් සහකාර පොලිස් අධිකාරීවරයකුට පවා තීරණ ගැනීමේ හැකියාව ඇත.

12.5 නේවාසිකයන්ගේ ලැයිස්තුවක් ගෘහ මූලිකයා විසින් දිය යුතු වීම

සහකාර පොලිස් අධිකාරීවරයකුගේ නිලයට නොඅඩු තත්ත්වයක පොලිස් නිලධාරියකු විසින් නියම කරනු ලැබූ විට, ගෘහ මූලිකයකු විසින් තම නිවසේ සිටින සියලුම නේවාසිකයන්ගේ නම් ලැයිස්තුවක් ප්‍රදේශයේ පොලිස් ස්ථානයේ ස්ථානාධිපතිවරයා වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු බවට ද, එකී නේවාසිකයන්ගේ සංඛ්‍යාවෙහි යම් වෙනසක් සිදු වූ විට ඒ පිළිබඳව එකී පොලිස් ස්ථානාධිපතිවරයා වෙත වාර්තා කළ යුතු බවට ද 23 වන නියෝගය මගින් නියම කරයි. නේවාසිකයන්ගේ සංඛ්‍යාවෙහි සිදුවන යම් වෙනසක් පිළිබඳව වාර්තා කරන ලෙසට නියම කොට ඇති විටෙක ප්‍රදේශයේ පොලිස් ස්ථානයේ ස්ථානභාර නිලධාරියා වෙත දැන්වීමක් නොකොට ආගන්තුකයකු රඳවා ගන්නා ගෘහ මූලිකයකු වරදක් සිදු කරයි.

මෙය වූ කලී, ගෘහ මූලිකයන්ට හා නේවාසිකයන්ට තදබල දූෂ්කරතා ගෙන දී ඇති විධිවිධානයන් වන අතර, එමගින් රට තුළ යාම්ඊම් නිදහසට බාධා එල්ල කරන ලද බව අමුතුවෙන් කිවයුතු නොවේ.

12.6 මරණීය දණ්ඩනයෙන් දඬුවම් කිරීම

41 වන නියෝගය මගින් යම් තැනැත්තකු යම් කර්මාන්තයක හෝ රැකියාවක නියුක්ත වීම වැළැක්වීමේ අවියෙන් මරණ තර්ජන හෝ ශාරීරික හිංසා සිදු කිරීමේ තර්ජන කිරීම ද, යම් දේශපාලන පක්ෂයකින් ඉල්ලා අස්වන ලෙස හෝ යම් දේශපාලන පක්ෂයකට බැඳෙන ලෙස පුද්ගලයන් පෙළඹවීම ද; රජයේ නිලධාරීන් හා අත්‍යවශ්‍ය සේවාවන්හි යෙදී සිටින තැනැත්තන් ස්වකීය කාර්යය උල්ලංඝනය කෙරෙන පරිදි යම් ක්‍රියාවක් කරන ලෙස හෝ නොකර හරින ලෙස පොළඹවනු ලැබීම ද වරදක් වන බවට විධිවිධාන

සලසා ඇත. යම් තැනැත්තකු එවැනි වරදක් සඳහා මහාධිකරණය ඉදිරියේ වරදකරු කරනු ලැබූ විට ඔහුට මරණීය දණ්ඩනයෙන් දඬුවම් කරනු ලැබිය යුතුය.

එවැනි තර්ජනයක් අඩංගු ලියවිල්ලක් සන්තකයේ තිබීම පිළිබඳව ඔප්පුවීම, අදාළ වරද සිදු කිරීමට තැත් කළ බවට හෝ එම වරද සිදු කිරීමට සූදානම් වීමේ යම් ක්‍රියාවක් කරන ලද බවට බැලූ බැල්මට පෙනෙන ඔප්පු කිරීමක් ලෙස සලකනු ලැබේ. 42 වන නියෝගය මගින් අදාළ වරද සිදු කිරීමට තැත් කිරීම හෝ එකී වරද සිදු කිරීම පිණිස සූදානම් වීමේ යම් ක්‍රියාවක් කිරීම සම්බන්ධයෙන් ඒ වරදට නියමිත දඬුවමෙන්ම දඬුවම් කිරීමට නියම කොට ඇති හෙයින්, එවැනි තර්ජනයක් අඩංගු යම් ලියවිල්ලක් සන්තකයේ තබා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් වරදකරු කරනු ලැබූ තැනැත්තකුට ද මරණ දඬුවමෙන් දඬුවම් කෙරේ.

කවර වූ හෝ තැනැත්තකුට, කවර වූ හෝ අවස්ථානුගත කරුණු යටතේ කරනු ලබන පාපෝච්චාරණයක් හෝ අපරාධාරෝපක ප්‍රකාශයක් නඩු විභාගයේදී ආවේශ්‍ය කර ගැනීම සඳහා විධිවිධාන සලසා ඇත. පාපෝච්චාරණයේ හෝ අපරාධාරෝපක ප්‍රකාශයේ වගකීමේ ප්‍රමාණය අඩු කිරීමට හෝ අවම කිරීමට පමණක් විධිවිධාන පවතින අතර, එය එසේ අඩු කිරීමට හෝ අවම කිරීමට අපේක්ෂා කරන තැනැත්තා විසින් එකී ස්ථාවරය සනාථ කිරීමට අවශ්‍ය කරුණු ඔප්පු කිරීමෙන් සිදු කළ යුතුය.

ඒ අනුව පෙනී යන්නේ, බලය පෑමෙන් ලබාගත් අපරාධෝච්චාරණ ප්‍රකාශයක් පවා පිළිගනු ලැබීමට මෙම විධිවිධානය තුළින් ඉඩකඩ ලබා දෙන බවයි. එවැනි තත්ත්වයක් තුළ පවත්වනු ලබන නඩු විභාගයක්, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13(3) ව්‍යවස්ථාවෙන් සලසා ඇති සාධාරණ නඩු විභාගයක් සඳහා වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය සහතිකය උල්ලංඝනය කිරීමක් බව පෙනී යනු ඇත. (ඉහත "4.10 වරදවල් පිළිබඳව විමර්ශන පැවැත්වීම, නඩු විභාග, පාපෝච්චාරණවල ආවේශ්‍යතාව සහ ඇප ලබා දීම" යන අනුමාතෘකාව යටතේ, පාපෝච්චාරණවල ආවේශ්‍යතාවය පිළිබඳව ඉදිරිපත් කර ඇති නිරීක්ෂණ බලන්න.)

තවද, නඩු විභාගය පැවැත්වෙන අතරතුර කරන ලද යම් ආඥාවක් ඉවත දැමීමට හෝ වෙනස් කිරීමට මෙන්ම යම් නඩු විභාගයක් පැවැත්වීම නතර කිරීමට හෝ අත්හිටුවීමට කිසිදු අධිකරණයකට බලයක් නැත. මෙම විධිවිධානය ද, වෙනත් කරුණු අතර, අභියාචනාධිකරණයේ අභියාචන

අධිකරණ බලය¹⁰⁴ සහ ඊට ආඥා නිකුත් කිරීමේ අධිකරණ බලය¹⁰⁵ හා සම්බන්ධ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය විධිවිධාන සමඟ අනුකූල නොවන බව පෙනී යයි.

12.7 මරණීය දණ්ඩනය පනවනු ලැබිය හැකි වැරදි

දේපළක් විනාශ කිරීම හෝ ඊට හානි සිදු කිරීම හා දේපළකට හා මනුෂ්‍ය ශරීරයට එරෙහිව සාමාන්‍ය අපරාධ නීතිය¹⁰⁶ යටතේ ඇතැම් වැරදි සිදු කිරීම හදිසි අවස්ථාව යටතේ යම්යම් අවස්ථානුගත තත්ත්වයන් තුළ මරණීය දණ්ඩනය පනවනු ලැබිය හැකි වැරදි ලෙස 25 වන නියෝගය තුළින් වර්ගීකරණයට ලක් කොට ඇත¹⁰⁷. මෙම නියෝගය යටතේ වූ වැරදි වලට සාපරාධී අයුතු ඇතුළුවීම, ගෙයකට අයුතු ඇතුළුවීම, සැඟවී සිට ගෙයකට අයුතු ඇතුළු වීම හා ගෙවල් බිඳීම යන වැරදි ඇතුළත් විය.

අදාළ දඬුවම් එක සමාන වන හෙයින්, 2005 ජනවාරි 6 දිනැති හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ 17 වන නියෝගයේ අන්තර්ගත සමාන වැරදි සඳහා වූ දඬුවම් සම්බන්ධයෙන් "4.6 මරණ දඬුවමින් දඬුවම් කරනු ලැබිය හැකි වැරදි" යන අනුමානාකාරී යටතේ කරන ලද නිරීක්ෂණ මෙම නියෝගය යටතේ නියම කොට ඇති දඬුවම් පිළිබඳව වන සාකච්ඡාවක දී ද අදාළ වේ. එහෙයින් එකී කරුණු නැවතත් මෙහිදී සාකච්ඡා කරනු නොලැබේ. (25 වන නියෝගයෙහි සාමාන්‍ය දඬුවම නියම කෙරෙන නියෝගය වශයෙන් 48 වන නියෝගය වැරදි සහගත ලෙස සඳහන් වුවද එය 45 වන නියෝගය ලෙස නිවැරදි විය යුතුය.) එසේ වුවද 25 වන නියෝගයෙහි අඩංගු වන්නේ 2005 ජනවාරි 6 දිනැති හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ අඩංගු 17 වන නියෝගයෙහි සඳහන් වැරදි වලට වඩා අඩු වැරදි ප්‍රමාණයක් බව සැලකිල්ලට ගත යුතු කරුණකි.

නීත්‍යානුකූල බලයක් නොමැතිව පුපුරණ ද්‍රව්‍ය, තුවක්කු හා ආයුධ සන්නකයෙහි තබා ගැනීම හෝ ප්‍රවාහනය කිරීම තහනම් කරන 36 වන නියෝගය මගින් එම වරද සඳහා වරදකරු කරනු ලැබූ විට මරණීය

104. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 138 හා 139 ව්‍යවස්ථා

105. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 140 ව්‍යවස්ථාව

106. දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය

107. වරද කරන වෙලාවෙහි හෝ ඒ අවස්ථාවෙහි පැවති මහජන කැළඹීමක දී වරද කරනු ලැබූ බවට නීතිපතිවරයා සැහීමකට පත්ව, ඔහු විසින් අධිවේදනා ඉදිරිපත් කිරීමට තීරණය කරන අවස්ථාවක දී 25-(1), (3) නියෝගය

දණ්ඩනයෙන් හෝ ජීවිතාන්තය දක්වා බන්ධනාගාරගත කිරීමෙන් දඬුවම් කරනු ලැබීමට නියම කරයි. තවද, වරදකරු කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වරදකරුගේ සියලුම වංචල හා නිශ්චල දේපළ මෙන්ම වරද කිරීම සඳහා භාවිතා කරන ලද යම් වාහනයක් හෝ යාත්‍රාවක් ද රාජසන්තක කිරීමට යටත් වේ. අභියාචනයේ දී අදාළ වරදකරු කිරීමේ තීරණය ඉවත දැමුයේ නම් මිස වරද කිරීම සඳහා යොදා ගන්නා ලද යම් වාහනයක හෝ යාත්‍රාවක නිර්දෝෂී හිමිකරුවකුට එකී වාහනය හෝ යාත්‍රාව ආපසු ලබා ගැනීම සඳහා විධිවිධාන කිසිවක් සලසා නැත.

13. වෙනත් වැරදි සහ දඬුවම්

13.1 වැරදි

හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාව යටතේ විවිධ ක්‍රියා වැරදි බවට පත් කරනු ලැබ ඇත. ඊට පහත ක්‍රියා ඇතුළත් වේ.

(i). නීත්‍යානුකූල නොවන මාර්ග වලින් රජය පෙරළා දැමීමට උත්සාහ කිරීම¹⁰⁸ (ii). මහජන ආරක්ෂාවට, මහජන සාමයට හෝ ජන ජීවිතයට අත්‍යවශ්‍ය සැපයීම් හා සේවා පවත්වා ගෙන යාමට හානිකර වන කරුණු අඩංගු දැන්වීම් කොළ ඇලවීම, අත්පත්‍රිකා බෙදා හැරීම¹⁰⁹ (iii). මහජනයා බිය වැද්දවිය හැකි හෝ මහජනයා කැළඹිය හැකි කටකථා හෝ ව්‍යාජ ප්‍රකාශ පැතිරවීම හෝ විසුරුවා හැරීම¹¹⁰ (iv). (අ) යම් තහනම් සංවිධානයක කටයුතු; (ආ) ක්‍රස්තවාදී ව්‍යාපාරය පිළිබඳව රජයේ විමර්ශන කටයුතු; (ඇ) පොලිසියේ හා සන්නද්ධ හමුදාවල සේනාංක රඳවා තිබෙන ආකාරය, ඒවායේ තත්ත්වය, යාම්ඊම් හෝ කටයුතු; (ඈ) ශ්‍රී ලංකාවේ ආරක්ෂාව සහ රැකවරණය; (ඉ) සෘජුව හෝ වක්‍රාකාරයෙන් වාර්ගික හැඟීම් ඇවිස්සෙන සුළු කරුණු පිළිබඳව (නිරූපණ, ඡායාරූප, චිත්‍රපට ඇතුළුව) යම් දෙයක් මුද්‍රණය කිරීම හෝ පළ කිරීම¹¹¹ (v). පොලිසිය හෝ සන්නද්ධ හමුදා විසින් භාවිතා කරනු ලබන යම් ගොඩනැගිල්ලක, නැවක හෝ ගුවන් යානයක් හෝ එවැනි ගොඩනැගිල්ලක්, නැවක් හෝ ගුවන් යානයක් පෙනෙන තෙක්

108. 26 වන නියෝගය

109. 27 වන නියෝගය

110. 28 වන නියෝගය

111. 29 වන නියෝගය

මානව ජායාරූප ගැනීම¹¹² (vi). යම් යම් කරුණු සම්බන්ධයෙන් අසත්‍ය තොරතුරු සැපයීම¹¹³ (vii). යම් යම් සිතියම් ආදිය නීත්‍යානුකූල හේතුවක් නොමැතිව සන්නිවේදන තබා ගැනීම¹¹⁴ (viii). නීත්‍යානුකූල බලයක් නොමැතිව යුද්ධායුධ සන්නිවේදන තබා ගැනීම¹¹⁵ (ix). නීත්‍යානුකූල බලයක් නොමැතිව නිල ඇඳුම් සන්නිවේදන තබා ගැනීම¹¹⁶ (x). යම් තැනැත්තකු, මැදිරියක්, වාහනයක් ආදිය වෙත යම් දෙයක් හෝ ද්‍රව්‍යයක් විසි කිරීම¹¹⁷ (xi). නීත්‍යානුකූල හේතුවක් නොමැතිව යම් තුවක්කුවක් වෙත යම් තැනැත්තකු වෙත එල්ල කිරීම¹¹⁸ (xii). ජනාධිපතිවරයා විසින් නිශ්චිතව සඳහන් කරනු ලබන ප්‍රදේශවල සිටින තැනැත්තන් හය ගැන්වීම, අවහිර කිරීම හෝ සාමය කඩවීමට තුඩු දෙන ආකාරයෙන් කටයුතු කිරීම¹¹⁹

13.2 දඬුවම්

නීත්‍යානුකූල බලයක් නොමැතිව යුද්ධායුධ සන්නිවේදන තබා ගැනීම (34 වන නියෝගය) හා යම් තැනැත්තකු, මැදිරියක් හෝ වාහනයක් ආදිය වෙත යම් දෙයක් හෝ ද්‍රව්‍යයක් විසි කිරීම (37 වන නියෝගය) යන වැරදි සඳහා හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මගින් නියම කරන ලද දණ්ඩනය වසර 10 කට නොඅඩු කාලයක බරපතල වැඩ සහිත සිර දඬුවමක් වන අතර ඒ හැරුණු විට ඉහත සඳහන් කරන ලද සියලුම වැරදි සම්බන්ධයෙන් එකසේ අදාළ වන දඬුවමක් (පහත බලන්න) එකී නියෝග මගින් නියම කර ඇත.

13.3 හදිසි අවස්ථා නියෝග උල්ලංඝනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් නියම කොට ඇති සාමාන්‍ය දඬුවම්

මෙහි පහත දැක්වෙන පරිදි, හදිසි අවස්ථා නියෝග මගින් සමහර අවස්ථාවලදී එකී නියෝග අදාළ වන වැරදි සම්බන්ධයෙන් විශේෂිත දඬුවම් ලබා දීම සඳහා විධිවිධාන සලසයි. යම් දඬුවමක් විශේෂිතව සඳහන් කොට නොමැති අවස්ථාවලදී 45 වන නියෝගය අදාළ කර ගනු ලබන

112. 30 වන නියෝගය

113. 31 වන නියෝගය

114. 32 වන නියෝගය

115. 34 වන නියෝගය

116. 35 වන නියෝගය

117. 37 වන නියෝගය

118. 38 වන නියෝගය

119. 39 වන නියෝගය

අතර එකී නියෝගය මගින් මාස තුනකට නොඅඩු හා වසර පහකට නොවැඩි කාලයක බරපතල වැඩ සහිත සිරදඬුවමක් හා රුපියල් 500 කට නොඅඩු හා රු. 5000 නොඉක්මවන දඩයක් නියම කරයි. එමෙන්ම මෙම නියෝගයෙන් 1979 අංක 15 දරන අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහය පනතේ 306(2) වගන්තිය¹²⁰, හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ වූ වරදක් සඳහා වරදකරු කරනු ලැබූ තැනැත්තන් සම්බන්ධයෙන් අදාළ කර ගැනීම ද වළක්වයි.

13.4 වරදක් සිදු කිරීමට තැත් කිරීම ආදිය සහ දඬුවම්

හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ වරදක් කිරීමට තැත් කරන, වරදක් කිරීමට සූදානම් වීමේ ක්‍රියාවන් සිදු කරන හෝ වරදක් කිරීමට ආධාර හෝ අනුබල දෙන හෝ කුමන්ත්‍රණය කරන තැනැත්තකු එකී වරද සඳහාම වරදකරුවකු වන අතර ඒ වරදට නියමිත දඬුවමෙන්ම දඬුවම් කරනු ලැබීමට 42 වන වගන්තිය මගින් විධිවිධාන සලසා ඇත.

14. හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ ඇතැම් වැදගත් විධිවිධාන ලුහුඬින්

14.1 වැරදි කිරීම සම්බන්ධයෙන් භාවිතා කරන ලද ගොඩනැගිලි සන්තකයට ගැනීම

හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග යටතේ හෝ ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත¹²¹ යටතේ වූ වැරදි සම්බන්ධයෙන් යොදා ගන්නා ලද බවට පැවසෙන ගොඩනැගිලි සන්තකයට ගැනීමට 8 වන නියෝගය මගින් අදාළ ප්‍රදේශයේ පොලිස් අධිකාරීවරයා වෙත බලය පවරා ඇත. මෙම නියෝගයේ අතුරු විධානයක් මගින් එකී ගොඩනැගිලිවලට අයිතිය ප්‍රකාශ කරන තැනැත්තන්ට එම ගොඩනැගිලි නිදහස් කරවා ගැනීම පිණිස මහාධිකරණය වෙත ඉල්ලීමක් කිරීමේ හිමිකම ලබා දී ඇති අතර, එකී ගොඩනැගිල්ල එහි හිමිකරුගේ දැනුම නොමැතිව පාවිච්චි කරන ලද බවට මහාධිකරණය සැහීමට පත් වේ නම් මහාධිකරණය විසින් සති දෙකක කාලයකට පසුව එම ගොඩනැගිලි මුදා හරිනු ලැබිය හැකිය.

120. වරදකරුවන් කොන්දේසි පිට මුදා හැරීම

121. 1979 අංක 48 දරන ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ (කාවකාලික විධිවිධාන) පනත

පොලිස් අධිකාරිවරයා විසින් ගොඩනැගිල්ල සන්තකයට ගැනීමෙන් මාස හයක් ඇතුළත නඩු කටයුතු කිසිවක් ආරම්භ නොකරන ලද නම්, එකී ගොඩනැගිල්ලේ සන්තකය ලබා ගැනීමට නීත්‍යානුකූල හිමිකරු වෙත වැඩිදුර අතුරු විධානයක් මගින් හිමිකම් ලබා දේ. පවරා ගැනීම කරනලද අවස්ථාවේදී අදාළ ගොඩනැගිල්ල කවරකු විසින් භාවිතා කරනු ලැබුවේ ද යන්න නොසලකා එම ගොඩනැගිල්ලේ සන්තකය ලබා ගැනීමට හැකියාව ඇත්තේ එහි හිමිකරුට පමණි. එහෙයින්, මෙම විධිවිධානය තුළින් යුක්තිගරුක නොවන බදු හිමියකු හමුවේ නිර්දෝෂී භක්තිය දරන්නකු හට දූෂකරතා මතු විය හැකිය.

හදිසි අවස්ථා නියෝග හෝ ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ යම් වරදක් සම්බන්ධයෙන් යම් තැනැත්තකු වරදකරු කිරීමෙන් අනතුරුව අදාළ ගොඩනැගිල්ල එකී වරද සිදු කිරීම සම්බන්ධයෙන් භාවිතා කරන ලද බවට අධිකරණය විසින් සැහීමට පත් වන්නේ නම් එකී ගොඩනැගිල්ල රාජ සන්තක කරනු ලැබේ. එම ගොඩනැගිල්ලේ යම් නිර්දෝෂී හිමිකරුවකු, කුලී නිවැසියකු හෝ උකස් හිමියකු සඳහා කිසිදු රැකවරණයක් නැත.

14.2 භාරවන තැනැත්තන් අත්අඩංගුවේ තබා ගැනීම

පුපුරණ ද්‍රව්‍ය පනත¹²², පීඩාකාරී ආයුධ පනත¹²³, තුවක්කු ආඥා පනත¹²⁴, ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත, දණ්ඩ නීති සංග්‍රහයේ ඇතැම් පරිච්ඡේද¹²⁵ හෝ යම් හදිසි අවස්ථා නියෝගයක් යටතේ වූ වරදක් සම්බන්ධයෙන් හෝ ත්‍රස්තවාදී ක්‍රියාකාරකම්වලට බියෙන් භාරවන තැනැත්තන් අත්අඩංගුවේ තබා ගැනීම පිළිබඳව 22 වන නියෝගයෙන් විධිවිධාන සලසයි.

ඉහත කී තැනැත්තන්ට යම් පොලිස් නිලධාරියකු, යම් සන්නද්ධ හමුදා සාමාජිකයකු, යම් රජයේ නිලධාරියකු හෝ ජනාධිපතිවරයා විසින් බලය පවරන ලද වෙනත් යම් තැනැත්තකු හෝ පුද්ගල මණ්ඩලයක් වෙත භාරවිය හැකිය. භාරවන තැනැත්තකු විසින් තමා ස්වේච්ඡාවෙන් භාරවන බවට වූ ලිඛිත ප්‍රකාශයක් ලබා දීම අවශ්‍ය වේ. අනතුරුව එකී භාරවන තැනැත්තා පැය 24 ක් තුළ ළඟම පිහිටි පොලිස් ස්ථානයේ ස්ථානභාර නිලධාරියා වෙත භාර දෙනු ලැබිය යුතු අතර ඔහු විසින් එම භාරවන්නා

122. සංශෝධනය කරන ලද පරිදි 1956 අංක 21 දරන පනත

123. සංශෝධනය කරන ලද පරිදි 1966 අංක 18 දරන පනත

124. සංශෝධනය කරන ලද පරිදි අංක 33 දරන ආඥා පනත

125. VI, VII හෝ VIII පරිච්ඡේද

වහාම මහේස්ත්‍රාත්වරයකු වෙත ඉදිරිපත් කොට "උචිත නියෝගයක්" ලබා ගත යුතුය.

මෙය වූ කලී පෙර පැවති හදිසි අවස්ථා නියෝග හා සසඳන කල පුළුල් වර්ධනය තත්ත්වයකි. පෙර පැවති හදිසි අවස්ථා නියෝග අනුව භාරවන තැනැත්තන් වසරක කාලසීමාවක් දක්වා අනිවාර්යයෙන්ම රඳවා තැබීමටත්, විධායකයේ අභිමතය පරිදි මුළු කාලසීමාව අවුරුදු 2 ක් වන තෙක් තවදුරටත් රඳවා තැබීමටත් ඉඩකඩ සැලසුණි.

14.3 ඇතැම් පොත්පත් සන්නකයෙහි තබා ගැනීම

33 වන නියෝගයෙහි මෙසේ සඳහන් වේ: "රාජ්‍ය ආරක්ෂාව හෝ මහජන සාමය රැකීමට හානිකර විය හැකි හෝ ආණ්ඩුව කෙරෙහි වෛරයෙන් යුත් හෝ අපහාසයෙන් යුත් හැඟීම් ඇවිස්සීමට, ඊට ධෛර්යය දීමට හෝ අනුබල දීමට ඉඩ ඇති හෝ ආණ්ඩුව බිඳ හෙළීම සඳහා යම් පියවරක් ගැනීමට කෙළින්ම හෝ අන්‍යාකාරයකින් යම් තැනැත්තකු පෙළඹවීමට ඉඩ ඇති යම් පොතක්, ලේඛනයක් හෝ යම් ලියවිල්ලක් හෝ කරුණු සැලකිලිමත් අඩංගු යම් ලිපියක්, නීත්‍යානුකූල බලයක් හෝ සමාවට සැහෙන කරුණු නොමැතිව තම සන්නකයෙහි, භාරයෙහි හෝ පාලනයෙහි තබා ගන්නා කවරකු වුවද වරදකට වරදකරු විය යුතුය. නීත්‍යානුකූල බලය හෝ සමාවට සැහෙන කරුණු ඇති බව ඔප්පු කිරීමේ භාරය ඒ තැනැත්තා වෙත පැවරෙන්නේ ය."¹²⁶

නීත්‍යානුකූලව රජය වෙතස් කිරීමට දරන උත්සාහයක් මෙම විධිවිධානය මගින් තහනම් කරන ලෙසට අර්ථනිරූපණය කරනු නොලැබිය යුතුය.

14.4 වැරදි පිළිබඳව විමර්ශනය කිරීම, නඩු විභාග,

පාපෝච්චාරණවල ආවේශ්‍යතාව සහ ඇප ලබා දීම

46 සිට 52 දක්වා නියෝග මගින් විමර්ශන වලට අදාළ හෝ ඊට ආනුෂංගික වන කරුණු පිළිබඳව විධිවිධාන සලසයි. 46 නියෝගය තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීමේ යුතුකම පිළිබඳවත්; 47 වන නියෝගය විමර්ශන කටයුතු සිදු කරන පොලිස් නිලධාරීන්ගේ බලතල පිළිබඳවත්; 48 වන නියෝගය යම් යම් ලේඛන සාක්ෂි වශයෙන් පිළිගැනීම පිළිබඳවත් විධිවිධාන සලසයි. ප්‍රශ්න කිරීමේ අයිතිවාසිකම හා සහාය දීමේ යුතුකම පිළිබඳව 49 වන

126. 33 වන නියෝගය

නියෝගයෙහිත් පොලිස් නිලධාරීන් සතු ප්‍රවේශවීමේ අයිතිවාසිකම පිළිබඳව 50 වන නියෝගයෙහිත් විධිවිධාන දක්වා ඇත. හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ පොලිස් නිලධාරීන් විසින් ක්‍රියාත්මක කරන බලතල, ඔවුන් වෙත පවරා ඇති අනෙකුත් බලතලවලට අතිරේක වශයෙන් වන බව 51 වන නියෝගයෙහි දක්වා ඇති අතර, පොලිස් නිලධාරීන්ගේ බලතල වෙනත් සමහර නිලධාරීන් විසින් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ හැකියාව පිළිබඳව 52 වන වගන්තියෙහි විධිවිධාන සලසා ඇත, මෙකී විධිවිධාන, 2005 ජනවාරි 6 දිනැති හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ අනුරූපී විධිවිධාන (30 සිට 36 දක්වා නියෝග) හා බොහෝ දුරට සමාන වන අතර එකී විධිවිධාන "4.10 වරදවල් පිළිබඳව විමර්ශන පැවැත්වීම, නඩු විභාග, පාපෝච්චාරණවල ආවේශ්‍යතාව සහ ඇප ලබා දීම" යන අනු මාතෘකාව යටතේ තරමක් පුළුල්ව සාකච්ඡා කොට ඇත.

54 සිට 55 දක්වා නියෝගවල මරණ පරීක්ෂණවලට අදාළ විශේෂ විධිවිධාන අන්තර්ගත වන අතර මෙම කරුණු ඉහත "11.5 රාජකාරි කටයුතු කරන අතරතුර එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් පොලිස් නිලධාරීන් හෝ සන්නද්ධ හමුදා අතින් සිදුවන මරණ හෝ අත්අඩංගුවේ සිටිය දී සිදු වන මරණ" (2005 ඔක්තෝබර් මස 13 දින අවලංගු කෙරිණි.)¹²⁷ යන අනුමාතෘකාව යටතේ සාකච්ඡා කොට ඇත.

59 සිට 62 දක්වා නියෝගවලින් නඩු විභාග හා සම්බන්ධ කරුණු පිළිබඳව විධිවිධාන සලසන අතර එහි පහත කාරණා සම්බන්ධ විධිවිධාන ඇතුළත් වේ. එනම්, හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ වූ වැරදි සම්බන්ධ නඩු කටයුතු සඳහා අධිකරණයේ ප්‍රමුඛතාව ලබා දීම; නඩු විභාග කරනු ලැබිය යුතු අධිකරණය නම් කිරීම සඳහා නීතිපතිවරයා වෙත පවරන ලද අභිමතයක් ද සහිතව, එකී වැරදි පිළිබඳ පරීක්ෂණ පැවැත්වීම හා නඩු විභාග කළ හැකි අධිකරණ; නීතිපතිවරයා විසින් ඇතැම් වැරදි පිළිබඳව කෙළින්ම මහාධිකරණයේ අධිචෝදනා ගොනු කිරීම හා එහිදී වූදින තැනැත්තාට එරෙහි නඩු විභාගය ජූරි සභාවක් නොමැතිව පවත්වා ගෙන යාම; හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ වන වැරදි සම්බන්ධයෙන් (ව්‍යතිරේඛයක් පිළිබඳව සඳහන් වුවද, එකී සඳහනට අදාළ යම් විධිවිධානයක් නැත.) හා වෙනත් සමහර වැරදි සම්බන්ධයෙන් මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණයෙහි නඩු කටයුතු ආරම්භ කිරීම සඳහා නීතිපතිවරයාගේ අනුමතිය අවශ්‍ය වීම; මූලික

127. 2005 ඔක්තෝබර් 13 දිනැති අංක 1414/22 දරන අති විශේෂ ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරන ලද 2005 අංක 3 දරන හදිසි අවස්ථා (නියෝග කාවකාලිකව අත්හිටුවීමේ) නියෝග

පරීක්ෂණයක් නොමැතිව මහාධිකරණය ඉදිරියේ සෘජුවම අධිචෝදනා ගොනු කිරීමට නීතිපතිවරයාට බලය ලබාදීම හා වූදින තැනැත්තා නොපැමිණ සිටිය දී නඩු විභාගය පවත්වා ගෙන යාම; යම් ලේඛනයක් අධිකරණය වෙත රඳවා ගැනීම සඳහා වන අධිකරණමය අභිමතය ද සහිතව නඩු විභාගයේදී තමාට එරෙහිව උපයෝගී කර ගැනීමට බලාපොරොත්තු වන ලේඛනවල පිටපත් නඩු විභාගය ආරම්භ වන දිනයට පෙර දින 30 කට කළින් නොවන දිනයක දී තමාට ලබා දෙන ලෙස අයැද සිටීමට වූදින තැනැත්තාට අවසර ලබා දීම යන විධිවිධාන එහි ඇතුළත් ය.

පාපෝච්චාරණවල ආවේශ්‍යතාව පිළිබඳව 63 වන නියෝගයෙන් විධිවිධාන සලසා ඇත. මෙම විධිවිධාන 2005 ජනවාරි 6 දිනැති හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ 41 වන නියෝගයේ අඩංගු විධිවිධාන හා සමාන වන අතර, එකී විධිවිධාන "4.10 වරදවල් පිළිබඳව විමර්ශන පැවැත්වීම, නඩු විභාග, පාපෝච්චාරණවල ආවේශ්‍යතාව සහ ඇප ලබා දීම" යන අනුමාතෘකාව යටතේ තරමක් විස්තරාත්මකව සලකා බලන ලදී.

ඇප ලබාදීම සම්බන්ධයෙන් ගත් කල, තැනැත්තකුට එරෙහිව මහාධිකරණය ඉදිරියේ අධිචෝදනා ගොනු කරනු ලැබූ විට ඒ තැනැත්තාට ඇප ලබා දිය හැක්කේ නීතිපතිවරයාගේ අනුමැතිය ඇත්නම් පමණි.¹²⁸

15. හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ වෙනත් නියෝග

වෙනත් නියෝග තුළට, ජනාධිපතිවරිය විසින් හදිසි නීතිය ප්‍රකාශයට පත් කිරීම (14 වන නියෝගය); සිරකරුවන් භාරව යාමේදී හෝ යම් කැළඹීමක් මැඩපැවැත්වීම සඳහා බන්ධනාගාර ආඥා පනත යටතේ පොලිස් නිලධරයකු වෙත පැවරී ඇති බලතල සන්නද්ධ හමුදා සාමාජිකයන් විසින් ක්‍රියාත්මක කිරීම (24 වන නියෝගය); හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ වරදකරුවකු යැයි හැඟෙන තැනැත්තන්, වෙනත් කරුණු අතර, අත් අඩංගුවට පත්වීම. ඔවුනට විරුද්ධව නඩු විභාග කිරීම හෝ ඔවුනට දඬුවම් දීම වැළැක්වීමේ අදහසින් එකී තැනැත්තන්ට සහාය දීම තහනම් කිරීම (43

128. 62(2) නියෝගය

වන නියෝගය); සංස්ථාගත මණ්ඩලවල සාමාජිකයන් මත වගකීම පැවරීම (44 වන නියෝගය); රාජකාරි කටයුතු සිදුකරන අතරතුර තැනැත්තන්ගේ මරණය සිදු කරන යම් පොලිස් නිලධරයකු හෝ සන්නද්ධ හමුදා සාමාජිකයකු පිළිවෙළින් පොලිසිය හෝ හමුදා භාරයට පත් කිරීම (53 වන නියෝගය); හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ පවත්වනු ලබන විමර්ශන කටයුතු සම්බන්ධයෙන් (විමර්ශන කටයුතු පාලනය කෙරෙන සාමාන්‍ය නීතියේ විධිවිධාන අඩංගු) 1979 අංක 15 දරන අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහය පනතේ XI වන පරිච්ඡේදයේ විධිවිධාන අදාළ නොවන බව (64 වන නියෝගය) ආණ්ඩුවේ රස පරීක්ෂකවරයාගේ සහතිකය, වැඩිදුර සාක්ෂි විමසීමකින් තොරවම තීරණාත්මක සාක්ෂි විය යුතු බව (65 වන නියෝගය); හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ පැවරී ඇති බලතල ක්‍රියාත්මක කරන තැනැත්තන්ට විරෝධය පෑම හෝ අවහිර කිරීම තහනම් වීම (66 වන වගන්තිය) යන විධිවිධාන අයත් වේ.

16. හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ අන්තර්ගත විවිධ විධිවිධාන

විවිධ විධිවිධාන යන්නට නීති විරෝධී රැස්වීම් විසුරුවා හැරීම පිළිබඳ විධිවිධාන හා වරදකරුවන් කොන්දේසි සහිතව මුදා හැරීම සඳහා විධිවිධාන සලසන සාමාන්‍ය නීතිය අදාළ නොවීම¹²⁹ (67 වන නියෝගය) රඳවා ගෙන ඇති තැනැත්තකුගෙන් පොලිස් නිලධරයකු විසින් හෝ අදාළ සන්නද්ධ හමුදාවේ හමුදාපති වරයා විසින් බලය දෙනු ලැබූ යම් සන්නද්ධ හමුදා නිලධරයකු විසින් අසනු ලබන ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු දීමේ යුතුකම හා එකී තැනැත්තන් වරකට දින හතක කාලසීමාවක් සඳහා ඉහත කී නිලධරයන්ගේ අත්අඩංගුවේ රඳවා ගැනීමේ බලය¹³⁰ (69 වන වගන්තිය) මෝටර් වාහන පනතේ ඇතැම් විධිවිධාන වලින් සන්නද්ධ හමුදාවල සාමාජිකයන් නිදහස් කිරීම (70 වන නියෝගය); ජාතික ආරක්ෂාව, මහජන සාමය හා අත්‍යවශ්‍ය සේවා ආදිය පවත්වාගෙන යාමට හානිකර ලෙස යම් සංවිධානයක් ක්‍රියා කරමින් සිටින බවට ජනාධිපතිවරයාගේ මතය වන අවස්ථාවක එම සංවිධාන තහනම් කිරීමට හා එවැනි මුද්‍රණාල ආදිය

129. 1979 අංක 48 දරන අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහය පනතේ 306(1),(2) හා (4) වගන්ති

130. "6-2005 ජනවාරි 6 දිනැති හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවේ විවිධ විධිවිධාන" යටතේ ඇති නිරීක්ෂණ බලන්න

තහනමට ගැනීමේ බලය (71 වන නියෝගය); ගිනිඅවි, බෝම්බ ආදිය මගින් තුවාල ලත් තැනැත්තන්ට දෙන ලද යම් සහනයක් පිළිබඳව ළඟම ඇති පොලිස් ස්ථානය වෙත තොරතුරු ලබාදීම; යම් හදිසි අවස්ථා නියෝගයක් යටතේ සද්භාවයෙන් ක්‍රියා කරන ලදැයි අදහස් කෙරෙන තැනැත්තන්ට විරුද්ධව නීතිපතිවරයාගේ ලිඛිත අනුමතිය තොරව නඩු පැවරීම තහනම් කිරීම යන විධිවිධාන ඇතුළත් වේ.

17. නව ජනාධිපතිවරයකු පත්වීම, පාර්ලිමේන්තුව වාර අවසාන කිරීම හා එහි වලංගුභාවය

එවකට සිටි වන්දිකා බණ්ඩාරනායක කුමාරතුංග ජනාධිපතිවරයාගේ දෙවන ධූර කාලය අවසන් වන්නේ කලින් අනුමාන කර තිබූ පරිදි 2006 වර්ෂයේදී නොව 2005 වර්ෂයේ දී බවට ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් දෙන ලද තීන්දුව¹³¹ ප්‍රකාරව 2005 නොවැම්බර් 17 දින ජනාධිපතිවරණය පවත්වන ලදී. එ.ජ.නි.ස. යේ¹³² (UPFA) ජනාධිපති අපේක්ෂකයා වූ මහින්ද රාජපක්ෂ මහතා මැතිවරණය ජයග්‍රහණය කළ අතර, ඔහු ශ්‍රී ලංකාවේ නව විධායක ජනාධිපතිවරයා ලෙස 2005 නොවැම්බර් 19 දින ධූරයේ වැඩ භාර ගන්නා ලදී.

කලින් සඳහන් කළ පරිදි, හදිසි අවස්ථා පාලනයේ දෙවන කාලපරිච්ඡේදය 2005 අගෝස්තු 13 දිනැති ප්‍රකාශනයක් සමඟ ආරම්භ වූ අතර, සෑම මාසයකම 13 වන දින නව ප්‍රකාශන නිකුත් කරමින් එකී හදිසි අවස්ථා පාලනය වසර මුළුල්ලේම ක්‍රියාත්මක විය.

ඒ අනුව කුමාරතුංග ජනාධිපතිවරයා විසින් 2005 නොවැම්බර් 13 වන දින ප්‍රකාශනයක් නිකුත් කරන ලදී. මෙ දින වන විට පාර්ලිමේන්තු රැස්වීම් කල් තබා තිබුණු අතර, ප්‍රකාශනය සාදන ලද දින සිට දින දහයක කාලය තුළ දිනයක් වූ 2005 නොවැම්බර් 22 දින පාර්ලිමේන්තුව නැවත රැස්වීමට නියමිතව තිබුණි. කෙසේ වුවද, ප්‍රකාශනයේ දින සිට දින 10 ක් තුළ රැස් නොවන පරිදි පාර්ලිමේන්තුව කල්තබා තිබුණේ නම් හෝ වාරඅවසාන කර තිබුණේ නම්, ජනාධිපතිවරයා විසින් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 155(4) ව්‍යවස්ථාව ප්‍රකාරව, ප්‍රකාශනයේ දින සිට දින 10 ක් තුළ රැස්වනු පිණිස

131. ආචාර්ය පූජ්‍ය ඕමල්ලේ සෝභිත හිමි එදිරිව දයානන්ද දිශානායක සහ තවත් අයෙක්, ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම අංක 278/2005. 2005 අගෝස්තු 26 දිනැති ශ්‍රේ. අධි. සටහන්

132. එක්සත් ජනතා නිදහස් සන්ධානය

පාර්ලිමේන්තුව කැඳවීම අවශ්‍ය කෙරේ. එකී 155(4) ව්‍යවස්ථාවේ මෙසේ සඳහන් වේ.

එවැනි [හදිසි අවස්ථා] ප්‍රකාශනයක් කරනු ලැබූ විට ඒ බව මේ ව්‍යවස්ථාවේ අනෙකුත් විධිවිධානවලට යටත්ව, නොපමාව ම පාර්ලිමේන්තුවට දන්වා යැවිය යුත්තේ ය; තවද ඒ අනුව -

(ii). ඒ ප්‍රකාශනය කරනු ලැබූ දිනයේ දී, එදින සිට දින දහයක් තුළ දී අවසන් නොවන පරිදි රැස්වීම් කල්තැබීමක් නිසා හෝ වාර්තාපාන කිරීමක් නිසා හෝ පාර්ලිමේන්තුව විසංයුක්තව තිබුණේ නම් දින දහයක් තුළ දී පාර්ලිමේන්තුව රැස්වීම සඳහා ප්‍රකාශනයක් නිකුත් කරනු ලැබිය යුත්තේ ය. (අවධාරණය එක් කරන ලදී.)

ඒ අනුව, හදිසි අවස්ථා ප්‍රකාශනයක් නිකුත් කරනු ලැබූ විට, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා විධිවිධාන ක්‍රියාත්මක වීම තුළින් ප්‍රකාශනයේ දින සිට දින 10 ක් තුළ පාර්ලිමේන්තුව රැස්වීම අවශ්‍ය කරන බැව් පෙනී යයි. මෙය, ප්‍රකාශනය හා ඒ යටතේ සාදන ලද හදිසි අවස්ථා නියෝගවල අන්තර්ගත කරුණු කෙරෙහි සුපරීක්ෂණ ස්වරූපයේ පාලනයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමෙහි ලා වන පාර්ලිමේන්තුව සතු ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථානුකූල යුතුකම හා සමගාමීව යයි¹³³. කෙසේ වුවත්, ඉහත සඳහන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය සීමාවන් කවරක් වුවද, මහින්ද රාජපක්ෂ ජනාධිපතිවරයා 2005 නොවැම්බර් 21 දින මධ්‍යම රාත්‍රියේ සිට 2005 නොවැම්බර් 25¹³⁴ දින තෙක් පාර්ලිමේන්තුව වාර්තාපාන කළ අතර¹³⁵, එමගින් 2005 නොවැම්බර් 13 වන දින ප්‍රකාශනය නිකුත් කිරීමෙන් දින 10 ක් තුළ පාර්ලිමේන්තුව රැස්වීම වළක්වනු ලැබීය. හදිසි අවස්ථා ප්‍රකාශනයක් නිකුත් කොට ඇති අවස්ථාවක පාර්ලිමේන්තුවේ වාර්තාපාන කිරීම සඳහා ජනාධිපතිවරයා සතු බලතල කෙරෙහි ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් සීමාවන් පනවන බවත්, 2005 නොවැම්බර් 21 දින මධ්‍යම රාත්‍රියේ සිට 2005 නොවැම්බර් 25 දින තෙක් පාර්ලිමේන්තුව වාර්තාපාන කිරීම මගින් මහින්ද රාජපක්ෂ ජනාධිපතිවරයා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් තමා වෙත පැවරී ඇති බලතල ඉක්මවමින් කටයුතු කළ බවටත් තර්ක කරනු ලැබීය හැකිය. එසේ පාර්ලිමේන්තුව වාර්තාපාන කිරීම කලින් සිටි

133. "2.2 ප්‍රකාශනය පිළිබඳ පාර්ලිමේන්තුවේ පාලනය" බලන්න

134. 2005 නොවැම්බර් 21 දිනැති අංක 1420/1 දරන ගැසට් පත්‍රය

135. පාර්ලිමේන්තුවේ වාර්තාපාන කිරීමට ජනාධිපතිවරයා සතු බලතල පිළිබඳව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 70 (1) වගන්තියෙන් විධිවිධාන සලසා ඇත. එහි මෙසේ සඳහන් වේ: "ජනාධිපතිවරයා විසින් කලින් කළ ප්‍රකාශනයක් මගින් පාර්ලිමේන්තුව කැඳවීම, පාර්ලිමේන්තුවේ වාර්තාපාන කිරීම සහ පාර්ලිමේන්තුව විසුරුවා හැරීම කළ හැක්කේය" 2005 නොවැම්බර් 21 දිනැති අංක 1420/1 දරන ගැසට් පත්‍රය

ජනාධිපතිවරියගේ නායකත්වයෙන් යුත් රජය විසින් ඒ වන විට පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කර තිබූ අයවැය ලේඛනය අහෝසි කොට වෙනත් අයවැයක් ගෙන ඒමේ අරමුණින් කරන ලද බවට පුළුල්ව විශ්වාස කෙරිණි. ඉහත තත්ත්වය යටතේ පාර්ලිමේන්තුව එසේ වාර්තාවසාන කිරීමේ ක්‍රියාව තුළින් පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ දෙවන අයවැය ලේඛනයේ වලංගුභාවය පිළිබඳව හා විශේෂයෙන්ම, ජනාධිපතිවරයා විසින් සිතාමතාම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව උල්ලංඝනය කරනු ලැබුවේ ද යන්න පිළිබඳවත් විවාදාත්මක ප්‍රශ්න පැන නැගේ. කෙසේ වුවද, මෙකී ප්‍රශ්න පිළිබඳව පරීක්ෂා කර බැලීම මෙම වාර්තාවේ විෂය පථයට අයත් නොවේ.

2005 නොවැම්බර් 13 දිනැති ප්‍රකාශනයේ වලංගුභාවය පිළිබඳව සලකා බලන කල, එය 2005 නොවැම්බර් 25 දින¹³⁶ පාර්ලිමේන්තුව විසින් අනුමත කරන ලද අතර, එම දිනය ප්‍රකාශනයේ දින සිට දින 14 ක් තුළ වූ හෙයින් එකී ප්‍රකාශනය මාසයක කාලයක් වලංගුව පැවතුණි.

18. හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග වලට කරන ලද සංශෝධන

හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග මාලාවට සංශෝධන දෙකක් පමණක් සිදු කරන ලදී. මෙම සංශෝධන මගින් ඇතැම් නියෝගවල ක්‍රියාකාරීත්වය අත්හිටුවීම හා අවලංගු කිරීම සිදු කරන ලද අතර ඒ පිළිබඳව "11. පසුකාලීනව අවලංගු කරනු ලැබූ හෝ අත්හිටුවනු ලැබූ නියෝග" යන මාතෘකාව යටතේ සාකච්ඡා කරන ලදී.

19. අවසානය

2005 අගෝස්තු 13 දින (හදිසි අවස්ථා පාලනයේ දෙවන කාලපරිච්ඡේදයේ ආරම්භය) හදිසි අවස්ථාව ප්‍රකාශයට පත් කිරීමේ අරමුණ වූයේ ලක්ෂ්මන් කදිර්ගාමර් විදේශ අමාත්‍යවරයාගේ ඝාතනය පිළිබඳ විමර්ශන කටයුතු පහසු කිරීම බව 2005 අගෝස්තු 18 දින පාර්ලිමේන්තු විවාදය අනුව¹³⁷

136. හැන්සාඩ් වෙළුම 162-2005 නොවැම්බර් 25 දින අංක 01, 165 වන තීරුව

137. හැන්සාඩ් වෙළුම 160-2005 අගෝස්තු 18 දිනැති අංක 05, 849-850 තීරු

පෙනී යයි. කෙසේ වුවද, මෙකී අරමුණ කෙසේ ළඟා කර ගත්තේ ද යන්න පැහැදිලි නැත. හදිසි අවස්ථා නියෝග මගින් විධිවිධාන සලසන්නේ හදිසි අවස්ථා නියෝග යටතේ වූ (එනම්, නියෝග යටතේ නිර්මාණය කරන) වැරදි විමර්ශනය කිරීම පිළිබඳව ය. කදිර්ගාමර් අමාත්‍යවරයා ඝාතනය කරන ලද අවස්ථාවේ දී හදිසි අවස්ථා තත්ත්වයක් ක්‍රියාත්මකව නොතිබුණු අතර, එහෙයින් ඔහුගේ ඝාතනය යම් හදිසි අවස්ථා නියෝගයක් යටතේ වූ වරදක් විය නොහැකිය. එම ඝාතනය දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය යටතේ වරදක් වූ අතර, ඒ අනුව එම වරද අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහය පනත යටතේ සාමාන්‍ය පරිදි විමර්ශනය කරනු ලැබීමට යටත් වේ. එමෙන්ම එය ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ ද වරදක් විය.¹³⁸

හදිසි අවස්ථා පාලනය පිළිබඳ මෙම පරිච්ඡේදයේ පසුගිය සංස්කරණ කිහිපයකින්ම යම් අවස්ථාවක බලාත්මකව පවතින හදිසි අවස්ථා නියෝග කවරේද යන්න පිළිබඳව මහජනතාව හා නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වගකීම උසුලන ආයතන දැනුවත්ව සිටීමේ වැදගත්කම මෙන්ම මෙම නියෝග ලබා ගැනීමේ ප්‍රබල දූෂකරණය පිළිබඳව පැහැදිලි කර ඇත. කෙසේ වුවද, මෙම තත්ත්වය තවදුරටත් එසේම පවතින අතර, ඒ අනුව එය නැවත වරක් සඳහන් කිරීමට සිදුව ඇත.¹³⁹

මෙම පරිච්ඡේදය තුළ පෙන්වා දෙන ලද පරිදි, හදිසි අවස්ථා නියෝග තුළ විවිධ අත්හැරීම්, වැරදිම් සහ අනනුකූලතාවයන් පැවති අතර ඒ හේතුවෙන් එළැඹිය හැකි සාධාරණ අනුමිතිය වූයේ ජනාධිපතිවරයා විසින් මෙකී නියෝග ප්‍රකාශයට පත් කිරීමට පෙර ඒවා විධිමත් පරීක්ෂාවකට ලක් කොට නැති බවයි. තවද ඉහත කී පරිදි, හදිසි අවස්ථා පාලනය පැනවීම හා සම්බන්ධ අනිවාර්ය ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කිරීම ද අතපසු කර තිබුණි. මෙය සමාව දිය නොහැකි කරුණක් වන්නේ පසුගිය වසර විසි පහක කාලසීමාවෙන් වැඩි කාලයක් තිස්සේ මෙරට හදිසි අවස්ථා පාලනයට නතු කොට තිබෙන හෙයිනි.

අවසාන වශයෙන් පෙන්වා දිය යුතුව ඇත්තේ, සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික ප්‍රඥප්තියේ පාර්ශ්වකරුවකු වන රාජ්‍යයකට "ජන ජීවිතයට තර්ජනයක් වන හදිසි අවස්ථා" තත්ත්වයක දී "අදාළ තත්ත්වය පාලනය කිරීමට අත්‍යවශ්‍ය වන ප්‍රමාණයට පමණක්" එකී

138. 1979 අංක 48 දරන ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ (තාවකාලික විධිවිධාන) පනත

139. "3.1.1 නියෝග වෙතට ප්‍රවේශය පැවතීම" බලන්න

ප්‍රඥප්තිය යටතේ වන ඇතැම් බැඳීම් වලට පටහැනි ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබිය හැකි බවය. කෙසේ වුවද, "එසේ ස්වකීය බැඳීම්වලට පටහැනිව කටයුතු කිරීමේ අයිතිවාසිකම භාවිතා කරන යම් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකු එසේ පටහැනිව කටයුතු කරන ලද්දේ යම් විධිවිධානයකට එරෙහිව ද ඒ විධිවිධාන කවරේද යන්නත්, ඊට හේතු පිළිබඳවත් එක්සත් ජාතීන්ගේ මහ ලේකම්වරයා මගින් නොපමාව අනෙකුත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් වෙත දැනුම් දිය යුතුය"¹⁴⁰. ශ්‍රී ලංකාව මෙකී අවශ්‍යතාවයට අනුකූලව කටයුතු කරමින් සිටින්නේ ද යන්න පැහැදිලි නැත.

140. සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික ප්‍රඥප්තියේ 4(3) වගන්තිය

"අ" ඇමුණුම

ර් 03/9/2005

මරණ පරීක්ෂණ පැවැත්වීම හා මෘත ශරීර බැහැර කිරීම

2005 අගෝස්තු මාසයේ දී නිකුත් කරන ලද හදිසි අවස්ථා නියෝග පිළිබඳව
සිවිල් අයිතිවාසිකම් ව්‍යාපාරය (CRM) විසින් පිළියෙල කරන ලද වාර්තාව

මෙහි පහත සාකච්ඡා කෙරෙන විධිවිධාන, යම් තැනැත්තකුගේ ජීවිතය, නිදහස සහ ආරක්ෂාව සම්බන්ධයෙන් බරපතල ප්‍රතිවිපාක නිර්මාණය කරන ඒවා වේ. වසර ගණනාවක් තිස්සේ සාදන ලද හදිසි අවස්ථා නියෝග සියල්ලම තුළ පාහේ මෙම විධිවිධාන මීට සමාන අයුරින් දක්නට ලැබුණු අතර ඒවා වූ කලී තදබල විවේචනයන්ට බඳුන් වූ විධිවිධාන ද වේ. එකී විධිවිධාන නැවතත් 2005 අගෝස්තු 13 දිනැති අංක 1405/14 දරන අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරන ලද 2005 අංක 1¹ දරන හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධිවිධාන හා බලතල) නියෝග තුළ අපට හමු වේ.

1. මරණ පරීක්ෂණ

සාමාන්‍ය නීතිය අනුව, යම් තැනැත්තකු (වෙනත් කරුණු අතර) පොලිස් අත්අඩංගුවේ සිටියදී මිය යන කවර අවස්ථාවක දී වුවද මරණ පරීක්ෂණයක් පැවැත්වීම අනිවාර්ය වේ. මෙම නීතිය 1979 අංක 15 දරන අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහය පනතේ අඩංගු වන අතර, එහි මරණ පරීක්ෂකවරුන්ට හා මහේස්ත්‍රාත්වරුන්ට, යම් මරණයකට හේතුව නිශ්චය කිරීම සඳහා පුළුල් බලතල ලබාදීම, සාක්ෂිකරුවන් කැඳවීම හා පශ්චාත් මරණ පරීක්ෂණ පැවැත්වීම ඇතුළුව මරණ පරීක්ෂණ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රශංසනීය විධිවිධාන ඇතුළත් වේ.

2005 අගෝස්තු මාසයේ දී නිකුත් කරන ලද හදිසි අවස්ථා නියෝග මගින් ඉහත කී විධිවිධාන වලට පටහැනි අයුරින් ක්‍රියා කිරීමට අවසර ලබා දේ. ඊට අදාළ විධිවිධාන එහි 54 සිට 58 දක්වා වූ නියෝග තුළ අන්තර්ගතව ඇත.

1. මෙම නියෝග 2005 අංක 03 වශයෙන් නිවැරදි විය යුතුය. මීට කලින් ප්‍රකාශිත ආපදාවෙන් ඉක්බිතිවම 2005 ජනවාරි සහ පෙබරවාරි මාස වලදී හදිසි අවස්ථා නියෝග මාලා දෙකක් නිකුත් කරන ලදී.

- 1) 54 වන නියෝගය - මරණ පරීක්ෂණවලට අදාළ සාමාන්‍ය නීතිය මඟ හැරීම

තමා විසින් හෝ තමාට පහළ යම් නිලධරයකු විසින් තම රාජකාරී කටයුතු කරන අතරතුර කරනු ලැබූ යම් ක්‍රියාවක ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් යම් තැනැත්තෙකුගේ මරණය සිදු වන්නට ඇති බව විශ්වාස කිරීමට යම් පොලිස් නිලධරයකුට (නිලය නිශ්චිතව දක්වා නැත) හෝ සන්නද්ධ හමුදාවල යම් සාමාජිකයකුට (නිලය නිශ්චිතව දක්වා නැත) හෝ හේතු ඇති අවස්ථාවක නැතහොත් පොලිස් අත්අඩංගුවෙහි හෝ හමුදා අත්අඩංගුවෙහි සිටිය දී යම් තැනැත්තකු මිය යන අවස්ථාවක (අවධාරණය කර්තෘ විසිනි) සාමාන්‍ය නීතියේ විධිවිධාන වලට පටහැනිව ක්‍රියා කිරීම සඳහා 54 වන නියෝගයෙන් විධිවිධාන සලසා ඇත. එවැනි අවස්ථාවක පොලිස් අධිකාරීවරයා විසින් හෝ අදාළ සන්නද්ධ හමුදා ඒකකයේ අණදෙන විධාන නිලධරයා විසින් (අවස්ථාවෝචිත පරිදි) "... අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහය පනතේ XXX වන පරිච්ඡේදයේ සහ 9 වන වගන්තියේ හෝ වෙනත් යම් ලිඛිත නීතියක විධිවිධානවල පටහැනිව කුමක් සඳහන්ව ඇත ද, මරණයට අදාළ සිද්ධීන් පොලිස්පතිවරයාට හෝ ආසන්නතම නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයාට හෝ වාර්තා කළ යුතුය."

විවරණය

- (අ) මරණ පරීක්ෂණයක් පැවැත්වීමේ අරමුණ වන්නේ මරණය සිදු වූ ආකාරය හා ඊට අදාළ අවස්ථානුගත තත්ත්වයන් තීරණය කිරීම වන අතර එවැනිත් ක් සිදු කිරීමේ විධිමත් ක්‍රමය පිළිබඳව සාමාන්‍ය නීතිය තුළ විධිවිධාන දක්වා ඇත. කෙසේ වුවද, හදිසි අවස්ථා නියෝගවලට මෙකී සාමාන්‍ය නීතිය නොතකමින් කටයුතු කිරීමට ඇති හැකියාව එක්තරා සිදුවීමක් මත රඳා පවතී. එනම්, අදාළ මරණය තමා විසින් හෝ තමාට පහළ යම් නිලධරයකු විසින් තම රාජකාරී කටයුතු කරන අතරතුර කරනු ලැබූ යම් ක්‍රියාවක ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් සිදු වන්නට ඇති මරණයක් වීමය.
- (ආ) "යම් පොලිස් නිලධරයකුට හෝ සන්නද්ධ හමුදාවල යම් සාමාජිකයකුට හෝ හේතු ඇති අවස්ථාවක ..." යන වචන වැදගත්ය. මරණ පරීක්ෂණයක් පැවැත්වීම මඟහැරීමේ සමස්ත ක්‍රියාවලියට මුල් වන්නේ, අදාළ මරණය තම කාර්යය අතරතුර

සිදුවන්නට ඇති බවට යම් පොලිස් නිලධාරියකු හෝ සන්නද්ධ හමුදාවල යම් සාමාජිකයකු විසින් කරන ප්‍රකාශයයි.

(ඇ) කෙසේ වුවද, මීටත් වඩා හයානක විධිවිධානය වන්නේ, අදාළ නියෝගයේ වචන බාහුලය තුළ සඟවා ප්‍රකාශ කොට ඇති, දිවයිනේ ඕනෑම තැනක පොලිස් හෝ හමුදා අත්අඩංගුවේ සිටිය දී සිදුවන සෑම සියලු මරණයකදීම මරණ පරීක්ෂණ හා සම්බන්ධ සාමාන්‍ය නීතිය මඟහැර යාමට ඉඩ ලබා දෙන විධිවිධානයයි.

2) 55 වන නියෝගය - පොලිස් නිලධාරියා විසින් වාර්තා කළ යුතු බව සහ ප්‍රකාශ ආදිය වාර්තාගත කළ යුතු බව

54 වන නියෝගය මගින් විධිවිධාන සලසා ඇති පරිදි පොලිස්පතිවරයා හෝ නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයා වෙත තොරතුරු ලැබුණු විට ඔහු විසින්;

(අ) සහකාර පොලිස් අධිකාරීවරයකුගේ නිලයට පහළ නොවන නිලධාරියකුට සිද්ධිය වූ ස්ථානයට ගොස් ඔහුගේ නිරීක්ෂණ වාර්තා කිරීමට, යම් ඉදිරිපත් කරනු ලැබිය හැකි ද්‍රව්‍ය භාරයට ගැනීමට හා ඒ මරණයට අදාළ අවස්ථානුගත කරුණු දන්නා බවට පෙනී යන යම් තැනැත්තකුගේ ප්‍රකාශ වාර්තාගත කිරීමට විධාන කරනු ලැබිය යුතුය.

(ආ) තවද, මෘත ශරීරය සොයා ගනු ලැබූ යම් අවස්ථාවක දී, ඒ සිද්ධිය වහාම මහේස්ත්‍රාත්වරයකු වෙත වාර්තා කරනු ලැබිය යුතුය.

විවරණය

මෙයින් අදහස් කරන්නේ, අදාළ මරණය පිළිබඳව වගකිවයුතු පොලිස් නිලධාරියකු විසින් විමර්ශනය කරනු ලැබිය යුතු බව හා මෘත ශරීරය සොයා ගනු ලබන අවස්ථාවක දී ඒ පිළිබඳව මහේස්ත්‍රාත්වරයා වෙත දැනුම් දෙනු ලැබිය යුතු බවයි. මේවා පසසනු ලැබිය යුතු විධිවිධාන වේ; කෙසේ වුවද, අතීතයේදී ඊට අනුකූලව කොතෙක් දුරට කටයුතු කොට ඇත් ද යන්න අපි නොදනිමු.

3) 56 වන නියෝගය - පශ්චාත් මරණ පරීක්ෂණ පැවැත්වීම සහ මෘත ශරීර භූමදානය කිරීම හෝ ආදාහනය කිරීම

පොලිස්පතිවරයාගෙන් හෝ නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයාගෙන් 55 වන නියෝගය යටතේ සිද්ධි පිළිබඳ වාර්තාවක් මහේස්ත්‍රාත්වරයා වෙත ලැබුණු විට ඔහු විසින්, පශ්චාත් මරණ පරීක්ෂණයක් පැවැත්වීමට රජයේ වෛද්‍ය නිලධාරියාට විධාන කළ යුතු අතර, පශ්චාත් මරණ පරීක්ෂණය අවසානයේදී මෘත ශරීරය සුදුස්සක් කිරීම සඳහා නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයාට භාර දෙන ලෙස ආඥාවක් කළ යුතුය. එකී නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයා විසින් රාජ්‍ය ආරක්ෂාව සඳහා හෝ මහජන සාමය පවත්වාගෙන යාම සඳහා හෝ අවශ්‍ය යැයි ඔහු විසින් සලකනු ලබන යම් කොන්දේසිවලට හෝ පරිසීමා කිරීම් වලට යටත්ව මෘත ශරීරයට හිමිකම්පාන ඥාතීන්ට එම මෘත ශරීරය භාර දෙනු ලැබිය හැකිය. එසේ නැතහොත්, අවස්ථානුගත කරුණු අනුව අවශ්‍ය යයි නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයා විසින් සලකනු ලබන යම් පියවරවලට අනුකූලව මෘත ශරීරය භූමදානය කිරීම හෝ ආදාහනය කිරීම සඳහා ඔහු විසින් බලය දෙනු ලැබිය හැකිය.

විවරණය

මෘත ශරීරය සොයා ගනු ලැබූ අවස්ථාවක, ඒ පිළිබඳව වහාම මහේස්ත්‍රාත්වරයා වෙත දැනුම් දෙනු ලැබිය යුතු වුවද (55 වන නියෝගය) එකී මහේස්ත්‍රාත්වරයාට ස්වකීය අභිමතය මතම පශ්චාත් මරණ පරීක්ෂණයක් පැවැත්වීම සඳහා විධිවිධාන නොමැත. ඒ සඳහා පොලිස්පතිවරයාගෙන් හෝ නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයාගෙන් සිද්ධිය පිළිබඳ වාර්තාවක් ලැබෙන තෙක් බලා සිටීමට ඔහුට සිදු වේ.

තවද, මෘත ශරීරය බැහැර කළ යුතු ආකාරය, එනම් භූමදානය කිරීම හෝ ආදාහනය කිරීම ද නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයාගේ අභිමතයට යටත්ය. ඔහුගේ අභිමතය ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් කිසිදු මාර්ගෝපදේශයක් සපයා නොමැත. මියගිය තැනැත්තා වධහිංසාවලට යටත් කොට ඇති තත්ත්වයකදී නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයා විසින් මෘත ශරීරය ආදාහනය කිරීමට නියෝග කළහොත් එමගින් වැදගත් වෛද්‍ය සාක්ෂි වැළලී යාමට ඉඩ ඇත.

මරණ පරීක්ෂණයක සාමාන්‍ය ක්‍රියා පටිපාටීන් අනුගමනය කර නොමැති අවස්ථාවක මෘත ශරීරයක් ආදාහනය කරනු ලැබීමට අසීමාන්තික අභිමතයක් පැවතීමේ අනතුරුදායක බව අමුතුවෙන් නොකිවමනාය.

- 4) 57 වන නියෝගය - පොලිස්පතිවරයා විසින් මහාධිකරණය වෙත ඉල්ලීමක් කරනු ලැබූ විට යම් තැනැත්තකුගේ මරණය සම්බන්ධයෙන් විභාග කිරීමට මහාධිකරණයට ඇති බලය

54 වන නියෝගයෙහි සඳහන් අවස්ථානුගත කරුණු අනුව සිදු කරනු ලැබූ හෝ සිදු කරනු ලැබුවේ යැයි අදහස් කරනු ලබන යම් තැනැත්තකුගේ මරණය සම්බන්ධයෙන් පරීක්ෂා කිරීමට කොළඹ දී පවත්වනු ලබන මහාධිකරණයට අනන්‍ය අධිකරණ බලය ඇත. පොලිස්පතිවරයා විසින් ඉල්ලීමක් කරනු ලැබූ විට, එම මහාධිකරණය විසින් ඒ ඉල්ලීමෙහි මියගිය තැනැත්තා වශයෙන් නම් කරන ලද තැනැත්තාගේ මරණයට හේතු සම්බන්ධයෙන් පරීක්ෂණයක් පැවැත්විය යුතු අතර, එම තැනැත්තාගේ මරණය සම්බන්ධයෙන් යම් මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණයක යම් නඩු කටයුතු විනිශ්චයට භාජනය වෙමින් පවත්නා අවස්ථාවක, ඒ සියලු නඩු කටයුතු එකී මහාධිකරණය වෙත මාරු කරනු ලැබිය යුතුය. රාජ්‍ය ආරක්ෂාව සහ මහජන සාමය ආරක්ෂා කිරීම කෙරෙහි සැලකිල්ල ඇතිව එම මහාධිකරණය විසින් ඒ පරීක්ෂණය හෝ ඒ පරීක්ෂණයේ කොටසක් ශ්‍රී ලංකාවේ කවර වූ යම් කොටසක දී හෝ පවත්වනු ලැබිය හැකිය.

පශ්චාත් මරණ පරීක්ෂණය පැවැත්වූ රජයේ වෛද්‍ය නිලධාරියා විසින් එකී මහාධිකරණය වෙත තම වාර්තාව ඉදිරිපත් කළ යුතු අතර, මහාධිකරණය විසින් තත් කාර්යය කිරීමට බලය දෙනු ලැබුවේ නම් මිස, එහි ඇතුළත් යම් දෙයක් ඔහු විසින් යම් තැනැත්තකුට අනාවරණය නොකළ යුතුය.

මූලික පරීක්ෂණ වාර්තා සහ පරීක්ෂණ පැවැත්වීමේ කාර්යය සඳහා අවශ්‍ය වෙනත් ලේඛන පොලිස්පතිවරයා විසින් මහාධිකරණය වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු අතර, පොලිස්පතිවරයා විසින් හෝ ඔහු විසින් බලය දෙනු ලැබූ වෙනත් නිලධාරියකු විසින් තමා ඉදිරියෙහි තබනු ලබන සාක්ෂි සහ යම් මරණයක් සම්බන්ධයෙන් පරීක්ෂණයක් පවත්වනු ලබන්නේ ද ඒ පරීක්ෂණයට අදාළ අවස්ථානුගත කරුණු දන්නා බව පෙනී යන වෙනත් යම් තැනැත්තකුගේ සාක්ෂි මහාධිකරණ විනිශ්චයකාරවරයා විසින් වාර්තා ගත කළ යුතුය. මහාධිකරණය ඉදිරියෙහි පැවැත්වෙන නඩු කටයුතු මහජනයාට විවෘත නොවිය යුතු අතර නිසි බලධරයා විසින් බලය දෙනු ලබන නඩු කටයුතුවල වාර්තා පමණක් පළ කරනු ලැබිය යුතුය. එසේ වුවද, අභියාචනාධිකරණය විසින් නඩු කටයුතු හෝ ඉන් යම් කොටසක් මහජනයාට විවෘත කිරීමට විධාන කරනු ලැබිය

හැකිය. පරීක්ෂණය අවසානයේදී, වෙනත් යම් ලේඛන සමඟ සාක්ෂි වාර්තාව සහ මරණය සිදු වූ අවස්ථානුගත කරුණු පිළිබඳ වාර්තාවක් මහාධිකරණ විනිශ්චයකාරවරයා විසින් නීතිපතිවරයා වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

විවරණය

මෙම විධිවිධානය තුළ අතෘප්තිකර අංග බොහොමයක් ඇතුළත් වේ.

- (අ) මරණය පිළිබඳ පරීක්ෂණ පවත්වනු ලබන්නේ පොලිස්පතිවරයා විසින් ඉල්ලීමක් කළ විට පමණි. පොලිස්පතිවරයා විසින් තම අභිමතය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී අදාළ කරගත යුතු මාර්ගෝපදේශ කිසිවක් දක්වා නැත. මෙය පිළිගත නොහැකි තත්ත්වයකි. මත්දයක් බොහෝ අවස්ථාවලදී අදාළ සිද්ධීන් වලට සම්බන්ධ තැනැත්තන් ඔහුගේ යටත් නිලධාරීන් වන හෙයිනි.
- (ආ) 54 වන නියෝගයෙහි දක්වා ඇති අවස්ථානුගත තත්ත්වයන් යටතේ යම් මරණයක් සිදු වූ විට පශ්චාත් මරණ පරීක්ෂණ වාර්තාව රහසක් වශයෙන් තබා නොගත යුතුය. මරණකරුගේ ඥාතීන්ට ඊට ප්‍රවේශය පැවතිය යුතුය.
- (ඇ) එවැනි මරණ පිළිබඳව පරීක්ෂණ පැවැත්වීම කොළඹ මහාධිකරණයට පමණක් සීමාවීම සතුටුදායක නොවේ.
- (ඈ) මහාධිකරණය විසින් පරීක්ෂණයට භාජනය වන මරණය හා සම්බන්ධ අවස්ථානුගත තත්ත්වයන්ට අදාළ තොරතුරු දන්නා යම් තැනැත්තකුගෙන් සාක්ෂි විමසීම අවශ්‍ය වුවද එකී විභාගයේදී ඥාතීන්ට හෝ වෙනත් තැනැත්තන්ට පැමිණ සිටීමට හා මියගිය තැනැත්තාගේ අයිතීන් පිළිබඳව විමසිලිමත් වීමට විශේෂ විධිවිධාන සලසා නැත. එමෙන්ම මහාධිකරණයේ තීන්දු ඔවුන් වෙත දනුම් දීම සඳහා ද විධිවිධාන පවතින බවක් පෙනෙන්නට නැත.
- (ඉ) නඩු කටයුතු මහජනතාවට විවෘත නොවීම සහ නිසි බලධරයාගේ අනුමැතිය ඇතිව මිස තොරතුරු ප්‍රකාශයට පත් කිරීම තහනම් කිරීම පිළිගත නොහැකිය. අභියාචනාධිකරණය විසින් නඩු කටයුතු වලට හෝ එහි යම් කොටසක් වෙතට ප්‍රවේශය ලබා දීමට

හැකියාවක් පැවතුණ ද ප්‍රකාශනය මත පවත්නා තහනම අධිකීරණය කිරීමට ඊට බලයක් නැත.

5) 58 වන නියෝගය - නීතිපතිවරයාගේ අනුමතය

මහාධිකරණය විසින් නීතිපතිවරයා වෙත ඉදිරිපත් කරන ලද සාක්ෂි වාර්තාව සහ වෙනත් ලේඛන අනුව යම් වරදක් සිදු කිරීම අනාවරණය වන බවට නීතිපතිවරයා සෑහීමට පත්වන්නේ නම්, අදාළ තැනැත්තන්ට එරෙහිව ඔහු විසින් උචිත පරිදි නඩු කටයුතු ආරම්භ කරනු ලැබිය හැකිය.

විවරණය

මෙම විධිවිධානය පෙර පැවති හදිසි අවස්ථා නියෝග තුළ ද දක්නට ලැබුණි. මෙම විධිවිධානය යටතේ නීතිපතිවරයා විසින් කොතරම් අවස්ථා ගණනක දී පසු විපරම් කටයුතු කරන ලද්දේ ද යන්නත් එහි ප්‍රතිඵල කුමක් වී ද යන්නත් දැන ගැනීම ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇත.

සූරියා වික්‍රමසිංහ
ලේකම්

සිවිල් අයිතිවාසිකම් ව්‍යාපාරය
4, වාල්ස් වටරවුම
කොළඹ 03
2005 සැප්තැම්බර් 12 වන දින

දු. ක. : 2573887
ෆැක්ස් : 2576317
විද්‍යුත් තැපෑල nad@slt.lk

I වන උප ලේඛනය

2005 දෙසැම්බර් 31 වන දිනට ශ්‍රී ලංකාව විසින් අපරානුමත කොට ඇති එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් සම්මුතීන් හා ත්‍රස්තවාදය පිළිබඳව වූ ජාත්‍යන්තර සම්මුතීන්*

- න්‍යෂ්ටික ත්‍රස්තවාදී ක්‍රියා වැළැක්වීම සඳහා වූ අන්තර්ජාතික ප්‍රඥප්තිය
2005 සැප්තැම්බර් මස 14 වන දින අත්සන් තබන ලදී.
- දරුණු තුවාල සහ ව්‍යාකූල ප්‍රතිඵල ඇති කරන්නා වූ ආයුධ පිළිබඳව තහනම් කිරීම සීමා කිරීම පිළිබඳව වන අතිරේක මූල පත්‍රය (විකිරණ උපකරණ බැඳ තැබීමේ IV වන මූල පත්‍රය)
2004 සැප්තැම්බර් මස 24 වන දින අත්සන් තබන ලදී.
- දූෂණයට එරෙහි සම්මුතිය
2004 මැයි මස 11 වන දින අත්සන් තබන ලදී.
- වධහිංසාව සහ අනෙකුත් අමානුෂික හා පහත් අන්දමේ සැලකීම් වලට හා දඬුවම් කිරීමට එරෙහිව ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය
1994 ජනවාරි මස 3 වන දින අත්සන් තබන ලදී.
- මනුෂ්‍ය වෙළඳාම සහ අන් අය වෛශ්‍ය වෘත්තියෙහි යෙදවීම මැඩපැවැත්වීමේ සම්මුතිය
1958 අප්‍රේල් මස 15 වන දින අත්සන් තබන ලදී.
- කාන්තාවන්ට එරෙහිව සියලුම ආකාරයේ ප්‍රභේදයන් මුලිනුපුටා දැමීමේ සම්මුතිය
1981 ඔක්තෝබර් මස 5 දින අත්සන් තබන ලදී.

---

* සම්මුතියකින් බැඳී සිටීමට රාජ්‍ය පාර්ශ්වයක කැමැත්ත ප්‍රකාශ කරනුයේ රාජ්‍යයේ නියෝජිතයාගේ අත්සන මගිනි. කෙසේ නමුත් බොහෝ අවස්ථා වලදී, සම්මුතියෙහි වගන්තියක් මගින් හෝ සම්මුතියෙහි අන්තර්ගතය පිළිබඳව සාකච්ඡා කරනු ලබන අවස්ථාවේදී සම්මුතියෙන් බැඳී සිටීම සඳහා වන කැමැත්ත නියෝජිතයාගේ අත්සන තුළ පමණක් ප්‍රකාශ නොවන බවටත් සම්මුතියෙන් බැඳී සිටීම සඳහා රාජ්‍ය විසින් සම්මුතිය අපරානුමත කළ යුතු යයි පාර්ශ්වයන් එකඟතාවයට එළඹේ. මෙම පිළිවෙත අනුගමනය කරන සම්මුතීන් සම්බන්ධයෙන් නියෝජිතයාගේ අත්සන ප්‍රකාශ කරනුයේ සම්මුතියේ අන්තර්ගත අනුමත කිරීම පමණි. අපරානුමත කිරීමේ අරමුණ වනුයේ අදාළ රාජ්‍යයට සම්මුතියෙන් බැඳී සිටිනවා ද නැද්ද යන්න පිළිබඳව සලකා බැලීමට තවත් අවස්ථාවක් ලබා දීමයි. මූලික සාකච්ඡා වලට සහභාගී නොවූ රාජ්‍යයන්ට ද සම්මුතිය අපරානුමත කිරීම මගින් සම්මුතියට බැඳී සිටීමට එකඟතාව පළ කළ හැකිය. යම් රාජ්‍යයක් සම්මුතියකට පාර්ශ්වයක් වූ ආකාරය තුමක් වුවත් සම්මුතිය යටතේ ඇති සියලු අයිතීන් රාජ්‍යයට හිමිවනවා මෙන්ම සම්මුතිය යටතේ ඇති සියලු වගකීම් වලින් රාජ්‍ය පාර්ශ්වයන් බැඳී සිටී.

- තානාපති නියෝජිතයන් ඇතුළු අන්තර්ජාතික වශයෙන් ආරක්ෂිත පුද්ගලයින්ට එරෙහිව සිදු කරන අපරාධයන්ට එරෙහි වූ සම්මුතිය
1991 පෙබරවාරි මස 27 දින අත්සන් තබන ලදී.
- මහා ජන සංහාරය වන අපරාධයට එරෙහිව දඬුවම් කිරීමක් හා වැළැක්වීම පිළිබඳ සම්මුතිය
1950 ඔක්තෝබර් මස 12 වන දින අත්සන් තබන ලදී.
- දරුණු ආකාරයේ තුවාල හෝ ව්‍යාකූල ප්‍රතිඵල ඇති කරන්නා වූ සම්මුතියම ආයුධ භාවිතය තහනම් කිරීම හා සීමා කිරීම පිළිබඳ සම්මුතිය (I, II හා III මූලපත්‍ර සහිත)
1991 ජූලි මස 12 වන දින අපරාත්‍රමත කරන ලදී.
- ළමා අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ සම්මුතිය
1991 ජූලි මස 12 දින අත්සන් තබන ලදී.
- ආරක්ෂිත නැව් ගමනාගමනය හා සම්බන්ධ නීති විරෝධී ක්‍රියාවන්ට එරෙහි සම්මුතිය
2000 සැප්තැම්බර් මස 6 වන දින අත්සන් තබන ලදී.
- ප්‍රාණ ඇපකාරත්වයට ගැනීමට එරෙහිව ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය
2000 සැප්තැම්බර් මස 6 වන දින අත්සන් තබන ලදී.
- ත්‍රස්තවාදී ක්‍රියා සඳහා මූල්‍ය සැපයීමට එරෙහි ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය
2000 සැප්තැම්බර් මස 6 වන දින අත්සන් තබන ලදී.
- ත්‍රස්තවාදී බෝම්බ ප්‍රහාර පිටු දැකීමේ ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය
1999 මාර්තු මස 23 වන දින අත්සන් තබන ලදී.
- වර්ණභේද වාදය පිටු දැකීමට සහ දඬුවම් පැමිණවීම පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය
1982 පෙබරවාරි මස 18 දින අත්සන් තබන ලදී.
- විදේශ සේවා නියුක්තිකයන් හා ඔවුන්ගේ පවුල්වල සාමාජිකයන්ගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා වන ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය
1996 මාර්තු මස 11 වන දින අත්සන් තබන ලදී.
- සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය
1980 ජූනි මස 11 වන දින අත්සන් තබන ලදී.
- ආර්ථික, සමාජික හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය
1980 ජූනි මස 11 වන දින අත්සන් තබන ලදී.

- වර්ණභේදය අපරාධ සඳහා දඬුවම් පැමිණවීමේ සහ එම අපරාධ මර්දනය කිරීම පිළිබඳ අන්තර්ජාතික ප්‍රඥප්තිය
1982 පෙබරවාරි මස 18 දින අත්සන් තබන ලදී.
- සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය සඳහා වන 1 වන වෛකල්පික මූලපත්‍රය
1997 ඔක්තෝබර් මස 3 වන දින අත්සන් තබන ලදී.
- කාන්තාවන්ට එරෙහිව සියලුම ආකාරයේ ප්‍රභේදයන් මුළුනුපුටා දැමීමේ සම්මුතිය සඳහා වන 1 වන වෛකල්පික මූලපත්‍රය
2003 ජනවාරි මස 15 වන දින අත්සන් තබන ලදී.
- සන්නද්ධ අරගලයන්ට මැදි වූ ළමයින් පිළිබඳ ළමා අයිතිවාසිකම් සම්මුතියේ 1 වන වෛකල්පික සන්ධානය
2000 සැප්තැම්බර් මස 6 වන දින අත්සන් තබන ලදී.
- ළමා වෙළෙඳාම, ළමයින් ගණිකා වෘත්තියේ යෙදවීම හා ළමයින් අසහ්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා යොදා ගැනීමට එරෙහිව ළමා අයිතිවාසිකම් සම්මුතියේ වෛකල්පික මූලපත්‍රය
2002 මැයි මස 9 වන දින අත්සන් තබන ලදී.
- විශේෂයෙන් කාන්තාවන් හා ළමුන් ඇතුළු පුද්ගලයින් පැහැර ගැනීම, පිටු දැකීම, මැඩලීම හා දඬුවම් කිරීම සඳහා වූ මූලපත්‍රය ජාත්‍යන්තරව සංවිධානය වූ අපරාධ වලට එරෙහිව එක්සත් ජාතීන්ගේ සම්මුතියේ අතිරේකය.
2000 දෙසැම්බර් මස 15 වන දින අත්සන් තබන ලදී.
- සම්මුතිමය ආයුධ භාවිතය සීමා කිරීමේ හා තහනම් සම්මුතියට සම්බන්ධ පාතාල, මර්දගුල් හා වෙනත් උපාංග භාවිතය තහනම් කිරීම හා සීමා කිරීම පිළිබඳ මූලපත්‍රය
2004 සැප්තැම්බර් මස 24 වන දින අපරානුමත කරන ලදී.
- අන්තර්ජාතික සංවිධානාත්මක අපරාධයන්ට එරෙහිව එක්සත් ජාතීන්ගේ සම්මුතිය
2000 දෙසැම්බර් මස 15 වන දින අත්සන් තබන ලදී.
- ගොඩබිමින්, මුහුදෙන් සහ ගුවනින් සංක්‍රමණිකයින් ජාවාරම් කිරීමට එරෙහි මූලධර්මය ජාත්‍යන්තරව සංවිධානය වූ අපරාධ වලට එරෙහි එක්සත් ජාතීන්ගේ සම්මුතියෙහි අතිරේකය
2000 දෙසැම්බර් මස 15 වන දින අත්සන් තබන ලදී.

II වන උප ලේඛනය

අපරානුමත කරන ලද අන්තර්ජාතික කම්කරු සංවිධානයේ ප්‍රඥප්තීන්

සම්මුති	සම්මුතියේ නම කළ දිනය	අපරානුමත තත්ත්වය	වර්තමාන අංකය
C4	රාත්‍රී වැඩවුර (කාන්තා) සම්මුතිය 1919	1951.10.08	අහෝසි කොට ඇත
C5	අවම වයස (කර්මාන්ත) පිළිබඳ සම්මුතිය 1919	1950.09.27	අහෝසි කොට ඇත
C6	තරුණ පුද්ගලයින් රාත්‍රී වැඩෙහි යෙදීම (කර්මාන්ත) පිළිබඳ සම්මුතිය 1919	1950.10.26	අහෝසි කොට ඇත
C7	අවම වයස් සීමා (සාගර) සම්මුතිය 1920	1950.09.02	අහෝසි කොට ඇත
C8	සේවා විප්‍රක්ති වන්දි (මුහුදු බත්වීම) සම්මුතිය 1920	1951.04.25	අපරානුමත කර ඇත
C10	අවම වයස් සීමා (කෘෂි පිළිබඳ කර්මාන්තය) සම්මුතිය 1921	1991.11.29	අහෝසි කොට ඇත
C11	සමාගමයේ නිදහස (කෘෂි පිළිබඳ කර්මාන්තය) සම්මුතිය 1921	1952.08.25	අපරානුමත කර ඇත
C15	අවම වයස් සීමා (අතරමැදියෝ සහ ව්‍යාපාර වස්තු කරුවෝ) පිළිබඳ සම්මුතිය 1921	1951.04.25	අහෝසි කොට ඇත
C16	තරුණ පුද්ගලයින් සඳහා වෛද්‍ය පරීක්ෂණ (සාගර) පිළිබඳ සම්මුතිය 1921	1950.04.25	අපරානුමත කර ඇත

සම්මුති	සම්මුතියේ නම කළ දිනය	අපරානුමත තත්ත්වය	වර්තමාන අංකය
C18	කම්කරු වන්දි (වෘත්තිමය රෝගාබාධ) පිළිබඳ සම්මුතිය 1925	1952.05.17	අපරානුමත කර ඇත
C26	අවම වේතන නියම කිරීම පිළිබඳ (උපක්‍රමික) සම්මුතිය 1928	1961.06.09	අපරානුමත කර ඇත
C29	බලහත්කාර ශ්‍රමය පිළිබඳ සම්මුතිය 1930	1950.04.05	අපරානුමත කර ඇත
C41	රාත්‍රී වැඩ මුර (කාන්තා) සම්මුතිය (සංශෝධිත) 1934	1950.09.02	අහෝසි කොට ඇත
C45	පතල් වැඩ (කාන්තා) සම්මුතිය 1935	1950.12.20	අපරානුමත කර ඇත
C58	අවම වයස් සීමා (සාගර) සම්මුතිය (සංශෝධිත) 1956	1959.05.18	අපරානුමත කර ඇත
C63	වේතන සහ වැඩමුර සඳහා වන සංඛ්‍යා ලේඛන පිළිබඳ සම්මුතිය 1938	1952.08.25	අහෝසි කොට ඇත
C80	අවසන් ගිවිසුම් වගන්ති සංශෝධන සම්මුතිය 1946	1950.09.10	අපරානුමත කර ඇත
C81	කම්කරු විමර්ශන සම්මුතිය 1947	1950.04.03	අපරානුමත කර ඇත
C87	සමාගමයේ නිදහස සහ සංවිධානය වීමේ අයිතිය ආරක්ෂා කිරීම පිළිබඳ සම්මුතිය 1948	1995.11.15	අපරානුමත කර ඇත
C89	රාත්‍රී වැඩමුර (කාන්තා) සම්මුතිය (සංශෝධිත) 1948	1966.03.31	අහෝසි කොට ඇත

සම්මුති	සම්මුතියේ නම කළ දිනය	අපරානුමත තත්ත්වය	වර්තමාන අංකය
C90	තරුණ පුද්ගලයින් රාත්‍රී වැඩෙහි යෙදීම (කර්මාන්ත) පිළිබඳ සම්මුතිය (සංශෝධිත) 1948	1959.05.18	අපරානුමත කර ඇත
C95	වේතන සුරක්ෂිත කිරීම පිළිබඳ සම්මුතිය 1949	1983.10.27	අපරානුමත කර ඇත
C96	පූර්ව ගෙවීමේ සේවායෝජන ආයතන පිළිබඳ සම්මුතිය (සංශෝධිත) 1949	1958.04.30	අපරානුමත කර ඇත
C98	සංවිධානය වීම සහ සාමූහික කේවල් කිරීම පිළිබඳ සම්මුතිය 1949	1972.12.13	අපරානුමත කර ඇත
C99	අවම වේතන නියම කිරීමේ උපක්‍රමික (කෘෂි කර්මාන්තයේ) සම්මුතිය 1951	1954.04.05	අපරානුමත කර ඇත
C100	සමාන වැටුප් සම්මුතිය	1993.04.01	අපරානුමත කර ඇත
C103	මාතෘ රැකවරණය පිළිබඳ සම්මුතිය (සංශෝධිත) 1957	1993.04.01	අපරානුමත කර ඇත
C105	කම්කරු ශ්‍රමය සුරාකෑම තහනම් කිරීමේ සම්මුතිය 1957	2003.01.07	අපරානුමත කර ඇත
C106	සති විවේක (වෘත්ති හා කාර්යාල) සම්මුතිය 1957	1983.10.27	අපරානුමත කර ඇත
C108	මුහුදු ගාමිණිගේ අනන්‍යතා ලේඛන පිළිබඳ සම්මුතිය 1958	1995.11.24	අපරානුමත කර ඇත

සම්මුති	සම්මුතියේ නම කළ දිනය	අපරානුමත තත්ත්වය	වර්තමාන අංකය
C110	චතු කම්කරුවන්ගේ සේවා කොන්දේසි පිළිබඳ සම්මුතිය 1958	1995.04.24	අපරානුමත කර ඇත
C111	වෙනස් කොට සැලකීම (සේවා හා වෘත්තීන්) පිළිබඳ සම්මුතිය 1958	1998.11.27	අපරානුමත කර ඇත
C115	විකිරණ ආරක්ෂාව පිළිබඳ සම්මුතිය 1960	1986.06.18	අපරානුමත කර ඇත
C116	අවසන් වගන්ති සංශෝධනය පිළිබඳ සම්මුතිය 1961	1974.04.26	අපරානුමත කර ඇත
C131	අවම වේතන නියම කිරීම පිළිබඳ සම්මුතිය 1970	1975.03.17	අපරානුමත කර ඇත
C135	කම්කරු නියෝජිතයන් පිළිබඳ සම්මුතිය 1971	1976.11.16	අපරානුමත කර ඇත
C138	සේවයට ඇතුළත් කිරීමේ අවම වයස් සීමා පිළිබඳ සම්මුතිය 1973	2000.02.11	අපරානුමත කර ඇත
C144	ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංවිධාන සම්මුතීන් ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ ත්‍රෛපාක්ෂික සාකච්ඡා පිළිබඳ සම්මුතිය 1976	1994.03.17	අපරානුමත කර ඇත
C160	කම්කරු සංඛ්‍යාලේඛන පිළිබඳ සම්මුතිය 1985	1993.04.11	අපරානුමත කර ඇත
C182	ළමා කම්කරු සේවයේ අයහපත් පැතිකඩ පිළිබඳ සම්මුතිය 1999	2001.03.01	අපරානුමත කර ඇත

III වන උප ලේඛනය

ශ්‍රී ලංකාව විසින් අපරානුමත කර තිබෙන මානුෂවාදී නීති සම්මුති

- යුධ හමුදාවන්ට යුද්ධයේදී සිදු වූ තුවාල සහ අසනීප තත්ත්වයන් දියුණු කිරීම සඳහා ජිනීවා සම්මුතිය, 1949
1959 පෙබරවාරි 28 අපරානුමත කරන ලදී.
- මුහුදුගතව සිටින යුධ හමුදාවන්ට සිදුවන තුවාල, අසනීප සහ නැව් බිඳී යාමේ තත්ත්වයන් දියුණු කිරීම සඳහා ජිනීවා සම්මුතිය
1959 පෙබරවාරි 28 අපරානුමත කරන ලදී.
- යුධ බන්ධනාගාරයන්ට සැලකීම පිළිබඳ ජිනීවා සම්මුතිය
1959 පෙබරවාරි 28 අපරානුමත කරන ලදී.
- යුධ කාලයේ සිවිල් වැසියන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ජිනීවා සම්මුතිය
1959 පෙබරවාරි 28 අපරානුමත කරන ලදී.

IV වන උප ලේඛනය

ශ්‍රී ලංකාව විසින් අපරාක්‍රමක කර නොමැති ඇතැම් මානව හිමිකම් ලේඛන

- ✓ • අන්තර්ජාතික අපරාධ අධිකරණයේ රෝම ව්‍යවස්ථාව
- ✓ • සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතියේ II වන වෛකල්පික මූලපත්‍රය
- ✓ • යුධ අපරාධකරුවන්ට හා මානව වර්ගයාට එරෙහි අපරාධයක් සම්බන්ධයෙන් ව්‍යවස්ථාපිත සීමාවන් නොපැනවීමේ සම්මුතිය, 1968
- ✓ • කාන්තාවන්ගේ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ සම්මුතිය
- ✓ • සමාජ ආරක්ෂාව පිළිබඳ අවම ප්‍රමිතීන් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර කමිකරු සම්මුතිය (අංක. 102)
- ✓ • විදේශ සේවා නියුක්තිකයන් අපයෝජනයට ලක්වීමේ තත්ත්වයන් හා විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ට සමාන අවස්ථා ලබාදීම පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර කමිකරු සම්මුතිය (අංක. 143)
- ✓ • රැකී රක්ෂා ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර කමිකරු ප්‍රඥප්තිය (අංක. 122)
- ✓ • රාශිගුණ කේවල්කූම අනුග්‍රහ කිරීම් පිළිබඳව ජාත්‍යන්තර කමිකරු ප්‍රඥප්තිය (අංක. 154)
- ✓ • ගම්බඳ කමිකරුවන්ගේ සංවිධාන පිළිබඳ සහ ආර්ථික හා සමාජ දියුණුව සම්බන්ධයෙන් ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකලාපය පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර කමිකරු ප්‍රඥප්තිය (අංක. 141)
- ✓ • රාජ්‍ය සේවයේ කොන්දේසි තීරණය කිරීමේ කාර්ය පටිපාටිය හා සංවිධානය වීමේ අයිතිය ආරක්ෂා කිරීම පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර කමිකරු සම්මුතිය (අංක. 151)
- ✓ • රැකියා උසස්වීම් හා රැකියා හිඟයෙන් ආරක්ෂා වීම පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර කමිකරු සම්මුතිය (අංක. 168)
- සරණාගතයින්ගේ තත්ත්වය පිළිබඳ සම්මුතිය, 1951
- ✓ • 1967 සරණාගතයින්ගේ තත්ත්වය පිළිබඳ මූලපත්‍ර සම්මුතිය
- ✓ • 1949 අගෝස්තු 12 අන්තර්ජාතික යුධ ගැටුම් මගින් පීඩාවට පත්වන්නන් පිළිබඳ ජීනීවා සම්මුතියෙහි අතිරේක මූලපත්‍රය (I වන මූලපත්‍රය)
- ✓ • 1949 අගෝස්තු 12 අන්තර්ජාතික යුධ ගැටුම් මගින් පීඩාවට පත්වන්නන්ගේ ආරක්ෂාව පිළිබඳ ජීනීවා සම්මුතියෙහි අතිරේක මූලපත්‍රය (II වන මූලපත්‍රය)

V වන උප ලේඛනය

2005 වර්ෂයේ දී තීරණය කරන ලද මූලික අයිතිවාසිකම් නඩු

11 වන ව්‍යවස්ථාව - වධ කිංසාවලට හා අමානුෂික හෝ අවමන් සහගත සැලකිල්ලකට බදුන් නොකිරීමේ නිදහස

විජයලත් පේලිගේ ජනදාස සේනාධීර එදිරිව සියසිංහ සහ තවත් අය, (ශ්‍රේ. අධි. (මු.අ.) අයදුම අංක 263/2001. ශ්‍රේ.අධි.සටහන් 2005.04.01.

12 වන ව්‍යවස්ථාව - නීතිය ඉදිරියේ සර්ව සාධාරණත්වයේ අයිතිවාසිකම්

සී/ස පාරිසරික පදනම එදිරිව ශ්‍රී ලංකා නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය සහ තවත් අය, (ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම අංක 47/2004, ශ්‍රේ.අධි.සටහන් 2005.11.28.

විමල් විරවංශ සහ තවත් අය එදිරිව නීතිපති සහ තවත් අය, (ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම අංක 228/05, 229/05 හා 230/05, ශ්‍රේ.අධි.සටහන් 2005.07.15

මහින්ද රාජපක්ෂ එදිරිව පොලිස්පති, චන්ද්‍රා ප්‍රනාන්දු සහ තවත් අය, (ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම අංක 387/05, ශ්‍රේ.අධි.සටහන් 2005.09.28.

එල්.බී.ටී.ප්‍රේමරත්න මිය එදිරිව පොලිස්පති, බී.එල්.ටී.එස්.කොඩිතුමක්කු සහ තවත් අය, (ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම අංක 747/99, ශ්‍රේ. අධි. සටහන් 2005.01.27.

සරත් රත්නායක සහ තවත් අයෙක් එදිරිව නියෝජ්‍ය පොලිස්පති, නිමල් මැදිවක, (ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම අංක 231/2003, ශ්‍රේ.අධි.සටහන් 2004.06.03.

මහාචාර්ය නිරිඇල්ලගේ චන්ද්‍රසිරි එදිරිව රුහුණ විශ්ව විද්‍යාලය සහ තවත් අය, (ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම අංක 326/2003, ශ්‍රේ.අධි.සටහන් 2005.06.06.

ඒ.ඊ.එම්.ජී.ප්‍රනාන්දු එදිරිව මහජන බැංකුව සහ තවත් අය, (ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම අංක 283/2004, ශ්‍රේ.අධි.සටහන් 2005.07.08.

ලාල් විමලසේන එදිරිව මහජන බැංකුවේ සාමාන්‍යාධිකාරී අයෙක් සිල්වා, (ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම අංක 473/2003, ශ්‍රේ.අධි.සටහන් 2005.08.04.

ගමගේ සුගත් ප්‍රේමචන්ද්‍ර සහ තවත් අයෙක් එදිරිව විශ්ව විද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිසම සහ තවත් අය, (ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම අංක 573/2004, ශ්‍රේ.අධි. සටහන් 2005.08.04.

එම්.කේ. විජේතුංග සහ තවත් අය එදිරිව ගාල්ල, සවුත්ලන්ඩ්ස් විද්‍යාලයේ විදුහල්පති සහ තවත් අය, ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම අංක 612/2004, ශ්‍රේ.අධි. සටහන් 2005.11.07.

පූජ්‍ය ආචාර්ය ඔමල්පේ සෝහිත හිමි එදිරිව දයානන්ද දිශානායක සහ තවත් අයෙක්, ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම අංක 278/2005, ශ්‍රේ.අධි.සටහන් 2005.08.26.

රත්නසිරි බී. විමලවික්‍රම සහ තවත් අය, එදිරිව ගාල්ල, රිච්මන්ඩ් විද්‍යාලයේ විදුහල්පති, ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම අංක 613/2004, 614/2004, 615/2004 හා 616/2004, ශ්‍රේ.අධි.සටහන් 2005.11.07.

ඩබ්.පී.ඒ.පතිරණ එදිරිව මහජන බැංකුව සහ තවත් අය, ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම අංක 297/2004, ශ්‍රේ.අධි.සටහන් 2005.12.12.

13 වන ව්‍යවස්ථාව - අත්තනෝමතිකව සිරභාරයට ගැනීමෙන් රඳවා තබා ගැනීමෙන් සහ දඬුවම් කිරීමෙන් නිදහස සහ අභිතයට බලපාන දණ්ඩන නීති පැනවීම තහනම් කිරීම

කනපතිපිල්ලේ මව්වවල්ලවන් එදිරිව, ත්‍රිකුණාමලය කෙසෙල්තුඩුව හමුදා කඳවුරේ ස්ථාන භාර නිලධාරී සහ තවත් අය, ශ්‍රේ.අධි. අභියාචන අංක 90/2003; ශ්‍රේ.අධි. (විශේෂ) අභියාචන අවසරය අංක 177/2003, ශ්‍රේ.අධි.සටහන් 2005.03.31.

14 වන ව්‍යවස්ථාව - භාෂණයේ රැස්වීම් සමාගමයේ සහ යාම්ඊම් යනාදියේ නිදහස

සී/ස පාරිසරික පදනම එදිරිව ශ්‍රී ලංකා නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය සහ තවත් අය, ශ්‍රේ.අධි. (මු.අ.) අයදුම 47/2004, ශ්‍රේ.අධි.සටහන් 2005.11.28.

ගෙනහැර දක්වන ලද නඩු තීන්දු - ශ්‍රී ලාංකීය සහ වෙනත් අධිකරණ බල සීමා

• පාර්ලිමේන්තු පනත් කෙටුම්පත් සලකා බැලීම

සුනාමි (විශේෂ විධිවිධාන) පනත් කෙටුම්පත, ශ්‍රේ.අධි. විශේෂ නඩු තීන්දු අංක 8/2005 හා 9/2005, ශ්‍රේ.අධි.සටහන් 2005.04.26.

ආපදා කළමනාකරණ පනත් කෙටුම්පත, ශ්‍රේ.අධි. (වි.න.කී) අංක 4/2005.

"අධ්‍යාපන ආයතනවල නවක වදය සහ වෙනත් හිංසාකාරී ක්‍රියා තහනම් කිරීමේ පනත් කෙටුම්පතේ" 10 වන වගන්තිය සලකා බැලීම. ශ්‍රේ.අධි. (වි.න.කී) අංක 6/1998 හා 7/1998.

• ගෙනහැර දක්වන ලද වෙනත් නඩු තීරණ

පුරවැසි භාරය (1), හසන්ති රත්නායක (2) හා ශ්‍රී ලංකා නීති ආධාර කොමිෂන් සභාව (3) එදිරිව නීතිපති ශ්‍රේ.අධි. (වි.න.කී.) අංක 8/2005 හා 9/2005.

ජෝෂ්ප් පෙරේරා නොහොත් බෲටන් පෙරේරා එදිරිව නීතිපති [1992] 1 ශ්‍රී.නී.වා. 199.

ලිලන්ති ද සිල්වා එදිරිව නීතිපති සහ තවත් අය [2000] 3 ශ්‍රී.නී.වා. 155.

කරුණාතිලක සහ තවත් අයෙක් එදිරිව මැතිවරණ කොමසාරිස් දයානන්ද දිසානායක සහ තවත් අය [1999] 1 ශ්‍රී.නී.වා.157.

ආරුමුගම් වඩිචේලු එදිරිව වවුනියාව සිද්ධිබරපුරම් සරණාගත කඳවුරු පොලිස් මුරපළේ ස්ථාන භාර නිලධාරී සහ තවත් අය, ශ්‍රේ.අධි. අංක 44/2002 (මු.අ.), ශ්‍රේ.අධි.සටහන් 02.09.05.

රත්නසිරි වික්‍රමනායක එදිරිව රජය, ශ්‍රේ.අධි. අයදුම අංක 58/79, පාර්ලිමේන්තු පනත් කෙටුම්පත් පිළිබඳ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ තීරණ 1978-1983, වෙළුම 1, පි. 72.

(බී. සිරිසේන කුරේ වෙනුවෙන්) සුනිල් රුද්‍රිගු එදිරිව වන්දානන්ද ද සිල්වා සහ තවත් අය [1997] 3 ශ්‍රී.නී.වා. 265.

සුකුමාර් එදිරිව වවුනියාව ජෝෂප් හමුදා කඳවුරේ ස්ථාන භාර නිලධාරී සහ තවත් අය [2003] 1 ශ්‍රී.නී.වා. 399.

විමුච්චිංගම් සහ තවත් අය එදිරිව ලියනගේ සහ තවත් අය [1983] 2 ශ්‍රී.නී.වා. 311.

ස්මිත්ස්ලයින් බිවම් බයොලොජිකල්ස් එස්. ඒ සහ තවත් අයෙක් එදිරිව ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය ඖෂධ සංස්ථාව සහ තවත් අය [1997] 3 ශ්‍රී.නී.වා.

සුරංගනී මාරපන එදිරිව ලංකා බැංකුව සහ තවත් අය [1991] 3 ශ්‍රී.නී.වා. 156.

හේරත් මුන්ඩි එදිරිව මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය සහ තවත් අය, ශ්‍රේ.අධි. අභියාචන 58/03, 2004.01.20 දිනැති ශ්‍රේ.අධි.සටහන්, ශ්‍රේ.අධි. අභියාචන 58/2003; හා අභි.අධි.(රිට්) අංක 184/05, 2005.04.01 දිනැති අභි.අධි.සටහන්.

වීරවංශ එදිරිව නීතිපති [2000] 1 ශ්‍රී.නී.වා. 387.

පෙරේරා එදිරිව එදිරිසිංහ [1995] 1 ශ්‍රී.නී.වා. 148, 156.

එච්.එස්.වනසිංහ එදිරිව පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය සහ තවත් අය, අභි.අධි. (රිට්) අංක 1419/2004, අභි.අධි.සටහන් 2005.12.7

සී/ස ෆීනික්ස් ෆැෂන්ස් (පුද්ගලික) මොරටුව මහ නගර සභාව සහ තවත් අය, අභි.අධි. (රිට්) අංක 2185/2004 අභි.අධි.සටහන් 2005.09.05

ශිරන්ති පෙරේරා එදිරිව කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලය සහ තවත් අය, අභි.අධි.(රිට්) අංක 2246/2004 අභි.අධි.සටහන් 2005.11.22.

චෝකර් ඇන්ඩ් සන්ස් එදිරිව ගුණතිලක සහ තවත් අය (1978-79-80) ඒ. ශ්‍රී.නී.වා. 231

වයඹ ජලාන්වේෂන්ස් එදිරිව කෘෂිකර්ම ඇමති (2006) 1 ඒ.එල්.ආර්. 34

කන්දයියා එදිරිව අබේකෝන් 4 ශ්‍රී කාන්ත නීති වාර්තා 96

රත්වත්තේ එදිරිව ඉඩම් ඇමති 72 න.නී.වා. 60

ගුණසේකර එදිරිව ඉඩම් සහ කෘෂිකර්ම ඇමති 65 න.නී.වා. 119

කිංස්ලි ප්‍රනාන්දු එදිරිව දයාරත්න සහ තවත් අය (1991) 1 ශ්‍රී.නී.වා. 129

ගුණවර්ධන එදිරිව දිස්ත්‍රික් ආදායම් නිලධාරී (73 න.නී.වා. 333)

ප්‍රේමවන්ද එදිරිව ජයවික්‍රම (1994)

මානෙල් ප්‍රනාන්දු එදිරිව ඉඩම් ඇමති 2000 (1) ශ්‍රී.නී.වා. 112

ප්‍රනාන්දු එදිරිව ඉඩම් සංවර්ධන ඇමති 2004 (2) ඒ.එල්.ආර්. 20

සෙනෙවිරත්න එදිරිව කැගල්ල නගර සභාව 2001 (3) ශ්‍රී.නී.වා. 105

සූරියබණ්ඩාර එදිරිව ඩිග්‍රාන්ස් (73 න.නී.වා. 134)

ගුණසේකර එදිරිව කුරුණෑගල උප දිසාපති (73 න.නී.වා. 263)

ප්‍රනාන්දුපුල්ලේ එදිරිව ඉඩම් සහ කෘෂිකර්ම ඇමති 79 (II) න.නී.වා. (ශ්‍රේ.අධි.)

මහා භාරකාර එදිරිව රාජරත්නම් (75 න.නී.වා. 391)

ප්‍රනාන්දු එදිරිව ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාව [1996] 1 ශ්‍රී.නී.වා. 157

විශ්‍රවලිංගම් සහ තවත් අය එදිරිව ලියනගේ සහ තවත් අය [1983] 2 ශ්‍රී.නී.වා. 311

ස්මිත්ස්ලයින් බිවම් බයොලොජිකල්ස් එස්. ඒ. සහ තවත් අයෙක් එදිරිව ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය ඖෂධ සංස්ථාව සහ තවත් අය. [1997] 3 ශ්‍රී.නී.වා.

ප්‍රනාන්දු එදිරිව ලියනගේ ශ්‍රේ.අධි. 1161/82 සහ 134/82

නෙවිල් ප්‍රනාන්දු සහ තවත් අය එදිරිව ලියනගේ සහ තවත් අය [1983] 2 ශ්‍රී.නී.වා. 214

විශ්‍රවලිංගම් සහ තවත් අය එදිරිව ලියනගේ සහ තවත් අය [1983] 2 ශ්‍රී.නී.වා. 311

සී/ස ලිඩර් පබ්ලිකේෂන්ස් (පුද්ගලික) එදිරිව ප්‍රවෘත්ති අධ්‍යක්ෂ හා නිසි බලධාරී, ආරිය රූබසිංහ [2000] 1 ශ්‍රී.නී.වා.

බිලිමෝරියා එදිරිව ඉඩම්, ඉඩම් හා මහවැලි සංවර්ධන ඇමති [1978-79] (1) ශ්‍රී.නී.වා.

ගමාළිකිගේ එදිරිව සිරිවර්ධන සහ තවත් අය [1998] 1 ශ්‍රී.නී.වා. 384

එදිරිසූරිය එදිරිව නවරත්නම් සහ තවත් අය [1985] 1 ශ්‍රී.නී.වා. 100

නරේන්ද්‍ර කුමාර් එදිරිව සියාඩ සහ තවත් අය [2000] 1 ශ්‍රී.නී.වා. 256

(ඇපයෙන් සීමිත) විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය සහ තවත් අය එදිරිව දිසානායක, 2003 (1) ශ්‍රී.නී.වා. 277

ආචාර්ය ඉෂාන්ති ගුණතිලක එදිරිව නාවික හමුදාපති අද්මිරාල් එච්.සී. ඒ.සී. තිසේරා සහ තවත් අය, 2003.12.09 දිනැති ශ්‍රේ.අධි.සභාවත් (ශ්‍රේ.අධි. අභියාචනා අංක 76/2001, අභි.අධි. අයදුම අංක 366/99)

එච්.එස්. වනසිංහ එදිරිව පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය සහ තවත් අය අභි.අධි. (රිට) අංක 1419/2004 අභි.අධි.සභාවත් 2005.12.7

සී/ස ඊනික්ස් ෆැෂන්ස් (පුද්ගලික) සමාගම එදිරිව මොරටුව මහනගර සභාව සහ තවත් අය, අභි.අධි.(රිට) අංක 2185/2004 අභි.අධි. සභාවත් 2005.09.05.

සී/ස නෙස්ලේ ලංකා සමාගම එදිරිව පාරිභෝගික කටයුතු අධිකාරිය සහ තවත් අයෙක් 2005 (2) ඒ.එල්.ආර්.

සුකුමාර් එදිරිව වවුනියාව, ජෝෂප් හමුදා කඳවුරේ ස්ථාන භාර නිලධාරී සහ තවත් අය [2003] 1 ශ්‍රී.නී.වා. 399

කුසුමාවතී එදිරිව බේරුවල ස.ප්‍රා.ලේ. අභි.අධි/1104/03, අභි.අධි. සභාවත් 2004.06.08.

එදිරිසිංහ එදිරිව ඉඩම් ඇමති සහ තවත් අයෙක් අභි.අධි. 2543/04

බන්දුල එදිරිව අල්මේදා සහ තවත් අය [1995] 1 ශ්‍රී.නී.වා. 309

ඩබ්.කේ.සී. පෙරේරා එදිරිව එදිරිසිංහ [1995] 1 ශ්‍රී.නී.වා. 112

- ගෙනහැර දක්වන ලද එ.ජා. මානව අයිතිවාසිකම් කමිටු නඩු තීන්දු

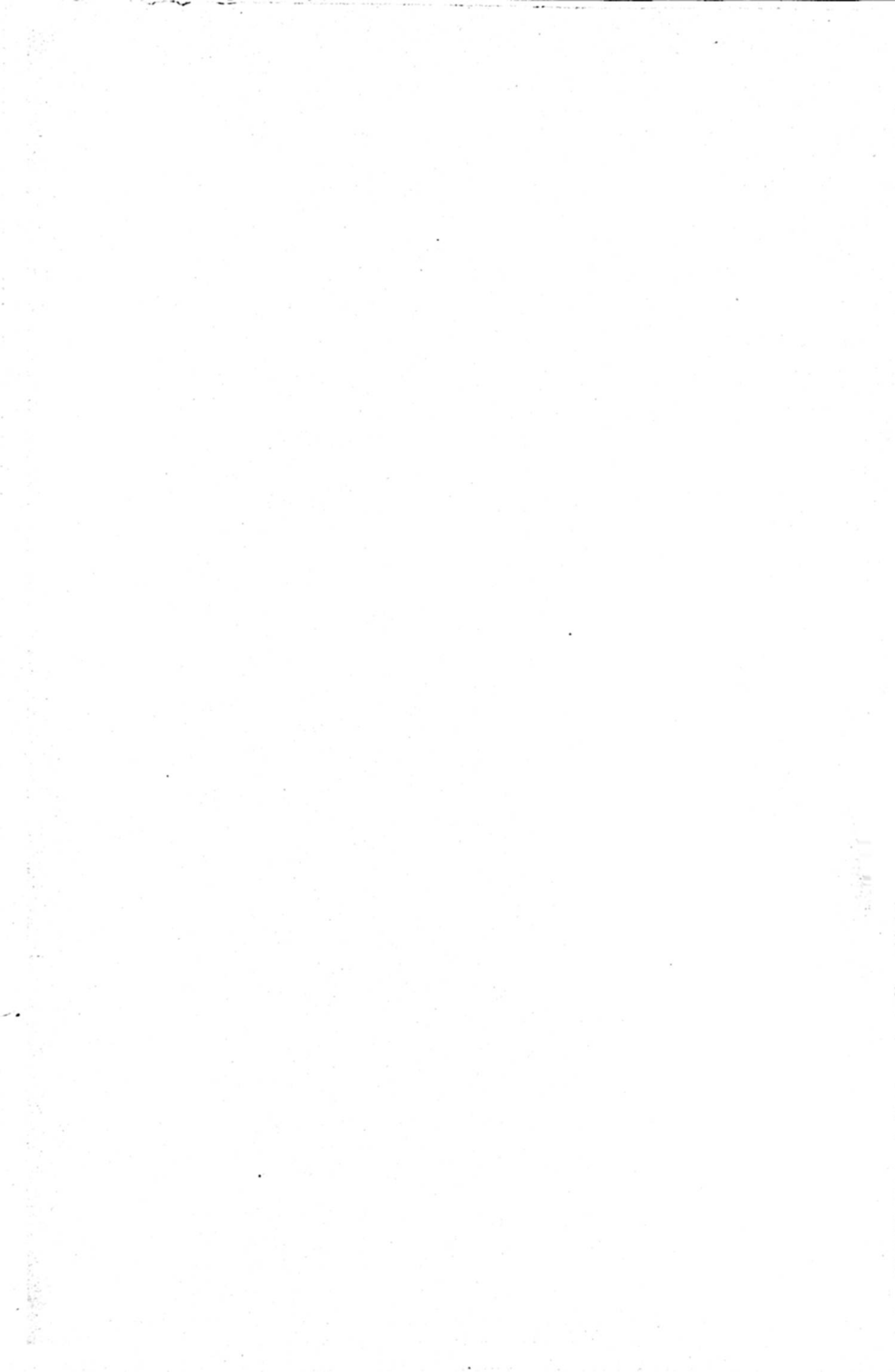
ජෙනරේල්වරන් ෂර්මා එදිරිව ශ්‍රී ලංකාව (නිවේදන අංක 950/2000), CCPR/C/78/D/950/2000, 31/07/2003

ජයලත් ජයවර්ධන එදිරිව ශ්‍රී ලංකාව (නිවේදන අංක, 916/2000), CCPR/C/75/D/916/2000, 26/07/2002

වික්ටර් අයිවන් මාජුලාන කංකානම්ගේ එදිරිව ශ්‍රී ලංකාව (නිවේදන අංක 909/2000), CCPR/C/81/D/909/2000, 26/08/2004

නල්ලරත්නම් සිංහරාසා එදිරිව ශ්‍රී ලංකාව (නිවේදන අංක 1033/2004), CCPR/C/81/D/1033/2001, 26/08/2004

ටෝනි මයිකල් ප්‍රනාන්දු එදිරිව ශ්‍රී ලංකාව (නිවේදන අංක 1189/2003)
එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුව විසින් ස්වකීය මතය සම්මත කර
ගැනීම - 2005/03/31

ශ්‍රී ලංකාව: මානව හිමිකම් තත්ත්වය 2006

සුනාමි ව්‍යසනය සහ ඉන්පසු තත්ත්වය

ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍යය 2005 වර්ෂය තුළ සිය දේශීය මෙන්ම අන්තර්ජාතික මානව අයිතිවාසිකම් වගකීම් කොතෙක්දුරට ඉටුකර ඇතිද, එතුළින් සිය පුරවැසියන්ගේ මානව අයිතිවාසිකම් කුමන මට්ටමකින් සුරක්ෂිතකර පෝෂණයකර ඇත්තේද යන කරුණු විදහා දක්වමින් පළකරන ලද “ශ්‍රී ලංකාව: මානව හිමිකම් තත්ත්වය 2006” වාර්ෂික වාර්තාවේ සමස්ත සමාලෝචනය සහ එම වාර්තාවේ සුවිශේෂ වැදගත් කමකින් යුත් පරිච්ඡේද තුනක සම්පූර්ණ සිංහල පරිවර්තනයයි.

මෙම කෘතිය තුළ,

- වර්ෂ 2005 දී ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් තත්ත්වය පිළිබඳ සමාලෝචනය
- සුනාමියෙන් මතුපත මානව අයිතිවාසිකම්
- මානව හිමිකම් සඳහා වන අධිකරණමය රැකවරණය
- හදිසි නීතිය
- යන පරිච්ඡේදයන් ඇතුළත්ව ඇත.

නීතිය හා සමාජ භාරය

3, කිත්සි වෙරසය

කොළඹ 8

ශ්‍රී ලංකාව

ටෙලි : 2691228 / 2684845

ෆැක්ස් : 2686843

ඊමේල් : 1st@eureka.lk

වෙබ් : www.lawandsocietytrust.org

ISBN 978-955-1302-11-5

මුද්‍රණය සි/ස කරුණාරත්න සහ පුත්‍රයෝ (පුද්ගලික), හෝමාගම